

תוכן עניינים

4.....	תואר ראשון.....
5.....	קורסים שנתיים.....
6.....	בין מבנה נפשי למבנה חברתי.....
15.....	בית, משפחה, עבודה.....
27.....	החברה הישראלית.....
36.....	החיים בנגב.....
38.....	הסוציולוגיה בישראל.....
44.....	יחסים בין-תרבותיים.....
55.....	יסודות הסוציולוגיה.....
62.....	מבוא לאנתרופולוגיה.....
74.....	מבוא לסוציולוגיה של הכלכלה.....
81.....	סוציולוגיה, אנתרופולוגיה ואקטיביזם חברתי.....
91.....	סוציולוגיה של הרפואה.....
97.....	“Curating difficult knowledge – museums as an expression of national memory culture and identity politics in Germany and Israel” (4 cr.)
102.....	מסטר א' – סתיו.....
103.....	אוטופיה- בין תיאוריה לפרקטיקה.....
108.....	אתניות בישראל : היבטים אנתרופולוגיים.....
112.....	אתניות ו"גזע": מבט עולמי.....
117.....	אתניות ותפוצות.....
122.....	בין טברנה להפגנה – חברה ותרבות ביוון המודרנית.....
129.....	הפוליטיקה של הפורנוגרפיה.....
134.....	מבוא לשיטות מחקר איכותניות.....
144.....	מבוא לשיטות מחקר.....
148.....	מבוא לתיאוריות אנתרופולוגיות וסוציולוגיות.....
155.....	מדינה, חברה ותרבות בסין הקומוניסטית.....
161.....	מדינת העתיד: חברה, תרבות וכלכלה-פוליטית בברזיל.....
184.....	נצרות, איסלאם, יהדות: מבוא אנתרופולוגי השוואתי.....
193.....	סטטיסטיקה ב'.....
197.....	מסטר ב' – אביב.....
198.....	בחזרה לטבע – אנתרופולוגיה של יחסי אדם-סביבה.....
206.....	הגלובליזציה בת זמננו- מבט ביקורתי.....

210.....	לקרוא פמיניזם ערבי במזה"ת
220.....	מחאה גלובלית נגד אי-שוויון
222.....	מחאה ומדיה חדשה במרחב הציבורי
231.....	מיגדר, פמיניזם וחברה
242.....	משחק, דמיון והסדר החברתי
267.....	סוציולוגיה פוליטית
268.....	סוציולוגיה של התרבות
276.....	סטטיסטיקה תיאורית
278.....	שיטות מחקר כמותיות
281.....	תיאוריות אנתרופולוגיות מתקדמות
284.....	תיאוריות סוציולוגיות מתקדמות
290.....	תמורות ביחסי צבא וחברה בישראל
311.....	תואר שני
312.....	קורסים שנתיים
313.....	בין פרט למבנה - חקר רשתות חברתיות
326.....	יסודות הסוציולוגיה הביקורתית
338.....	פרקטיקום בסוציולוגיה ארגונית
342.....	תיאוריות ארגוניות
361.....	סמסטר א' – סתיו
362.....	זכרון קולקטיבי בישראל ובפלסטין
370.....	סמינר תיזה
372.....	שיטות מחקר איכותניות
379.....	שיטות מחקר כמותיות למוסמכים: ניתוח נתונים
383.....	תיאוריה ופרקטיקה בייעוץ ארגוני
391.....	תרבות ארגונית
397.....	סמסטר ב' – אביב
398.....	חזית המחקר בסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
410.....	כלכלה פוליטית ביקורתית
413.....	מחאה ומדיה חדשה במרחב הציבורי
422.....	מיגדר וארגונים
432.....	סוציולוגיה יישומית: מתיאוריה לפרקטיקה לסוציולוגים ואנתרופולוגים
437.....	סמינר קדם תיזה
439.....	פיתוח ארגוני (OD) - אבחון
447.....	פיתוח ארגוני (OD) - התערבויות ברמת הפרט והקבוצה

455.....	שיטות מחקר אתנוגרפיות מתקדמות
462.....	תיאוריות של חברה ותרבות ב'
468.....	אינדקס מרצים

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
תשע"ז (2016-17)
תואר ראשון

{ 4 }

תואר ראשון

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
תשע"ז (2016-17)
תואר ראשון

{ 5 }

קורסים שנתיים

בין מבנה נפשי למבנה חברתי

102-1-43

ד"ר אורי שויד (shwed@bgu.ac.il)

שעת קבלה: יום ג', 10:15, חדר 378 – ורצוי בתאום מראש

מטרות: הקורס יעסוק בקו התפר שבין מבנה נפשי למבנה חברתי, באופנים בהם המקצועות המטפלים, מחד, והמוסדות החברתיים, מאידך, מייצרים את התנאים להגדרתם של סוגים שונים של אנשים מצד זה או אחר של הגבול בין נורמלי לפתולוגי, וכיצד מהותו של גבול זה משתנה. דיון תיאורטי זה יודגם בעזרת ארבעה מקרי מבחן של תופעות שנחשבו או עודן נחשבות פסיכופתולוגיות: אוטיזם, תסמונת דחק פוסט-טראומטית, שימוש בסמים ומיניות לא-הטרסקסואלית. נתבונן באינטראקציה שבין ייצור ידע על תופעות אלו ובין המבנים החברתיים הקשורים אליהן, וכן כיצד משתנים הידע הפרופסיונאלי והתפיסות החברתיות לגבי תופעות אלו.

הדיון יתרחב במהלך הקורס למקרים נוספים, שיעלו עם התקדמות התלמידים לקראת עבודה סמינריונית. הסטודנטים יבחרו מקרי מבחן נוספים המתאימים לבחינת בקשר בין מבנים חברתיים ובריאות הנפש, ויתנסו בעריכת מחקר לשלביו השונים החל מניסוח שאלת מחקר, דרך איתור ספרות רלוונטית וכתובת הצעת מחקר, איסוף חומר אמפירי, ניתוח וכתובת דו"ח מחקר כעבודה סמינריונית. לכן הסמינר יכלול למידה של מיומנויות אקדמיות בסיסיות הנחוצות למשימה.

מהלך: למשתתפים תפקיד מרכזי בהצלחת השיעור. לקראת רוב הפגישות על כל המשתתפים לשלוח תגובות לחומר הקריאה (עמוד אחד ברווח כפול לכל היותר, אפשר ורצוי הרבה פחות). בכל שבוע ימונה "מנהל דיון" שרשאי לשלוח דו"ח קריאה מפורט יותר (עד שני עמודים ברווח כפול), הכולל גם שאלות לדיון. את דוחות הקריאה הרגילים יש לשלוח לכל המאוחר ביום שני בשמונה בבוקר. את הדו"ח המפורט יש לשלוח לכל המאוחר ביום ראשון בחצות.

מצופה מהתלמידים להשתתף באופן פעיל בדיונים בכיתה, לא לחסוך בביקורת, ולהעבירה בצורה חברתית ומכבדת.

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
תשע"ז (2016-17)
תואר ראשון

{ 7 }

דרישות הקורס: הגשת לפחות 7 דוחות קריאה שוטפים בציון עובר
ציון עובר בכל מטלות המיומנות האקדמית (2-4 מטלות קטנות)

הרכב הציון:

- 10% הצגה בכיתה (ניהול דיון).
- 10% עבודת אמצע – הצעת מחקר.
- 10% הצגת המחקר האישי בכיתה
- 10% השתתפות פעילה בשיעורים
- 60% עבודה מסכמת.

תוכנית הקורס (ייתכנו שינויים):

31.10 היכרות, נהלים, פתיחה

7.11 הצהרת כוונות: מעבר לקרבות דיסציפלינריים.

קריאת חובה:

אילוז, אווה. כך הפסיכולוגיה יכולה להרוס מחאה חברתית. מוסף הארץ, 15.6.2012.

<http://www.haaretz.co.il/magazine/the-edge/1.1731183>

לוי, איתמר, ענת פלגי-הקר וערן רולניק. אי הבנה, רדוקציה פשטנית ובורות כקרדום לחפור בו. מוסף הארץ, 23.6.2012.

<http://www.haaretz.co.il/magazine/1.1736679>

אילוז, אווה. הסוציולוגיה נגד הפסיכולוגיה: סיבוב שני. מוסף הארץ, 6.7.2012.

<http://www.haaretz.co.il/magazine/the-edge/1.1748968>

קריאת רשות: קשוע, סייד. החיים ע"פ אווה אילוז. מוסף הארץ, 31.8.2012.

<http://www.haaretz.co.il/magazine/sayed/1.1812885>

14.11 מקרה ראשון: אוטיזם

קריאת חובה:

Eyal, Gil (2013). For a Sociology of Expertise: The Social Origins of the Autism Epidemic. *American Journal of Sociology*. 118(4):863-907.

<http://www.jstor.org/discover/10.1086/668448?uid=3739256&uid=2129&uid=2&uid=70&uid=4&sid=21104393026891>

קריאת רשות:

Gil Eyal et. al. 2010. *The Autism Matrix*. Polity Press.

21.11 נורמלי ופתולוגי (הדרכת ספריה)

תרגיל אוריינות אקדמית 1 – חיפוש מקור. הגשה למודל.

קריאת חובה: דורקהיים, אמיל. (2006). הכללים של המתודה הסוציולוגית. פרק 3, כללים להבחנה בין הנורמלי לפתולוגי 93-114.

28.11 נורמלי ופתולוגי

קריאת חובה:

Allen, Frances. 2013. Saving Normal: An Insider's Revolt Against Out of Control Psychiatric Diagnosis, DSM-V, Big Pharma, and the Medicalization of Ordinary Life. Chapter 1. Pages 3:33

חובה להתחיל (ולסיים תוך שלושה שבועות) את הלומדה לאוריינות מידע:

http://www.smkb.ac.il/aha/information%20literacy_2007/open.htm#

5.12 רקע הסטורי

פוקו, מישל. 1972. הולדת בית המשוגעים. עמודים 180-206 בתוך פוקו, מישל. *תולדות השיגעון בעידן התבונה*. כתר.

קריאת רשות:

פורטר, רוי. 2009. תולדות הרפואה: מהיפוקרטס ועד ימינו. פרק 8: מחלות נפש. עמודים 275-300. וגם פרקים 2-3, עמודים 55-123.

12.12 תיאוריה 1: מערכת העיסוקים.

קריאת חובה:

Abbot, Andrew. 1988. The Construction of the Personal Problems Jurisdiction. Chapter 10 (pp 280-314) in: Abbot, A. *The System of Professions*. U. of Chicago Press.

קריאת רשות: ההקדמה, ובמיוחד עמודים 9-1 ו-20-32, פרקים 1 ו-2 (59-33) ופרק 11 (315-326) מאותו ספר.

19.12 תיאוריה 2: מדיקליזציה

Conrad, Peter. 1992. Medicalization and Social Control. Annual Review of Sociology. 18:209-232

(חובה לקרוא עד עמוד 214)

Conrad, Peter. 2005. The Shifting Engines of Medicalization. *Journal of Health and Social Behavior*. 46(1):3-14

רשות:

Ballard, Karen and Mary Ann Elston. 2005. Medicalization: A Multi Dimensional Concept. *Social Theory and Health* 3(3):228-241

27.12 תיאוריה 3: שיום דינמי – ממצאים אנשים

קריאת חובה:

Hacking, Ian. 2006. Kinds of People: Moving Targets. *Proceedings of the British Academy*. 151:285-318.

קריאת רשות: גרסאות אחרות של אותו טיעון –

Hacking, Ian. 2006. Making Up People. *London Review of Books* 28(16)
<http://www.wwild.org/Victims%20of%20Crime/Downloads/Research/Disability%20Theory/Hacking%20n.d.pdf>

Hacking, Ian. 1999. *The Social Construction of What?* Harvard University Press

מקרים שלא נגיע אליהם:

Hacking, Ian. 1995. *Rewriting the Soul: Multiple Personality and the Sciences of Memory*. Princeton University Press.

Waidzunus, Tom. 2012. Young, Gay and Suicidal: Dynamic nominalism and the Process of Defining a social problem with statistics. *Science Technology and Human Values*. 37(2):199-225.

<http://sth.sagepub.com/content/37/2/199.full.pdf+html>

מטלת אוריינות 2: הגשה של הצעה לשאלת מחקר (לכל היותר 150 מלים) לפגישה אישית

בשבוע הבא

2.1. פגישות אישיות

9.1 טראומה 1 – מנוסטלגיה לPTSD.

עירית קינן. 2012. כאילו היא פצע נסתר: טראומת מלחמה בחברה הישראלית. פרקים 1-2 עמודים 35-50.

קריאת רשות:

Scot, Wilbur J. 1990. PTSD in DSM III: A case study in the politics of diagnosis and disease. *Social Problems* 37(3):294-310.

Brunner, Jose. 2002. Identifications, Suspicions, and the History of Traumatic Disorders. *Harvard Review of Psychiatry* 10:179-84.

קריאת רשות רשות: שאר הספר של הרמן

16.1 טראומה 2 – התרחבות ההגדרה

ג'ודית לואיס הרמן. טראומה והחלמה. פרק 1, עמודים 19-34, 43-49. אפי זיו. 2012. טראומה עיקשת. *מפתח* 5:55-73. לשבוע הבא: מטלת אוריינות 3: סיכום מתודי של מאמר (ממאמרי הרשות לשיעור הבא).

רשות

Young, Allan. 2004. When Traumatic Memory was a Problem: On the historical antecedents of PTSD. Pp127-142 In Rosen, Gerald M. *PostTraumatic Stress Disorders: Issues and Controversies*. Wiley.

לקריאה נוספת:

Young, Allan. 1995. *The Harmony of Illusions*. Princeton University Press

לצפיה משעשעת: (2011) *Hysteria*

23.1 טראומה 3 – אפידמיולוגיה מקומית (וסיכום חלק א' - - ללא ניהול דיון).

חובה

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
תשע"ז (2016-17)
תואר ראשון

{ 12 }

גליה פלוטקין. 2013. התנתקות כטראומה אידיאולוגית: הבניית נאראטיב ההתנתקות במפגש בין האתוס הדתי לבין האתוס הפרופסיונאלי הטיפולי. בתוך: דווידוביץ', נדב, מיכל אלברשטיין ורקפת זלשיק (עורכים). *בסימן טראומה: עיונים ישראלים בזהות, זכרון וייצוג*. הוצאת אוניברסיטת בר אילן.

ו/או

קרן פרידמן פלג. 2013. שיח הטראומה בין מדינה, שוק וחברה אזרחית: סיפור הקמתה של 'הקואליציה הישראלית לטראומה'. בתוך: דווידוביץ', נדב, מיכל אלברשטיין ורקפת זלשיק (עורכים). *בסימן טראומה: עיונים ישראלים בזהות, זכרון וייצוג*. הוצאת אוניברסיטת בר אילן.

רשות:

עיסאם נסאר. 2013. טראומת אל-נכבה. בתוך: דווידוביץ', נדב, מיכל אלברשטיין ורקפת זלשיק (עורכים). *בסימן טראומה: עיונים ישראלים בזהות, זכרון וייצוג*. הוצאת אוניברסיטת בר אילן.

ז'וזה ברונר. 2013. יחסם של אנשי בריאות הנפש לניצולי השואה בעשורים הראשונים של מדינת ישראל: הצעה לחשיבה מחדש. בתוך: דווידוביץ', נדב, מיכל אלברשטיין ורקפת זלשיק (עורכים). *בסימן טראומה: עיונים ישראלים בזהות, זכרון וייצוג*. הוצאת אוניברסיטת בר אילן.

שרה ווילן. 2013. 'לעולם לא עוד'? מבקשי מקלט אפריקנים, מתווכי טראומה ישראלים, וההפוליטיקה של הקצאת החמלה. בתוך: דווידוביץ', נדב, מיכל אלברשטיין ורקפת זלשיק (עורכים). *בסימן טראומה: עיונים ישראלים בזהות, זכרון וייצוג*. הוצאת אוניברסיטת בר אילן.

אורלי אלמי. 2013. בתים בחזית: השלכות אישיות וחברתיות של הריסת בתים בכפרים הלא מוכרים בנגב. בתוך: דווידוביץ', נדב, מיכל אלברשטיין ורקפת זלשיק (עורכים). *בסימן טראומה: עיונים ישראלים בזהות, זכרון וייצוג*. הוצאת אוניברסיטת בר אילן.

סולומון, זהבה, אביטל לאופר ותמר לביא. 2005. בצל האינתיפדה: חשיפה ותגובות פוסט-טראומטיות של מתבגרים בישראל. פרק 3 בתוך זומר, אלי ואבי בלייך (עורכים). *בריאות הנפש בצל הטרור: הנסיון הישראלי*. רמות.

זומר, אלי, קרן אור-חן ומאיה פלד-אברם. 2005. כשעמי נלחם במדינת: חשיפה לטרור, מצוקה והתמודדות בקרב ערביי מדינת ישראל. פרק 4 בתוך זומר, אלי ואבי בלייך (עורכים). *בריאות הנפש בצל הטרור: הנסיון הישראלי*. רמות.

חופשת סמסטר – חובת הגשה של הצעת עבודה בסוף חופשת הסמסטר (3 עמודים).

13.3 התמכרות

Weinberg, Darin. 2013. Post Humanism, addiction, and the loss of self-control: Reflections on the missing core in addiction science. *International Journal of Drug Policy* 24(3):173-181

20.3 סמים – מה ולמה

Faupel, Charles and Alan Horowitz. *The Sociology of American Drug use*. Chapter 4.

רשות: פרק 3.

27.3 היסטוריה מקומית של הקנביס

חובה: חגי רם. 2014. ההסטוריה החדשה של הג'וינט: חשיש בפלסטין המנדטורית ובמדינת ישראל.

רט מומלץ: the scientist. לצפיה ביוטיוב.

3.4 פגישות אישיות, אח"כ חופשת פסח ובסופה הגשה של תרגיל אוריינות 4: סקירת ספרות.

8.5 "גילוי" המגוון המיני.

קריאת חובה:

פוקו, מישל. (1976) *תולדות המיניות*. כרך ראשון: הרצון לדעת. פרק II: 2 משתלה של סטיות וגם פרק III מדע המין. עמודים 29-53. הקיבוץ המאוחד.

מקינטוש, מרי. (1968) התפקיד ההומוסקסואלי. פרק 1 בתוך קדר, יאיר, עמליה זיו ואורן קנר (עורכים). 2003. מעבר למיניות: מבחר מאמרים בלימודים הומו-לסביים ותיאוריה קווירית. הקיבוץ המאוחד. (גישה לספר אלקטרוני דרך קטלוג הספרייה).

15.5 מיניות ב DSM

קריאת חובה:

הסתדרות הפסיכולוגים בישראל (2011): נייר עמדה בנושא טיפולי המרה. (בהיי לרן).
Dreschner, Jack. 2010. Queer Diagnostics: Parallels and Contrasts in the History of Homosexuality, Gender Variance, and the Diagnostic and Statistical Manual. *Archives of Sexual Behavior*. 39(2):427-460

22.5 מיניות וזהות

Epstein, Steven. 1991. Sexuality and Identity: The Contributions of Object Relations Theory to a Constructionist Sociology. *Theory and Society*. 20:825-873.

29.5 ואילך – ע"פ הצורך פגישות אישיות, מפגשי (י) אוריינות, והצגת העבודות בכיתה (5 מפגשים).

בהצלחה

בית, משפחה, עבודה

סמינר ב.א.

דר' ניצה ברקוביץ
שעת קבלה: יום ג' 15-16, חדר 372
(יתכנו שינויים ברשימת הקריאה)

מטרת הקורס:

ההבחנה וההפרדה בין הבית והמשפחה מצד אחד והעבודה מצד שני צמחו עם המהפיכה התעשייתית והתמסדו במהלך המאה ה-19. יחד איתם קיבלה ההבחנה בין הספירה הביתית והספירה הציבורית את דיוקנה הנוכחי. הבחנות אלה מתקשרות באופן ישיר לסדר המגדרי ומארגנות את הקטגוריות של "נשיות" ו"גבריות". יחד עם זאת, בתקופה הנוכחית מתרחשים תהליכים המטשטשים את הגבולות והמארגנים מחדש את הקטגוריות ומאפשרים משא ומתן מחודש על משמעות של גבריות ונשיות ונסיונות להגדרה מחודשת של קטגוריות תרבותיות אלו. במהלך הקורס אנו נעמוד על תהליכים אלה וכיצד הם באים לידי ביטוי בהקשר הישראלי.

חלק חשוב מהקורס יוקדש גם ללמידה של מיומנויות אקדמיות וכתובה מדעית – ניסוח שאלת מחקר, הכרת מאגרי מידע, איתור ספרות רלבנטית, תכנון וביצוע מחקר, כללי כתיבה. בנוסף לכתיבה נלמד גם קריאה: קריאה והבנה של המאמר המדעי. הלמידה תבצע גם בכיתה וגם במסגרת עבודה עצמאית של הסטודנטים.

דרישות הקורס:

קריאת מאמרי החובה (מצוינים ב*) והשתתפות בדיונים בכיתה.
גשת שלוש מטלות קצרות של מיומנויות אקדמיות שמטרתן להכין אתכם לקראת הגשת המטלה הסופית שהיא כתיבת עבודת מחקר. מועדי הגשת המטלות יתפרסמו בתחילת הסמסטר.

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
תשע"ז (2016-17)
תואר ראשון

{ 16 }

כתיבת עבודת מחקר אמפירית (במתודולוגיה איכותנית או כמותית) על נושא לפי בחירתכן/ם המתקשר ולסוגיות שנידונו במסגרת הקורס.
(א). יש לקבל אישור על הנושא לקראת סוף סמסטר א'.
(ב) הצגת העבודה (הנושא, שאלות המחקר וממצאים ראשוניים) בפני הכיתה לקראת סוף סמסטר ב' לצורך קבלת משוב והתייעצות.
(ג) הגשת העבודה הסופית בתאריך 30.9.16

נוכחות חובה

יש לעמוד בכל המטלות על מנת לעבור את הקורס.

מהלך סמסטר א' וחלקו הראשון של סמסטר ב' יוקדשו להרצאות ולדיונים במאמרים. חלקו השני של סמסטר ב' יוקדש לפגישות להדרכה אישית, ולדיווח על התקדמות בעבודה.

הרכב הציון:

10% השתתפות בכיתה

20% מטלות המיומנויות האקדמיות

70% העבודה הסופית

מיגדר וניתוח מיגדרי

** חנה הרצוג. "מיגדר". 2006. בתוך *אי/שוויון* בעריכת אורי רם וניצה ברקוביץ. הוצאת הספרים של אוניברסיטת בן גוריון בנגב. ע' 220-227.

** ברקוביץ, ניצה. 2006. "פמיניזם". מתוך: *אי/שוויון*, בעריכת אורי רם וניצה ברקוביץ. הוצאת אוניברסיטת בן גוריון. ע' 324-331.

** פוגל-ביזאוי, ס. (2010), "הנשמע קולן? זרמים פמיניסטיים כיום בישראל", *פנים, רבעון לתרבות, חברה וחינוך*, 49, (עמ' 46 - 55), הסתדרות המורים

צמיחת ההבחנות פרטי/ציבורי – עבודה – משפחה/בית

** אווה אילוז. 2002. בתוך: *תרבות הקפיטליזם*. האוניברסיטה המשודרת, ע' 7-41.

** אווה אילוז. 2008. *אינטימיות קרה: עלייתו של הקפיטליזם הרגשי*. 15-62, 150-158. להפוך לחובה

** חנה הרצוג. 1994. "פרק 2: נשים ופוליטיקה: השסע בין הפרטי והציבורי" מתוך: *נשים ריאליות*. מכון ירושלים לחקר ישראל. ע' 26-35

** Williams, Joan. 2000. "Men are entitled (required) to be ideal worker." In: *Unbending Gender*. Oxford: New York, Oxford University Press. Pp. 25-36.

פרטי/ציבורי – עבודה/משפחה-בית וההקשר הישראלי

**דפנה יזרעאלי. 2001. "יחסי עבודה משפחה: המקרה של נשים במעמדות הביניים בישראל" האשה ביהדות, סדרת דיונים מס' 7. "מעשה ידיה": אשה בין עבודה ומשפחה, בעריכת טובה כהן. אוניברסיטת בר אילן.

** מיכל פרנקל, דפנה הקר ויעל ברוידא. **משפחות עובדות בחוק ובמשפט: בין ניאוו-ליברליזם לזכויות אדם**. עיונים בתקומת ישראל. גליון מיוחד "מגדר בישראל"

הכלכלה החדשה: אתגור, תחזוק והגדרה מחדש של הגבולות וההבחנות בין הפרטי והציבורי, בית/משפחה ועבודה

**Leslie A Perlow. 1998. "Boundary control: The social ordering of work and family time in a high-tech". *Administrative Science Quarterly*, 43, 2, 328-357

**Suzan Lewis. 2003. The integration of paid work and the rest of life. Is post-industrial work the new leisure? *Leisure Studies*, 22, 4: 343 - 355

קונדה, גדעון. 1992. פרק 5. "עצמי' וארגון: בצילו של שור הזהב". מתוך ספרו: **מהנדסים תרבות: שליטה ומסירות בחברת היי-טק**. תל אביב: חרגול הוצאה לאור. עע' 181-240.

Lewis, J. (2001). The Decline of the Male Breadwinner Model: Implications for Work and Care. *Social Politics*, 8(2), 152-169.

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
תשע"ז (2016-17)
תואר ראשון

{ 19 }

** סער, עמליה. 2011. **תעסוקת נשים פלסטיניות בישראל**. (על החוזה המגדרי) דוח מחקר, אוניברסיטת חיפה.

סבתות: מה היינו עושים בלעדיהן?

<http://blogs.haaretz.co.il/abbadigitali/364/>

תרופת סבתא: ההורים עובדים והסבים מטפלים בילדים

The World's toughest job

<https://www.youtube.com/watch?v=HB3xM93rXbY>

צפי סער. האם הגבר הוא האמא החדשה? 18.4.2010

http://www.mouse.co.il/CM.articles_item,1018,209,48342,.aspx

** ערן-יונה, מיטל. 2013. "ארגון "ישן" אבות "חדשים" " קצינים לוחמים בין הקריירה הצבאית לאבהות". מיגדר: כתב עת למיגדר ופמיניזם, גליון 2, עמ' 1-26. (כתב העת מקוון).

להביא את המשפחה לעבודה

**Nicole W. Biggart. 1989. "Family, Gender and Business." In: *Charismatic Capitalism*. Pp. 70-97.

הקרנת הסרט: Tupperware!

** מיכל פרנקל. 2010. (2008) "מתכנתות מחדש את הנשיות? הבניית זהות מיגדרית בתעשיית ההיי-טק בישראל בין הסדר המיגדרי הגלובלי והמקומי". מתוך: ניצה ברקוביץ (עורכת). *סוציולוגיה של ארגונים*. רעננה: האוניברסיטה הפתוחה.

להביא את העבודה למשפחה

Feiler, Bruce (2013). "Agile programming - for your family". TED.

(http://www.ted.com/talks/bruce_feiler_agile_programming_for_your_family).

Retrieved 28.12.14.

** עירן-יונה מיטל, 2007. אשת חיל והגבר החדש: שני מודלים של "משפחה אידיאלית" והשלכותיהם על הסדרים מגדריים במשפחות של נשים וגברים המשרתים בצה"ל, **סוציולוגיה ישראלית**, ח (2), עע' 209-239

Rosabeth Kanter. 1977. "Wives." In: **Men and Women of the Corporation** Basic Books. Pp. 104-128.

** ניצה ברקוביץ. 2007. "רעיית המנהל: תפקיד ארגוני, חברתי ומשפחתי". מתוך: "נשים וגברים של הארגון: רוזבט קנטר ויצור הנשיות והגבריות בארגון העבודה". מתוך: **דרכים לחשיבה פמיניסטית: מבוא ללימודי מיגדר**. בעריכת ניצה ינאי ואחרות. האוניברסיטה הפתוחה. עע' 162-173.

עבודת בית (א) housework

Berk, Sara Fenstermarker. 1985. **The Gender Factory**. New York: Plenum Press. Pp. 199-209.

Stevi Jackson. 1992. "Towards a Historical Sociology of Housework: a Materialist Feminist Analysis." **Women's Studies International Forum. 15(2)153-172.

Hochschild Arlie. 1989. **The Second Shift: Working Parents and the Revolution at Home**. Pp 33-58.

נלי אליאס. 2002. חלוקת עבודה וסמכויות בבית בקרב שלוש קבוצות בישראל. **סוציולוגיה ישראלית**.

Goldberg, Abbie E. 2013. "'Doing' and 'Undoing' Gender: The Meaning and Division of Housework in Same-Sex Couples." *Journal of Family Theory & Review* 5.2: 85-104.

** Sullivan, Oriel. "An end to gender display through the performance of housework? A review and reassessment of the quantitative literature using insights from the qualitative literature." *Journal of Family Theory & Review* 3.1 (2011): 1-13.

בלה ליוש. 2014. השינויים בחלוקת עבודה בבית קרב זוגות חרדים ועל המשמעויות שלהן בקרב נשים חרדיות. מתוך: **נשות הסף: נשים חרדיות מול השינוי המודרני. רסלינג.

עבודה בבית (ב)

Barbara Franzoi. 1987. "'... with the wolf always at the door': women's work in domestic industry in Britain and Germany." In: Boxer and Quataert. (eds.) *Connecting Spheres*. NY: Oxford University Press. Pp. 146-155.

** Pfefferman, Talia. 2013. "Separate spheres, intertwined spheres: Home, work, and family among Jewish women business owners in the Yishuv." *Journal of Israeli History* 32.1: 7-28.

עבודת בית בבית של אחרים

ארנריך, ברברה. 2006. "עוזרת בהזמנה." מתוך: **האשה הגלובלית, בעריכת ברברה ארנריך וארלי ראסל הוכצילד ת"א: בבל. מבוא. עמ' 111-135.

Marsiglio, William, ed. *Fatherhood: Contemporary theory, research, and social policy*. Vol. 7. Sage Publications, 1995.

דבורה ברנשטיין. 1987. "על המשרתת, העוזרת ועובדת הניקיון: התפתחויות בעבודת הניקיון בחברה הישראלית." *מגמות*, ל 2, עע' 7-20.

<http://www.mrci.ie/our-work/domestic>

עבודת בית רחוק מהבית

** ארנרייך, ברברה וארלי ראסל הוכצילד. 2006. "מבוא". מתוך: *האשה הגלובלית*. ת"א: בבל. עע' 7-23.

ראסל הוכשילד, א. (2006). *אהבה וזהב*. בתוך ב. ארנרייך, וא. ראסל הוכשילד. (עורכות). *האישה הגלובלית: מטפלות, עוזרות ועובדות מין בכלכלה החדשה*. (24-45). תל אביב: הוצאת בבל.

Pierrette Hondagneu-Sotelo and Ernestine Avila Source. "I'm Here, but I'm There": The Meanings of Latina Transnational Motherhood. ***Gender and Society***, 11(5): 548-571

עבודה מהבית

Sullivan, Cath and Suzan Lewis. 2001. "Home-Based Telework, Gender, and the Synchronization of Work and Family: Perspectives of Teleworkers and their Co-residents." *Gender, Work and Organizations***, 8(2): 123-145.

Halford, Susan. 2006. Collapsing the Boundaries? Fatherhood, Organization and Home-Working. ***Gender, Work & Organization*** 13 (4), 383–402.

על מי אנחנו חושבות ועל מה אנחנו מדברות כאשר אנחנו חושבות ומדברות על "קונפליקט משפחה עבודה"? זמן, כסף, כוח, וגם אהבה

** Hennessy, Judith. 2009. "Morality and Work-Family Conflict in the Lives of Poor and Low-Income Women." ***The Sociological Quarterly*** 50:557–580.

Shelley J. Correll, Stephen Benard, and In Paik. 2007. Getting a Job: Is There a Motherhood Penalty? ***American Journal of Sociology***, 112(5): 1297–1338.

Kvande, Elin. 2009. "Work–life balance for fathers in globalized knowledge work. Some insights from the Norwegian context." *Gender, Work & Organization*** 16.1 (2009): 58-72.

"ארגונים ידידותיים למשפחה" ו"מדיניות ידידותית למשפחה"
שיח "הגמישות" ושיח "האיזון" (איזון משפחה עבודה/איזון חיים עבודה)

**Glass J. And S. Estes. 1997. "The Family Responsive Workplace" *Annual Review of Sociology* 23:289-313.

Hochschild, Arlie. 1997. *The Time Bind: When Work Becomes Home and Home Becomes Work*. Metropolitan Books. Pp. 15-52.

להשלמה:

חומר רקע ומושגים

דפנה יזרעאלי. 1999. "המיגדור בעולם העבודה" מתוך: ד. יזרעאלי, א. פרידמן, ה. דהאן
כלב, ח. הרצוג, מ. חסן, ח. נוה וס. פוגל-ביז'אוי (עורכות) **מין מיגדר פוליטיקה**. הקיבוץ
המאוחד, קו אדום. עמ' 167-215.

ניצה ברקוביץ. 2007. "נשים וגברים של הארגון: רזבט קנטר ויצור הנשיות והגבריות בארגון
העבודה". מתוך: **דרכים לחשיבה פמיניסטית: מבוא ללימודי מיגדר**. בעריכת ניצה ינאי
ואחרות. האוניברסיטה הפתוחה.

ביז'אוי, סילביה. 2009. משפחות בישראל: מגמות ומאפיינים. **כוורת**, גליון 17.

Kandiyoti, Deniz. 1988. "Bargaining with patriarchy." *Gender & society* 2(3):
274-290.

Walby, Sylvia. 1990. "From private to public patriarchy: The periodisation of
British history." [Women's Studies International Forum](#). 13(1-2): 91-104.

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
תשע"ז (2016-17)
תואר ראשון

{ 26 }

מתוך: **לכל רחוב משוגעת משלו**. (צילום של גדר בניין הסינאט)

החברה הישראלית

(מהדורה זמנית)

פרופ' דניאל ממן

מספר קורס: 102-1-0019-1 (סמסטר א'); 102-1-0029-1 (סמסטר ב')

צוות הקורס:

פרופ' דניאל ממן

גב' נעה פני-גיל

מר קווין פרידמן

זמני השיעור והתרגילים

השיעור מתקיים ביום ד', 10:15-11:45

סמסטר א': בנין, אולם

תרגילים:

יום א': 10-12 – גב' נעה פני-גיל

יום א': 12-14 – גב' נעה פני-גיל

יום ד': 12-14 – מר קווין פרידמן

יום ד': 16-18 – מר קווין פרידמן

שעות קבלה:

פרופ' דניאל ממן, יום ג 14:30-15:30, חדר 370 טלפון 08-6478244,

דואר אלקטרוני: dmaman@bgu.ac.il

גב' נעה פני גיל: noapney@post.bgu.ac.il

מר קווין פרידמן: kevin@post.bgu.ac.il

תאור השיעור ומטרותיו:

השיעור יעסוק בניתוח התכונות האופיניות לחברה הישראלית ובעיותיה המיוחדות החל מהתקופה הטרומ-מדינתית ועד לראשית שנות ה-2000. המטרה של השיעור להקנות ידע, כלים לניתוח וכן לפתח חשיבה ביקורתית. השיעור יתמקד במבחר שאלות יסוד כגון המשכיות ושינוי; יחסי מדינה-חברה; הגירה-עלייה-קליטה; סכסוך, מלחמה וצבא; כלכלה חברה ושסעים חברתיים. הניתוח יעשה סביב שני צירים עיקריים: שינוי והמשכיות ושילוב והתבדלות.

מתכונת השיעור והתרגילים:

השיעור

השיעור יתנהל באמצעות הרצאות פרונטליות וקבוצות תרגיל. מטרת ההרצאות הפרונטליות לפרוש יריעה רחבה של הנושאים השונים. השיעורים השונים יאורגו סביב ראשי פרקים אשר נמצאים באתר הקורס. ניתן להגיע לאתר הקורס באמצעות מערכת Moodle. כל תלמידי הקורס רשומים באתר וניתן להגיע אליו דרך הכתובת:
<http://moodle2.bgu.ac.il/?lang=en>
הכניסה באמצעות שם משתמש והסיסמא האישית שלכם.
רצוי להביא לכל שיעור את ראשי הפרקים של השיעור.

התרגילים

מטרת התרגילים היא יצירת מסגרת לדיון במאמרים וחיבור המאמרים עם ההרצאות הפרונטליות. במהלך התרגולים נעסוק גם בהכנה לבחינות הבית, בחינות כיתה והבחינה המסכמת

* הסטודנטים מתבקשים להגיע לקבוצה לה נרשמו ולא להחליף קבוצות.

חובות השיעור

הקורס יעשה שימוש במספר שיטות הערכה: בוחן, בחינות בית, בחינות כיתה ובחינה מסכמת.

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
תשע"ז (2016-17)
תואר ראשון

{ 29 }

בוחן ידע היסטורי -- 25.11.2016

בוחן הידע ההיסטורי מהווה **15%** מהציון הסופי. היות ומדובר בבוחן אין מועד ב' וחובה לגשת לבוחן בתאריך שנקבע.
המטרה של הבוחן להביא לידי כך שכל הסטודנטים יישלטו בתהליכים היסטוריים ומושגים מרכזיים בחברה הישראלית החל מהתקופה הטרומ מדינתית ועד ימינו. רובכם למדתם במסגרת ביה"ס התיכון וגם קודם לכן חלקים נרחבים מההיסטוריה של החברה הישראלית ועל-כן, חלק לא מבוטל מהמושגים והתהליכים מוכרים לכם.

ערכנו מקראה של חומר הקריאה לבוחן וניתן לרכוש את המקראה:

בקופימדיה – בבית הסטודנט

החומרים נמצאים גם **במודול**.

בחינות בית ובחינות כיתה

במהלך הקורס נקיים 8 בחינות בית ובחינות כיתה: 5 בחינות בית ו-3 בחינות בכיתה. משקל המטלות הוא **35%** מהציון הסופי.

חובה לגשת **לכל** 3 בחינות הכיתה.

חובה לגשת ל-4 בחינות בית

(למען הסר ספק – חובה לגשת ל-7 בחינות בית/כיתה).

בשיקלול הסופי ניקח את 5 הציונים הטובים ביותר מבין בחינות הבית/כיתה. משקל כל

בחינה כיתה/בית הוא **7%** מהציון הסופי.

בחינות הבית ובחינות הכיתה נועדו לבחון שליטה במאמרים ויישום של חומרי הקריאה

לניתוח של סוגיות שונות בחברה הישראלית. חילקנו את רשימת הקריאה ל-8 מקבצים (כל

מקבץ 2 עד 4 מאמרים). אנו נפרסם מועד מועד את תכנית העבודה ומועד הבוחן, בחינות

בית וכיתה.

בחינות הבית – על-פי נוהל הבחינות משך הבחינה הוא **עד** 4 ימים (96 שעות). השאלות

יפורסמו באמצעות המודול ויש להגיש את הבחינה באמצעות המודול.

בחינות כיתה – הבחינות יתקיימו במהלך התרגול. משך הבחינה שעה אחת.

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
תשע"ז (2016-17)
תואר ראשון

{ 30 }

ערכנו מקראה של כל פריטי הקריאה וניתן לרכוש את המקראה **בקופימדיה** – בבית הסטודנט.
בנוסף, כל פריטי הקריאה נמצאים **במודול**.

בחינה מסכמת – 50% הציון הסופי

א. המשכיות ושינוי

רשימת קריאה למבחן ידע היסטורי

1. בן ששון חיים הלל (עורך), *תולדות עם ישראל*, כרך ג', תל-אביב, דביר, 1969, עמ'; 262-271; 297-301; 313-319; 340-350
2. האנציקלופדיה העברית, כרך 6 (1), ארץ ישראל, ירושלים, ספרית פועלים, תשנ"ג, עמ' 726-748; 766-828
3. סעדון חיים ויואל רפל (עורכים), *במחתרת מארצות האיסלם: פרשיות העפלה והגנה*, ירושלים, מכון בן צבי, 1997, עמ' 25-36.
4. האנציקלופדיה העברית, כרך 6 (2), מדינת ישראל, ירושלים, ספריית פועלים, תשנ"ג, עמ' 191-51.
5. אניטה שפירא, *ככל עם ועם: ישראל 1881-2000*, ירושלים, מרכז זלמן שזר, 2014, עמ' 13-33, 327-424.

ב: מחלוקות בסוציולוגיה הישראלית

1. אורי רם, *הזמן של ה'פוסט': לאומיות והפוליטיקה של הידע בישראל*, תל-אביב, רסלינג, 2006, עמ' 71-126

ג. מדינה וחברה

1. יצחק גלנור, דנה בלאנדר, המערכת הפוליטית בישראל: שנים ראשונות; מבנה מוסדי; התנהגות פוליטית; בעיות לא פתורות; הדמוקרטיה, תל-אביב, עם עובד, 2013, עמ' 475-521.

2. דני פילק, "אנחנו העם (אתם לא!): פופוליזם מכיל ופופולזם מדיר בישראל", עיונים בתקומת ישראל, 2010, 20: עמ' 28-48.

ד. ריבוד בחברה הישראלית

1. עזיזה כזום, "תרבות מערבית, תיוג אתני וסגירות חברתית: הרקע לאי השוויון האתני בישראל", סוציולוגיה ישראלית, 1999, א(2), עמ' 385-428.

2. אורי כהן נסים ליאון, "לשאלת המעמד הבינוני-המזרחי בישראל", אלפיים, 2008, 32, עמ' 83-101.

אורנה ששון-לוי, "אבל אני לא רוצה לעצמי זהות אתנית!": גבולות חברתיים ומחיקתם בשיחים עכשוויים של אשכנזיות", תיאוריה וביקורת, 2008, 33, עמ' 101-129.

4. דני רבינוביץ, ח'אולה אבו בקר, הדור הזקוף, ירושלים, כתר הוצאה לאור, 2002, עמ' 25-79.

5. אמל ג'מאל, "על דפוסי כינון האי-שוויון הלאומי בישראל", אבי בראלי, דניאל גוטווין, טוביה פרילינג (עורכים), חברה וכלכלה בישראל: מבטי היסטורי ועכשווי, 2005, ירושלים ושדה בוקר, יד יצחק בן צבי, הוצאת הספרים של אוניברסיטת בן גוריון בנגב, עמ' 145-182.

6. זאב רוזנהק, "דינמיקות של הכלה והדרה במדינת הרווחה הישראלית: בניית מדינה וכלכלה מדינית", חנה הרצוג, טל כוכבי, שמשון צלניקר (עורכים), *דורות, מרחבים, זהויות: מבטים עכשוויים על חברה ותרבות בישראל*, 2007, ירושלים, מכון ון ליר בירושלים, הוצאת הקיבוץ המאוחד, עמ' 317-349.

7. חנה הרצוג, "המשפחה הלוחמת: השפעת הקונפליקט הערבי-הישראלי על מעמד הנשים בישראל", מאג'ד אלחאג, אורי בן אליעזר (עורכים), *בשם הביטחון: סוציולוגיה של שלום ומלחמה בישראל בעידן משתנה*, 2003, חיפה וירושלים, הוצאת הספרים של אוניברסיטת חיפה, פרדס הוצאה לאור, עמ' 401-419.

8. סלביה פוגל-ביזאוי, "אם טוב כל כך אז למה רע כל כך? ההיבטים המגדריים של הנאו-ליברליזם בשוק העבודה בישראל", אבי בראלי, דניאל גוטווין, טוביה פירלינג (עורכים), *חברה וכלכלה בישראל: מנבט היסטורי ועכשווי, ירושלים ושדה בוקר, יד יצחק בן צבי, מכון בן גוריון לחקר ישראל*, עמ' 183-216.

ה. הגירה עלייה וקליטה

1. ***

2. אורי בן אליעזר, "כושי סמבו, בילי בילי במבו': כיצד יהודי הפך שחור בארץ המובטחת", יהודה שנהב ויוסי יונה (עורכים), *גזענות בישראל*, 2008, ירושלים, מכון ון ליר והקיבוץ המאוחד, עמ' 130-157.

ו. דת ומדינה

1. חזקי שוהם, "דת", 'חילונית', ו'מסורת' במחשבה הציבורית בישראל", עיונים בתקומת ישראל, 2014, 24, 29-58.
2. דב שוורץ, "האם סיימה הציונות את תפקידיה? פרספקטיבה ציונות דתית", *תרבות דמוקרטית*, 2012, 14, 223-255.
3. נסים ליאון, "הסיטואציה המזרחית בחברה החרדית בישראל והתגובות לה", 2013, 15, 161-191.

ז. סכסוך, מלחמה וצבא

1. דן הורוביץ, משה ליסק, *מצוקות באוטופיה: ישראל - חברה בעומס-יתר*, תל-אביב, עם עובד, 1990, עמ' 240-271.
2. ברוך קימרלינג, "מיליטריזם בחברה הישראלית", *תיאוריה וביקורת*, 1993, 4, עמ' 123-140.
3. אורי בן אליעזר, "החברה הצבאית והחברה האזרחית בישראל: גילויים של אנטי-מילטריזים ונאו-מילטריזים בעידן פוסט הגמוני", מאג'ד אלחאג' ואורי בן-אליעזר (עורכים), *בשם הביטחון: סוציולוגיה של שלום ומלחמה בישראל בעידן משתנה*, 2003, עמ' 29-76.
4. יגיל לוי, "צבא העם נגד גיוס חובה", *משפט וצבא*, 2015, 21 (א), 310-340.

ח. כלכלה וחברה

1. מיכאל שלו, "האם הגלובליזציה והליברליזציה 'נרמלו' את הכלכלה המדינית בישראל?", דני פילק ואורי רם (עורכים), *שלטון ההון: החברה הישראלית בעידן הגלובלי*, תל-אביב, הוצאת הקיבוץ המאוחד ומכון ון ליר בירושלים, 2004, עמ' 84-115
2. דניאל ממן, "שינויים מבניים ב'כלכלה הגדולה' ובקבוצות העסקיות בישראל", *משפט ועסקים*, 2008, כרך ח, 123-157.

החיים בנגב

קורס מצטיינים

מרצה: ד"ר ניר אביאלי
avieli@bgu.ac.il

הנגב משתרע על כ 60% משטחה של ישראל אך חיה בו רק כ 10% מאוכלוסיית המדינה. למרות מספר התושבים הנמוך, הגיוון החברתי והתרבותי מייצר פסיפס מורכב של אנשים ומנהגים. האם החיים בנגב שונים ובעלי ייחוד? ומה מייחד אותם? בסמינר נעסוק במאפיינים החברתיים והתרבותיים של החיים בנגב ונתמקד בבחינתן של סוגיות סוציולוגיות ואנתרופולוגיות המאפיינות את האזור: לאומיות, אתניות, מעמדות סוציו-אקונומיים, מגדר, צורות ארגון חברתיות, פיתוח ותת פיתוח ויחסי מרכז - פריפריה. במהלך הקורס נשמע הרצאות של חברי המחלקה אשר עוסקים במחקר בנגב, נצפה בסרטים ונסייר באזור.

דרישות הקורס והרכב ציון סופי:

נוכחות, קריאה והשתתפות פעילה בשיעורים ובתרגילים (10%).

2. מטלות:

א. דיון בכיתה על אחד מפרטי הסילבוס (10%)

ב. מטלה אקדמית (10%).

ג. הגשת הצעת מחקר (10%) – יש להגיש את ההצעה בשיעור האחרון של הסמסטר

ד. הצגת המחקר בכיתה + בחירת מאמר לקריאה (20%).

ה. עבודה מסכמת (50%).

3. סיורים:

א. לקראת אמצע א' סמסטר נקיים סיור/סדנה בשוק העירוני של באר שבע.

ב. לקראת סוף סמסטר א' נשתתף בהילולת הבבא סאלי.

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
תשע"ז (2016-17)
תואר ראשון

ג. במהלך סמסטר ב' נצא לסיור מורחב (כולל לינה) בנגב. נצא גם לביקור בכפר העבריים
בדימונה – לחג "פסח המלכותי". פרטים יימסרו לאחר אישור תקציבי.
ד. השיעור האחרון והמסכם של הקורס ומסיבת הסיום יתקיימו במושב קלחים. המפגש
יתקיים בשעות הערב.

השתתפות בכל הסיורים והסדנאות מחייבת

הסוציולוגיה בישראל

פרופ' אורי רם

כללי: קורס זה עוסק בהיסטוריה הרעיונית והחברתית של הסוציולוגיה בישראל, בהקשריה הפוליטיים, הלאומיים והחברתיים המשתנים: בהתפתחות החשיבה הסוציולוגית בישראל, באסכולות השונות שבה, בהתפצלותה לגישות ביקורתיות שונות, בסוציולוגים הפועלים בה, בקבוצות החברתיות היוצרות אותה, באמצעיה, בתפוקתה, בממצאיה ובמסריה. זהו אם כן קורס בסוציולוגיה של הסוציולוגיה, ובסוציולוגיה של הידע הסוציולוגי.

חובות הסטודנטים: נוכחות והשתתפות; קריאת החומר; הצגת רפרטים כפי שיפורט (15%); הגשת עבודה סמנריונית בסיום השנה בהנחית המרצה (85%).

תכנית העבודה:

סמסטר א חלק 1 – מבשרי הסוציולוגיה בישראל 1882-1948

סמסטר א חלק 2 – הסוציולוגיה הממסדית בתקופת המדינה 1948-1977

סמסטר א חלק 3 – הערכות ותחילת כתיבת עבודה סמנריונית

סמסטר ב חלק 1 – הסוציולוגיה הביקורתית 1977-1996

סמסטר ב חלק 2 – הסוציולוגיה בתקופת ה"פוסט" 1996-2016

סמסטר ב חלק 3 – הערכות ותחילת כתיבת עבודה סמנריונית

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
תשע"ז (2016-17)
תואר ראשון

{ 39 }

רשימת קריאה ראשונית (יעודכן בראשית הסמסטר ובהמשך להחלטות המרצה):

חומר קריאה לשעור:

- אופיר, עדי. 1996. פוסטמודרניזם: עמדה פילוסופית. עמ. 136-151 בתוך חינוך בעידן הפוסטמודרניסטי. בעריכת אילן גור זאב.
- בובר, מרטין. 1989. בין חברה למדינה. עמ. 397-416 בתוך פני אדם: בחינות באנתרופולוגיה פילוסופית. ירושלים: מוסד ביאליק.
- בורדייה, פייר. 2005א'. "פרדוקס הסוציולוג". עמ. 00-00 בתוך שאלות בסוציולוגיה. תל אביב: רסלינג.
- בורדייה, פייר. 2005ב'. "על כמה מתכונות השדה". עמ. 113-118 בתוך שאלות בסוציולוגיה. תל אביב: רסלינג.
- בלום, איתן. 2007. "למקורותיה הגרמניים של התרבות העברית: על הדחקת תפקידו הלאומני של ארתור רופין". מטעם: כתב עת לספרות ולמחשבה רדיקלית 11: 71-93.
- ברנשטיין דבורה. 1978. "הסוציולוגיה קולטת את העלייה: דיון ביקורתי באסכולה דומיננטית בסוציולוגיה". מחברות למחקר ולביקורת, גיליון 1: 5-18.
- ברנשטיין, דבורה. 2001. "חקר נשים בהיסטוריוגרפיה הישראלית". בתוך: מ' שילה, ר' קרק וג' חזן-רוקם (עורכות). העבריות החדשות: נשים ביישוב ובצינות בראי המגדר. ירושלים: יד יצחק בן צבי.
- ברנשטיין, דבורה. "מה שרואים משם לא רואים מכאן: היבטים ותובנות בהיסטוריוגרפיה הישראלית". סוציולוגיה ישראלית ב' (1): 23-38.
- גוטווין, דני. 2001. "זהות נגד מעמד: רב תרבותיות כאידיאולוגיה נאו-ליברלית". תיאוריה וביקורת 19: 241-259.
- וייס, ארז. 1999. "מחברות למחקר ולביקורת". חמישים לארבעים-ושמונה – תיאוריה וביקורת, גיליון 12-13: 301-312.
- חידר, עזיז. "התפתחות המחקר ומעמדו של המיעוט הערבי בחברה הישראלית". עמ. 116-135 בתוך מ. נאור (עורך), מדינה וקהילה. ירושלים: מאגנס.

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
תשע"ז (2016-17)
תואר ראשון

{ 40 }

- יאיר, גד, ונועה אפליוג. 2005. "הסוציולוגיה בירושלים: צילה של הרוח ההיסטורית".
סוציולוגיה ישראלית ז (1): 95-122.
- לוי, יגיל ויואב פלד. 1993. "השבר שלא היה: הסוציולוגיה הישראלית בראי מלחמת ששת
הימים". תיאוריה וביקורת 3: 115-128.
- ליסק, משה ודן הורוביץ. 1970. "ה'יישוב' כחברה פוליטית: תהליכי יצירת מרכז במבנה
חברתי חלקי ופולריסטי". מגמות י"ז(2): 108-140.
- ליסק, משה. 1996. "'סוציולוגים ביקורתיים' ו'סוציולוגים ממסדיים' בקהילה האקדמית
הישראלית: מאבקים אידיאולוגיים או שיח אקדמי ענייני" (עמ' 60-99). בתוך: פ' גינוסר וא'
בראלי (עורכים). ציונות: פולמוס בן-זמננו. שדה בוקר: אוניברסיטת בן-גוריון בנגב.
- סבאע-ח'ורי, אריז' ונדים רוחנא. 2011. "הקדמה: המחקר על הפלסטינים בישראל: בין
האקדמי לפוליטי" (עמ' 5-15). בתוך: סבאע-ח'ורי ורוחנא (עורכים). הפלסטינים בישראל:
עיונים בהיסטוריה, בפוליטיקה ובחברה. חיפה: מדה אל-כרמל.
- סברסקי, שלמה, וקציר. 1978. "אשכנזים ומזרחים: יחסי תלות בהתהוות". מחברות למחקר
ולביקורת, גיליון 1: 20-59.
- סמוחה, סמי. 2009. "סוציולוגיה ישראלית: אקדמית וציבורית". סוציולוגיה ישראלית י'(2):
440-444.
- ראובני, יעקב. 1984. "סוציולוגיה ואידיאולוגיה: עיונים במשנתו של ארתור רופין". כיוונים 24-
23: 25-48.
- רזנהק, זאב. 1995. "התפתחויות חדשות בסוציולוגיה של הפלסטינים בישראל: סקירה
אנליטית". מגמות 37 (2-1): 167-190.
- רם, אורי. 1996. "זיכרון וזהות: סוציולוגיה של ויכוח ההיסטוריונים בישראל". תיאוריה
וביקורת 8: 9-33.
- רם, אורי. 2015. "פרק 1. מבוא: בובר הסוציולוג הנעלם". מתוך שובו של מרטין בובר:
המחשבה הלאומית והחברתית בישראל מבובר עד הבובריאנים החדשים. תל אביב: רסלינג.
- שלו, מיכאל. 1996. "עת לתיאוריה". תיאוריה וביקורת 8: 225-237.
- שמיר, רונן ודן אבנון. 1999. "מרטין בובר והסוציולוגיה הישראלית". חמישים לארבעים-
ושמונה – תיאוריה וביקורת, גיליון 12-13: 47-55.
- שנהב, יהודה וחנון חבר. 2002. "המבט הפוסטקולוניאלי". תיאוריה וביקורת 20: 9-22.

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
תשע"ז (2016-17)
תואר ראשון

{ 41 }

שנהב, יהודה. 2000. "האם קיימת סוציולוגיה ישראלית?" סוציולוגיה ישראלית 2 (2): 681-675.

שפיר, גרשון. 1993. "קרקע עבודה ואוכלוסייה בקולוניזציה הציונית: היבטים כלליים וייחודיים". עמ. 104-120 בתוך אורי רם (עורך). החברה הישראלית: היבטים ביקורתיים. תל אביב: ברירות.

שפירא, יונתן. 1993. "המקורות ההיסטוריים של הדמוקרטיה הישראלית: מפא"י כמפלגה דומיננטית". עמ. 4-54 בתוך אורי רם (עורך) החברה הישראלית: היבטים ביקורתיים. תל אביב ברירת.
ששון-לוי, אורנה. 2014. "השתכנזות: על פרפורמנס אתני וכישלוננו". תיאוריה וביקורת 42. 71-97.

טקסטים נוספים וספרי יסוד וספרי עזר רלוונטיים לנושא:

אבהב, אורית. 2011. קרוב אצל אחרים: התפתחות האנתרופולוגיה בישראל. תל אביב: רסלינג.

אוחנה, דוד. 2008. לא כנענים, לא צלבנים: מקורות המיתולוגיה הישראלית. ירושלים: כתר.

אוסצקי-לזר, שרה. 2008. בין חזון למציאות: מסמכי החזון של הערבים בישראל 2007-2006. עורכים: שרה אוסצקי-לזר ומוסטפא כבהא. בהוצאת הפורום להסכמה אזרחית, ירושלים.

אייזנשטדט, ש.נ. 1967. החברה הישראלית. רקע התפתחות ובעיות. ירושלים: מאגנס. אייזנשטדט, ש.נ. 1985. החברה הישראלית בתמורותיה. ירושלים: מאגנס.

אריה קיזל. 2015. הנרטיב המזרחי החדש בישראל. תל אביב: רסלינג.

אבוטבול, גיא, לב גרינברג ופנינה מוצפי-האלר. 2005. קולות מזרחיים: לקראת שיח מזרחי חדש על החברה והתרבות הישראלית. רמת גן: הוצאת מסדה.

באומגרטן, אלברט, ג'רמי כהן, עזרא מנדלסון (עורכים). 2009. לזכור וגם לשכוח: מבט ישראלי אל העבר היהודי. כרך חגיגי של כתב העת 'ציון': 60 שנה למדינה. ירושלים: מרכז זלמן שזר.

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
תשע"ז (2016-17)
תואר ראשון

{ 42 }

- גאנם, הוניידה. 2006. לבנות את האומה מחדש: אינטלקטואלים פלסטינים בישראל. ירושלים: מאגנס.
- גורביץ, דוד ודן עינב. 2012. אנציקלופדיה של הרעיונות. תל אביב: בבל וידיעות ספרים.
- ויץ יחיעם (עורך). 1997. בין חזון לרוויזיה: מאה שנות היסטוריוגרפיה ציונית. ירושלים: מרכז זלמן שדר.
- זנד, שלמה. 2000. האינטלקטואל האמת והכוח: מפרשת דרייפוס עד מלחמת המפרץ. תל אביב: עם עובד.
- חנן, חבר, יהודה שנהב, פנינה מוצפי-האלר (עורכים) 2002. המזרחים בישראל: עיון ביקורתי מחודש. ירושלים: מכון ון ליר והקבוץ המאוחד.
- יונה, יוסי ושנהב יהודה. 2005. רב תרבותיות מהי? על הפוליטיקה של השונות בישראל. תל אביב: בבל.
- כהן, אורי. 2006. ההר והגבעה: האוניברסיטה העברית בירושלים בתקופת טרום-עצמאות וראשית המדינה. תל אביב: עם עובד.
- סבירסקי, שלמה. 1981. לא נחשלים אלא מנוחשלים: מזרחים ואשכנזים בישראל – ניתוח סוציולוגי ושיחות עם פעילים ופעילות. חיפה: מחברות למחקר ולביקורת.
- סמוחה, סמי. "סוציולוגיה ישראלית אקדמית וציבורית". סוציולוגיה ישראלית.
- סמוחה, סמי. 2004. "מאוריינטאליזם למחקר ביקורתי: מגמות בקרב המיעוט הערבי בישראל". עמ. 101-115 בתוך מ. נאור (עורך), מדינה וקהילה. ירושלים: מאגנס.
- פלד, יואב וגרשון שפיר. 2005. מיהו ישראלי: הדינמיקה של אזרחות מורכבת. תל אביב: הוצאת אוניברסיטת תל אביב.
- קימרלינג, ברוך. 2004. מהגרים, מתיישבים, ילידים. המדינה והחברה בישראל: בין ריבוי תרבויות למלחמת תרבות. תל אביב: עלמא ועם עובד.
- קירש, אורי. 2010. מדיניות ההשכלה הגבוהה בישראל: נגישות, איכות ומצוינות במשאבים מוגבלים. חיפה: מוסד שמואל נאמן, הטכניון – מכון טכנולוגי לישראל.
- קמה, עמית. 2000. "קווים לדמותו של שדה המחקר הלהט"בי בישראל". סוציולוגיה ישראלית טו' (2): 241-262.
- קרן, מיכאל. 1988. בן גוריון והאינטלקטואלים: עוצמה, דעת וכריזמה. באר שבע: אוניברסיטת בן-גוריון בנגב.

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
תשע"ז (2016-17)
תואר ראשון

{ 43 }

- רבינוביץ, דן. 1998. אנתרופולוגיה והפלסטינים. המרכז לחקר החברה הערבית. רם, א. וברקוביץ, נ. (עורכים). (2006). אי/שויון. באר שבע: הוצאת הספרים של אוניברסיטת בן גוריון בנגב ומוסד ביאליק.
- רם, אורי (עורך). 1993. החברה הישראלית: היבטים ביקורתיים. תל אביב: ברירות. רם, אורי. 2006. הזמן של ה'פוסט': לאומיות והפוליטיקה של הידע בישראל. תל אביב: רסלינג.
- רם, אורי. 2015. שובו של מרטין בובר: הגות לאומית וחברתית בישראל מבובר עד הבובריאנים החדשים. תל אביב: רסלינג.
- שנהב, יהודה (עורך). 2004. קולוניאליות והמצב הפוסט קולוניאלי. תל אביב: הקיבוץ המאוחד ומכון ון ליר.
- שנהב, יהודה 2003. היהודים-הערבים: לאומיות, דת ואתניות. תל אביב: עם עובד.
- שנהב, יהודה. 2000. "האם קיימת סוציולוגיה ישראלית?" סוציולוגיה ישראלית ב' (2): 675-681.
- שנהב, יהודה. 2008. "הסוציולוגים והכיבוש". סוציולוגיה ישראלית ט' (2): 263-271.
- שפירא, יונתן. 1975. אחדות העבודה ההיסטורית: עוצמתו של ארגון פוליטי. תל אביב: עם עובד.
- תיאוריה וביקורת: במה ישראלית. אתר <http://theory-and-criticism.vanleer.org.il>
- Charles Kurzman and Lynn Owens. 2002. "THE SOCIOLOGY OF INTELLECTUALS". Annual Review Sociology 28:63–90

יחסים בין-תרבותיים

ד"ר יפעת גוטמן

יום ג', 12-14, חדר ישיבות 354 בבניין 72.

ד"ר יפעת גוטמן, ליצירת קשר: ygutman@post.tau.ac.il, שעות קבלה: ימי שלישי 10-12
בתיאום מראש

הקורס סוקר גישות תיאורטיות לחקר היחסים בין תרבויות כדי להבין טוב יותר את הנדידה של רעיונות, אנשים, רפרטוארים, טכנולוגיות, ופרקטיקות תרבותיות בין ובתוך קבוצות וחברות. ביו היתר יידונו המושגים רב-תרבותיות, על-תרבותיות, זהות ושייכות לנוכח תהליכים פוליטיים וחברתיים היסטוריים ועכשוויים. בין הנושאים שייסקרו: הגירה, רב-תרבותיות ואסימילציה; מחאה עדתית ומלחמת תרבויות; אימוץ והטמעה - או התנגדות ודחייה - של רפרטוארים ופריטי תרבות מיובאים; מאבקים בעד ונגד גלובליזציה ו"מקדונלדיזציה" של התרבות; "התנגשות הציוויליזציות" ודיאלוג בין-דתית; תרגום ורב-לשוניות; וביטוי של שיח זכויות האדם הגלובלי במאבקים מקומיים. בעבודת הסיום יבחרו הסטודנטים תופעה של יחסים בין תרבויות וינסו להסביר אותה באמצעות הגישות התיאורטיות ומקרי המבחן שנלמדו במשך השנה.

Intercultural Relations

The seminar reviews theoretical approaches to the study of intercultural relations in order to better understand the travel of ideas, people, repertoires, technologies, and cultural practices among and within groups and societies. The concepts to be discussed, among others, are multiculturalism, transculturalism, identity and belonging, in light of historical and contemporary social and political processes. The themes include immigration, multiculturalism and assimilation; ethnic protest and culture wars; acculturation and adaptation – or opposition and rejection – of cultural

repertoires and items; pro and anti-globalization and “MacDonaldization;” the “clash of civilizations” and interfaith dialogue; translation and multilingualism; and the global human rights discourse in local struggles. In the concluding assignment the students select an instance of intercultural relations and try to explain it using the theoretical approaches and empirical cases we have studied throughout the year.

מטלות הקורס והרכב הציון הסופי:

1. קריאה שוטפת, נוכחות קבועה והשתתפות פעילה - מותרת היעדרות מנומקת מלא יותר משלושה שיעורים במהלך השנה. חומרי הקריאה מצויים כולם באתר של הקורס, אנא הביאו את הטקסטים הרלוונטיים איתכם לשיעור (בעותק דיגיטלי או מודפס).
2. תגובות לקריאה - 20%. כל משתתפי הסמינר יהיו מחויבים להגיש ארבע תגובות אישיות קצרות בכל סמסטר (2-3 פסקאות כל אחת) לחומרי הקריאה של הסמינר. התגובות צריכות להישלח דרך אתר הקורס עד שמונה בבוקר יום השיעור שבו יידון הנושא שאליו הן מתייחסות. על התגובות לכלול שניים ממאמרי החובה לאותו שיעור. תגובות שיגיעו באיחור לא יתקבלו. בתגובה יש לכתוב את דעתכם הביקורתית על קטעי הקריאה בכמה פסקאות. הכוונה איננה לתאר את הכתוב אלא להביע דעה, לשאול שאלות, להשוות לקטעי קריאה אחרים שעסקנו בהם, או לדון בתרומתו לנושאים שעלו בקורס עד כה. התגובות לא יקבלו ציון אך ייקראו ויוזכרו בשיעור לעתים. אי הגשת ארבע תגובות בזמן או כתיבתן באופן שאינו תואם לדרישה ייפגעו בציון הסופי.
3. הצגת מאמר בכיתה - 20%: ב. כל משתתף/ת בסמינר ת/יציג מאמר המופיע בקריאת החובה בסילבוס בכיתה. מאמר זה לא יכלל בין שלוש התגובות שיוגשו בסמינר.
4. פרויקט מחקר - 60%: כל משתתף/ת ת/יבחר מקרה של יחסים בין-תרבותיים שעליו ת/יכתוב את עבודת הגמר של הסמינר. העבודה, בהיקף של רפרט או סמינר, תציג ותנתח את המקרה לאור תיאוריות ומקרים אחרים שנסקרו בסמינר. באמצע הסמסטר יציגו המשתתפים את הנושא שבחרו ועליהם להיות מוכנים לעדכן את הכיתה בהתפתחות עבודתם מפעם לפעם במהלך הסמסטר.

מערך השיעורים:

1.11.16 – הקדמה

8.11.16 – רקע תיאורטי והיסטורי:

*יחסים בין תרבויות במחקר האתנוגרפי

Clifford, James. 1988. Ch. 3. "On Ethnographic Self-Fashioning" *The Predicament of Culture*, Cambridge, MA: Harvard University Press, pp. 92-113

גירץ, קליפורד. 1990. "משחק עמוק: הערות על קרב התרנגולים הבאלינזי". עמ' 273-306. בתוך *פרשנות של תרבויות*. ירושלים: כתר.

15.11.16

* גישת הרפרטואר לתרבות -

סוידלר, אן. 2004 (1986). "התרבות בפעולה: סמלים ואסטרטגיות" תרגום: אורית פרידלנד. בתוך: *תקשורת כתרבות*, כרך א': טלוויזיה כסביבה של תרבות היום-יום. תמר ליבס ומירי טלמון (עורכות), רעננה: האוניברסיטה הפתוחה, עמ' 77-102

Even-Zohar, Itamar 2005 Laws of Cultural Interference. *In Papers in Culture Research*, pp. 52-69. [Electronic Book, available from <http://www.even-zohar.com>]

http://www.tau.ac.il/~itamarez/works/books/EZ-CR-2005_2010.pdf

22.11.16

* שינוי ושימור רפרטואר תרבותי -

Sela-Sheffy, Rakefet. 2005. "Interference and Aspects of Repertoire Consolidation in Culture." *In The Challenge of the Hyksos: Cultural*

Interference in the New Kingdom, Bietak, Manfred & Orly Goldwasser eds.
Vienna: Austrian Academy of Sciences.

Holland, Dorothy 1987. "Culture Sharing Across Gender Lines An Interactionist Corrective to the Status-centered model" *The American Behavioral Scientist* 31 (2), pp. 234-249

קריאה מומלצת:

דרורי, רינה. 2001. "שלושה ניסיונות להחייאת העברית בימי-הביניים: המזרח, ספרד המוסלמית, ספרד הנוצרית". בתוך: אדרת לבנימין: ספר היובל לבנימין הרשב, כרך ב'. עורכת: זיוה בן-פורת. תל-אביב: הוצאת הקיבוץ המאוחד והמכון הישראלי לפואטיקה וסמיוטיקה ע"ש פורטר, 176–191.

29.11.16 – מושגים בסיסיים ביחסים בין-תרבותיים: אסימילציה, הטמעה, מגע ודיפיוז'ן.
Redfield, Robert; Ralph Linton; and Melville J. Herskovits 1935. "A Memorandum for the Study of Acculturation". *Man*, Volume 35 (Oct., 1935), pp. 145-148.

Boyer, P. 2001. "Cultural Assimilation." In *International Encyclopedia of the Social & Behavioral Sciences*, Amsterdam: Elsevier Science, pp. 3032-3035.

* מקרי מבחן: תכנון, עיצוב וגיבוש תרבות לאומית

אבן-זהר, איתמר. 1980. "הצמיחה וההתגבשות של תרבות עברית מקומית וילידית בארץ-ישראל

1882-1948 קתדרה 16, עמ': 165-189

6.12.16 - המשך מקרי מבחן: תכנון ואנטי-תכנון של תרבות לאומית דרך צריכה תרבותית
Ben-Ari, Nitsa. 2011. "Popular Literature in Hebrew as Marker of Anti-Sabra Culture" in Rakefet Sela-Sheffy & Gideon Toury [eds], *Culture Contacts and the Making of Cultures: Papers in Homage to Itamar Even-Zohar* Tel Aviv: Unit of Culture Research, Tel Aviv University, pp. 219-243

Hirsch, Dafna. "Hummus is best when it is fresh and made by Arabs': The gourmetization of hummus in Israel and the return of the repressed Arab" *American Ethnologist* 38 (4), pp. 617–630

13.12.16

המשך מקרי מבחן: הבניית סטטוס

Kaufman, Jason & Orlando Patterson 2005. "Cross-National Cultural Diffusion: The Global Spread of Cricket". *American Sociological Review*; 70(1), pp. 82-110

Sela-Sheffy, Rakefet. 2011. "High-Status Immigration Group and Culture Retention: German Jewish Immigrants in British-Ruled Palestine" in Rakefet Sela-Sheffy & Gideon Toury [eds], *Culture Contacts and the Making of Cultures: Papers in Homage to Itamar Even-Zohar* Tel Aviv: Unit of Culture Research, Tel Aviv University, pp. 79-99

20.12.16 – המשך מקרי מבחן: הבנית תרבות מעמדית

Willis, Paul. 1977. *Learning to Labour: How Working Class Kids Get Working Class Jobs*. Aldershot: Gower, pp. 89-116, 147-159.

הצגה ראשונית של נושאי העבודות

27.12.16 - רב תרבותיות: התפתחות ותיאוריה

Gans, Herbert J 1997. "Toward a Reconciliation of 'Assimilation' and 'Pluralism': The Interplay of Acculturation and Ethnic Retention." *International Migration Review* 31(4), 875–892

Hartmann, Douglas and Joseph Gerteis. 2005. "Dealing with Diversity: Mapping Multiculturalism in Sociological Terms" *Sociological Theory*, 23 (2), pp. 218-240

קריאה מומלצת:

ולצר, מ. 2003 'אילו זכויות מגיעות לקהילות תרבותיות. ?בתוך: א' נחתומי (עורך)
רב-תרבותיות במבחן הישראליות , 63-53 , ירושלים.

טיילור, צ. 2003 'הפוליטיקה של ההכרה. "בתוך: א' נחתומי (עורך)
רב-תרבותיות במבחן הישראליות , 52-21 , ירושלים.

3.1.17 – אין שיעור. שיעור השלמה ייקבע בהמשך

10.1.17 - המשך רב תרבותיות: התפתחות ותיאוריה

Rogers Brubaker. 2001. "The Return of Assimilation? Changing Perspectives on Immigration and its Sequels in France, Germany, and the United States" *Ethnic and Racial Studies* 24(4), pp. 531-548.

Available at: <http://works.bepress.com/wrb/9>

רב תרבותיות בישראל - מלחמת תרבויות לעומת רב תרבותיות:

קימרלינג, ברוך. 1998 . הישראלים החדשים , ריבוי-תרבויות ללא רב-תרבותיות . אלפיים ,
16 עמודים 308-264

קריאה מומלצת:

יונה, יוסי ויהודה שנהב. 2005. רב-תרבותיות מהי? על הפוליטיקה של השונות בישראל. תל אביב: בבל, מתוך פרק 2 – עמודים 52-87 או 52-74

17.1.17 – רב תרבותיות בישראל, מקרי מבחן:

Uri Ben Eliezer. 2008. "Multicultural society and everyday cultural racism: second generation of Ethiopian Jews in Israel's 'crisis of modernization'" *Ethnic and Racial Studies* 31 (5).

Amit Kama. 2011 "Parading Pridefully into the Mainstream: Gay & Lesbian Immersion in the Civil Core". In Gug Ben-Porat and Bryan Turner Eds. *The Contradictions of Israeli Citizenship: Land, Religion and State* Routledge, pp.180-202.

24.1.17 – המשך מקרי מבחן:

אורי רם ודני פילק. "עלייתה ונפילתה של המחאה החברתית (עד כה): ניתוח סוציו-פוליטי". אתר תאוריה וביקורת.

<http://theory-and-criticism.vanleer.org.il/pdf/FilkRamMaabada.pdf>

Ram, Uri. 2005. "Jerusalem, Tel Aviv and the Bifurcation of Israel." *Int J Polit Cult Soc* 19, pp. 21–33

מסטר ב'

14.3.17 – מקרי מבחן: רב תרבותיות בישראל לנוכח הגלובליזציה

Illouz, Eva & Nicholas John. 2003. "Global Habitus, Local Stratification, and Symbolic Struggles Over Identity". *The American Behavioral Scientist* 47(2), pp. 201-229.

Frankel, Oz. 2012. "The Black Panthers in Israel and the Politics of Radical Analogy." In Nico Slate (ed.), *Black Power Beyond Borders* Bakersfield: Palgrave Macmillan, pp. 81-106

21.3.17 - קץ ההיסטוריה ומלחמת הציוויליזציות

Fukuyama, Francis. 1989 "The End of History" *The National Interest*
<http://ps321.community.uaf.edu/files/2012/10/Fukuyama-End-of-history-article.pdf>

Huntington, Samuel. 1993. "The Clash of Civilizations" *Foreign Affairs*
<http://history.club.fatih.edu.tr/103%20Huntington%20Clash%20of%20Civilizations%20full%20text.htm>

or

Barber, Benjamin R. 1992. "Jihad vs. MacWorld" *The Atlantic*
<http://www.theatlantic.com/doc/199203/barber>

קריאה מומלצת:

אורי רם, הגלובליזציה של ישראל: מק'דונלד בתל אביב, ג'יהאד בירושלים. תל אביב: רסלינג

28.3.17 – ריבוי מודרנות

Casanova, José. 2011. "Cosmopolitanism, the clash of civilizations and multiple modernities" *Current Sociology* 59(2), pp. 252–267

Eisenstadt, S. N. 2000, "Multiple Modernities" *Daedalus*, 129 (1)

http://www.havenscenter.org/files/Eisenstadt2000_MultipleModernities.pdf

הצגת נושאי עבודות

4.4.17 – מקרי מבחן: זהות ושייכות אתנית-לאומית מול אזרחות:

Rothberg, Michael and Yasemin Yildiz. 2011. "Memory Citizenship: Migrant Archives of Holocaust Remembrance in Contemporary Germany" *Parallax*, 17 (4), pp. 32–48

Hammack, Phillip L. 2010. "Narrating hyphenated selves: Intergroup contact and configurations of identity among young Palestinian citizens of Israel." *International Journal of Intercultural Relations* 34 (4), pp. 368-385.

Recommended:

Schwarz, Ori. 2013. "Arab sounds in a contested space: life quality, cultural hierarchies and national silencing" *Ethnic and Racial Studies* 37 (11), pp. 2034-2054

Simchai, Dalit. 2014. "Ethno-national Identity and the New Age World View in Israel"

Israel Studies Review 29 (2), pp. 17-38

Rogers Brubaker. 1995. "National Minorities, Nationalizing States, and External National Homelands in the New Europe" *Daedalus* 124 (2), pp. 107-132.

Available at: <http://works.bepress.com/wrb/16>

18.4.17 – מקרי מבחן: תרגום ושיח בין דתי

Brink-Danan, Marcy. 2003. "Atheists do it better: Agonism in secularist public culture (draft)

Doerr, Nicole. 2012. "Translating Democracy: How activists in the European Social Forum practice multilingual deliberation" *European Political Science Review*, 4 (03), November 2012, 361-384

Yasemin Yildiz. 2011. "Introduction: Beyond the Mother Tongue?: *Multilingual Practices and the Monolingual Paradigm*" *Beyond the Mother Tongue: The Postmonolingual Condition* Fordham University Press, pp.1-29

Recommended:

Dafna Kariv et al. 2009. "Transnational networking and business performance: Ethnic entrepreneurs in Canada" *Entrepreneurship & Regional Development* 21 (3), pp. 239–264

25.4.17 - על תרבותיות – רקע תיאורטי והיסטורי

מושגי יסוד: גלובלי, על-לאומי, בינלאומי ועל תרבותי

פריטי הקריאה יימסרו בהמשך

הצגת נושאי עבודות ועדכון על התקדמות המחקר

9.5.17 – על-תרבותיות בין הגלובלי ללוקאלי

Rothberg, Michael. 2009. "Introduction: Theorizing Multidirectional Memory in a Transnational Age" *Multidirectional Memory: Remembering the Holocaust in the Age of Decolonization* Stanford CA: Stanford University Press, pp. 1-19

Radstone, Susannah. 2011. "What Place Is This? Transcultural Memory and the Locations of Memory Studies," *Parallax*, 17:4, pp. 109-123

Recommended:

Olick, Jeffrey K and Brenda Coughlin. 2003. "The Politics of Regret: Analytical Frames" In John Torpey, ed., *Politics and the Past: On repairing historical injustices*. Lanham, MD: Rowman & Littlefield Publishers, pp. 37-62

16.5.17 – מקרי מבחן: מחאה ומדיה

Tarrow, Sidney. 2005. "Introduction" *The New Transnational Activism*
Cambridge University Press

Brown S.D. and Hoskins, A. (2010) 'Terrorism in the New Memory Ecology:
Mediating and Remembering the 2005 London Bombings', *Behavioural
Sciences of Terrorism and Political Aggression*, 2(2), pp. 87-107

23.5.17 – שוק האמנות והמוסיקה הגלובאלי

Crane, Dianne. 2010. "Culture worlds: From urban worlds to global worlds."
Lecture at the ESA Research Network Sociology of Culture Midterm
Conference: Culture and the Making of Worlds, Milan, Italy October 2010.

http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1692092

בן ארי, נירית. 2012. "מדרום הברונקס לכל קצווי עולם: תרבות ההיפ-הופ אחרי שלושים
שנה" בהקשר, היחידה להיסטוריה ותיאוריה, בצלאל גיליון מספר 26 קונפליקט: אנטגוניזם
ויצירה

<http://bezalel.secured.co.il/zope/home/he/1349198192/1349357207>

6.6.17 – יימסר בהמשך

13.6.17 – יימסר בהמשך

20.6.17 – הצגת עבודות

27.6.17 - הצגת עבודות וסיכום

יסודות הסוציולוגיה

מרצי הקורס:

סמסטר א'- ד"ר תמה חלפין

סמסטר ב'- ד"ר לימור מעודד-דנון

מתרגלות הקורס:

גב' נטלי עוז

גב' יעל ביאלר

תיאור הקורס:

בקורס זה יילמדו הסוגיות הבסיסיות בסוציולוגיה והגישות אליהן, החל מהיווצרותה של הסוציולוגיה בעת המודרנית ועד תקופתנו המוגדרת כ"מודרניות מאוחרת" או "פוסט מודרנית".

בסמסטר א' יידונו שש גישות מרכזיות בסוציולוגיה: הפרדיגמה הפונקציונליסטית-סטוקטוראליסטית, הבנייה חברתית של המציאות, הפרדיגמה המרקסיסטית, הגישה הווריאנטית, החשיבה הפוסט-מודרנית והחשיבה פמיניסטית. בסמסטר ב' נבחן את נושאי המחקר הסוציולוגי הקלאסי והעכשווי מפרספקטיבות שונות. הציר לאורכו יבחנו הסוגיות הסוציולוגיות ינוע מהיחיד דרך ארגונים, מוסדות וקבוצות עד ללאומיות והשפעות הגלובליזציה. הנושאים שנדון בהם: סוציאליזציה, סטייה, מערכת החינוך, ארגונים, כוח (סוציולוגיה פוליטית), ארגוני עובדים, מדינה וגלובליזציה.

דרישות הקורס:

חובת נוכחות קבועה בהרצאות ובתרגולים (לפחות 85% מהמפגשים) וקריאה שוטפת של המאמרים. יש להגיע אל התרגול עם המאמר הרלוונטי לאחר קריאתו כשהוא ממורקר.

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
תשע"ז (2016-17)
תואר ראשון

{ 56 }

במהלך השנה יתקיימו שלושה בחנים ושתי עבודות. מטלות אלו מהוות כ-40% מהציון בקורס. הגשת שתי העבודות הינה חובה. מבין שלושת הבחנים יילקחו בחשבון שני הציונים הגבוהים ביותר. על פי תקנון האוניברסיטה- אין מועד ב' לבוחן שמשקלו 10% מהציון. הגשת העבודות תעשה בזוגות או אינדוידואלים. בשום אופן לא בשלשות. משקל כל עבודה- 10% מהציון הסופי בקורס. העבודה תוגש דרך מערכת המודל עד השעה 23:00 במועד שנקבע.

מועדי הבחנים והעבודות יתפרסמו בהמשך.

בסוף השנה תתקיים בחינה כללית, הכוללת את כול החומר שנלמד בשיעורים ובתרגולים (סמסטר א'+ב'), הבחינה תהווה 60% מהציון הסופי בקורס.

בתוספת לקריאת החובה מצורפת קריאת רשות המרחיבה ומעמיקה את הגישות והתיאוריות הנלמדים בשיעורים ובתרגולים. כמו כן, בשתי העבודות תוכלו להיעזר במאמרי רשות רלוונטיים אשר יוכלו לזכות אתכם בנקודות בונוס, כפי שייקבע בהמשך.

מועדים טנטטיביים להגשת עבודות ובחנים (עשויים להיות שינויים):

עבודה ראשונה תימסר לסטודנטים בשיעור האחרון של סוף הסמסטר, ב-26 בינואר 2017 ותוגש לבדיקה בתרגול הראשון בסמסטר ב', 15 במרץ.

בוחן ראשון יתקיים בתאריך 12 ינואר 2017

בוחן שני יתקיים בתאריך 4 מאי 2017

עבודה שנייה תימסר לסטודנטים ב 18 מאי 2017 ותוגש לבדיקה בתאריך ב-1יוני, 2017.

בוחן שלישי בתאריך ה- 22 ביוני 2017.

להלן קריאת החובה לסמסטר א':

מבוא

1. דורקהיים, א., (2006) "מהי עובדה חברתית". מתוך: הכללים של המתודה הסוציולוגית, תל-אביב: רסלינג. עמ' 57-66.

הפרדיגמה הסטרוקטורליסטית-פונקציונליסטית

2. Parsons, T., (1972) "The Concept of Society: the Components and Their Interrelations", in Societies, pp. 5-24.

*קריאת רשות: שפירא, י. (1983) "הגישה הפונקציונליסטית", יסודות הסוציולוגיה, תל אביב: עם עובד. עמ' 176-180.

3. דיוויס, ק. ומור ו.א., (1973) "כמה עקרונות של הריבוד החברתי", מתוך ליסק מ. (עורך) סוגיות בסוציולוגיה, תל-אביב: עם עובד עמ' 99-111.

הפרדיגמה של הבניה חברתית של המציאות

4. גופמן, א. (1989) הצגת האני בחיי היומיום, תל-אביב: דביר, עמ' 13-24, 202-205, 212-214.

5. ברגר, פ.ל. ולאקמן, ת., (1989) "מיסוד", מתוך רוט-הלר ונווה (עורכים), היחיד והסדר החברתי, תל-אביב: עם עובד, עמ' 395-408.

הפרדיגמה המרקסיסטית

6. מרקס, ק. ואנגלס, פ., (1848 [1989]) "המניפסט הקומוניסטי", מתוך רוט-הלר ונווה, היחיד והסדר החברתי, תל-אביב: עם עובד, עמ' 295-306.

7. מרקס, ק., (1955-1959) "מבוא לביקורת הכלכלה המדינית", כתבים נבחרים א', עמ' 252-255

הפרדיגמה הווביראנית

8. ובר, מ., (1984) "האסקזה ורוח הקפיטליזם" מתוך: האתיקה הפרוטסטנטית ורוח הקפיטליזם, תל-אביב: עם עובד. עמ' 76-90.

* קריאת רשות: ובר, מ., (1984) "פתח דבר" מתוך: האתיקה הפרוטסטנטית ורוח הקפיטליזם, תל-אביב: עם עובד. עמ' 1-10.

9. ובר, מ., (1973) "מעמד, סטטוס, מפלגה", מתוך לייסק מ. (עורך) סוגיות בסוציולוגיה, תל-אביב: עם עובד עמ' 58-71.

פירוק הנחות היסוד של החשיבה המודרנית

החשיבה הפוסט-מודרנית

10. פוקו, מ. (1972) "הכליאה הגדולה". בתוך: תולדות השיגעון בעידן התבונה. ירושלים: כתר. עמודים 38-56.

11. סעיד, א., (2002). אוריינטליזם, הוצאת עם עובד, תל-אביב, עמ' 11-32.

* קריאת רשות: אופיר, ע. (2003). "תשעה עקרונות של עמדה פוסטמודרניסטית", פוסטמודרניזם והיסטוריה, בתוך: וינריב אלעזר (עורך). תל אביב: האוניברסיטה הפתוחה. עמ' 110-122.

החשיבה הפמיניסטית, מגדר, נשיות, וגבריות

12. פרידן, ב. (2006) "הבעיה שאין לה שם". בתוך: באום, ד. ואחרות (עורכות) ללמוד פמיניזם: מקראה. תל-אביב: מגדים. עמודים: 48-61.

13. הוקס, ב. (2006) "אחיות- סולידריות פוליטית בין נשים". בתוך: באום, ד. ואחרות (עורכות) ללמוד פמיניזם: מקראה. תל-אביב: מגדים. עמודים: 223-243.

* קריאת רשות: בל הוקס. 2002 (2000). "מאבק מעמדי פמיניסטי". בתוך: פמיניזם זה לכולם. ע"ע 46-52. חיפה: פרדס.

קריאת החובה¹ לסמסטר ב' :

סוציאליזציה וסטייה:

1. מרטון, ר., (1971) "מבנה החברה והאנומיה", מתוך: התיאוריה החברתית והמבנה החברתי, תל-אביב: יחדיו, עמודים 194-233.
2. Mead, G.H. (1999), Mind, Self, and Society. Chicago: University of Chicago Press. Pp. 152-178
3. בורדייה, פ. (1999) על הטלויזיה. תל-אביב: בבל, עמודים 44-71.

מערכת החינוך וריבוד:

4. Bourdieu, P. (1998). "The New Capital", Practical Reason: on the Theory of Action, Cambridge (England): Polity Press. Pp. 19-30.

5. נהון, י., (1993) "התרחבות ההשכלה ומבנה הזדמנויות התעסוקה", מתוך: איזנשטדט, ליסק ונהון (עורכים) עדות בישראל ומיקומן החברתי. ירושלים: מכון ירושלים לחקר ישראל, עמודים 33-50.

*קריאת רשות:

Collins, R (1971) Functional and Conflict Theories of Educational Stratification. American Sociological Review, 36: 1002-1019

כוח ופוליטיקה:

מילס, צ.ר. (1976) "מבנה העוצמה בחברה האמריקנית", מתוך איזנשטאדט, ש.ג., גוטמן, ע. ועצמון, י. (עורכים), מדינה וחברה, תל-אביב: עם עובד. עמודים 198-210.

¹ עשויים לחול שינויים ברשימת הקריאה.

*קריאת רשות: קורנהאוזר, וו., (1973) " עלית שלטת או קבוצות ווטו", מתוך ליסק מ. (עורך), סוגיות בסוציולוגיה, תל-אביב: עם עובד. עמודים 143-159.

ארגונים:

7. ובר, מ., (1973) "הביורוקרטיה", מתוך ליסק מ. (עורך), סוגיות בסוציולוגיה, תל-אביב: עם עובד. עמ' 247-263.

8. דימאג'יו, פ.ג. ופואל, ו. (2010) "שיבה אל כלוב הברזל: איזומורפיות מוסדית ורציונליות קיבוצית בשדות ארגוניים", מתוך ברקוביץ, נ. (עורכת) סוציולוגיה של ארגונים: מקראה, רעננה: האונ' הפתוחה, עמ' 328-352

*קריאת רשות:

שנהב, י. (1995) "כיצד הולידה הרציונליות את החשיבה הארגונית", מתוך מכונת הארגון: חקירה ביקורתית ביסודות תורת הניהול, ירושלים: שוקן, עמודים 23-42.

שוק העבודה, ארגוני עובדים וגלובליזציה

9. Piore, M., (1979). Birds of Passage. Cambridge: Cambridge University Press Pp. 35-43.

10. גרינברג, לב (1996) "עובדים חלשים, עובדים חזקים: זרמים בכלכלה הפוליטית הישראלית 1967-1994", תיאוריה וביקורת, 9 עמ' 61-80.

גלובליזציה:

11. ארנריך, ב. ופואנטס, א., (1987) "סביב העולם עם החברות הרב לאומיות" + "הסחר הבינלאומי בנשים", מתוך: נשים בקו הייצור העולמי, חיפה: הוצאת ברירות. עמודים 7-22, 43-53 (מאמר ללא תרגול).

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
תשע"ז (2016-17)
תואר ראשון

{ 61 }

12. רם, א., (2005) "מקדונלדיזציה". בתוך: מק'וורלד בתל-אביב, ג'יהאד בירושליים. תל-אביב: רסלינג. עמודים 109-138

מבוא לאנתרופולוגיה

שיעור שנתי
יום ה, 10-12

מרצים:

ד"ר ג'קי פלדמן – סמסטר א' (ifeldman@bgu.ac.il)
ד"ר יואל טוויל – סמסטר ב' (tawil@post.bgu.ac.il)

מתרגלות:

ויקי אשכנזי (vickyas@post.bgu.ac.il) - יום א' 16-19
מיכל פימה (pima@post.bgu.ac.il) - יום ד' 17-19

כללי:

מהי אנתרופולוגיה? האנתרופולוגיה היא דרך להפוך את הזר למוכר ואת המוכר לזר. כל זאת, כאמצעי להכיר ואף לחגוג את הרבגוניות האנושית, להעלות שאלות על האדם כיצור חברתי. המבט ההשוואתי יאפשר לנו להפוך את התרבות המוכרת לנו לאפשרות אחת מבין רבות.

במהלך הקורס נטעם מעט מן השפע המגוון של המחקר האנתרופולוגי. נלמד על טקסים בתרבויות שונות, על אגדות ומיתוסים, על הקשר התרבותי שבין האדם לסביבתו ועל האופן שבו אנו חושבים על העולם. ננסה להבין גם את הקשרים ההיסטוריים והחברתיים, בין התיאורים האנתרופולוגיים ("אתנוגראפיות") לבין התיאוריות שמשמשות לארגן, לפרש ולנתח את אותן תופעות.

בנוסף לשיעורים, חשיבות רבה יש לתרגול, אשר נועד לפתח דיון סביב חומר הקריאה ולאפשר היכרות קרובה ומפורטת יותר עם דרכי הייצוג של הידע האנתרופולוגי. בתרגול יידונו גם דרכי יישומן ובחינתן של הגישות התיאורטיות השונות לאור תהליכים בהווה.

התרגול נועד לעורר השתתפות פעילה של התלמידים. **חובה** לקרוא את כל החומר המבוקש לפני כל תרגיל ולהביא את הטקסט **מודפס**, שכן הדין בכיתה מבוסס רובו ככולו על קריאה מקדימה שכזו. התרגול יתקיים אחת לשבוע לאורך כל הקורס, וכל פגישה תימשך 45 דקות.

דרישות הקורס והרכב ציון סופי:

חובת נוכחות בשיעורים ובתרגילים. **מי שחסר יותר משני שיעורים/תרגילים בסמסטר לא ייבחן בסוף הקורס.**

השתתפות פעילה בשיעורים ובתרגילים כולל שליחת תגובות לשאלות למאמרים הנדרשים על פי מה שמופיע בסילבוס. המאמרים חייבים להיעלות למודל עד הערב לפני התרגול (10%).

בחני בקיאות ומבחן: בסוף הסמסטר הראשון יתקיים בוחן על פריטי הביבליוגרפיה ועל חומרי השיעורים (20% מהציון הסופי). בסוף השנה יתקיים מבחן מסכם (45%) ובו שאלות בקיאות על פריטי הביבליוגרפיה שנלמדו בסמסטר ב' שאלות השוואתיות ושאלות הכוללות ניתוחי טקסטים לפי גישות שלמדנו בשיעור ובתרגולים.

מטלות: 1. קריאת ספר אתנוגרפי ועבודה בכתב העונה על שאלות מסכמות (10%).
העבודה תימסר **ביום האחרון לסמסטר א'**. 2. עבודה אתנוגרפית המבוסס על תצפיות וניתוחם שתוגש בשלבים במהלך הקורס (15%).

אין אפשרות להגיש את המטלות ללא השתתפות סדירה בתרגילים, ולא ניתן לסיים את הקורס ללא הגשה של כל המטלות.

אוניברסיטת בן-גוריון
 המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
 תשע"ז (2016-17)
 תואר ראשון

מסטר א': גישות יסוד ותחומים באנתרופולוגיה
ייתכנו שינויים בבחירת כמה מהמאמרים בהמשך.

תאריך שיעור	נושא השיעור	תאריך תרגילים- יום א	תאריך תרגילים- יום ד	חובת הקריאה לתרגיל
		30.10.16	2.11.16	בוהן, ל. שייקספיר בג'ונגל
3.11.16	מהי אנתרופולוגיה? היסטוריה קצרה	6.11	9.11	איך קוראים מאמר? בהדגמה על סהלינס, "איש עני, איש עשיר, איש גדול, צ'יף".
10.11	תיאוריות של אבולוציה חברתית ותרבותית. יחסיות תרבותית, גזע ותרבות	13.11	16.11	הררי, י. סופו של הומו ספיאנס הנחיות לקריאה ולסיכום הספר האנוגרפי.
17.11	אקולוגיה ותרבות. תרבות חמרית וארכאולוגיה	20.11	23.11	האריס, מ. תעלומת הפרה הקדושה להעלות תשובות לשאלות על המאמר למודל
24.11	המחשבה הפונקציונאלית במדעי החברה- הביטים חיוביים ושליליים של פונקציונליזם (הרצאה - יואל טוויל)	27.11	30.11	גלקמן, הכישוף באפריקה תאריך אחרון לבחירת ספר

אוניברסיטת בן-גוריון
 המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
 תשע"ז (2016-17)
 תואר ראשון

Malinowski, B. The Subject, Method and Scope of this Inquiry	7.12	4.12	מלינובסקי ומהפכת עבודת השדה	1.12
Malinowski, B. Death and the Reintegration of the Group. אברמוביץ, הלוויה בירושלים. להעלות תשובות על המאמר של אברמוביץ' למודל	14.12	11.12	פונקציונליזם פסיכולוגי	8.12
קדרון, תרגומים תרבותיים וסובייקטיביות קמבודית-בודהיסטית	21.12	18.12	מנגנוני תירבות. תרבות ואישיות. אנתרופולוגיה פסיכולוגית והעצמי המשתנה	15.12
אורטנר, האם גבר לאשה כמו תרבות לטבע? להעלות תשובות על המאמר למודל הדרכה למטלת שדה 1: בחירת זירה ועריכת תצפית	28.12	1.1	סטרוקטורליזם: ק. לוי-שטראוס	22.12
ניתוח טקסט ע"פ הגישה הסטרוקטורליסטית	4.1.17	8.1	שילוב ניתוח סטרוקטוראלי ופונקציונאלי - מרי דגלאס	29.12
ון גנפ, טרנר, ו. לימינאליות וקומוניטס. פלדמן, ג'.	11.1	15.1	טקסים ותהליכי שינוי – ממבנה	5.1.17

אוניברסיטת בן-גוריון
 המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
 תשע"ז (2016-17)
 תואר ראשון

בעקבות ניצול השואה הישראלי הגשת תצפית ראשונה			לתהליך – ונגנפ וטרנר	
גירץ, ק. על קרב התרנגולים הבאלינזי	18.1	22.1	הגישה הפרשנית: קליפורד גירץ	12.1
Wolf, Europe and the People without History or בורגויס, פיליפ, מחיבארו למוכר סמים	25.1.17	השלמה ביום רביעי 25.1.17	העולם המשתנה והשפעתו על האנתרופולוגיה – קולוניאליזם והיסטוריה	19.1
			בוחן על מאמרים ושיעורי סמסטר א' (עד ון גנפ/פלדמן)	20.1 יום שישי
ניתוח טקסט ע"פ גישה פונקציונלית הגשת מטלת סיכום הספר לקריאה.			ניידות מוגברת – מהכפר ל-SCAPE. אתניות ולאומיות בעולם משתנה	26.1

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
תשע"ז (2016-17)
תואר ראשון

(67)

תאריך שיעור	נושא השיעור	תאריך תרגילים יום א	תאריך תרגילים יום ד	חובת הקריאה לתרגיל
16.3.17	חזרה כללית על הסמסטר הראשון.	19.3.17	15.3.17	תזכורת: ניתוח טקסט על פי גישת הפונקציונליזם והסטרוקטורליזם.
23.3	עבודת שדה, חלק ראשון – "להיות שם" + האינפורמנט	26.3	22.3	תזכורת – ניתוחי טקסט על פי הגישה הפרשנית.
30.3	עבודת שדה, חלק שני – "כתיבה, סגנונות ורפלקסיביות".	2.4	29.3	וייט- חבורת "קרן רחוב". הגשת תצפית שנייה
אין שיעור	משבר הייצוג – פוסט מודרניזם.	9.4	5.4	בילו – תרבות עממית בעידן פוסט-מודרני, סיפורי אישי. העלאת תשובות למאמר במודל.
20.4	קשרי שארות	23.4	19.4	ניתוח טקסט רפלקסיבי
27.4	מגדר ופמיניזם	30.4	26.4	Weston – Families We Choose
4.5	אתניות, הגירה וזהות לאומית	7.5	3.5	דהאן-כלב וכרמי – המדינה כסרסור.
11.5	מושג השיח - שיח כמעצב תרבות	14.5	10.5	מרקוביץ – חברות בקרב יוצאי רוסיה בהקשר האמריקני. הגשת ניתוחי תצפיות.
18.5	פוסט-קולוניאליזם	21.5	17.5	סטולר-ליס – כך אגדל תינוק ציוני
25.5	אנתרופולוגיה ואקטיביזם חברתי. האם יש לאנתרופולוגיה חובה מוסרית?	28.5	24.5	רבינוביץ' – המסע המפותל להצלת נשים חומות מנאר חסן – הפטריארכיה, המדינה ורצח בשם כבוד המשפחה. העלאת תשובות למאמר במודל.

אוניברסיטת בן-גוריון
 המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
 תשע"ז (2016-17)
 תואר ראשון

	אין תרגול		סוגיות של כלכלה ומעמדות	1.6
Jordan-Smith – Ritual Killing, 419 and Fast Wealth in Nigeria העלאת תשובות למאמר במודל.	7.6	4.6	אנושיות ואנתרופולוגיה משתנה בקונטקסט טכנולוגי – השפעות האינטרנט	8.6
Wilson and Peterson – The Anthropology of Online Communities	14.6	11.6	על יכולתנו וחובתנו לפקפק בחובתנו לפקפק.	15.6
Brown – On Resisting Resistance	21.6	18.6	דיון כיתתי לקראת סיום בסוגיות שיועלו על ידי הסטודנטים לאור הקריאה, הכתיבה ומטלות התצפיות לאורך השנה.	22.6
לקראת המבחן – הצגת שלוש ניתוחי תצפיות מוצלחות במיוחד.	28.6	25.6	סיכום ו"ייצוג האחר" - מחשבה ביקורתית וידע עולם כמורשת אנתרופולוגית	29.6
			מבחן סופי	
			שיעור או תרגיל אחד עלול להיבטל בגלל יום הסטודנט	

רשימת הקריאה:

סמסטר א'

בוהן ל. 1988. "שקספיר בג'ונגל", בתוך: רבינוביץ', ד. (עורך) שקספיר בג'ונגל: על מפגשים בין תרבותיים. תל אביב: דביר.

סהלינס מ. 1980. "איש עני, איש עשיר, איש גדול, צ'יף. טיפוסים פוליטיים במלינזיה ופולינזיה", בתוך: מ. שוקד, ע. מרקס וש. דשן. פרקים באנתרופולוגיה חברתית, ירושלים: שוקן, עמ' 153-162.

הררי, י"נ. "סופו של הומו סאפינס", בתוך קיצור תולדות הזמן, עמ' 379-415.

האריס, מ. 1987. פרק 3: "תעלומת הפרה הקדושה". בתוך: פרות קדושות וחזירים משוקצים. ת"א: מסדה, עמ' 36-53.

Malinowski, B. 1930. "The Subject, Method and Scope of this Inquiry (Introduction)", in: Argonauts of the Western Pacific: An Account of Native Enterprise and Adventure in the Archipelagoes of Melanesian New Guinea. New York: Dutton & Co., 1-25.

Malinowski, B. 1948. "Death and the Reintegration of the Group", in: Magic, Science and Religion. London: Faber and West.

אברמוביץ, הנרי. 1993. "הלוויה בירושלים: נקודת מבט אנתרופולוגית", בתוך אובדן ושכול בחברה הישראלית / עורכים: רות מלקינסון, שמשון רובין, אליעזר ויצטום. -- ירושלים: כנה, תשנ"ג, ע' 181-196

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
תשע"ז (2016-17)
תואר ראשון

{ 70 }

אורטנר, שרי ב. "האם היחס בין אישה לגבר הוא כיחס שבין טבע לתרבות?", בתוך תיאוריות אנתרופולוגיות, כרך א', עמ' 511-528.

ון גנפ, טרנר ו. "טקסי מעבר/סיפיות" בתוך תמר רפפורט, בין שני עולמות, ע' 107-115.

פלדמן, ג. 2001. "בעקבות ניצול השואה הישראלית: משלחות נוער ישראליות לפולין וזהות לאומית" תיאוריה וביקורת, 19: 167-190.

גירץ, ק. 1990. "משחק עמוק: הערות על קרב התרנגולים הבאלינזי", מתוך: פרשנות של תרבויות. ת"א: כתר ע"מ 273 – 375.

קדרון, קרול. 2016. "תרגומים תרבותיים וסובייקטיביות קמבודית-בודהיסטית", בתוך ז'וזה ברונר וגליה פלוטקין עמרמי (עורכים), מעבר לקליניקה: השיח הפסיכולוגי בתרבות העכשווית, רסלינג, עמ' ?? - ??.

Wolf, Eric. Europe and the People without History, Berkeley, University of California, 1982, pp. 3-23.

אן בורגוס, פיליפ. 2015. "מחיבארו למוכר סמים", בתוך תיאוריה אנתרופולוגית: מבוא היסטורי, ג'ון מגי וריצ'רד וורמס, עורכים, האוניברסיטה הפתוחה, עמ' ??-??.

ספרים למטלת קריאה וסיכום – סמסטר א' (בספריה בשמורים או במאגר אלקטרוני)

למתורגלים של ריקי אשכנזי:

משה שוקד, מסע ישראלי

פנינה מוצפי-האלר, בקופסאות הבטון

ז'אן פברה-סעדה, מלים, מוות, גורל

למתורגלים של מיכל פימה:

תמר אלמור, בפסח הבא

אורי דורצ'ין, זמן אמת

דלית שמחאי, לזרום נגד הזרם

סמסטר ב':

וייט, פ. ו. 1998. "התפתחותו של מחקר חבורת קרן הרחוב". בתוך: משה שוקד ושלמה דשן (עורכים): החוויה הבין-תרבותית, תל-אביב: הוצאת שוקן, עמ' 357-372.

בילו, י. 1998. "חקר התרבות העממית בעידן הפוסט מודרני: סיפור אישי", בתוך: אבוהב, א. הרצוג, א. גולדברג, ה. מרקס, ע. (עורכים) ישראל: אנתרופולוגיה מקומית, תל אביב: צ'ריקובר, עמודים 655-679.

Weston K (1991). Families We Choose: Lesbians, Gays, Kinship. New-York: Columbia University Press. (Chapter 5 Pp 105-136).

דהאן-כלב ה & כרמי, א (2013). המדינה כסרסור. בתוך אסתר הרצוג ואראלה שדמי (עורכות), בשר ודמים: זנות, סחר בנשים ופורנוגרפיה בישראל. פרדס הוצאה לאור. עמ' 143-165.

מרקוביץ, פרן. (1998). "חברות בקרב יוצאי רוסיה בהקשר האמריקני". בתוך שוקד, מ. ודשן, ש. החוויה הבין תרבותית: מקראה באנתרופולוגיה. ירושלים: שוקן.

סטולר-ליס, ש (2003). כך אגדל תינוק ציוני: הבניית התינוק והאם הארץ-ישראלים באמצעות ספרי הדרכה להורים, עיונים בתקומת ישראל, כרך 13, 277-293.

רבינוביץ, ד. 1995. "המסע המפותל להצלת נשים חומות", תיאוריה וביקורת: 7 עמ' 5-19. חסן, מ. 1999. "הפטריארכיה, המדינה ורצח בשם כבוד המשפחה". בתוך מין, מגדר, פוליטיקה. הוצאת הקיבוץ המאוחד, עמ' 267 – 306.

Jordan-Smith, D (2001). Ritual Killing, 419, and Fast Wealth: Inequality and the Popular Imagination in Southeastern Nigeria, American Ethnologist, 28 (4), 803-826.

Wilson, S.M & Peterson (2002). The Anthropology of Online Communities, Annual Review of Anthropology, 31, 449-467.

Brown, M.F (1996). On Resisting Resistance, American Anthropologist, 98 (4), 723-735.

פריטים שנשמטו – לקריאת רשות:

סהלינס מ. 1980. "איש עני, איש עשיר, איש גדול, צ'יף. טיפוסים פוליטיים במלינזיה ופולינזיה", בתוך: מ. שוקד, ע. מרקס וש. דשן. פרקים באנתרופולוגיה חברתית, ירושלים: שוקן, עמ' 153-162.

מוס, מ. 2005. מסה על המתנה. תל אביב: רסלינג, עמ' 74-90, 129-135.

אבוהב, א. 1998. "חתונת הדמים: מתנות של חפץ ושל כסף בחתונה ישראלית", בתוך: אורית אבוהב, אסתר הרצוג, הרזוי גולדברג ועמנואל מרקס (עורכים). אנתרופולוגיה מקומית, תל-אביב: צ'ריקובר, ע"מ 571-594.

מלינובסקי, ב. 2013. "עיקרי הקולה" בתוך: ר' ג'ון מק'ג'וריצרד ל' וורמס (עורכים). תיאוריות אנתרופולוגיות, רעננה: האוניברסיטה הפתוחה 249-270.

רדקליף – בראון, א. ר. "על יחסי לצון" בתוך תיאוריה אנתרופולוגית. עמ' 271-284.

מיד, מ. 1966 [1930]. מילדות לבגרות בגינאה החדשה: מחקר משווה של חנוך פרימיטיווי. תל-אביב: מסדה: 11 - 64.

דגלאס, מרי. 2005 (1966) מבוא, פרק ב, "טומאה חילונית", בתוך טוהר וסכנה, תל אביב, רסלינג,

מבוא לסוציולוגיה של הכלכלה

(מהדורה זמנית)

מספר קורס: 102-1-0039 (סמסטר א); 102-1-0049 (סמסטר ב')

פרופ' דניאל ממן

שעה: יום ג – 10:15-11:45

מיקום: סמסטר א': בנין 72, חדר 488

שעות קבלה: יום ג' 14:30-15:30

חדר מספר: 370

טלפון: 08-6478244

E-mail: dmaman@bgu.ac.il

תיאור הקורס:

האם הסוציולוגיה יכולה לתרום להבנה ולהסבר של הפעילות, ההתנהגות והמוסדות הכלכליים? במהלך הקורס ננתח את הארגון החברתי של תופעות כלכליות בהקשרם החברתי והתרבותי. כולל היבטים הקשורים בייצור, מסחר, צריכה ופנאי. כמו כן נדון בהשפעה ההדדית שבין הכלכלה לתחומים חברתיים אחרים כמו תרבות, דת, משפט ופוליטיקה.

חובות הקורס:

נוכחות חובה, קריאה שוטפת, השתתפות בדיונים, 2 בחנים על רשימת הקריאה ובחינה בסוף הקורס.

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
תשע"ז (2016-17)
תואר ראשון

{ 75 }

מבנה בחינת ביניים: בסימסטר א' בחינה על פריטים 1-12; ובשיעור האחרון של סימסטר ב' – בחינה על יתר חומר הקריאה (פריטים 12-24)
מבנה בחינת הסיום: שני חלקים ויש להתייחס הן לחומר הנלמד בשיעורים והן לרשימת הקריאה (כל רשימת הקריאה).

ציון:

בוחן קריאה: כל אחד מהבחנים 20%

בחינת סיום: 60%.

רשימת קריאה

העוגנים התיאורטיים של הסוציולוגיה של הכלכלה

1. Swedberg, Richard. 2001. "Max Weber's Vision of Economic Sociology." Pp. 77-95 in *The Sociology of Economic Life*, edited by M. Granovetter and R. Swedberg. Boulder, CO: Westview Press.
2. Granovetter, Mark. 2001. "Economic Action and Social Structure: The Problem of Embeddedness." Pp. 51-76 in *The Sociology of Economic Life*, edited by M. Granovetter and R. Swedberg. Boulder, CO: Westview Press.
3. Bourdieu, Pierre. 2001. "The Forms of Capital." Pp. 96-111 in *The Sociology of Economic Life*, edited by M. Granovetter and R. Swedberg. Boulder, CO: Westview Press.
4. Brogatti Stephen, Mehar Ajay, Brass Daniel, and Labianca Giuseppe, 2009, "Network Analysis in the Social Sciences", *Science*, 323, 892-895.

כלכלה – רמת מיקרו

פעולה כלכלית

5. אדם סמית, עושר העמים, 1996, תל-אביב וירושלים, האוניברסיטה הפתוחה והוצאת ביאליק, 95-107; 130-136.

השווקים הכלכליים – נקודת מבט סוציולוגית

6. Fligstein, Neil, 1996, "Markets as Politics: A Political-Cultural Approach to Market Institutions, *American Sociological Review*, 61 (4): 656-673.
7. David, Knoke, 2012, *Economic Networks*, Cambridge, Polity, Pp. 25-41.

כלכלה – רמת מאסו

הסוציולוגיה של הכסף והשווקים הפיננסיים

8. Carruthers, Bruce G. 2012, "Historical Sociology of Modern Finance", Pp. 491-509 in *The Oxford Handbook of the Sociology of Finance*, edited by K. Knorr Cetina and A. Preda, Oxford, Oxford University Press
9. Zelizer, Viviana A. 2001. "Human Values and the Market: The Case of Life Insurance and Death in 19th-Century America." Pp. 146-162 in *The Sociology of Economic Life*, edited by M. Granovetter and R. Swedberg. Boulder, CO: Westview Press.
10. Abolafia, Mitchel Y. 2002. "Making Markets: Opportunism and Restraint on Wall Street." Pp. 94-111 in *Readings in Economic Sociology*, edited by N. W. Biggart. Malden, MA: Blackwell Publishers.

הסוציולוגיה של הקשרים

11. Laurel Smith-Doerr and Powell, Walter W. 2005. "Networks and Economic Life." Pp. 379-402 in *The Handbook of Economic Sociology*, edited by N. J. Smelser and R. Swedberg. Princeton and New York: Princeton University Press and Russell Sage Foundation.

הסוציולוגיה של הארגונים הכלכליים: פירמות וקבוצות עסקיות

12. Roy, William G. 2001. "Functional and Historical Logics in Explaining the Rise of American Industrial Corporation." Pp. 305-326 in *The Sociology of Economic Life*, edited by M. Granovetter and R. Swedberg. Boulder: Westview Press.

13. Uzzi, Brian. 2001. "Social Structure and Competition in Interfirm Networks: The Paradox of Embeddedness." Pp. 207-238 in *The Sociology of Economic Life*, edited by M. Granovetter and R. Swedberg. Boulder: Westview Press.

14. Granovetter, Mark. 1994. "Business Groups." Pp. 453-475 in *The Handbook of Economic Sociology*, edited by N. J. Smelser and R. Swedberg. Princeton: Princeton University Press.

כלכלה וג'נדר

15. Paula England and Flobre Nancy, 2005, "Gender and Economic Sociology" Pp. 627-649 in *The Handbook of Economic Sociology*, edited by N. J. Smelser and R. Swedberg. Princeton and New York: Princeton University Press and Russell Sage Foundation.

הסוציולוגיה של הכלכלה של העבודה והפנאי

16. Biggart, Nicole W. 1994. "Labor and Leisure." Pp. 672-690 in *Handbook of Economic Sociology*, edited by N. J. Smelser and R. Swedberg. Princeton and New York: Princeton University Press and Russell Sage Foundation.

הסוציולוגיה של הכלכלה של התרבות

17. Zelizer, Viviana, 2005, "Culture and Consumption" Pp. 331-354 in *The Handbook of Economic Sociology*, edited by N. J. Smelser and R. Swedberg. Princeton and New York: Princeton University Press and Russell Sage Foundation.

ג. כלכלה – רמת המקרו

קפיטליזם וסוגיו

18. Collins, Randel. 2001. "Weber Last Theory of Capitalism: A Systematization." Pp. 379-400 in *The Sociology of Economic Life*, edited by M. Granovetter and R. Swedberg. Boulder, CO: Westview Press.
19. Jens Beckert, 2013, "Capitalism as a System of Expectations: Toward a Sociological Microfoundation of Political Economy", *Politics & Society*, 41 (3), 323-350.
20. Bandelj Nina, 2016, "On Postsocialist Capitalism", *Theory and Society*, 45. 89-106.
21. Boutang, Yann Moulrier, 2011, *Cognitive Capitalism*, Cambridge, Polity, 47-75.

מדינה וכלכלה

22. Dobbin, Frank. 2001. "Why the Economy Reflects the Polity: Early Rail Policy in Britain, France, and the United States." Pp. 401-424 in *The Sociology of Economic Life*, edited by M. Granovetter and R. Swedberg. Boulder, CO: Westview Press.
23. Maman, Daniel. 2002. "The Emergence of Business Groups: Israel and South Korea Compared." *Organization Studies* 23:737-758.

תורגם לעברית

ממן דניאל, 2010, "התהוות הקבוצות העסקיות: השוואה בין ישראל לדרום קוריאה", ניצה ברקוביץ (עורכת), *סוציולוגיה של ארגונים*, רעננה, האוניברסיטה הפתוחה, עמ' 101-123.

גלובליזציה וכלכלה

24. Guillen, Mauro F. 2001. *The Limits of Convergence: Globalization and Organizational Change in Argentina, South Korea, and Spain*. Princeton and Oxford: Princeton University Press, Pp. 3-19.

סוציולוגיה, אנתרופולוגיה ואקטיביזם חברתי

קורס מצטיינים

שם המרצה: דר' שרית הלמן

שעות קבלה: יום ג' 12.30-1.30

דוא"ל: sarith@bgu.ac.il

דברי הסבר:

מטרתו של קורס זה הוא לבחון את היחסים המורכבים בין עשייה אקדמית לבין אקטיביזם חברתי. האנתרופולוגיה והסוציולוגיה מקורם בעניין שהן גילו בתהליכי שינוי חברתי, השלכותיהם על קבוצות חברתיות שונות, וכן במה שכונה בהמשך "בעיות חברתיות". עם זאת, אחרי מיסודן של הסוציולוגיה ואנתרופולוגיה כדיסציפלינות אקדמיות נתחמו גבולות ברורים בין העיסוק האקדמי לבין המעורבות בחברה האזרחית, או לחילופין הפכו סוציולוגים/יות ואנתרופולוגים/יות ליועצי מדינות, וגופים ממוסדים. בשנים האחרונות החלו סוציולוגים ואנתרופולוגים להרהר מחדש על תפקידם בחברה, על הממשקים בין עשייה אקדמית לבין אקטיביזם חברתי, ואף היו קריאות פומביות ליציאה ממגדל השן אל החברה האזרחית. קריאה זו והגשמתה לא פטורות מדילמות: החל מהאובדן הפן הביקורתי המגולם בעיסוק האקדמי, דרך שאלות כגון האם הידע של הסוציולוגיה והאנתרופולוגיה עדיפים על זה של אזרחים/יות מן השורה וכלה בביקורת רדיקאלית יותר הגורסת שהשתתפות בארגוני החברה האזרחית מייצרת אופנים חדשים של שליטה. במהלך הסמסטר נתמודד עם סוגיות אלו ורבות נוספות. נעשה זאת תוך כדי קריאה, ודיון בעבודות של סוציולוגים ואנתרופולוגים. כמו כן יבקרו בשיעור סוציולוגים ואנתרופולוגים אשר הינם אקטיביסטים חברתיים בתחומים שונים. במהלך הסמסטר נצא לסיור/ים.

חובות השיעור:

- השתתפות שוטפת: ההשתתפות בקורס היא חובה. עליכם להודיע מראש על היעדרות. לא תתאפשרנה יותר משתי היעדרויות מוצדקות בסמסטר
- הצגת רפרט בכיתה, והכנת שאלות לקראת הרצאת האורח: הכנת הרפרט מהווה מעין עבודת מחקר בזעיר אנפין. במילים אחרות, על המציגים/ות ליצור הקשר למאמר, ולבדוק היבטים של הסוגיה שלא בהכרח מופיעים במאמר. מכאן שאין להסתפק בהצגת המאמר אלא להרחיב סביבו על ידי מחקרים נוספים וגם נתונים אמפיריים. כיוון שהרפרט מהווה עבודת רקע לביקור מרצה אורח/אורחת חשוב לגזור ממנו שאלות שאפשר לבנות עליהן דיון בכיתה וכן בהרצאת האורח/תהשתלבות בארגון שינוי חברתי (באישור המרצה): לפחות שעתיים בשבוע. ההשתלבות בארגון תיעשה בתאום עם המרצה עד סוף חודש נובמבר
- כתיבת יומן שדה. כתיבת יומן שדה על הפעילות בארגון: החלק הראשון של יומן השדה יוגש בסוף הסמסטר הראשון. החלק השני יצורף לעבודה סמינריונית. חלקו הראשון של יומן השדה יימסר בשיעור האחרון של סמסטר א' (19.1.6). יומן השדה מהווה 40% מהציון בקורס. יומן השדה מתפרש על פני כל שנת הלימודים. חלקו השני של יומן השדה יוגש בסוף סמסטר ב'
- הצעת מחקר
- השתתפות בסיורים: השתתפות בסיורים הינה חובה. אחרי כל סיור תיכתב התרשמות קצרה והערות.
- כתיבת עבודה סמינריונית.

העבודה סמינריונית תהיה מבוססת על התובנות שעלו מהשתתפות בארגון החברה האזרחית שבו בחרתם/ להתנדב. מתוך יומן השדה יבחר/תבחר כל אחד/ת מכם/ שאלה סוציולוגית ותפתח אותה תוך התייחסות לספרות המקצועית ולחומרים שהופקו במהלך ההשתתפות בארגון. העבודה לא תעלה על 15 עמודים, ברוח כפול, פונט 12, לא כולל נספחים וביבליוגרפיה. העבודה תכלול: תיאור הארגון, פעילותו, השתלבותכם בו, מהי השאלה או השאלות שעלו תוך כדי התצפיות המשתתפות, התייחסות התיאוריה לשאלות אלו, הצגת תצפיות וניתוחן, ודיון סיכום. הביבליוגרפיה תיכתב על פי פורמט ה-ASA (American Sociological Association). עליכם למסור את העבודה עד ה-30.9.15.

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
תשע"ז (2016-17)
תואר ראשון

{ 83 }

כמקובל בפקולטה למדעי הרוח והחברה. נקדיש שני שיעורים לכתבית העבודה
הסמינריונית.

סדר שיעורים ורשימת קריאה – סמסטר א':

31.10.16: שיעור מבוא: הסבר מטרות הקורס, והקדמה קצרה אודות הקשרים בין סוציולוגיה, אתרופולוגיה ואקטיביזם חברתי

7.11.16: מעורבות מרצים וסטודנטים בקהילה ובחברה: סוציולוגיה ציבורית ואתרופולוגיה מעורבת.

Sam Dalley, Mark Marinetto and Carl Cedestrom
2015 "The Academic as a Public Intellectual: Examining Public Engagement in the Professionalized Academia." *Sociology* 49 (6): 1031-1046

Theresa Petroy and Kelsey Halbert
2013 "Teaching Engagement: Reflections on Sociological Praxis." *Journal of Sociology* 49 (4): 441-445.

Michal Schuster
2014 "Paying for Service: Service Learning as a Challenging Student Experience." *Education and Society* 32, 2: 43-63.

14.11.15: זכויות עובדים, מהגרי עבודה ופליטים

Nelly Kfir and Adriana Kemp
2015 "Struggling between Routine and Emergency: The Legalization of Migrants and Human Rights Activism in Israel." *Critical Sociology* pp. 1-20

Pun Ngai et al.

2014 "Worker-Intellectual Unity: trans-border intellectual intervention in FoxCom." *Current Sociology* 62,2: 209-222.

21.11.16: הרצאת אורח: ייפורסם בהמשך

28.11.16: סוציולוגיה והפרטת השירותים הציבוריים

אמיר פז-פוקס ושרית בן שמחון-פלג
2014 בין הציבורי לפרטי – הפרטות והלאמות בישראל – דוח שנתי 2013
ירושלים, מכון ואן ליר

שיבי גרינפלד
2010 הפרטת האדם
ירושלים, מכון ואן ליר

5.12.16: הרצאת אורח: יפורסם בהמשך

12.12.16: : אקטיביזם בקרב האוכלוסיה הבדואית בנגב

אורן יפתחאל ואסעד ג'נאם
2004 "לקראת תיאוריה של משטרים אתנוקרטיים: הפוליטיקה של התפשטות אתנו-
לאומית."
מדינה וחברה 1,4: 761-788

שלמה סבירסקי ויעל חסון
2005 אזרחים שוקפים – מדיניות הממשלה כלפי הבדואים בנגב.
תל אביב, מרכז אדווה

19.12.16: הרצאת אורח: יפורסם בהמשך

26.12.16: לצד מי אנחנו? אקטיביזם פמיניסטי חוצה קווים מעמדיים, אתניים ולאומיים.

ג'ון סיימונס

1997 "הקואליציה הפמיניסטית באיזורי הגבול." *תיאוריה וביקורת* 7 (חורף): 29-20.

Jo Reger

2015 "The Story of ta Slutwalk: Sexuality, Race and Generational Divisions in Contemporary Feminist Activism." *Journal of Contemporary Ethnography* 44 (1): 84-112.

2.1.17: הרצאת אורח: יפורסם בהמשך.

9.1.17: ארגוני סנגור למשתקמי נפש: ידע מהשדה וידע אקדמי

Athena McLean

1995 "Empowerment and the Psychiatric Consumer/Ex-Patient Movement in the USA: Contradictions, Crisis and Change." *Social Science and Medicine* 40, 8: 1053-1071.

Ewen Speed

2006 "Consumers and Survivors: A Study of mental health service user discourses." *Social Science and Medicine* 62: 28-38

16.1.17: הרצאת אורח: יפורסם בהמשך.

23.1.17: הגשת יומן שדה וכתובת הצעת מחקר לסמינריון.

סדר שיעורים ורשימת קריאה – סמסטר ב':

13.3.17 חשיפה לתוכנית ההמ.א במחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה

פרופ' אורי רם – ראש המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
פרופ' אביעד רז-ראש ועדת הוראה של לימודי המ.א.

סטודנטיות וסטודנטים מדברים על הלימודים ועל אפשרויות עבודה בתואר מוסמך
בסוציולוגיה ואנתרופולוגיה

גב' מאיה בן ארהון
מר עופר דגן

המפגש יתקיים בחדר הסמינרים המחלקתי. חדר 348 בניין 72

20.3.17: ארגוני סנגור של משתקמי נפש

Athena McLean

1995 "Empowerment and the Psychiatric Consumer/Ex-Patient Movement in the USA: Contradictions, Crisis and Change." *Social Science and Medicine* 40, 8: 1053-1071.

Ewen Speed

2006 "Consumers and Survivors: A Study of mental health service user discourses." *Social Science and Medicine* 62: 28-38

27.3.17: הרצאת אורח: ספיר פרץ וערן קרויז

3.4.17: אקטיביזם להט"בי – מציגה: אוסנת גליקשטיין

אייל גרוס ועמליה זיו
2003 "בין תיאוריה לפוליטיקה: לימודים הומו-לסביים ותיאוריה קווירית," ע"ע. 9-43, בתוך:
יאיר קידר, עמליה זיו ואורן כנר (עורכים), מעבר למיניות - מבחר מאמרים בלימודים הומו-
לסביים. תל-אביב, הוצאת הקיבוץ המאוחד -סירת מגדרים

דיייד הלפרן
2003 "הומסקסואליות": קונסטקוקט תרבותי, דיאלוג עם ריצ'רד שניידר, "ע"ע. 135-149,
בתוך: יאיר קידר, עמליה זיו ואורן כנר (עורכים), מעבר למיניות - מבחר מאמרים בלימודים
הומו-לסביים. תל-אביב, הוצאת הקיבוץ המאוחד -סירת מגדרים

ניצן פינקו
תשע"א האסטרטגיה, הרטוריקה והטקטיקה של תנועת המחאה הלהט"בית לפני ואחרי
סטונול".
תל אביב, אוניברסיטת תל אביב, החוג להיסטוריה כללית.

24.4.17: שעות קבלה לדיון על יומן שדה, והצעת מחקר ועבודה סמינריונית.

8.5.17: פמיניזם גברי – מציגות ליטל חסון ומעיין סידלובסקי

קונל, ר. 2009
גבריות. חיפה, הוצאת פרדס

רועי סמנה
2012 "קאובוי של שושנים", תל אביב, הרצאה שנתנה ב-6.7.12 בבית אריאלה
www.hebpsy.net/articles.asp?id+2810

Ben Clayton and Barbara Humberstone
2006 "Men's talk: a (pro) feminist analysis of male university football players' discourse." *International Review for the Sociology of Sport* 41(3-4): 295-316.

15.5.17: אקטיביזם טבעוני – מציגים סהר רימר ואהוד חבושה

פילוסופיה של הטבעונות – ויקיפדיה

Jessica Greenbaum
2009 "I am not an activist!": animal rights vs. animal welfare in the purebred dog rescue movement." *Society and Animals* 17: 289-304.

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
תשע"ז (2016-17)
תואר ראשון

{ 90 }

15.5.17 הגשת תוכנית לעבודה סמינריונית
תוכנית העבודה צריכה לכלול נושא העבודה (כולל תיאור הנושא כפי שעלה מיומן השדה);
שאלת מחקר התחלתית; ורשימה ביבליוגרפית התחלתית של לפחות 5 פריטים. תוכנית
העבודה תוגש לתיבת הדואר של דר' הלמן.

22.5.17-29.5.17: כיצד כותבים עבודה סמינריונית?

6.5.17: הרצאת אורח: חן שמיר מנחה, יוזם ומלווה של קבוצות וקהילות צעירים לשינוי
כלכלי חברתי, בוגר המסלול לחינוך בלתי פורמאלי בבית ברל וחבר בקיבוץ העירוני
בראש"צ של תנועת דרור ישראל.

זגימוט באומן

מודרניות נזילה. ע"ע 46-51; 161-163.

זאב רוזנהק ומיכאל שלו

2013 "כלכלה הפוליטית של מחאת 2011: ניתוח דורי-מעמדי." *תיאוריה וביקורת* 41 (קיץ):
45-68

12.6.17-26.6.17: הצגת עבודות בכיתה

סוציולוגיה של הרפואה

קוד קורס 102-1-0051

פרופ' אביעד רז aviadraz@bgu.ac.il

יום א' 14-16 ח' 348 בנין 72

הקורס מציע רקע תיאורטי ומושגי להבנת הניתוח הסוציולוגי והאנתרופולוגי של הרפואה. כמו כן נעסוק בניתוח סוציולוגי של עמדות נורמטיביות וביאותיות בקרב מומחים (רופאים, ביואתיקנים, משפטנים) ובקרב הציבור כלפי השימוש בטכנולוגיות רפואיות חדשות המאתגרות הגדרות חברתיות ותרבותיות קיימות. לצורך הדגמתם של נושאים אלה נתמקד בדילמות חברתיות הקשורות לשימוש בטכנולוגיות רפואיות בתחילת החיים ובסופם.

מטלות הקורס

עבודת סמינר – 100%

- המטלה המרכזית בקורס הינה כתיבת עבודה אמפירית או עיונית על נושא לפי בחירתכן/ם ואשר תתייחס לחומר התיאורטי ולסוגיות שנידונו במסגרת הקורס.

5 נקודות בונוס על הצגת מאמר בכיתה – באישור המרצה.

בסמסטר א' יתקיימו שיעורים פרונטליים המבוססים על הסילבוס המצורף על מנת לוודא בסיס תאורטי ומושגי אחיד.

בסוף סמסטר א' תוצג דוגמה של הצעת מחקר ושלד של עבודת סמינר, ותתחיל עבודה פרטנית של המרצה מול כל זוג סטודנטים עד להגשת הצעת המחקר המוגמרת ואישורה הסופי על ידי המרצה.

אישור ההצעה הכתובה לא יאוחר מסוף השבוע ה-4 של סמסטר ב. לאחר מכן, הסטודנטים יציגו בכיתה ובפני עמיתיהם את התקדמות המחקר.

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
תשע"ז (2016-17)
תואר ראשון

{ 92 }

במקביל לשיעורים הפרונטליים ולדיון בחומרי המצגת בסמ' ב', יינתן ליווי בהדרכה אישית סביב התקדמות העבודה הסמינריונית.
תאריך הגשת הסמינר (עד סוף ספטמבר) לפי כללי המחלקה והפקולטה.

תכני הקורס

מפגש 1

רקע תיאורטי ומושגי בסוציולוגיה של הרפואה, גישות תיאורטיות מושגים: מדיקליזציה ("הארש"ת הרפואית"), illness, sickness, disease, דוגמה אינטגרטיבית: ADHD

מפגש 2

Nye, Robert (2003) 'The Evolution of the Concept of Medicalization in the Late Twentieth Century.' *Journal of History of the Behavioral Sciences*, 39(2), 115–129.

Conrad. Peter. 1975. "The discovery of hyperkinesis: Notes on the medicalization of deviant behavior." *Social Problems* 23: 12-21.

מפגש 3

ביואתיקה: הגישה הפרינספליסטית, קוד אתי ברפואה, lay moralities דוגמאות לניתוח.

Benjamin H. Levi. Four Approaches to Doing Ethics. *The Journal of Medicine and Philosophy* 21: 7-39, 1996

J McCarthy . Principlism or narrative ethics: must we choose between them? *Med Humanities* 2003;29:65-71

<http://mh.bmj.com/content/29/2/65.long>

קריאת רקע (רשות)

כרמל שלו, *בריאות, משפט וזכויות האדם*, (הוצאת רמות, 2003), 19-26, 27-54

מפגש 4

היכרות עם disability studies

RAY McDERMOTT and HERVÉ VARENNE, 1995, "Culture as Disability"
Anthropology and Education Quarterly 26:323-348, 1995. Available online:
http://serendip.brynmawr.edu/sci_cult/culturedisability.html

מפגש 5

הצגת המודל הסוציו-אתי.

Haimes, E. 2002. "What Can The Social Sciences Contribute to The Study of Ethics? Theoretical, Empirical and Substantive Considerations," *Bioethics* 16(2): 89-95

Raz, A. & S. Schicktanz (2009). "Diversity and Uniformity in Genetic Responsibility: Moral Attitudes of Patients, Relatives and Lay People in Germany and Israel." *Medicine, Healthcare and Philosophy*, 12(4): 433-442.

מפגש 6. מעמד העובר, PND, PGD, היבטים חברתיים של סוגיית ההפלה.

Remennick, Larissa (2006). 'The quest after the perfect baby: why do Israeli women seek prenatal genetic testing?' *Sociology of Health and Illness*, 28(1): 21-53.

יעל השילוני-דולב "מיהו תינוק רצוי? הפלות סלקטיביות בשל אנומליות בכרומוזומי מין בגרמניה ובישראל", *תאוריה וביקורת* 25, 97-122 (2004)

מפגש 7. בחירת מין העובר – עמדות ביואתיות ומשפטיות של מומחים, ועמדות ציבוריות

נועה גרוסמן (2009) בחירת מין היילוד. **רפואה ומשפט** גיליון מס' 40 – יוני 82-92

<http://www.ismal.co.il/imgs/uploads/ethics40/Grossman.pdf>

Leach-Scully, J., T. Shakespeare, & S. Banks (2006). "Gift not commodity? Lay people deliberating social sex selection" *Sociology of Health & Illness* 28, 6, 749–767

מפגש 8. גנטיקה ובחירת בני זוג בהקשר קהילתי

Raz, Aviad. (2005). *The Gene and the Genie: Tradition, Medicalization, and Genetic*

Counseling in a Bedouin Community, Ethnographic Studies in Medical Anthropology

Series. Durham, NC: Carolina Academic Press. Or: Raz, A. (2010). Chapter 4 in his book *Community Genetics and Genetic Alliances*. Routledge.

מפגש 9. בדיקות נשאות לפני נישואים בקהילה החרדית: דור ישירים

Raz, Aviad and Vizner, Yafa (2008). 'Carrier matching and collective socialization in community genetics: Dor Yesharim and the reinforcement of stigma', *Social Science & Medicine* 67(9): 1361–9. Or: Raz, A. (2010).

Chapter 2 in his book *Community Genetics and Genetic Alliances*. Routledge.

מפגש 10. היבטים סוציולוגיים של "המוות הטוב" (יותנזיה)

Lock, M. Death in Technological Time: Locating the End of Meaningful Life.

Medical Anthropology Quarterly, 1996, 10(4): pp. 575-600

Weyers, H. (2006). Explaining the emergence of euthanasia law in the Netherlands: how the sociology of law can help the sociology of bioethics. *Sociology of Health & Illness*, 28: 802–816.

'חוק החולה הנוטה למות' התשס"ו 2005- (כולל נספח הנחיות רפואיות מקדימות) – אתר
משרד הבריאות:

<http://www.health.gov.il/pages/default.asp?pageid=3732&parentid=10&catid=6&maincat=1>

מפגש 11-13. דיון על הצעות מחקר, דוגמאות לסמינרים.

בתחילת סמ' ב' יועברו הנחיות למהלך המפגשים וקריאה בסמ' ב'.

“Curating difficult knowledge – museums as an expression of national memory culture and identity politics in Germany and Israel” (4 cr.)

Dr. Tanja Seider

Wednesday, 12-14:00

seider@post.bgu.ac.il

What do we actually learn about a country's approach towards its past when we visit a museum? In this course we will read theoretical texts about museums as spaces of collective memory and national identity politics. We will further reflect upon museums' capacity to raise critical questions about violent national pasts, state terror, victimhood or perpetration. Furthermore, we will discuss recent developments in the context of Israeli and German museums and memorial sites and learn about educational discourses that strive to make national history accessible for the audience in a diverse society.

The course will use mainly text and concepts of exhibitions as content and source for the subject.

Course requirement:

Winter term 2016/17 (part 1): Students need to give a presentation (25-30 min.) in one of the sessions (15% of the final grade) and write **an intermediate exam** (25% of the final grade). Additional 10% of the final grade are achieved by regular attendance in class.

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
תשע"ז (2016-17)
תואר ראשון

The course will include a week-long seminar/workshop with a class of the University of Tübingen (in April) and in Germany (in the summer). Participation is required.

Summer term 2017 (part 2): Students need to give a presentation (25-30 min.) in one of the sessions (15% of the final grade) and submit an elaborated paper with a theoretical, practical or methodological angle at the end of the semester (25% of the final grade). Additional 10% of the final grade are achieved by regular attendance in class.

Syllabus

lesson	Topic
1	Introduction to memory politics: Shaping memory culture at the museum
	Israel / theory
2	Discourses on Israeli identity politics (I): The Diaspora Museum (TA)
3	Discourses on Israeli identity politics (II): Yad Vashem
4	Transnationalization and diversification of memory: Lohamei HaGeta'ot
	Germany / methods & media
5	Emotionalization vs. documentation: Different approaches in dealing with National Socialism and the holocaust: NS-Documentation Center Munich / Jewish Museum Berlin
6	The Personal vs. the political? Biographical and "structuralist" approaches in exhibiting a violent past
7	Screening the past: audio/visual media at the museum Oral history interviews at the memorial site Bergen Belsen / Zwangsarbeiterarchiv Berlin (Online Archive of Forced Labor, Berlin)
8	An introduction to the method of conducting and analyzing oral history interviews
9	An introduction to reception theory as a tool to analyze the impact of a museum on visitors Memorial to the murdered Jews of Europe (Berlin) Jewish Museum Berlin / Humboldt Forum (Berlin)
10	intermediate exam

	education
11	Exhibiting national past(s) in a diverse society: Chances and challenges for education – Israel
12	Exhibiting national past(s) in a diverse society: Chances and challenges for education – Germany House of the Wannsee Conference
13	Museum as a space of social representation: target groups, mechanisms of inclusion and exclusion
14	The online video lecture as an educational tool

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
תשע"ז (2016-17)
תואר ראשון

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
סמסטר א', תשע"ז (2016-17)
תואר ראשון

{ 102 }

סמסטר א' – סתיו

אוטופיה- בין תיאוריה לפרקטיקה

ד"ר תמה חלפין

שאלות אודות דמותה של החברה הראויה הטרידו הוגים חברתיים מאז ומעולם. קורס זה מציע בחינה של תיאורים שונים של חברות כאלה, כמו גם של ניסיונות ממשיים לקיים אוטופיות לא רק כניסוי מחשבתי אלא כקהילות ממשיות. לאורך הקורס יבחנו מאפיינים מרכזיים של חברות אוטופיות כגון: שלטון, חוק, משפחה ומרחב. מאפיינים אלו יבחנו הן מההיבט התיאורטי והן מהסתכלות בניסיון לממשם. הדוגמה המרכזית בה נעסוק בקורס היא החברה הקיבוצית (שנחשבת לניסיון אוטופי שהחזיק מעמד לאורך שנים), דרכה ננסה לחשוב על הקשר בין תיאוריה ומימושה, על האפשרויות הגלומות באוטופיה ועל מגבלותיה. הקורס מחולק לשני חלקים מרכזיים. החלק הראשון מוקדש להבנת תיאוריות אוטופיות שונות, ויתבסס על קריאה בטקסטים פילוסופיים וסוציולוגיים מרכזיים כגון "המדינה" של אפלטון, "אוטופיה" של תומס מור ו"המניפסט הקומוניסטי" של קרל מרקס. דרך בחינה של תיאורים שונים של חברות אוטופיות ננסה לעמוד על ייחודיותן של אוטופיות אלה לצד קווי הדמיון ביניהן. חלקו השני של הקורס יוקדש להתבוננות בניסיונות לממש חזון אוטופי באופן קונקרטי. נבחן חברות וקהילות שונות אשר נבנו מתוך ניסיון מודע ליצור את החברה הטובה ביותר האפשרית. הדוגמאות המרכזיות בהן נעסוק הן ברית המועצות, הקיבוץ הישראלי וקומונות אמריקאיות. נושא שלישי, אשר יחתום את הקורס, הוא דיסטופיות, כלומר תיאור ספרותי של כישלון הניסיון האוטופי. מתוך מכלול זה ננסה להבין את השאיפה ליצור חברה אידיאלית, את האתגרים העומדים בפני מימוש של רעיונות אוטופיים וכן את הסכנות הגלומות בהם.

חובות הקורס:

השתתפות פעילה בשיעורים

קריאה שבועית של חומרי הקורס

עבודה עיונית שתהווה 25% מהציון הסופי

בחינה מסכמת על תכני השיעור וחומרי הקריאה שתהווה 75% מהציון הסופי.

תכנית הקורס ורשימת הקריאה (ייתכנו שינויים בפריטי הקריאה):

מבוא: הצגת הקורס, מהי אוטופיה?

Lavitas, R. 1990. *The Concept of Utopia*. Hertfordshire: Syracuse University Press.

חלק א: תיאוריה

חברת מופת: העת העתיקה

אפלטון, 1997. *המדינה*. שוקן: תל-אביב.

אוטופיה- מקורות פילוסופים

מור, ת. 2008 [1516]. *אוטופיה*, תל אביב: [רסלינג](#)

Ramiao-Aviles, M. A. 2001. "The Law based Utopia", *The Philosophy of Utopia*, ed. B. Goodwin, Frank Cass, pp. 225-248.

אוטופיה סוציאליסטית

מרקס, ק. ואנגלס, פ., (1848 [1989]) "המניפסט הקומוניסטי", מתוך רוט-הלר ונווה, היחיד

והסדר החברתי, תל-אביב: עם עובד

Wallerstein, I. 1986. "Marxism as Utopias: Evolving Ideologies". *The American Journal of Sociology*, Vol. 91, No. 6' pp. 1295-1308

אוטופיה אנרכיסטית

לה-גוויין, אורסולה. 1974, המנושל (יצא מחדש בעברית, בשם בידיים ריקות בהוצאת ינשוף)

בובר, מ. 1947. *נתיבות באוטופיה*. עם עובד תל אביב.

חלק ב': פרקטיקה:

קהילות אוטופיות:

Kanter, R.M. 1973, ed. *Communes: Creating and managing the collective life*. New York: Harper and Row.

Pitzer, D.E. 1997. "Introduction", in Pitzer, D.E. (ed.) *American Communal Utopias*, The University of North Carolina Press: Chapel Hill and London. Pp. 3-13.

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
סמסטר א', תשע"ז (2016-17)
תואר ראשון

מרחב אוטופי

אפרת, צ. 2010. "סוד הקסם הקיבוצי" בתוך: בתוך בר אור ד. (עורכת) *הקיבוץ: אדריכלות בלא תקדים, הביתן הישראלי, התערוכה הבינלאומית ה-12 – לאדריכלות, הבינאלה בוונציה*. כתר: תל אביב.

בר-אור, ד. יסקי, י. 2010, "פתח דבר", בתוך בר אור ד. (עורכת) *הקיבוץ: אדריכלות בלא תקדים, הביתן הישראלי התערוכה הבינלאומית ה-12 – לאדריכלות, הבינאלה בוונציה*. כתר: תל אביב.

משפחה אוטופית

סרט- ילדי השמש

בר-און, י. 2004. "המשפחה בקיבוץ", בתוך: *על אהבת אם ועל מורא אב: מבט אחר על המשפחה*. עורך: אביעד קלינברג. הוצאת אוניברסיטת תל אביב, תל אביב.

אוטופיה סוציאליסטית: ברית המועצות

מויאל, ד. 2011. בין חוקיות לסוציאליזם: המשפט ומשמעותו בברית המועצות שאחרי

סטאלין, זמנים 116

אריק ניימן, "אונס קולקטיבי, אוטופיה והמנטליות של "המדיניות הכלכלית החדשה", זמנים 59, 1997, עמ' 54.

אוטופיה במבחן המציאות

Spiro, M. 2004. "Utopia and its Discontents: The Kibbutz and its Historical Vicissitudes". *American Ethnologist*, 106:3 Pp. 556-568.

ענברי, אסף. 2011, הביתה, ידיעות אחרונות.

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
סמסטר א', תשע"ז (2016-17)
תואר ראשון

{ 107 }

חלק ג': דיסטופיות וסיכום

(יש לקרוא אחד משלושת הספרים הבאים)

אורוול ג'. 1971. 1984. תל-אביב : עם עובד.

האקסלי ה. 1985. *עולם חדש, מופלא*. תל-אביב : זמורה, ביתן.

זמיאטין י. 1999. *אנחנו*. תל-אביב : בבל.

האקסלי, א. *עולם חדש מופלא*

זמיאטין, אנחנו

אתניות בישראל : היבטים אנתרופולוגיים

מרצה: דר' אנדרה לוי

דוא"ל: andre@bgu.ac.il

שעת קבלה: יום ב' 10:00-11:00

הקורס יבחן את הדין האנתרופולוגי אודות המושג "אתניות" בהקשר הישראלי. הקורס
ישלב הרצאות פרונטאליות עם הצגות של סטודנטים.

חובות הקורס:

נוכחות בכל השעורים.

קריאה שוטפת של כל המאמרים.

השתתפות פעילה בדיונים במפגשים (20% מהציון הסופי).

הצגת מקרה בוחן אחד בכיתה (30% מהציון הסופי).

הגשת עבודה מסכמת (50% מהציון הסופי).

הסבר מפורט באחד המפגשים הראשונים בכיתה.

רשימת קריאה

(ייתכנו שינויים קלים ברשימת הקריאה)

אתניות - הגדרות סוציולוגיות:

Gans, Herbert J.

1979 Symbolic Ethnicity: The Future of Ethnic Groups and Cultures in America. *Ethnic and Racial Studies* 2(1):1-19.

Yancey, L. William, P. Eugene Ericksen, and N. Richard Juliani

1976 Emergent Ethnicity: A Review and Reformulation. *American Sociological Review* 41(3):391-403.

אתניות - הגדרות אנתרופולוגיות:

Barth, Fredrik

1969 Introduction. *In* Ethnic Groups and Boundaries. F. Barth, ed. Boston: Little Brown.

Cohen, Ronald

1987 Ethnicity: Problems and Focus in Anthropology. *Annual Review of Anthropology* 7:379-403.

אתניות בישראל - פרספקטיבות סוציולוגיות מוקדמות:

סמוחה, סמי. 1984. שלוש גישות בסוציולוגיה שלחסי עדות בישראל. מגמות, 3: 169-185.

Ben-Raphael, Eliezer, and Stive Sharot

1991 Introduction in: *Ethnicity, Religion, and Class in Israeli Society*. Cambridge: Cambridge University Press.

אתניות בישראל - פרספקטיבות אתרופולוגיות מוקדמות:
דשן, שלמה. תשנ"ט. היחסים בין עדות במערכת-בחירות מקומית. בתוך: שוקד, משה, ודשן,
שלמה (עורכים) דור התמורה. ירושלים: יד יצחק בן-צבי. 154-168.

שוקד, משה. תשמ"ג. להבהרת דפוס התוקפנות בקרב יוצאי מרוקו. מגמות, כרך כ"ז (4)
עמ' 397-411.

אתניות בישראל - פרספקטיבות אתרופולוגיות מאוחרות:
Goldberg, Harvey
.Ethnicity in Israeli Society. Ethnic Groups 1(3):163-262 1977

Ben-Ari, Eyal, and Yoram Bilu

1987 Saints' Sanctuaries in Israeli Development Towns: On a Mechanism of
Urban Transformation. Urban Anthropology 16(2):243-272.

אתניות והיסטוריה:

גולדברג, הרואי. 1984. ממדים היסטוריים ותרבותיים של תופעות עדתיות. מגמות, 234-
249.

Khazzoom, Aziza

2003 The Great Chain of Orientalism: Jewish Identity, Stigma Management,
and Ethnic Exclusion in Israel. American Sociological Review 68(4 (Aug.,
2003)):481-510.

אתניות ומדינה:

Levy, André

2004 Homecoming to Diaspora: Nation and State in Visits of Israelis to Morocco. *In* Homecomings: Unsettling Paths of Return. F. Markowitz and A. H. Stefansson, eds. pp. 92-108. Lanham, Md.: Lexington Books.

גודמן, יהודה. 2008. אזרחות, מודרניות ואמונה במדינת הלאום: הגזעה ודה-הגזעה בגיור מהגרים רוסים ומהגרים אתיופים בישראל. בתוך: שנהב, יהודה ויונה, יוסי (עורכים). גזענות בישראל. ירושלים: מכון ון ליר והוצאת הקיבוץ המאוחד. 381-415.

אתניות וקבוצות מיעוט "אחרות":

רבינוביץ, דן. 1998. סיכון, רציונאליות ואמון: יחסים בין פלשתינים לישראלים בנצרת-עלית. בתוך: אבוהב, אורית ושות' (עורכים). ישראל: אנתרופולוגיה מקומית. תל אביב: צ'ריקובר. 321-354.

Ben-Ze'ev, Efrat. 2005. Transmission and Transformation: The Emergence of a New Palestinian Historiography. *In* Homelands and Diasporas: Holy Lands and Other Places, André Levy and Alex Weingrod (eds.). Palo Alto: Stanford University Press, pp. 123-139.

רבינוביץ, דן. 1993. נוסטלגיה מזרחית: איך הפכו הפלשתינים לערביי ישראל. תיאוריה ובקורת. 4, 141-152.

Tania Forte

2001 Shopping in Jenin: women, homes and political persons in the Galilee. *City & Society*. 13 (2). 211-243

אתניות ו"גזע": מבט עולמי

מרצה: ד"ר תום פסח

מתי החלו אמריקאים להיות מוגדרים כבני ה"גזע" השחור? עד כמה אוניברסאליות הן הקטגוריות של גזע ואתניות, ומהם ההבדלים בין הסיווג בחברות שונות? עד כמה יש לבני אדם יכולת לבחור ולשנות את האופן בו הם מסווגים? הקורס סוקר מודלים שונים של ההבניה החברתית של אתניות ו"גזע" באתרים ובשיחים שונים, בעזרת דוגמאות מרחבי העולם ומתקופות היסטוריות שונות. הדגש הוא על ערעור תפיסות מהותניות שלפיהן מדובר בקטגוריות זהות נתונות. זאת - בעזרת לימוד ההיסטוריה של הבניית קטגוריות אלו. הקורס עוסק בדוגמאות מן העולם מתוך רצון לפתח דמיון סוציולוגי ויכולת ניתוח ביחס לחברה הישראלית.

חובות: נוכחות והשתתפות פעילה (20%), שני בחנים (20%), מבחן סופי (60%).
חובה על הסטודנטים להגיע לפחות פעם אחת לשעת הקבלה.

מבוא

Weber, Max. 1978. "Ethnic Groups," pp. 285-289 in *Economy and Society*.
Berkeley: University of California Press.
Loveman, Mara. 1999. "Is 'Race' Essential?" (Comment on Bonilla-Silva).
American Sociological Review 64: 891-898.
Hattam, Victoria. 2005. *In the Shadow of Race: Jews, Latinos and Immigrant Politics in the United States*. (45-76)

2. קסטות

Weber, Max. 1968. "The Distribution of Power within the Political Community: Class, Status, and Party," in *Economy and Society*, Berkeley: University of California Press. (926-927, 932-938).

Dube, Leela. 1996. "Caste and Women," pp. 1-27 in *Caste: Its Twentieth Century Avatar* (ed. M.N. Sirinivas). New York: Penguin.

Hane, Misiko. 1982. "The Outcaste in Japan," in *Peasants, Rebels, and Outcastes: The Underside of Modern Japan*. New York: Pantheon, Pp. 138-171.

3. סימון גזעי מהעבדות ועד "ג'ים קרואו החדש" (א')

Fields, Barbara. 1990. "Slavery, Race, and Ideology in the United States of America." *New Left Review* 181: 95-118.

Loewen, James W. 1971. *The Mississippi Chinese: Between Black and White*. Cambridge: Harvard University Press. (58-101)

4. סימון גזעי מהעבדות ועד "ג'ים קרואו החדש" (ב')

Alexander, Michelle. 2012. *The New Jim Crow – Mass Incarceration in the Age of Colorblindness*. New York: New Press. (1-19, 178-220)

5. הגירה, מעמד ואתניות

בוחר ראשון

Bonacich, Edna. 1972. "A Theory of Ethnic Antagonism: The Split Labor Market," *American Sociological Review* 37:547-559.

Steinberg, Stephen. 1989. *The Ethnic Myth: Race, Ethnicity, and Class in America*. Boston: Beacon Press. (82-105)

6. קולוניאליזם וזהות

Philip J. Deloria. 1998. *Playing Indian*. New Haven and London: Yale University Press. (1-37)

Stoler, Ann Laura. 1989. "Rethinking Colonial Categories: European Communities and the Boundaries of Rule." *Comparative Studies in Society and History* 31 (1): 134-161.

7. גווי עור וסיווג

Telles, Edward E. 2004. *Race in Another America: The Significance of Skin Color in Brazil*. Princeton, NJ: Princeton University Press. (78-106)
Monk, Ellis P. Jr. 2014. "Skin Tone Stratification among Black Americans, 2001–2003," *Social Forces* 92(4): 1313-1337.

8. מגדר, מיניות ו"גזע"

Crenshaw, Kimberle. 1991. "Mapping the Margins: Intersectionality, Identity Politics, and Violence against Women of Color," *Stanford Law Review* 43(6): 1241-1251, 1282-1299.
Ward, Jane. 2008. "Dude-Sex: White Masculinities and 'Authentic' Heterosexuality Among Dudes Who Have Sex With Dudes," *Sexualities* 11: 414-434.

9. חינוך

בוחן שני

Ispa-Landa, Simone. 2013. "Gender, Race, and Justifications for Group Exclusion: Urban Black Students Bussed to Affluent Suburban Schools," *Sociology of Education* 86(3):218–233.
Twine, France Winddance. 2004. "A White Side of Black Britain: The Concept of Racial Literacy," *Ethnic and Racial Studies* 27(6):878-907.

10. דיור

Roediger, David. 2005. *Working Toward Whiteness: How America's Immigrants Become White. The Strange Journey from Ellis Island to the Suburbs*. New York: Basic Books. (157-177, 224-234).

Massey, Douglas S. and Nancy A. Denton. 1993. *American Apartheid: Segregation and the Making of the Underclass*. Cambridge, MA: Harvard University Press. (81-114).

11. אלימות "אתנית"

Brubaker, Rogers and David D. Laitin. 1998. "Ethnic and Nationalist Violence," *Annual Review of Sociology* 24: 423-452.

Brass, Paul R. 1997. *Theft of an Idol*. Princeton University Press. (97-128)

12. שינוי חברתי

De la Fuente, Alejandro. 2001. *A Nation for All: Race, Inequality and Politics in Twentieth Century Cuba*. University of North Carolina Press. (259-316)

Durrheim, Kevin, Xoliswa Mtose and Lyndsay Brown. 2011. *Race Troubles: Race, Identity and Inequality in Post-apartheid South Africa*. Plymouth, UK: Lexington Book. (1-24)

13. סיכום

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
סמסטר א', תשע"ז (2016-17)
תואר ראשון

אתניות ותפוצות

אנדרה לוי

דוא"ל: andre@bgu.ac.il

שעת קבלה: יום ב' 10:00-11:00

הקורס יבחן את היחסים הסבוכים המתקיימים בין הקטגוריות "אתניות" ו"תפוצה", תוך התייחסות להתפתחות המחשבה האנתרופולוגית לאורך זמן. הקורס יתמקד במקרה מבחן אחד – היחסים בין מרוקו לישראל. למידה לעומק של מקרה זה תשרת את השאיפה לחשוב על החשיבה האנתרופולוגית על קבוצות תרבותיות: אופן סימון העצמי את גבולותיהן, אופן סימון על ידי אחרים, יצירת הסולידריות בתוכן, זיקתן לקבוצות אחרות וכיוצא באלו שאלות.

חובות הקורס:

נוכחות בכל השעורים.

קריאה שוטפת של כל המאמרים.

השתתפות פעילה בדיונים במפגשים (20% מהציון הסופי).*

הצגת מקרה בוחן אחד בכיתה (30% מהציון הסופי).*

הגשת עבודה מסכמת (50% מהציון הסופי).*

*הסבר מפורט באחד המפגשים הראשונים בכיתה.

רשימת קריאה:

שימו לב: כל המאמרים הלקוחים מכתב העת Diaspora מופיעים בקישור הבא:

<https://muse.jhu.edu/journal/321>

אתניות:

Barth, Fredrik

1969 Introduction. In *Ethnic Groups and Boundaries*. F. Barth, ed. Boston: Little Brown

http://isites.harvard.edu/fs/docs/icb.topic446176.files/Week_4/Barth_Introduction_Ethnic_Groups_and_Boundaries.pdf

אתניות וזהות:

Cohen, Ronald

1987 Ethnicity: Problems and Focus in Anthropology. *Annual Review of Anthropology*. 7:379-403.

<http://www.annualreviews.org/doi/pdf/10.1146/annurev.an.07.100178.002115>

Hall, Stuart

1991 Old and new identities, old and new ethnicities. In A.D. King (Ed.), *Culture, globalization, and the world-system: Contemporary conditions for the representation of identity*, State University of New York, Binghamton, NY, pp. 41–68

http://www.hu.mtu.edu/~jdslack/readings/CSReadings/Hall_Old_and_New_Identities_Ethnicities.pdf

הגירה:

Nina Glick Schiller, Linda Basch and Cristina Szanton Blanc

1995 From Immigrant to Transmigrant: Theorizing Transnational Migration
Anthropological Quarterly. Vol. 68, No. 1, pp. 48-63
http://www.jstor.org/stable/3317464?seq=1#page_scan_tab_contents

מאתניות לתפוצה:

Demetriou, Madeleine

1999 Beyond the Nation-state? Transnational Politics in the Age of
Diaspora. *The Association for the Study of Ethnicity and Nationalism Bulletin*
16(Winter):17-25.

הגדרות של תפוצה:

Safran, William

1991 *Diasporas in Modern Societies: Myths of Homeland and Return*.
Diaspora 1(1):83-99.

<http://europeofdiasporas.eu/sites/default/files/posts/files/3.%20Safran%20Diasporas%20in%20Modern%20Society.pdf>

Cohen, Robin

1997 "Introduction", in his: *Global Diasporas: An Introduction*. Seattle:
University of Washington Press.

פרספקטיבות ביקורתיות על תפוצה:

Diasporas: Critical Perspectives

Clifford, James

1994 *Diasporas*. *Cultural Anthropology* 9(3):302-338.

<https://www.jstor.org/stable/656365>

Daniel Boyarin and Jonathan Boyarin

1993 Diaspora: Generation and the Ground of Jewish Identity. Critical Inquiry, Vol. 19, No. 4, pp. 693-725

[http://nes.berkeley.edu/Web_Boyarin/BoyarinArticles/69%20Diaspora%20\(1993\).pdf](http://nes.berkeley.edu/Web_Boyarin/BoyarinArticles/69%20Diaspora%20(1993).pdf)

פרספקטיבות אנתרופולוגיות על תפוצה:

Levy, André

2000 Diasporas through Anthropological Lenses: Contexts of Postmodernity. Diaspora 9(1):137-157.

מחשבות שניות:

André Levy

2005 "The Diaspora that Turned into a Center: Contemporary Jews in Morocco." In: Levy, André and Alex Weingrod (eds.) Homelands and Diasporas: Holy Lands and Other Places. Pp. 68-96. Stanford University Press.

Tölölyan, Khachig

1996 Rethinking Diaspora(s): Stateless Power in the Transnational Moment. Diaspora 5(1):3-36.

דוגמאות למקרי בוחן:

Gosh, Amitav

1988 The Diaspora in Indian Culture. Public Culture 2(1):73-78.

Pattie, Susan

1994 At Home in Diaspora: Armenians in America. Diaspora 3(2):185-198.

Vertovec, Steven

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
סמסטר א', תשע"ז (2016-17)
תואר ראשון

{ 121 }

1996 Three Meanings of "Diaspora," Exemplified among South Asian Religions. *Diaspora* 6(3):277-299.

בין טברנה להפגנה – חברה ותרבות ביוון המודרנית

גב' אורית הירש-מציאולס

סמסטר א', יום שני 12-14

פרטי התקשרות

גב' אורית הירש-מציאולס: hirscho@bgu.ac.il. שעת קבלה: יום ב', בין השעות 11-12
(בתיאום מראש).

תקציר הקורס

מטרת הקורס הנוכחי היא לספק חשיפה ראשונית לחברה ותרבות ביוון המודרנית, כמו גם למידת כלים תיאורטיים להבנת סוגיות סוציולוגיות שונות ביוון. בנוסף לכך, נתוודע לסגנונות כתיבה אנתרופולוגית. הקורס מכיל קשת רחבה של נושאים הקשורים לחברה ותרבות ביוון המודרנית - אוכל, מוסיקה, טקסי אבלות, דת, מגדר, ועוד. כמו כן, הקורס יתמקד במשבר הכלכלי שפוקד את יוון מאז 2008 ובהיבטים סוציו-אנתרופולוגיים של משבר זה. הדיון בנושאים השונים ילווה בדוגמאות מגוונות מתוך סרטים, יצירות מוסיקליות, טעימות קולינאריות והרצאות אורחים מיוון.

דרישות הקורס ומבנה הציונים

נוכחות חובה וכתנאי לסיום הקורס. היעדרות של יותר משלושה שיעורים תתאפשר רק עם הצגת אישורים פורמאליים.

קריאה שוטפת של המאמרים, לפי הנחיית המרצה, לפני השיעור והשתתפות פעילה. בוחן אמצע (20%) – הבוחן, שיתקיים באמצע הסמסטר, יכלול שאלות שיבחנו שליטה בחומרים מתוך רשימת קריאת החובה ומהשיעורים. הבוחן הוא חובה ותנאי מעבר לסיום הקורס. ציון עובר – 56.

מבחן בסוף הקורס (80%) – המבחן יבדוק שליטה והבנה בחומרי קריאת החובה והשיעורים. ציון עובר – 56. המבחן הוא חובה ותנאי מעבר לסיום הקורס.

שיעורי הקורס

הערה: ייתכנו שינויים בסדר השיעורים וברשימת הקריאה
שיעור 1 (31.10) – תחילת המסע להכרת תרבות יוון – כניסה לשדה
תתכן הרצאת אורחת: ד"ר וסיליקי יאקומאקי, המחלקה להיסטוריה, ארכיאולוגיה
ואנתרופולוגיה חברתית, אוניברסיטת תסאליה
קריאת חובה

- *Just, Roger. 2000. 'Orientation'. in *A Greek Island Cosmos – Kinship and Community on Meganisi*. James Currey, SAR: Oxford and Santa Fe, 11-20.
*Sutton, David E. 1998. 'The Barren Island (My arrival)'. In *Memories Cast in Stone: the Relevance of the Past in Everyday Life*. Oxford: Berg, 26-34.

קריאת רשות להרחבת הידע

- *Herzfeld, Michael. 1985. *The Poetics of Manhood: Contest and Identity in a Cretan Mountain Village*. New Jersey: Princeton University Press, methodological problems: xi-xvii.
*Du Boulay, Juliet. 1974. *Portrait of a greek mountain village*. Oxford: Clarendon Press, vi-vii.

שיעור 2 (7.11) – יוון של מעלה ומה למטה? – קריאות שונות של יוניות

קריאת חובה

ברונבסקי, יורם. 1980. "יוון שבחלום ויוון שבמציאות – על יוון שאיבדה ממשותה והפכה לסמל והשראה". *מחברות לספרות, חברה וביקורת*, 6: 2-4.

קריאת רשות להרחבת הידע

'יווניות' בעיני המתבונן

- *Herzfeld, Michael. 1987. 'Aboriginal Europeans'. In *Anthropology Through the Looking-Glass: Critical Ethnography in the Margins of Europe*. Cambridge: Cambridge University Press: 49-76.
* Yalouri, Elena. 2001. 'Introduction'. In *The Acropolis: Global Fame, Local Claim*. Oxford: Berg: 5-26

היסטוריה של יוון

*Gallant, Thomas W. 2001. *Modern Greece*. London: Hodder Headline Group.

*Sparkes, Brian A. (ed.). 1998. *Greek Civilization – an Introduction*. Oxford: Blackwell Publishers.

שיעור 3 (14.11) – בין מסורת למודרנה באיי יוון

קריאת חובה

Sutton, David. 1994. 'Tradition and Modernity: Kalymnian Construction of Identity and Otherness'. *Journal of Modern Greek Studies* 12(2): 239-260.

קריאת רשות להרחבת הידע

Friedl, Ernestine. 1962. *Vasilika: a Village in Modern Greece*. New York: Holt, Rinehart and Winston.

שיעור 4 (21.11) – הדת היוונית אורתודוקסית וביני האומה היוונית

קריאת חובה

Dubisch, Jill. 1988. 'Golden Oranges and Silver Ships: An Interpretive Approach to the Greek Holy Sharine'. *Journal of Modern Greek Studies*, 6(1): 117-134.

קריאת רשות להרחבת הידע

*Danforth, Loring M. 1982. *The Death Rituals of Rural Greece*. New Jersey: Princeton University Press.

Haland, E. J. 2012. 'The Dormition of the Virgin Mary on the Island of Tinos: A Performance of Gendered Values in Greece'. *Journal of Religious History*, 36: 89–117

*Dubisch, Jill. 1995. *In a Different Place: Pilgrimage, Gender and the Politics at the Greek Island Shrine*. New Jersey: Princeton University Press. Pp. 49-75.

*Stewart, Charles. 1991. *Demons and the Devil*. New Jersey: Princeton University Press.

שיעור 5 (28.11) – האם הקדושה, חווה המפתה וכבודו של הגבר - תפקידי מגדר ביוון

קריאת חובה

*Dubisch, Jill. 1986. 'Culture Enters through the Kitchen: Women, Food and Social Boundaries in Rural Greece'. In Dubisch, Jill (ed.). *Gender and Power in Rural Greece*. New Jersey: Princeton University Press. Pp. 195-214.

* Herzfeld, Michael. 1991. 'Silence, Submission, and Subversion: Toward a Poetics of Womenhood'. In Loizos, Peter and Evthymioa Papataxiarchis (eds.). *Contested identities : gender and kinship in modern Greece*. Princeton, New Jersey: Princeton University Press: 203-220.

קריאת רשות להרחבת הידע

*Campbell, John Kennedy. 1964. *Honour, family and patronage: a study of institutions and moral values in a Greek mountain community*. Oxford: Clarendon Press.

*Dubisch, Jill. 1983. 'Greek Women: Sacred or Profane'. *Journal of Modern Greek Studies*, 1(1): 185-202.

*Du Boulay, Juliet. 1974. *Portrait of a greek mountain village*. Oxford: Clarendon Press, Pp. 3-40 ('the Village' + 'the Family').

*Herzfeld, Michael. 1985. *The Poetics of Manhood: Contest and Identity in a Cretan Mountain Village*. Princeton, New Jersey: Princeton University Press.

שיעור 6 (5.12) – רמבטיקו – ממוסיקת 'הדחויים' ללב התרבות היוונית

הרצאה קצרה והקרנת חלקים מהסרט "Rembetiko" (1983)

קריאת חובה

Monos, Dimitri. 1987. 'Rebetico: The music of the Greek urban working class'. *International Journal of Politics, Culture, and Society*, 1(2): 111-119.

קריאת רשות להרחבת הידע

*קוסטאס פריס. 2003. רבטיקו. ירושלים: כרטא.

*Hirschon, Renee. 1989. *Heirs of the Greek catastrophe: the social life of Asia Minor refugees in Piraeus*. Oxford, New York: Clarendon Press; Oxford University Press.

*Holst, Gail. 1994. *Road to Rembetika: Music of a Greek Sub-Culture, Songs of Love, Sorrow and Hashish*. Evia: Denise Harvey.

שיעור 7 (12.12) – לפתוח שולחן ביוון – על אוכל בתרבות היוונית

השיעור יתחיל בשעה 12:00 ויכלול טעימות קולינאריות

קריאת חובה

*Sutton, David E. 1997. 'The Vegetarian Anthropologist'. *Anthropology today* 13 (1): 5-8.

*Yiakoumaki, Vassiliki. 2006. 'Local,' "Ethnic," and "Rural" Food: On the Emergence of "Cultural Diversity" in Greece since its Integration in the European Union'. *Journal of Modern Greek Studies*, 24(2):415-445.

קריאת רשות להרחבת הידע

Sutton, David E. 2001. *Remembrance of Repasts - An Anthropology of Food and Memory*. New York: Berg.

שיעור 8 (19.12) – "יוון זה איים יפיפיים והכנסת אורחים חמה" – רומנטיזציה של יוון

חציו הראשון של השיעור יכלול בחן בקיאות

קריאת חובה

Tzanelli, Rodanthi. 'Casting' the Neohellenic 'Other': Tourism, the culture industry, and Contemporary Orientalism in 'Captain Corelli's Mandolin (2001). *Journal of Consumer Culture* 3(2): 217-244.

קריאת רשות

Hough, Elizabeth. 2011. 'Rethinking Authenticity and Tourist Identity: Expressions of Territoriality and Belonging among Repeat Tourists on the Greek island of Symi. *Journal of Tourism and Cultural Change* 9(2): 87-102.

שיעור 9 (26.12) – אירופיזציה של יוון – מתח בין המקומי, האזורי והגלובלי

קריאת חובה

*Yalouri, Elena. 2001. 'Introduction' and 'Contesting Greek Identity: Between Local and the Global'. In *The Acropolis: Global Fame, Local Claim*. Oxford: Berg: 5-26, 77-100.

*Zinovieff, Sofka. 1991. 'Hunters and Hunted: Kamaki and the Ambiguities of Sexual Predation in a Greek Town'. In Loizos, Peter and Evthymioa Papataxiarchis (eds.). *Contested identities : gender and kinship in modern Greece*. Princeton, New Jersey: Princeton University Press: 203-220.

קריאת רשות להרחבת הידע

*Mackridge, Peter A. and Eleni Yannakakis (eds.). 1997. *Ourselves and Others: the Development of a Greek Macedonian cultural identity since 1912*. Oxford: Berg.

*Sutton, David E. 2008. 'Local Names, Foreign Claims: Family Inheritance and *National Heritage on a Greek Island*'. *American Ethnologist*, 24(2): 415–437.

שיעור 10 (2.1.2017) - האדמה (שוב) בוערת- על המשבר הכלכלי ביוון

קריאת חובה

*הירש, אורית. 7.7.2015. 'אחרי 'המהפכה' - רשמים ממשאל העם'. אתר העוקץ.

*Knight, Daniel M. 2012. 'Turn of the screw: narratives of history and economy in the Greek crisis'. *Journal of Mediterranean studies*, 21 (1). pp. 53-76.

קריאת רשות להרחבת הידע

Margomenou, Despina. 2013. 'Times of Crisis and Seeds of New Intimacies on a North Aegean Island: Activism, Alternative Exchange Networks, and Re-Imagined Communities'. *Studies in Ethnicity and Nationalism*, 13(3): 523-529.

שיעור 11 (9.1) - מהמצאת הדמוקרטיה ועד ליישומה - הרצאת אורח בנושא אקטיביזם

פוליטי ביוון

קריאת חובה

*Karamichas, John. 2009. 'The December 2008 Riots in Greece, Social Movement Studies'. *Journal of Social, Cultural and Political Protest*, 8:3, 289-293

שיעור 12 (16.1) – האי היווני פארוס – מיקרוקוסמוס של תרבות וחברה ביוון העכשווית

קריאת חובה

Hirsch, Orit (2014). "If You Eat Dogs You Will Eat People" – Otherizing on a Greek Island in Economic Crisis". In Boscoboinik, Andrea and Hana Horkova (eds.), *The Anthropology of Fear – Cultures Beyond Emotions*. Zurich and Berlin: LIT Verlag. Pp: 69-84.

שיעור 13 (23.1) – סיכום מסע

הפוליטיקה של הפורנוגרפיה

יעלה להב-רז

יום ג' 18:00-20:00

lahavraz@post.bgu.ac.il

שעת קבלה: יום ג' 17:00-18:00 בתיאום מראש.

תיאור הקורס: הקורס יעסוק בהיסטוריה של הפורנוגרפיה ובוויכוחים התיאורטיים-פוליטיים סביב סוגיית הפורנוגרפיה. במהלך הקורס נבחן את שדה הפורנוגרפיה כחלק מנינון שדה המיניות תוך התמקדות במחלוקת הפמיניסטית סביב סוגיה זו. האם פורנוגרפיה היא בגדר פגיעה בנשים, אקט של אלימות כלפי נשים כפרטים וכקבוצה או שיש באמצעותה לייצר העצמה של הסובייקט הנשי והבניות אלטרנטיביות של מגדר ומיניות. במהלך הקורס נבחן טקסטים תיאורטיים כמו גם טקסטים תרבותיים משדות מגוונים כגון אמנות, שירה, ספרות וקולנוע.

דרישות הקורס ומבנה הציונים

נוכחות סדירה, קריאה שוטפת של המאמרים לפני השיעור ונוכחות פעילה.

דוח קריאה/צפייה (20%) - הדו"ח יכול להיות על אחת משתי האופציות הבאות:

דוח קריאה על פריט סילבוס שנמצא במאגר מאמרי הרשות

דוח צפייה על סרט ביקורתי העוסק בתכני הקורס.

אורך הדוח לא יעלה על 2 עמודים ויש צורך לקבל את אישור המרצה בבחירת המאמר/סרט.

עבודה מסכמת-(80%). אורך העבודה יהיה עד 5 עמודים. הנחיות נוספות ימסרו בסוף

הסמסטר.

שיעורי הקורס

- הערה: יתכנו שינויים בסדר השיעורים וברשימת הקריאה.
1/11 שיעור פתיחה-היכרות עם עולם המושגים ודרישות הקורס.
8/11- שיעור 2- השיח ההיסטורי אודות מיניות
איריגארי, ל' (2003). *מין זה שאינו אחד*. (עמ' 26-15). רסלינג: תל אביב.
מילט, ק' (1970[2006]). תיאוריה של פוליטיקה מינית. בתוך: ד', באום ואחרות (עורכות).
ללמוד פמיניזם: מקראה (עמ' 101-67) מגדרים: הוצאת הקיבוץ המאוחד: תל אביב.
פוקו, מ' (2003). מדע המין. בתוך: *תולדות המיניות-הרצון לדעת*. (עמ' 54-39). הקיבוץ
המאוחד: תל אביב.
בורדייה, פ' (2007). פרק 1: תמונה מוגדלת. בתוך: *השליטה הגברית* (עמ' 82-33). רסלינג:
תל אביב.
15/3 שיעור 3- פורנוגרפיה-היסטוריה והגדרות.
Andrews, D. (2012). Toward A More Valid Definition of Pornography". *The Journal of Popular Culture*, 45(3): 457-477.
D'Orlando, F. (2011). The Demand for Pornography. *Journal of Happiness Studies*, 12: 51-75
22/11 שיעור 4- פורנוגרפיה, דמוקרטיה וחופש הביטוי
בן-נתן, ס' (2013). חופש הביטוי, גזענות ופורנוגרפיה: הערה לפסק הדין בעניין ערוץ
פלייבוי. בתוך: א', הרצוג וא', שדמי (עורכות). *בשר ודמים: זנות, סחר בנשים ופורנוגרפיה*
בישראל. (עמ' 270-259). פרדס: חיפה.
הרצוג, א' ושירן, ו' (2013). פורנוגרפיה בין הון, שלטון ועיתון. בתוך: א', הרצוג וא', שדמי
(עורכות). *בשר ודמים: זנות, סחר בנשים ופורנוגרפיה בישראל*. (עמ' 295-271). פרדס:
חיפה.
29/11 שיעור 5- גישות תיאורטיות לפורנוגרפיה
דבורקין, א' (2005). פרק 5: בעלות. בתוך: *משגל*. (עמ' 94-78). בבל: תל אביב.
זיו, ע' (2004). בין סחורות מיניות לאובייקטים מיניים: המחלוקת הפמיניסטית על
פורנוגרפיה. *תיאוריה וביקורת* 25, 163-194.

מקינון, ק' (1990[2006]). מיניות, פורנוגרפיה ושיטה: "הנאה תחת הפטריארכיה". בתוך: ד', באום ואחרות (עורכות). *ללמוד פמיניזם: מקראה*. (עמ' 414-376). מגדרים: הוצאת הקיבוץ המאוחד: תל אביב.

קריאת רשות:

Ciclitira, K. (2004). Pornography, Women and Feminism: Between Pleasure and Politics *Sexualities*, 7(3): 281–301.

MacKinnon, C.A (2005). Pornography as trafficking. *Michigan Journal of international law*, 26: 993-1012.

06/12 שיעור 6-פורנוגרפיה ואומנות

ספרינקל, א' (2004). אמנות פוסט פורנו. בתוך: פוסט פורנו מודרניסטית-25 שנותי כזונת מולטימדיה (עמ' 167-106). ת"א: הוצאת אסיה.

Nead, L. (1990). The Female Nude: Pornography, Art, and Sexuality. *Signs*, 15(2): 323-335.

קריאת רשות:

Levinson, J. (2005). Erotic Art and Pornographic pictures. *Philosophy and Literature*, 29(1): 228-240.

Mag Uidhir, C (2009). Why pornography can't be art. *Philosophy and Literature* 33(1), 193-203.

13/12- שיעור 7- פורנוגרפיה, בורלסק ופין-אפ

סרט- "בטי פייג' חושפת הכול".

20/12- שיעור 8- הזדמנויות חדשות- פורנוגרפיה עבור נשים, על ידי נשים.

זיו, ע' (2013). פורנוגרפיה נשית כאתר של שכתוב מגדרי. בתוך: *מחשבות מיניות-תיאוריה קווירית, פורנוגרפיה והפוליטיקה של המיניות*. (עמ' 184-163) רסלינג: תל אביב.

Sonnet, E. 'Erotic Fiction by Women for Women': The Pleasures of Post-Feminist Heterosexuality. *Sexualities* 2(2): 167–187 .

מאמרי רשות:

Corsianos, M. (2007). Mainstream Pornography and "Women": Questioning Sexual Agency. *Critical Sociology* 33: 863–885.

Schauer, T. (2005). Women's porno: The heterosexual female gaze in porn sites "for women". *Sexuality & Culture*, 9(2): 42-64.

27/12- שיעור 9- הזדמנויות חדשות-פורנוגרפיה קווירית

זיו, ע' (2013). בת לוקחת בן: סקס קווירי והזדהות חוצת מגדר בפורנוגרפיה לסבית. בתוך: מחשבות מיניות-תיאוריה קווירית, פורנוגרפיה והפוליטיקה של המיניות. (עמ' 201-215) רסלינג: תל אביב.

DeGenevieve, B. (2007). Ssspread.com- The hot bods of queer porn. In: K. Jacobs, M. Janssen & M. Pasquinell (Eds.) *C'Lickme-A Netporn Studies Reader* (pp. 233-238). Institute of Network Cultures. Parddiso: Amsterdam.

03/1- שיעור 10 פורנוגרפיה מעמד וגזע

Miller-Young, M. (2014). Introduction: Theorizing Black Women's Sexual Labor in Pornography. In: *A Taste for BROWN SUGAR- Black Women in Pornography*. (pp.1-23). Duke University Press Durham and London.

Nash, J.C. (2014). 3-Race-Pleasures. *Sexworld and the Ecstatic Black Female Body*. In: *The Black Body in Ecstasy* (pp.83-106). Duke University Press Durham and London.

קריאת רשות:

Miller-Young, M. (2014). Black Female Sexuality at the Convergence of Hip Hop. In: *A Taste for BROWN SUGAR- Black Women in Pornography*. (pp.142-180). Duke University Press Durham and London

10/1 – שיעור 11 פורנופיקציה של התרבות

וולף, נ' (2004). מין. בתוך: *מיתוס היופי-על השימוש בייצוגים של יופי נגד נשים*. (עמ' 124-165). הקיבוץ המאוחד (מגדרים): תל אביב.

קריאת רשות:

Attwood, F. (2006). 'Sexed Up: Theorizing the Sexualization of Culture'. *Sexualities*, 9(1): 77-94.

Mulholland, M. (2011). When porno meets hetro-Heteronormativity and the Pornification of the Mainstream. *Australian Feminist Studies*, 26(67): 119-135.

17/1 שיעור 12 פורנוגרפיה, טכנולוגיה, ותוצרי לוואי

Coopersmith, J. (2006). Does Your Mother Know What You Really Do? The Changing Nature and Image of Computer-Based Pornography. *History and Technology*, 22(1):1-25.

Allen, M., Emmers, T., Gebhardt, L., and Giery, M.A. (1995). Exposure to Pornography and Acceptance of Rape Myths. *Journal of Communication* 45(1): 5-26.

קריאת רשות

Hald, G.M & Malamuth, N.M (2008). Self-Perceived Effects of Pornography Consumption. *Arch Sex Behave*, 37:614–625

24/1- שיעור מסכם-סיכום הקורס, הוראות לעבודה המסכמת.

מבוא לשיטות מחקר איכותניות

102-1-0149

ד"ר לימור מעודד-דנון

limormdanon@gmail.com

צוות תרגול:

תרגיל יום א':

שעת קבלה: יום א' 13:00-14:00 בתיאום במייל

תרגיל יום ד': עתליה ישראלי-נבו atalia.in@gmail.com

שעת קבלה: יום ד' 12:00-13:00 בתיאום במייל

מטרתו של הקורס היא להפגיש את הסטודנטים עם אחת הפרדיגמות הדומיננטיות במדעי החברה של היום – המחקר האיכותני הפרשני – תוך כדי למידה של מושגים מרכזיים של הפרדיגמה והתנסות פרקטית בשיטות למחקר אמפירי שהיא מציעה.

הקורס יתמקד בשתי אסטרטגיות מחקר מרכזיות:

ניתוח שיח אשר מעניקה מרכזיות לדרכי ניסוח, רטוריקה של הכוח וסמכות הידע המיוצרים דרך השפה הרשמית והכתובה.

המחקר הנרטיבי הפונה לקולו של הסובייקט הנחקר כמקור להבנת המציאות החברתית-תרבותית ושיטתה המרכזית היא ראיון עומק.

בנוסף, במהלך הקורס נתייחס לאסטרטגיות מחקר נוספות כגון:

המחקר האתנוגרפי ששמה במרכז מגע בלתי אמצעי עם המציאות הנחקרת ושיטתה המרכזית היא תצפית, תיאור ושיחה.

והאסטרטגיה המחקרית האחרונה תעסוק בניתוח טקסט שאינו מילולי. היא מחברת יחד את קריאת המרחב (space) כפריזמה לניתוח תופעות חברתיות-תרבותיות ופענוח מחקרי של חפצים ואובייקטים פיזיים (artifacts) כמגלמים בתוכם משמעויות חברתיות-תרבותיות.

כל אחת מהאסטרטגיות הללו צומחת מתוך תפישות תיאורטיות פילוסופיות, ומביאה איתה מושגים תיאורטיים ממדעי הרוח והחברה. לכן, במהלך ההכרות וההתנסות עם האסטרטגיות נתייחס ליסודות של פנומנולוגיה והרמנויטיקה, תפישת "ההבניה החברתית של המציאות", גישת ה- Verstehen של מקס וובר והגישה פרשנית של קליפורד גירץ, חקר של מיקרו-היסטוריה, ותפישת "השיח" של מישל פוקו לפענוחם של יחסי הכוח, לגישת "התיאוריה המעוגנת בשדה".

הקורס נלמד במקביל בשתי הקבוצות (א' וב'), לכל קבוצה צמודה עוזרת הוראה/מתרגלת/ ואין לעבור מקבוצה אחת לאחרת. כל אחת ממרצות הקורס תלמד שתיים מהאסטרטגיות המחקר. באמצע הסמסטר המרצות יחליפו קבוצות לצורך המשך ההוראה, המתרגלות ילוו את הקבוצות לאורך כל הסמסטר. השיעור הראשון יהיה משותף לשתי הקבוצות.

חובות הקורס ומבנה הציון

הנוכחות בשיעורים הכרחית להצלחת הקורס, ולכן הינה חובה ותיבדק כל שיעור. אי עמידה בדרישת הנוכחות תוביל לאובדן נקודות ואף עשויה לגרום לפסילה של הקורס. התנסויות בשתיים מאסטרטגיות המחקר הנלמדות (ניתוח שיח וניתוח נרטיבי) ודיווח ההתנסות בכתב. שני הדיווחים יהוו יחד 20% מהציון בקורס. חלק מן הדיווחים יידונו בשיעורים ובתרגולים לשם למידה אקטיבית. עבודה אינטגרטיבית שתתבסס על ההתנסויות המחקריות, היא תהווה 60% מהציון בקורס.

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
סמסטר א', תשע"ז (2016-17)
תואר ראשון

{ 136 }

בוחן על התוכן הנלמד בשיעורים ועל חומר הקריאה של הקורס. הבוחן יהווה 20% מהציון הסופי.

התנסויות, דיווחים ועבודה אינטגרטיבית מסכמת במהלך הקורס הסטודנטים מחויבים בהתנסות מחקרית בשתיים מהאסטרטגיות המחקריות הנלמדות בקורס: המחקר מסוג ניתוח שיח והמחקר הנרטיבי. הסטודנטים ידווחו על כל אחת מההתנסויות באמצעות הגשת דיווח בכתב של כ-350 מילים. כל אחד מהדיווחים יהווה 10% מהציון הסופי.

העבודה האינטגרטיבית המסכמת תהווה עיבוד של ההתנסויות המחקריות וניתוחן לאור הידע הנלמד בקורס. העבודה תהווה 60% מהציון הסופי.

ההתנסויות המחקריות והעבודה האינטגרטיבית יעשו בזוגות. שותפים להכנת המטלות ישתתפו בקבוצה אחת (בהנחיית דורין או בהנחיית עתליה).
נעדכן במהלך הקורס על מועדי ההגשה של הדיווחים.

תרגיל

עבודה בקבוצות התרגיל היא מרכיב חיוני וחשוב מאוד בקורס. התרגיל בקורס אינו מהווה רק "כלי עזר" להבנת החומר, אלא זירה בה מתקיימים תרגול ואימון של פרקטיקות מחקר הנלמדות בקורס. מפגשי התרגיל יעבדו גם במתכונת של סדנאות בהן התלמידים ידונו בהתנסויות המחקריות שלהם, ישוו ביניהן לאור המושגים וחומרי הקריאה הנלמדים בקורס.

חומר הקריאה

הקורס מלווה בקריאה של טקסטים שהם ברובם דוגמאות מחקריות לסוגיות הנלמדות בשיעורים. במהלך הקורס יושם דגש על חובת הקריאה, הבנתה ושימוש בה. פריטי הקריאה יקבלו התייחסות בהרצאות ובקבוצות התרגיל. פריטי הקריאה נמצאים באתר הקורס. ב-24.6 יערך בוחן שיכלול גם שאלות הנוגעות בחומרי הקריאה. בוחן זה מהווה 20% מהציון הסופי בקורס.

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
סמסטר א', תשע"ז (2016-17)
תואר ראשון

{ 137 }

*ניתן יהיה להגיש ערעור עד שבוע מיום החזרת העבודות (להגשה – עבודה מקורית בדוקה +דף הסבר עם תוכן הערעור), העבודה תיבדק מחדש על ידי נציגה אחרת של צוות הקורס והתשובה תוחזר תוך עשרה ימים.

רשימת קריאה

מבואות

אשכנזי, יפתח, 20.07.2013. 'אמת ובדין על פי ההיסטוריון הפוסט-מודרני החשוב בעולם: ראיון עם היידן וייט', הארץ.
יהושע, א. ב., 2008. 'אזור הסחר החופשי בין ספרות לפסיכולוגיה', בתוך: אחיזת המולדת, תל אביב: הקיבוץ המאוחד, 163-155.
עוז, עמוס, 1996. 'הסיבה האמיתית למות סבת', בתוך: מתחילים סיפור, ירושלים: כתר, 122-109.

קריאת רשות

ברונר, ג'רום, 2000 [1986]. 'לגעת בספרותי, שתי צורות של מחשבה' (תרגום מאנגלית: נורית פלד-אלחנן), בתוך: נורית פלד-אלחנן (עורכת), מדיבור לסיפור, ירושלים: כרמל, 56-19.

Bertaux, Daniel, 1981. 'From the Life-History Approach to the Transformation of Sociological Practice', in Daniel Bertaux (ed.), *Biography and Society: The Life History Approach in the Social Sciences*, London: Sage, 29-45.

ניתוח שיח

גולדין, סיגל, 2007. 'טכנולוגיות של אושר: ניהול פריון במדינת רווחה מעודדת ילודה', בתוך: יוסי יונה ואדריאנה קמפ (עורכים), פערי אזרחות: הגירה, פריון וזהות בישראל, ירושלים ותל-אביב: מכון ון ליר בירושלים והקיבוץ המאוחד, 206-167.
וייסמן, כרמל, 2015. 'יפה בוורוד ויפה בשחור: קהילות המבוססות על זהויות מגדר בבולגרים ישראלים', בתוך: אזי לב-און (עורך), קהילות מקוונות, תל-אביב: רסלינג, (להוסיף עמודים).
כתריאל, תמר, 1999. 'גיבוש' כמטפורה חברתית', בתוך: מילות מפתח: דפוס תרבות ותקשורת בישראל, תל-אביב: אוניברסיטת חיפה וזמורה ביתן, 167-148.
פלד-אלחנן, נורית, 2012. 'תסדיר אידיאולוגי: כמה דוגמאות מספרי לימוד בהיסטוריה', בתוך: מיכל חמו, מנחם בלונדהיים ותמר ליבס (עורכים), תקשורת כשיח: עיונים בשפה ובמדיה, ירושלים: מאגנס, 206-174.

רוזלינד, גיל, 2011. 'ניתוח שיח', בתוך: מרטין באואר וג'ורג' גאסקל (עורכים), מחקר איכותני: שיטות לניתוח טקסט, תמונה וצליל (תרגום מאנגלית: אורית פרידלנד), רעננה: האוניברסיטה הפתוחה, 199-218.

קריאת רשות

בילו, יורם, 1983. 'הדיבוק ביהדות: הפרעה נפשית כמשאב תרבותי', מחקרי ירושלים במחשבת ישראל ב (ד): 529-563.

בלום-קולקה, שושנה, 2000. 'סיפור, סיפר ומספר באירועים סיפוריים במשפחה' (תרגום מאנגלית: נורית פלד-אלחנן), בתוך: נורית פלד-אלחנן (עורכת), מדיבור לסיפור ירושלים: כרמל, 101-143.

גולדין, סיגל, 2002. 'אנורקסיה בישראל או "אנורקסיה ישראלית"? כמה הערות על "תסמונת תלוית-תרבות בהקשר גלוקלי', סוציולוגיה ישראלית ד (1): 105-141.

הלבק, יוכן, 1997. 'עיצוב הנפש הסטליניסטית: יומנו של סטפן פודלובני'. זמנים 59, 101-87.

סנא, עפרה, 2005. "כך נבשל" בית בישראל: קריאה בספרי בישול משנות השלושים עד שנות השמונים', בתוך: א. קליינברג (עורך), בטן מלאה: מבט אחר על אוכל וחברה, 130-93.

Noy, Chaim, 2008. 'Mediation Materialized: The Semiotics of a Visitor Book at an Israel Commemoration Site, *Critical Studies in Media Communication*, 25(2): 175-195.

ניתוח מרחב, תמונה וארטיפקטים

פייגה, מיכאל, 2013. 'ארצנו הקטנטונת: מיני ישראל בין הגלובלי למיניאטורי'. בתוך: זאב שביט, אורנה ששון-לוי וגיא בן-פורת (עורכים), מראי מקום: זהויות משתנות ומיקומים חברתיים בישראל (עמ' 284-312). ירושלים: מכון ון ליר בירושלים, 284-312.

קריאת רשות

אלאור, תמר, 2014. סנדלים: אתרופולוגיה של סגנון ישראלי, תל אביב: עם עובד. דיבוב החפצים – מתודולוגיה של החומר. עמ' 115-148.
ברטל, אורי, 2010. 'מהירושימה לסברה שתילה – הקומיקס, הרומן הגראפי והאנימציה כסוכני זיכרון חתרניים', היחידה להיסטוריה ותיאוריה, בצלאל, 15.
בורדייה, פייר, 2000 [1979]. 'הבית הקבילי', בתוך: רחל קלוש וטלי חתוקה (עורכות), תרבות אדריכלית: מקום, ייצוג, גוף, תל אביב: רסלינג, 285-267.

מחקר נרטיבי

בר-און, דן, 1997. מורשת השתיקה: שיחות עם ילדי הרייך השלישי, באר שבע: אוניברסיטת בן-גוריון, 69-42, 303-285.
ג'וסלסון, רותלאן, 2015 [2013]. 'עשי ואל תעשי בראיון' (תרגום מאנגלית: עמיה ליבליך), בתוך: כיצד לראיין למחקר איכותני: גישה התייחסותית (תרגום מאנגלית: עמיה ליבליך), תל-אביב: מכון מופ"ת, 174-155.
לומסקי-פדר עדנה ותמר ורפפורט, בשיתוף עם יוליה לרנר, עדי קונצמן וילנה קפלן, 2007. 'לדבר בשפתם? זרות, בית ויחסי כוח בראיון עם מהגרים', מגמות מד (4): 654-636.
Lomsky-Feder, Edna, 1996. 'A Woman Studies War: Stranger in a Man's World', *The Narrative Study of Lives* 4: 232-242.
Pitts-Taylor, Victoria, 2009. 'Becoming/Being a Cosmetic Surgery Patient: Semantic Instability and the Intersubjective Self', *Studies in Gender and Sexuality* 10: 119-128.

קריאת רשות

שלסקי, שמחה וזאב אפל, 2010. 'נרטיבים בקבוצה בשירות ההבניה מחדש של העצמי: אסירים מספרים על זוגיותם', בתוך: רבקה תובל-משיח וגבריאלה ספקטור-מרזל (עורכות), מחקר נרטיבי: תיאוריה, יצירה ופרשנות, ירושלים: מאגנס ומופ"ת, 378-369.
Frank, Arthur, 1997. *The Wounded Storyteller: Body, Illness, and Ethics*, Chicago and London: The University of Chicago Press, 27-52.

Herzog, Hanna, 2005. 'On Home Turf: Interview Location and Its Social Meaning', *Qualitative Sociology* 28(1): 25-47.

Schuetz, Alfred, 1944. 'The Stranger: An Essay in Social Psychology', *American Journal of Sociology* 49(6): 499-507.

אתנוגרפיה ואוטו-אתנוגרפיה

ברויר, נילי, 2012. 'לעטות את המסכה של ריק-קוד: אוטו-אתנוגרפיה בחוג לריקודי עם בכיסאות גלגלים', סוציולוגיה ישראלית יג (2), 352-331.
מעודד-דנון, לימור, 2012. 'המחקר כמסע', בתוך: אינטרסקואליות ותהליך המינגוף: הפרדוקס של המין בגוף, חיבור לשם קבלת תואר דוקטור, אוניברסיטת בן גוריון בנגב, 40-25.

נגר-רון, סיגל, 2014. 'על דיבור, שתיקה ו"רפלקסיביות בזמן אמת" בראיונות עם נשים בעלות שוליות מרובה', בתוך: מיכל קרומר-נבו, מיה לביא-אג'אי ודפנה הקר (עורכות), מתודולוגיות מחקר פמיניסטיות, תל אביב: הקיבוץ המאוחד, 133-112.

קריאת רשות

וייס, מאירה, 2014. על גופתם המתה: כוח וידע במכון הלאומי לרפואה משפטית, תל אביב: רסלינג.

מוצפי-הלר, פנינה, 2012. בקופסאות הבטון: נשים מזרחיות בפריפריה הישראלית, ירושלים: מאגנס.

פינקלשטיין, עדי, 2014. לכסות בשקוף: על סבל גופני, עמימות רפואית והכחשה חברתית, תל אביב: רסלינג.

Lazreg, Marnia, 1988. 'Feminism and Difference: The Perils of Writing as a Woman on Women in Algeria', *Feminist Studies* 14(1): 81-107.

Tsalach, Calanit, 2013. 'Between Silence and Speech: Autoethnography as an Otherness-Resisting Practice', *Qualitative Inquiry* 19(2): 71-80.

ספרי לימוד נבחרים במחקר איכותני
באואר, מרטין וג'ורג' גאסקל (עורכים), 2011 [2000]. מחקר איכותני: שיטות לניתוח טקסט,
תמונה וצליל (תרגום מאנגלית: אורית פרידלנד), רעננה: האוניברסיטה הפתוחה.
ג'ונסטון, ברברה, 2012 [2002]. ניתוח שיח (תרגום מאנגלית: יעל אונגר), רעננה:
האוניברסיטה הפתוחה.
ג'וסלון, רותלאן, 2015 [2013]. כיצד לראיין למחקר איכותני: גישה התייחסותית (תרגום
מאנגלית: עמיה ליבליך), תל-אביב: מכון מופ"ת.
צבר-בן יהושע, נעמה, 2001. מסורות וזרמים במחקר האיכותני, תל אביב: דביר.
צבר-בן יהושע, נעמה, 1990. המחקר האיכותני: בהוראה ובלמידה, רמת גן: מסדה.
קופפרברג, עירית (עורכת), 2010. חקר הטקסט והשיח: ראשומן של שיטות מחקר, באר
שבע: הוצאת הספרים של אוניברסיטת בן גוריון בנגב.
שלסקי, שמחה וברכה אלפרט, 2007. דרכים בכתיבת מחקר איכותני: מפירוק המציאות
להבניית כטקסט, תל אביב: מכון מופ"ת.
שקדי, אשר, 2003. מילים המנסות לגעת: מחקר איכותני – תיאוריה ויישום, תל אביב:
הוצאת רמות – אוניברסיטת תל אביב.
תובל-משיח, רבקה וגבריאלה ספקטור-מרזל (עורכות), 2010. מחקר נרטיבי: תיאוריה,
יצירה ופרשנות, ירושלים: מאגנס ומופ"ת.

Burgess, Robert, 1984. *In the Field: An Introduction to Field Research*,
London, Unwin Hyman.

Denzin, Norman and Yvonna Lincoln (eds.), 2000. *Handbook of Qualitative
Research*, Thousand Oaks: Sage.

Hammersley, Martyn and Paul Atkinson, 1983. *Ethnography: Principles in
Practice*, London: Routledge.

Silverman, David, 2004. *Qualitative Research: Theory, Method, and Practice*,
London: Sage.

Silverman, David, 2000. *Doing Qualitative Research: A Practical Handbook*,
London: Sage.

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
סמסטר א', תשע"ז (2016-17)
תואר ראשון

{ 143 }

Vagle, Mark, 2014. *Crafting Phenomenological Research*, Creek, CA: Left Coast Press.

מבוא לשיטות מחקר

קוד קורס: 10210028

המרצה: פרופ' אביעד רז aviadraz@bgu.ac.il

מטרת הקורס:

הקורס מספק רקע פילוסופי ומתודולוגי לשיטות מחקר כמותיות ואיכותניות בסוציולוגיה ואנתרופולוגיה. במהלך הקורס נעמוד על המורכבות הקיימת בתכנון המחקר ובביצועו הלכה למעשה. תכני הקורס יעסקו במבנה החשיבה המדעית, שאלות והשערות, משתנים, מערכי מחקר, מהימנות ותוקף

הרכב הציון:

ציון הקורס מורכב מ- 100% מבחן

במהלך הקורס יחולקו שתי עבודות – עבודה על היסודות של המחקר הכמותי, ועבודה על היסודות של המחקר האיכותני.

נושאי הקורס וקריאה

כל פריטי הקריאה נמצאים באתר הקורס.

שיעור 1. מקורות ועקרונות של השיטה המדעית

מושגים בסיסיים בחשיבה המדעית: אובייקטיביות, אמפיריות, תיאוריה, פרדיגמה, טענה וטיעון (תקף, בטל ומבוסס), דדוקציה ואינדוקציה, בעיית האינדוקציה.

קריאה לשיעור הבא: המפל, ק. (1977), "חקירה מדעית: המצאה ובחינה". מתוך מקראת הקורס "פילוסופיה של המדע", הוצאת האוניברסיטה הפתוחה, תל-אביב.

שיעור 2. פוזיטיביזם בדגש על אישוש: המפל

אישוש והפרכה, מודוס טולנס והכשל של חיוב המסקנה, כבסיס לשיטה המדעית הפוזיטיביסטית.

קריאה לשיעור הבא: פופר, ק. (1977). "מדע, פסאודו-מדע, והניתנות להפרכה". מתוך מקראת הקורס "פילוסופיה של המדע", הוצאת האוניברסיטה הפתוחה, תל-אביב.

שיעור 3. פוזיטיביזם בדגש על הפרכה: פופר

קריאה לשיעור הבא: אדורנו, ת. (1977). "הכרה ומדע, תורת-הכרה ותיאוריה של המדע", מתוך הקורס "פילוסופיה של המדע", האוניברסיטה הפתוחה, יחידה 12, עמ' 82-92

שיעור 4. הביקורת על הפוזיטיביזם, פרשנות, הבניה חברתית, סוציולוגיה של המדע

קריאה לשיעור הבא: כהן ינון (1990), "הסיכסוך הישראלי-ערבי והירידה מהארץ". מגמות, ל"ב (4): 443-447.

שיעור 5. עיצוב המחקר ומערכי מחקר שונים: מחקר כמותי

מושגים: מערך ניסויי, מתאמי, דגימה, מדידה

שיעור 6. מהימנות ותוקף

שיעור 7. תוקף חיצוני, דגימה וסלקציה

שיעור 8. שיטות כמותיות לאיסוף הנתונים: סקר (שאלונים, שאלון חצי מובנה)

קריאה לשיעור הבא: נעמה צבר בן יהושע (1995). "המאפיינים של המחקר האיכותני" (עמ' 21-31), "אמינות ושימות במחקר האיכותני" (עמ' 106-100), מתוך *המחקר האיכותני*. מסדה.

שיעור 9. הפרדיגמה הפרשנית והמחקר האיכותני
קריאה לשיעור הבא: בקר, הווארד "חניכותו של מעשן המריחואנה", בתוך: דניאל רוט-הלר וניסן נוה (עורכים), היחיד והסדר החברתי, תל אביב: עם עובד, 101-112.

שיעור 10. שיטות איכותניות לאיסוף נתונים: ראיונות, תצפית משתתפת

קריאה לשיעור הבא

Newman, I. & C. Benz. (1998). "Qualitative and Quantitative Research Methods: an Interactive Continuum," pp. 13-26 in their Qualitative-Quantitative Research Methodology, Carbondale, IL: Southern Illinois University Press.

צור, יובל ואביעד רז. 2008. "השילוב הראוי: נשים בקורס טיס". *סוציולוגיה ישראלית* י(1): 81-106

שיעור 11. מחקר משולב: מודל והדגמה

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
סמסטר א', תשע"ז (2016-17)
תואר ראשון

{ 147 }

קריאה לשיעור הבא: צבר-בן יהושע, נ', ודושניק, ל' (2006). "של מי הסיפורים האלה?
התמודדות אתית במחקר האיכותי." *שבילי מחקר*, 13, 36-41.

12. אתיקה במחקר

13. סיכום וחזרה, מבחן לדוגמה.

מבוא לתיאוריות אנתרופולוגיות וסוציולוגיות

צוות הקורס:

דר' שרית הלמן

דוא"ל: sarith@bgu.ac.il

שעות קבלה: יום ג' 8.30-9.30 חדר 368 בניין 72

נעמן טל:

דוא"ל: naamant@post.bgu.ac.il

שעות קבלה: יום ד' 11:00-12:00 חדר 353 בניין 72

אריה ניסנבאום

דוא"ל: arjenis@post.bgu.ac.il

שעות קבלה: יום ד' 12:00-13:00 חדר 353 בניין 72

דברי הסבר:

מטרת שיעור זה היא ללמוד את היסודות המשותפים לתיאוריה האנתרופולוגית והסוציולוגית, וכן את גיוון הפרשנויות של תיאוריות אלו בין הדיסציפלינות ובתוכן. על פני לימוד לפי הוגים או תיאורטיקנים שונים, שיעור זה יתמקד במושגי מפתח בשתי הדיסציפלינות: מבנה, פרט או אינדיבידואל, ותרבות בשיעורים נבחן את האופן שבו הוגים שונים בתיאוריה האנתרופולוגית והסוציולוגית הגדירו מושגים מרכזיים אלו, המכנה המשותף וכן קווי השוני בין ההגדרות השונות. נקודת המוצא של הדיון בכל אחד מהמושגים תהיה התיאוריה הקלאסית. לאחר בחינת כל מושג באמצעות ההגות הקלאסית נעמוד על אחדות מהפרשנויות בנות זמנינו של כל אחד מהמושגים, לאור התפתחויות היסטוריות, כלכליות, חברתיות ופוליטיות בחברות שונות. נשאל לדוגמה, מה היו המענים שנתנו לשאלות הקלאסיות של האנתרופולוגיה ושל הסוציולוגיה בהקשרים היסטוריים משתנים. מטרה נוספת

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
סמסטר א', תשע"ז (2016-17)
תואר ראשון

{ 149 }

של השיעור, מעבר להקניית מניפה רחבה של תיאוריה סוציולוגית ואנתרופולוגית, היא לעודד חשיבה תיאורטית וביקורתית ולהקנות כליים לניתוח תופעות חברתיות עכשוויות.

מבנה הקורס:

הרצאה הפרונטאלית: מטרתה לפרוש ראייה רחבה של המושגים, האופן שבו ההוגים השונים פרשו אותם וכן השונה והמשותף בין הוגים שונים בין ובתוך כל אחת מהדיסציפלינות.

תרגיל:

בתרגיל יתמקד בקריאה ובדיון על המקורות השונים. קריאת המאמרים היא חובה לכל מי שמשתתף/ת בתרגיל. קבוצת התרגיל משמשת כמסגרת אינטימית לדיון במאמרים. כדי לעודד קריאה, הבנה וגם יישום עליכם לקרא את המאמרים לקראת כל תרגול. המסגרת התרגולית יתקיים דיון על המאמר, יישומו לסוגיות בנות זמנינו, הצגת הבנת הסטודנטים את המאמר וכן את קשיים שהתגלו במסגרת קריאת המאמר. לשם כך, יומיים לפני התרגול תועלה למודל כתבה קצרה שאותה תתבקשו לקרא ולהביא ליכתה לשם דיון וניתוח על בסיס המאמר.

השתתפות בהרצאות: אינה חובה אך מאוד מומלצת
השתתפות בתרגילים: השתתפות בתרגול אינה חובה אך מאוד מומלצת. יש להגיע מוכנים/ות לתרגיל.

חובות הקורס:

הגשת חמישה סיכומים באורך עד עמוד של מאמרים מתוך הרשימה הביבליוגרפית. המטלות תוגשנה באמצעות המודל לפי קבוצת התרגול אליה אתם.ן רשומים.ות. הציון במטלות הוא עובר/ לא עובר. סטודנט/ית אשר הגישה פחות מ-4 מטלות שלהן הציון עובר

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
סמסטר א', תשע"ז (2016-17)
תואר ראשון

{ 150 }

הציון שלוה יהיה אפס. סטודנטים אשר יגישו 4 מטלות שלהן הציון עובר ציונה יהיה 16% מהציון הכולל. סטודנטים אשר יגישו 5 מטלות שציוןן עובר תקבל 20% מהציון בקורס. כל הגשה של מטלה מעבר למטלה החמישית שציונה עובר תזכה את הסטודנטים. ית בבנוס של נקודה.

שימו לב: סטודנטים אשר מטלתו קיבלה ציון לא עובר יצטרך לבחור במאמר אחר ולהגיש מטלה כדי להשלים את מכסת המטלות המזכות הציון עובר בקורס.

אופי המטלות: שבועיים לפני כל תרגול, המתרגלים יעלו למודל שאלות מנחות לקריאת המאמר. כל סטודנטים יגישו לקראת התרגול תשובות לשאלות המנחות או לחלופין אפשר להגיש סיכום קצר של המאמר הכולל: נושא המאמר; שאלת מחקר; וטיעון או טיעונים מרכזיים.

עליכם להגיע לתרגול עם המאמר המודפס או על גבי המחשב. אותו כלל חל לגבי הכתבה אותה תנתחו בתרגול על סמך המאמר לקריאה.

הגשת המטלה: המטלה תוגש באמצעות המודל עד יום שני בשעה 16.15 בשבוע שהוא רלוונטי למאמר שנבחר. לא תתאפשרנה הגשות באיחור של המאמר שיידון בתרגיל.

בחינה סופית: תהיה מורכבת משתי שאלות פתוחות שבהן תתבקשו לדון בסוגיות מרכזיות שנידונו במהלך השיעור תוך התייחסות לכל ההרצאות ו כל חומר הביבליוגרפי. משקל הבחינה בציון הכולל 80%.

לתשומת לבכם: ציון עובר בכל אחת מהמטלות הוא תנאי להשלמת הקורס.

על אף כי עליכם להגיש 5 מטלות, רשימת הקריאה בכללותה היא בגדר קריאת חובה

הודעות: הודעות בנוגע לשיעור וכן לתרגילים תועברנה באמצעות מערכת ה-moodle. הודעות גם תועברנה בכיתה. חלה חובה להתעדכן על הודעות המועברות בכיתה.

סדר שיעורים:

31/10/16 שיעור מבוא: בשיעור זה נדון בחשיבות התיאוריה הקלאסית, בשאלות המרכזיות שהעסיקו את אבות הסוציולוגיה והאנתרופולוגיה ובהקשר ההיסטורי שבו התעוררו שאלות אלו. נתמקד בשאלות של בעיית הסדר החברתי, כיצד הוגדר הסדר החברתי וכיצד ה"אבות המייסדים" של שתי הדיסציפלינות התייחסו לשאלת הסדר החברתי, למקורותיו וכן לכוחות ולמנגנונים המפעילים והמחזיקים אותו. כמו כן נדון באופן שבו התהוו הגבולות בין האנתרופולוגיה לבין הסוציולוגיה ובכיווני ההפריה ההדדית ביניהן.

7/11/16-21/11/16: הו מבנה? המשגות קלאסית: המושג מבנה הוא אחד המושגים המרכזיים בסוציולוגיה ובאנתרופולוגיה ולעתים משתמשים בו כדי לסמל את החברה כמכלול של יחסים חברתיים, את התצורות השונות והמשתנות שיחסיים אלו לובשים בהקשרים שונים אולם מושג זה זכה להמשגות שונות בקרב אבות מסיידים שונים. בשיעורים אלו נתמקד באמיל דורקהיים ובקרל מרקס, ובאופנים השונים שבהם הם המשיגו את היחסים החברתיים בחברה קפיטאליסטית המוקדמת.

קריאת חובה:

Emile Durkheim

1966 © 1933 "Organic Solidarity and Contractual Solidarity," pp. 200-229,
in: The Division of Labor in Society. New York, The Free Press of Glencoe.

קרל מרקס

2011 "הסחורה," ע"ע. 29-68 בתוך הקפיטאל – ביקורת הכלכלה המדינית.
תל אביב, ספרית הפועלים.

28/11/16-5/12/16: האם למושגים של מבנה כפי שדורקהיים ומרכס המשיגו אותם יש משמעות בחברות בנות זמנינו? כיצד אפשר להתשמש במושג מבנה כדי לאפיין תופעות פוסט-מודרניות? בשיעורים אלו נתמקד באופן שבו המסורת הדורקהיימית אודות חלוקת העבודה והמסורת המרכסיסטית ובעיקר הפטשיזם של הסחורה משיושמים למצב הפוסט-מודרני.

קריאת חובה:

James Carrier

2010 "Protecting the Environment the Natural Way: Ethical Consumption and Commodity Fetishism." *Antipode* 42,3: 672-689

Robert J. Foster

2008 "Commodities, Brands, Love and Kula- Comparative Notes on Value Creation." *Anthropological Theory* 8,1: 9-25.

John Levi-Martin

2000 "The division of labor, class bodies and totemic thinking in popular imagination." *Poetics* 27: 195-231.

12/12/16-19/12/16 תרבות באנתרופולוגיה: ממשבר הייצוג לאנתרופולוגיה של סבל

מושג התרבות באנתרופולוגיה עבר גלגולים רבים וביניהם תנועה ממהותנות תרבותית למשבר הייצוג בשנות ה-80 של המאה הקודמת. כיום עוסקת האנתרופולוגיה בסבל, אי-שוויון ובאופן שבו תרבות מבנה אסטרטגיות פוליטיות של אזרחים ושל פרטים בהתמודדותם עם משטר אי הביטחון שמייצר הניאו-ליבראליזם.

קריאת חובה:

Clara Han

2011 "Symptoms of Another Life: Time, possibility and domestic relations in credit Chile."

Cultural Anthropology 26,1: 7-32

Sara Muir

2015 "The currency of failure: Money and the middle class in post-crisis

Argentina." *Cultural Anthropology* 30,2: 310-335.

2.1 26/12/16-2/1/17: תרבות סוציולוגיה: תרבות כפרקטיקה ותרבות כקוגניציה

Jens Beckert

2010 *The transcending power of goods: Imaginative value in the economy.*

Cologne, Max Planck Institute for the Study of Societies

Rogers Brubaker, Mara Loveman and Peter Stamatov

2004 "Ethnicity as Cognition." *Theory and Society* 33: 31-64.

9/1/17-16/1/17: הפרט, אנדיבידואליזם וקהילה בעידן ההניאו-ליבראלי: החברה הניאו-

ליבראלית מקדשת את האינדיבידואל היזמי, האחראי והיצירתי. כיצד אינדיבידואליזם זה

מסתדר עם סולידאריות חברתית, אינטימיות ואחריות הדדית?

Gaynor MacDonald

2013 "Autonomous selves in a Bureaucratized World: Challenges for Mardu

and Wiradjeri." *Anthropological Forum* 23,4: 399-413

Suvi Salmenniemi and Maria Adamson

2015 "New heroines of labor: domesticating post-feminism and neo-liberal capitalism in Russia." *Sociology* 49 (1): 88-105.

שיעור סיכום הקורס :23/1/17

מדינה, חברה ותרבות בסין הקומוניסטית

מרצה ד"ר ליאור רוזנברג

רציונאל:

מאז עלייתה של המפלגה הקומוניסטית הסינית לשלטון באמצע המאה הקודמת חלו בסין שינויים חברתיים ותרבותיים מרחיקי לכת. תחת הנהגתו של מאו (1949-1976), היו אלו תוצאה של אידיאולוגיה מהפכנית והרצון לבנות חברה חדשה, יצרנית ושיוויונית יותר, כאלטרנטיבה לחברה ולתרבות המסורתיות שהתפתחו בסין במהלך אלפי שנות היסטוריה. עלייתו לשלטון של דנג ס'או פינג בסוף שנות השבעים סימנה את נטישתה של סין את הקו המהפכני לטובת מודרניזציה, גלובליזציה ופיתוח כלכלי מהיר. החל משנות התשעים הפכו אלו לגורמים משמעותיים בעיצובה של החברה והתרבות הסינית תוך שהם מציבים אתגרים חדשים איתם צריכה סין להתמודד כיום.

מטרתו של קורס זה להקנות ידע וכלים להבנה וניתוח ביקורתי של תהליכים חברתיים-פוליטיים-כלכליים-ותרבותיים מרכזיים בסין הקומוניסטית. למקרה הסיני חשיבות מיוחדת לא רק בשל מרכזיותה של סין בזירה הבינ"ל אלא גם בשל מאפייניה הייחודיים ההופכים אותה פעמים רבות ל"ברבור שחור" שאינו עולה בקנה אחד עם הספרות הקיימת.

State, Society and Culture in Communist China

The rise to power of the Chinese Communist Party (CCP) in the mid-20th century was followed by significant social and cultural changes. Under the leadership of Mao Zedong (1949-1976), these were a result of revolutionary ideology and the State-Party's attempt to construct a new society that would be more productive and egalitarian, as an alternative to the traditional society and culture that had developed in China for thousands of years.

The rise to power of Deng Xiaoping in the late 1970s marked the end of the revolutionary era, in favor of modernization, globalization and rapid economic

development. Since the 1990s, these have become powerful shapers of the Chinese society and culture, posing new challenges for China to confront. The aim of this course is to furnish basic knowledge and tools for critical analysis of central social, political, economic and cultural process in China under CCP rule. The importance of studying the Chinese case relates not only to China's central role in the contemporary international arena, but also to the fact that China, with its distinctive characteristics, is often viewed as a "black swan", which is not borne out by the existing literature.

דרישות הקורס

נוכחות חובה וכתנאי לסיום הקורס. היעדרות של יותר משלושה שיעורים תתאפשר רק עם הצגת אישורים פורמאליים.

קריאה שוטפת של המאמרים, לפי הנחיית המרצה, לפני השיעור והשתתפות פעילה. בוחן אמצע (20% מהציון) – יתקיים באמצע הסמסטר ויכלול שאלות אמריקאיות שיבחנו שליטה בחומרים מתוך רשימת קריאת החובה ומהשיעורים. הבוחן הוא חובה ותנאי מעבר לסיום הקורס.

מבחן בסוף הקורס (80% מהציון) – מבוסס על קריאת החובה והחומר הנלמד בשיעורים. המבחן הוא חובה ותנאי מעבר לסיום הקורס.

שיעור 1: מבוא לסיין

האקר, צ'ארלס, סיין עד 1850 (הוצאת דביר, תל אביב: 1992), עמ' 62-13
Jacka Tamara, Andrew B. Kipnis and Sally Sargeson, *Contemporary China: Society and Social Change* (Cambridge University Press: New York, 2013), Introduction.

שיעור 2: חברה ותרבות בסיין המסורתית

Lee, Shu-Ching, China's Traditional Family: Its Characteristics and Disintegration *American Sociological Review*, Vol. 18, No. 3 (Jun., 1953), pp. 272-280
Fei, Xiaotong, *From the Soil: The Foundations of Chinese Society* (Berkeley: University of California Press, 1992), pp.37-44; 94-100.

תקופת מאו (1949-1976): בנייתה של "חברה חדשה"

שיעור 3: שינויים מבניים בחברה: קומונות ו danweis

Howard, Pat, *Breaking the Iron Rice Bowl: Prospects for Socialism in China's Countryside* (New York and London: M.E. Sharpe, Inc., 1988), chapter two.

שיעור 4: קמפינים המוניים

Gordon, Bennett, *Yundong: Mass Campaigns in Chinese Communist Leadership* (Berkeley: Center for Chinese Studies, University of California at Berkeley, China Research Monographs No. 12, 1976), pp. 38-74.

שיעור 5: סרט דוקומנטרי על תקופת מאו

סיין בתקופת הרפורמות: 1979 ועד היום

שיעור 6: כלכלת שוק במדינה קומוניסטית?

Oi, Jean C., "The Role of the Local State in China's Transitional Economy",
The China Quarterly, No. 144 (1995), pp. 1132-1149.

שיעור 7: התפתחות אי שוויון בסין

Rozelle, Scott, "Stagnation without Equity: Patterns of Growth and Inequality
in China's Rural Economy", *The China Journal*, Vol. 35 (1996), pp. 63-92.

שיעור 8: אזרחות (citizenship), מרשם תושבים והגירה לערים

Chan, Kam Wing and Will Buckingham, "Is China abolishing the *hukou*
System?" *The*
China Quarterly, Vol. 195 (2008), pp.582-606.

שיעור 9: השכלה כערוץ למוביליות חברתית

Jacka, Tamara, Andrew B. Kipnis and Sally Sargeson, *Contemporary China:
Society and Social Change* (New York: Cambridge University Press), Chapter
8.

שיעור 10: חברה אזרחית בסין?

Saich, Tony, "Negotiating the State: The Development of Social Organizations
in China", *The China Quarterly*, No. 161 (2000), pp. 124-141.

שיעור 11: מחאות המוניות

Cai, Yongshun, "Disruptive Collective action in the Reform Era", in Kevin J.
O'Brien (ed.) *Popular Protest in China* (Cambridge M.A.: Harvard University
Press, 2008), pp. 163-178.

שיעור 12: מיעוטים ואתניות בסין

Jacka, Tamara, Andrew B. Kipnis and Sally Sargeson, *Contemporary China: Society and Social Change* (New York: Cambridge University Press), Chapter 7.

שיעור 13: מסורת ומודרניות - הילכו יחדיו?

Chen, Xiao-ping, "On the Intricacies of the Chinese Guanxi: A Process Model of Guanxi Development", *Asia Pacific Journal of Management*, No. 21 (2004), pp. 305–324.

קריאה מומלצת נוספת:

רקע היסטורי

Ebrey, Patricia Buckley, *The Cambridge Illustrated History of China* (Cambridge University Press: New York, 1996).

שי, אהרן, *סין במאה העשרים* (משרד הביטחון: ישראל, 1998).
שי, אהרן, *ממלחמת האופיום עד יורשי מאו* (זמורה ביתן: תל אביב, 1990).

החברה הסינית

Stockman, Norman, *Understanding Chinese Society* (Cambridge: Polity Press, 2000).

Jacka, Tamara, Andrew B. Kipnis and Sally Sargeson, *Contemporary China: Society and Social Change* (New York: Cambridge University Press).

Zhang, Xiaowei (ed.), *Understanding Chinese Society* (Milton Park, Abingdon, Oxon; New York, N.Y. : Routledge, 2011).

כללי

Wasserstrom, Jeffrey N., *China in the 21st Century: What Everyone Needs to Know* (Oxford; New York, N.Y. : Oxford University Press , 2010).

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
סמסטר א', תשע"ז (2016-17)
תואר ראשון

{ 160 }

Yu, Hua, *China in Ten Words* (New York: Pantheon Books, 2011). Translated
by Allan H. Barr.

מדינת העתיד: חברה, תרבות וכלכלה-פוליטית בברזיל

ד"ר מתן שפירא

סלולרי: 0558814730

אימייל: shapirom@bgu.ac.il ; matanski@gmail.com

שעת קבלה: ימי חמישי 1230-1400

תיאור הקורס

ברזיל מכונה כבר כמעט כמאה שנים בשם המחייב "מדינת העתיד", אולם לעיתים נדמה שעתידה עדיין לפניה. על מנת להבין טענה זו ננתח את הדינמיקה התרבותית של החברה הברזילאית דרך שלוש יחידות תוכן, המאורגנות סביב מקבצי שאלות ליבה: (1) מסגרת קונספטואלית: כיצד הפכה אמריקה הפורטוגלית לישות מוסדית מאוחדת, בזמן שאמריקה הספרדית התפצלה לעשרות מדינות? מהם תהליכי ההגזעה האופייניים לברזיל? כיצד מתגלמים תהליכים אלו בשיח על מיניות ותשוקה ואיך הם קשורים לתמורות בין-דוריות במבנה המשפחה? (2) כלכלה פוליטית: מהו הממד הפוליטי-כלכלי של תהליכי שינוי מגדרי בברזיל מאז שנות השמונים? מה מייחד קשרי הון-שלטון בברזיל, באיזה אופן קשרים אלו ממשיכים להנציח פערים מעמדיים משמעותיים, וכיצד השתנתה הפוליטיקה המפלגתית הברזילאית בעקבות פערים אלו? (3) פלורליזם רחב: מהם יחסי הגומלין בין דתות אפרו-ברזילאיות, קתוליות ונוצריות-אוונגליות בברזיל? מהן הקטגוריות המטאפיזיות העומדות בבסיס יחסים אלו וכיצד הן באות לידי ביטוי במערכת הריטואלית הברזילאית? חומרי הקריאה וההרצאות יציגו פרספקטיבות מגוונות המחברות בין מנגנוני המאקרו של הכלכלה-הפוליטית בברזיל לבין פעילויות המיקרו של חיי היומיום.

מטרות אקדמיות

הסטודנטים/יות ירכשו כלים לניתוח ישות תרבותית-חברתית-מדינית מורכבת בכלל, ולניתוח של החברה הברזילאית בפרט. בסיום הקורס הסטודנטים/יות אמורים: (1) להכיר עובדות אתנוגרפיות בסיסיות על החברה הברזילאית ודרכי פעולתה; (2) להפגין בקיאות בגישות האנליטיות שנלמדו על מנת לנתח את החברה הברזילאית; (3) להבין טענות מרכזיות מן הספרות האנתרופולוגית, ההיסטורית והסוציולוגית הרלוונטית ולהגיב אליה באופן ביקורתי.

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
סמסטר א', תשע"ז (2016-17)
תואר ראשון

{ 162 }

מתודולוגיה והערכה

הגשת שני דוחות קריאה על שני מאמרים על פי בחירתכם במהלך הסמסטר. כל דו"ח שווה 5 נקודות, כלומר, סך הכול הדוחות שווים 10% מן הציון הסופי. יש לענות במספר שורות על כל אחת מן השאלות המנחות המופיעות בנספח מספר 1. הציון על כל דו"ח הוא עובר/לא-עובר כשהקריטריון המנחה הוא: "האם הדו"ח מעיד על קריאה מעמיקה של המאמר?" שימו לב: דוחות שיעידו על אי-קריאה או קריאה שטחית יקבלו ציון "לא-עובר"

מטלת הגשה בקבוצות: 20% מהציון. יש לבחור אחד מתוך רשימת סרטים העוסקים בחברה הברזילאית, לצפות בו, ולנתח אותו תוך שימוש במושגים האנליטיים שנלמדו בקורס. יש להשתמש לפחות ב-3 מקורות אקדמיים המופיעים ברשימת הקריאה. המטלה תוגש בשיעור מספר 11. רשימת הסרטים תפורסם במהלך הסמסטר. אורך העבודה הוא 1500 מילה והציון הוא עובר/לא-עובר, כשהקריטריון המנחה הוא: "האם העבודה משתמשת באופן נכון ומעמיק במונחים תיאורטיים רלוונטיים?" ראו קריטריונים מנחים לניתוח הסרט בנספח מספר 11.

מבחן מסכם: 70% מהציון הסופי. המבחן יכלול שאלות אמריקאיות ולאובחן מושגים במטרה לבדוק בקיאות בתוכן כל המאמרים המופיעים ברשימת הקריאה; וחלק של שאלות פתוחות בו תידרשו להשתמש בכלים האנליטיים שנרכשו במהלך הסמסטר על מנת להוכיח שהבנתם את הגישות התיאורטיות המרכזיות שנלמדו בקורס.

במידה ותגיעו לכיתה מבלי לקרוא את המאמרים אני שומר לעצמי את הזכות להוסיף במהלך הסמסטר שני בחני קריאה קולקטיביים בהתראה של שבוע מראש. כל מבחן שווה חמש נקודות על חשבון אחוזים מהציון של המטלה האקדמית. כל חומרי הקריאה הם באנגלית בשל מיעוט מאמרים אקדמיים בנושא בעברית. רוב השיעורים יועברו בפורמט של הרצאה אך בהתבסס על דו"חות הקריאה סטודנטים/יות יתבקשו מפעם לפעם להוביל את הדיון. במקומות בהם מצוין כי יש לקרוא קטעים מתוך ספרים אפרסם בהמשך מספרי עמודים מדויקים. יחידה ראשונה: מסגרת מושגית לניתוח החברה הברזילאית

שיעור 1: מכשפים, קדושים ופוליטיקאים בארץ הצלב הקדוש (03.11)
השיעור יסקור את התהליכים שהובילו לכינון הרפובליקה הברזילאית: הקמת תחנות מסחר לפיתוח הקולוניה; הגירה מפורטוגל, ספרד והולנד והקמת מטעי הקפה, קנה הסוכר, וחוות הבקר; השינוע הברוטלי של מיליוני עבדים מאפריקה לעולם החדש עד אמצע המאה ה-19; קתוליזציה ודחיקת העמים הילידיים לאזורי הספר; הקמת "האימפריה הברזילאית" על ידי דום פדרו השני ב-1822; ביטול העבדות ב-1888 והקמת "הרפובליקה הפדרטיבית של ברזיל" ב-1889.

צפיית חובה בווידיאו מיוטיוב שיופץ לפני השיעור: תכנית המושתת על ספרו של דארסי ריביירו (1995) "העם הברזילאי"

<https://www.youtube.com/watch?v=pwQyYRGUS4c&list=PLidAeeZARqtFUBIWrmwaLMClr-FIQwHEG>

Ribeiro, Darcy. 1995. *The Brazilian People: the Formation and Meaning of Brazil*. Gainesville: University Press of Florida.

שיעור 2: האי שבסדר, קדמה ברורס: הקוסמוס הברזילאי וסתירותיו הפנימיות (10.11)
השיעור יעסוק בניתוח המונח "ברזילאיות" (brasilidade), החל מג'ילברטו פריירה שכתב בשנות ה-30 על יחסי הגומלין בין בית העבדים ובית האדונים בתקופה הקולוניאלית, דרך בוארקי די-הולנדה (1936) שהתייחס ל"קורדיאליות" כמאפיין של הסגנון התרבותי הברזילאי ועד לרוברטו דאמאטה (1991[1979]), שהניח את היסודות להבנת "הדילמה הברזילאית": הסתירה בין "הפרסונה" של הבית ו"האינדיבידואל" של הרחוב. דאמאטה טוען כי סתירה זו היא הכוח המניע של "הדרך הברזילאית" ("ז'ייטיניו") לתפעל יחסים בין אישיים. לצד הסיסמא "סדר וקדמה" נדון במונחים אלו עד סיכומו של הקורס.

קריאת חובה: ליוויה ברבוסה (1995) על ה"ז'ייטיניו" הברזילאי

קריאת רשות: (1) ההקדמה מתוך הס ודאמאטה (1995); (2) חלקים מדאמאטה על הדילמה הברזילאית (1991[1979])

Barbosa, Lívia Neves de. 1995. *The Brazilian Jeitinho: an exercise in national identity*. In Hess David and Roberto DaMatta (Eds.) *The Brazilian Puzzle*:

Culture on the Borderlands of the Western World. New York: Columbia University Press. Pp: 35-48.

DaMatta, Roberto. 1991. Carnivals, Rogues, and Heroes: An Interpretation of the Brazilian Dilemma. London: University of Notre Dame Press.

Hess, David. 1995. Introduction. In Hess David and Roberto DaMatta (Eds.) The Brazilian Puzzle: Culture on the Borderlands of the Western World. New York: Columbia University Press. Pp 1-27.

שיעור 3: "דמוקרטיה גזעית" ושיח זהויות אתני בברזיל (17.11)
לפי הערכות שונות, בין 3 ל-5 מיליוני עבדים הועברו באופן ברוטלי מאפריקה לברזיל מאמצע המאה ה-16 עד אמצע המאה ה-19. תעשיית קנה הסוכר, ולאחריה תעשיות הקפה והחלב/בשר, גם השתמשו באופן נרחב באוכלוסיות אמרינדיות-ילידיות כעבדים. בשיעור זה נסקור את תהליכי ההגזעה של נתיני ברזיל הקולוניאלית ואת האופן שבו כוננו תהליכים אלו את מיתוס "הדמוקרטיה הגזעית" (ע"פ ז'ילברטו פריירה) בברזיל המודרנית. נדון בהשלכות של מיתוס זה כפי שהן באות לידי ביטוי בפוליטיקה אמביוולנטית של זהויות, השתייכות אתנית על פי צבע עור (במקום "גזע"), והפרדוקסים של האפליה המתקנת. קריאת חובה: פיטר פריי (2000) על אפליה מתקנת קריאת רשות: (1) סגאטו (1998) על מיתוס עיוורון הצבעים בברזיל; (2) קולינס (2011) על פוליטיקה של גזע בברזיל

Fry, Peter. 2000. Politics, Nationality, and the Meanings of "Race" in Brazil. Daedalus 129(2): 83-118.

Collins, John. 2011. Melted Gold and National Bodies: The Hermeneutics of Depth and the Value of History in Brazilian Racial Politics. American Ethnologist 38(4): 683–700.

Segato, R., L. 1998. The Colour-Blind Subject of Myth, Or, Where to Find Africa in the Nation. Annu. Rev. Anthropol 27:129-51

שיעור 4: קליאנטליזם, פטרונות, והיד-הנעלמה (בכיס) (24.11)
קשרי הון-שלטון בברזיל ממשיכים לעמוד בראש סדר העדיפויות הציבורי למרות עליית מפלגת הפועלים (PT) לשלטון ב-2002, אשר בין היתר חרתה על דגלה מלחמת חורמה בשחיתות. פרשות שחיתות כמו "המנסאלאו" בשנת 2005 ומבצע "לאווה-ג'אטו" לגילוי הטיות עצומות של כספי ציבור בחברה הממשלתית "פטרבראס" ב-15-2014, למעשה הובילו לנפילת הממשלה של PT ב-2016. בשיעור זה נדון בקשרי הון-שלטון בברזיל, נחשוב על החיבור בין ההיררכיות הפוליטיות-כלכליות לבין תהליכי שינוי חברתי וננתח את היחסים המורכבים בין פטרונים פוליטיים ו"קליינטיים" בברזיל בראיה היסטורית.
קריאת חובה: (1) אנסל (2010) על מערכת הפטרונות בצפון מזרח ברזיל (לא להתבלבל עם המאמר של אנסל מ-2015)
קריאת רשות: (1) אלמיידה וזאגריס (2015) על מבצע "לאווה-ג'אטו"; (2) אנסל (2015) על איכרים ותכנית "אפס רעב"

Ansell, Aaron. 2010. Auctioning Patronage in Northeast Brazil: The Political Value of Money in a Ritual Market. *American Anthropologist* 112 (2): 283-294.
Ansell, Aaron. 2015. Lula's assault on rural patronage: Zero Hunger, ethnic mobilization and the deployment of pilgrimage. *Journal of Peasant Studies Online*. DOI: 10.1080/03066150.2014.978297
Almeida, Arrauda de Monica and Bruce Zagaris. 2015. Political Capture in the Petrobrás Corruption Scandal: The Sad Tale of an Oil Giant. *Fletcher Forum of World Affairs* 39(2): 87-100.

יחידה שניה: קשרי-שארות, מגדר ומיניות בברזיל
שיעור 5: מודלים משפחתיים בשכונות נמוכות הכנסה (01.12)
"סדר וקדמה", "דמוקרטיה גזעית", "מאלנדרג'ם", "קורדיאליות", ו"ז'ייניו" מתארים "קוסמוס" ברזילאי שבמרכזו אי-נוחות בסיסית עם הסתירה שבין הדרישה לשוויוניות אזרחית ואי-שוויון מובנה הקשור בהיררכיות משפחתיות, כלכליות ופוליטיות. בשיעור זה נעמוד על האופנים השונים דרכם המתח הזה משפיע על כינון של אינטימיות במסגרת מערכות קשרי שארות ברחבי ברזיל העממית. נדבר בהקשר זה על מודלים משפחתיים אופייניים ושיח

הרגשות בברזיל כפי שאלו באים לידי ביטוי דרך פרקטיקות אתנוגרפיות של אימוץ ילדים, ונראה כיצד פרקטיקות אלו מתייחסות באופן ישיר ל"דילמה הברזילאית".
קריאת חובה: פונסקה (2002) על אימוץ ילדים בפאוולה
קריאת רשות: (1) קטעים ממייבלין (2010); (2) שפירו (2015) על אי-נראות
Fonseca, Claudia. 2002. Inequality Near and Far: Adoption as Seen from the Brazilian Favelas. *Law & Society Review* 36(2): 397-432.
Mayblin, Maya. 2010. *Virtuous Husbands, Powerful Wives: Gender, Catholicism, and Morality in Brazil*: Palgrave Macmillan.
Shapiro, Matan. 2016. Paradoxes of Intimacy: Play and the Ethics of Invisibility in North-east Brazil. *Journal of Latin American Studies*. Volume and pp. TBC.

שיעור 6: מיניות ואסתטיקה של הגוף: מודלים של מגדר בברזיל (08.12)
הדמיון הפופולרי מייחס לחברה הברזילאית מתירנות מינית וסובלנות כלפי פוליגמיה, הומוסקסואליות וזנות. בפועל, שיח המיניות בברזיל מתקיים במתח שבין המורשת הפטריארכלית השמרנית לבין תהליכי הדמוקרטיזציה של יחסים מגדריים במהלך המאה העשרים, לרבות השחרור המיני הכרוך בהם. בשיעור זה נדון ברצף קונספטואלי ואמפירי המתקיים בין הדרה וניצול של נשים מחד לבין אידיאליזציה רבת עוצמה של היופי והתשוקה כערכים אסתטיים העומדים בפני עצמם. נסקור גישות פרשניות, פמיניסטיות ופוסט-פמיניסטיות לשיח על יופי ומיניות על מנת למקמו בקונטקסט התיאורטי עליו הרחבנו עד כה.
קריאת חובה: פרק חמישי (עמ' 191-238) מתוך "טרווסטי" של דון קוליק (1998)
קריאת רשות: (1) אלכס אדמונדז (2009) על אידיאל היופי (2) ההקדמה מתוך ריצ'רד פארקר (1991)
Kulick, Don. 1998. Chapter Five ("Travesti Gendered Subjectivity") in *Travesti: Sex, Gender, and Culture Among Brazilian Transgendered Prostitutes*. Chicago: University of Chicago Press. Pp. 191-238.

Edmonds, Alexander. 2009. Learning to Love Yourself: Aesthetics, Health, and Therapeutics in Brazilian Plastic Surgery. *Ethnos* 74(4):465–489.
Parker, Richard. 1991. *Bodies, Pleasures, and Passions: Sexual Culture in Contemporary Brazil*. Boston: Beacon Press.

יחידה שלישית: תצורות של כוח והתנגדות בתרבות הפופולרית
שיעור 7: "כוח פרוע": מורשת הקליאנטליזם והמשטר הדיקטטורי (15.12)
מאז 1889 שלטו בברזיל אליטות רבות עוצמה. מערכת קליינטליסטית סמי-פאודלית
נשתמרה עד ל"מדינה החדשה" (והאוטוקרטית) של ג'טוליו וארגס (1930-1945), שלאחריה
נכנסה המערכת הפוליטית בברזיל ל-19 שנים של מאבקים בין שמאל וימין. בשנת 1964
הודח הנשיא הסוציאליסט ז'ואאו גולארד בהפיכה צבאית, שהשליטה בברזיל דיקטטורה
צבאית אכזרית למשך כ-21 שנים. המאבק לדמוקרטיזציה הותיר חותם אדיר על כל תחומי
החיים בברזיל. בשיעור זה נעסוק בשאלה מהו כוח בברזיל, וכיצד המורשת של המשטר
הדיקטטורי מיסדה ביטויים של אלימות בכל תחום מחיי היומיום בברזיל.
קריאת חובה: לינגר (2005) פרק 6 על כוח פראי בברזיל הפוסט-דיקטטורית
קריאת רשות: (1) מזארובה (2010) על צדק מעברי בברזיל הפוסט-מיליטריסטית; (2)
הוצינגר (2007) על אלימות בסלבדור

Linger, Daniel Touro. 2005. Chapter six (Wild Power in Post-military Brazil). In *Anthropology through a Double Lens: Public and Personal Worlds in Human Theory*. University of Pennsylvania Press. Pp. 126-144.

Hautzinger, Sarah J. 2007. *Violence in the City of Women: Police and Batterers in Bahia, Brazil*. Berkeley: University of California Press.

Mezarobba, Glenda. 2010. Between Reparations, Half Truths, and Impunity: The Difficult Break with the Legacy of the Dictatorship in Brazil. *International Journal of Human Rights* 7(13): 7-26.

שיעור 8: המתח שבין אינטימיות ואלימות בפאוולות אורבניות (22.12)
גישות הבניה תרבותית למציאות הפוליטית-כלכלית בשכונות נמוכות הכנסה נוטות להתמקד
בניואנסים של כוח, א-סימטריה מגדרית והתרוששות מתמשכת. תפיסה זו מדגישה את
היעדרות המוסדות השלטוניים מן הפריפריה ואת הנצחת העוני, הפשע והאלימות בברזיל
כפועל יוצא מכך. תיאוריות אלטרנטיביות מתייחסות לסגנונות התרבותיים הייחודיים
ל"מעמדות הפופולריים" בברזיל כמערכת ערכית לגיטימית הפועלת לפי הגיון פנימי משלה.
תפיסה זו מאשררת קטגוריות תרבותיות מהפאוולה כמערכת משמעותית קוהרנטיות
העומדות במרכז עולמם של תושבי השכונות. נבחן שתי גישות אלו באמצעות סקירת
הממדים המוסריים והסמליים של חיי יומיום בפאוולות כפי שהם משתלבים באסטרטגיות
הישרדות מקומיות.

קריאת חובה: הפרק השלישי בספרו של פנגלאס (2014)
קריאת רשות: (1) גולדסטיין (2003) על הומור ומגדר בפאוולה; (2) שפר-היז (1992) על
רצח תינוקות

Penglase, Ben. 2014. Chapter three (A Familiar Hillside and Dangerous Intimates). In Living with Insecurity in a Brazilian Favela: Urban Violence and Daily Life. New Brunswick, New Jersey and London: Rutgers University Press.

Goldstein, Donna M. 2003. Laughter Out of Place: Race, Class, Violence, and Sexuality in a Rio Shantytown. University of California Press.

Scheper-Hughes, Nancy. 1992. Death Without Weeping: The Violence of Everyday Life in Brazil. Berkeley: University of California Press.

שיעור 9: ידע, אזרחות והמרחב הציבורי במוזיקה הברזילאית (29.12)
מאז אמצע שנות התשעים של המאה שעברה ניכר שיתוף פעולה הולך וגדל בברזיל בין
הרשויות לבין סוכנים מקומיים של ידע, לרבות אמני-גרפיטי, מנהיגים קהילתיים, ומוזיקאים
שעושים היפ-הופ. בשיעור זה נחשוב מתי תוצרי תרבות חתרניים לכאורה ואינטרסים
פוליטיים-חינוכיים-ממסדיים בברזיל משתלבים, ומתי הם נתפסים כפרקטיקות תרבותיות

מנוגדות. נחשוב בהקשר זה על המורכבות של מונחים כמו "ידע", "מרחב" ו"אזרחות" כפי שהם באים לידי ביטוי דרך מוזיקה ומדיה בברזיל.
קריאת חובה: פרדיו (2004) על היפ-הופ במתקן כליאה לבני נוער בסאו פאולו
קראית רשות: (1) פורטו (2019) על הבניה של זהות לאומית בטלנובלות; (2) ליימן (2013)
על למבדה במדינת פארא

Pardue, Derrek. 2004. "Writing in the Margins": Brazilian Hip-Hop as an Educational Project. *Anthropology and Education Quarterly* 35(4): 411–432
Lamen Darien. 2013. Claiming Caribbeanness in the Brazilian Amazon: Lambada, Critical Cosmopolitanism, and the Creation of an Alternative Amazon. *Latin American Music Review* 34(2): 131-161
Porto, Mauro. 2011. Telenovelas and representations of national identity in Brazil. *Media, Culture & Society* 33(1): 53–69

יחידה רביעית: דתות וטכסים בברזיל

שיעור 10: מקתוליות פופולרית לנאו-פנטקוסטליזם: המשכיות ושינוי בנצרות הברזילאית (05.01)

חוקרים מתייחסים לחברה הברזילאית כבעלת "כלכלה רוחנית פלורליסטית", המתאפיינת בטשטוש גבולות בין דוקטרינות דתיות שלעיתים מקדמות פרספקטיבות אידיאולוגיות ותיאולוגיות מנוגדות. בשיעור זה נסקור סינקרטיזם דתי בברזיל תוך התמקדות בקשר שבין פולחנים רוחניים ומעמד חברתי-כלכלי. בשיעור זה נגדיר את קווי היסוד של שלוש מקבצי הדתות העיקריים בברזיל – זרמים קתוליים שונים, דתות אפרו-ברזילאיות, והסתעפויות הדוקטרינות הנוצריות-אוונגליות – תוך התמקדות בתופעה האוונגלית ההולכת ומתרחבת בברזיל בשנים האחרונות.
קריאת חובה: קריימר (2005) על התיאטרליות של הכוח בדתות נאו-פנטקוסטאליות בברזיל.
קריאת רשות: (1) פרסטון (1999) על נאו-פנטקוסטליזם בברזיל; (2) אבראו (2015) על כריזמטים קתולים

Kramer, Eric. 2005. Spectacle and the Staging of Power in Brazilian Neo-Pentecostalism. *Latin American Perspectives* 32(1):95-120.

Freston, Paul. 1999. "Neo-Pentecostalism" in Brazil: Problems of Definition and the Struggle for Hegemony. *Archives de sciences sociales des religions* 44(105): 145-162.

Abreu, Maria José A, de. 2015. Worldings: the aesthetics of authority among Catholic Charismatics in Brazil. *Culture and Religion online*. DOI: 10.1080/14755610.2015.1058529

שיעור 11: דתות אפרו-ברזילאיות (12.01)

דתות אפרו ברזילאיות הן "אפרו" מכיוון שמקורן בדתות שהגיעו עם העבדים אך "ברזילאיות" כיוון שהן עברו תהליכי שינוי משמעותיים במסגרת המפגש שלהן עם דוקטרינות נוצריות (ויهودיות). נתמקד בדתות אלו וננתח אלמנטים מרכזיים בהן: פרקטיקות של איחוז הגוף (possession); יחסי שארות בין מגוון הישויות הרוחניות ובינן לבין פוקדי בתי הפולחן; המרחב של ה"טהירו" – בית הפולחן האפרו-ברזילאי – על סמלי המפתח שבו; עקרונות מוסריים ופילוסופיים חשובים; ולוח השנה הדתי על מגוון הטכסים המייחדים אותו. השיעור יכלול הקרנת סרט אתנוגרפי באורך של כ-26 דקות.

קריאת חובה: ואן דה-פורט (2005) על קאנדומבלה בבאהיה

קריאת רשות: (1) סלקה (2010) על אתיקה בדתות אוונגליות ואפרו-ברזילאיות; (2) האייס על פומבה-ג'ירס (2008)

Port, van de, Mattijs. 2005. Candomblé in pink, green and black. Re-scripting the Afro-Brazilian religious heritage in the public sphere of Salvador, Bahia. *Social Anthropology* 13(1): 3–26.

Hayes, Kelly E. 2008. "Wicked Women and Femmes Fatales: Gender, Power and Pomba Gira in Brazil". *History of Religions* 48(1): 1-21.

Selka, Stephen. 2010. "Morality in the Religious Marketplace: Evangelical Christianity, Candomblé, and the Struggle for Moral Distinction in Brazil." *American Ethnologist* 37 (2): 291–307.

שיעור 12: אירועים פומביים וטכסים לאומיים בברזיל (19.01)
הקרנבל הברזילאי ידוע בעולם בעיקר כחגיגה חסרת רסן של מין, שתיה וריקודים. זהו רק חלק קטן מן התמונה. דאמאטה (1991) טוען כי מאז עליית חשיבותו של הקרנבל כטכס לאומי בשלהי המאה ה-19, הקרנבל הפך להיות גם "מודל שמשקף" וגם "מודל שמבנה" את הקוסמוס הברזילאי בכללותו. בשיעור זה נבהיר טענות אלה ונלך מעבר להן על מנת להשוות את הקרנבל עם פסטיבל "בומבה-מאו-בו" הנחגג בצפון-מזרח כדי לבחון כיצד המערכת הריטואלית בברזיל מגלמת רצפים שבין דתיות וחילוניות, דמוקרטיה ואוטוקרטיה, היררכיה ושוויוניות בקנה מידה רחב יותר.
קריאת חובה: שפירו (2015) על בומבה-מאו בו במאראניאה
קריאת רשות: (1) דאמאטה (1983) פרשנות על קרנבל; (2) גפני (2010) על אירועי ענק בריו

Historicizing Play-Logic in the Making of Relatedness: The Case of Bumba Meu Boi Festival in Maranhão, Northeast Brazil. *Sociologus – Journal for Social Anthropology* 65(2):131-152.

DaMatta, Roberto. 1983. An Interpretation of "Carnaval". *Substance* 11/12(4):162-170.

Shapiro, Matan. 2015. Historicizing Play-Logic in the Making of Relatedness: The Case of Bumba Meu Boi Festival in Maranhão, Northeast Brazil. *Sociologus*. Volume and pages TBC.

Gaffney, Christopher. 2010. Mega-events and socio-spatial dynamics in Rio de Janeiro, 1919-2016. *Journal of Latin American Geography* 9(1):7-29.

יחידה חמישית: סיכום

שיעור 13: הגלובליזציה של התרבות הברזילאית (26.01)
האם ניתן ללמוד גם על משהו עצמנו כישראלים מן הניתוח של החברה הברזילאית? על מנת לענות על שאלה זו נחזור לרעיונות של דאמאטה לגבי קווי השוני והדמיון בין "הקוסמוס" בברזיל לבין "הקוסמוס" "האמריקאי". נבקר את דאמאטה ונטען כי ייחודו של הסגנון התרבותי הברזילאי טמון בדינמיקה המשחקית הקשורה בייצור ותפעול של כוח: בברזיל קשה מאוד למצוא מרחבים אוטופיים של שוויון מוחלט מחד או היררכיה טוטלית מאידך.

נראה כיצד עיקרון קוסמולוגי זה דרך נפוץ בעולם דרך הגלובליזציה של תוצרי התרבות הברזילאית (בעיקר דרך קפואירה, סגנונות מוזיקליים שונים, ודתות). נחשוב כיצד אימוץ של קודים תרבותיים מברזיל יכול לשנות את האופן שבו אנו מבינים קטגוריות אנליטיות מקובלות במחקר הסוציולוגי והאנתרופולוגי, ואפילו את האופן שבו אנו חושבים על רעיונות רווחים בשיח הפופולרי,

קריאת חובה: סרחיו וארלה (2012) על "מאנדינגה" בקפואירה-אנגולה
קריאת רשות: (1) גולדמן (2009) על יצירתיות בדתות אפרו-ברזילאיות; (2) רושה & ואסקז (2013) על הגלובליזציה של דתות ברזילאיות

Varela, S. 2012. Mandinga: Power and Deception in Afro-Brazilian Capoeira.

Social Analysis 57(2): 1–20

Rocha, Cristina and Manuel Vásquez. 2013. Introduction. In Rocha and Vásquez (Eds.) *The Diaspora of Brazilian Religions*. Leiden and Boston: Brill.

Goldman, Márcio. 2009. An Afro-Brazilian Theory of the Creative Process: An Essay in Anthropological Symmetrization. *Social Analysis* 53(2): 108–129.

נספח I : שאלות מנחות לקריאה וניתוח מאמרים

כותרת ופרטים ביבליוגרפיים: כיצד היא קשורה לטקסט עצמו ומה היא מביעה? מי הכותבת? היכן הופיע המאמר? מתי? למי בעצם מיועד הטקסט?

שאלה וטיעון מרכזי: מהי השאלה המרכזית שעליה מנסה הכותבת לענות? או לחלופין, מהו הטיעון המרכזי במאמר? יש למצוא את המשפט המדויק שמשקף לדעתך את טענתו של המחבר ולצטט אותו.

מבנה המאמר: כיצד מדגים הכותבת את הטיעון המרכזי? מהן הטכניקות בהן משתמש הכותבת על מנת לשכנע אותנו? לאן חותר הכותבת להביאנו כקוראים? מהי המסקנה של המאמר ועל מה היא מבוססת?

קישור לתיאוריה: באיזו מידה מיושמות במאמר גישות תיאורטיות וכלים אנליטיים רחבים יותר? כיצד הטיעון במאמר זה מתייחס לטיעונים במאמרים אחרים שנלמדו בקורס זה או בקורסים מקבילים?

ביקורת: נסח'י שאלה או טיעון שלדעתך אינם מוסברים מספיק טוב במאמר, או ציינ'י חלקים במאמר הדורשים הרחבה נוספת. השאלה לא יכולה להיות יבשה ועובדתית אלא היא חייבת להיות שאלה משמעותית הקשורה להשלכות התיאורטיות והאתנוגרפיות של המאמר.

נספח II : נקודות מנחות לניתוח סרט

מיומנות של ניתוח טכסט, תצפית או סרט שונה במעט מזו שנדרשת מכם לגבי קריאת מאמרים. כשמנתחים טכסט/סרט המשימה היא לעבוד מתוך הנחות יסוד של תיאוריה מסוימת ובאמצעותה לטעון טענה מקורית (על סמך הכתוב בטכסט שלפניכם, או על סמך ה"חומר האתנוגרפי" המופיע בסרט). כשאתן ניגשות לניתוח טכסט/סרט יש לחשוב כאילו הייתן חוקרות המנסות להסביר תופעה תרבותית/חברתית מסוימת. לכן, עליכן לכוון את נקודת המבט שלכן על הטכסט דרך ה"משקפיים" של העקרונות התיאורטיים באותה גישה שדרכה אתן מנתחות. לשם כך יש להשתמש במונחים שונים שנלמדו בכיתה, או שמוגדרים במאמרים השונים, כאמצעי לומר משהו חדש על הטכסט/סרט. שלבי העבודה הם כדלהלן: טיעון – כיצד ניתן לקחת "נתונים" כלשהם מתוך הטכסט/סרט שלפני ולהשתמש בהם כדי לטעון טענה מסוימת? כיצד המונחים האנליטיים השונים עליהם עברנו בכיתה מספקים הסבר כלשהו על חלקים מהסרט/טכסט? איך ניתן לומר משהו דבר הטכסט/סרט, כלומר, איך ניתן לחשוב על הסרט כעל חומר שאפשר לעצב מחדש באמצעות שימוש במונחים אנליטיים? יש לנסח טענה שהיא מצד אחד תיאורטית ומצד שני מסתמכת על הטכסט/סרט עצמו.

הרחבה/ניתוח – באילו חלקים מן הטכסט/סרט שלפניי אני יכולה להשתמש על מנת לפתח את הטענה שבחרתי לטעון? כיצד ניתן לחבר בין הרקע התיאורטי שמנחה אותי בניתוח זה לבין מה שכתוב בטכסט וכך ליצור "מערכת של פריטים" שמגבה, תומכת, מפתחת ומרחיבה את הטענה שטענתי?

תמיכה ביבליוגרפית – איזה מאמר או חוקר או ספר מתוך הרשימה הביבליוגרפית שאנו קוראים בקורס יכולים לשמש לי כסימוך אקדמי שיעזור לי להסביר את טענתי בצורה טובה יותר? כיצד ניתן להשתמש בטענות של חוקרים אחרים על מנת לבסס את טענתי ולתת לה גיבוי נוסף?

שימוש באתנוגרפיה – איזה חלקים בטכסטסרט יכולים להתאים לטענתי התיאורטית ולמלא אותה בתוכן אמפירי? כיצד ניתן להשתמש בחלקים אלו בשביל לפתח טיעון קוהרנטי וברור שיש לו מצד אחד בסיס תיאורטי חזק (מתוך עקרונות תיאורטיים מסוימים) ומצד שני בסיס אמפירי חזק (מתוך הסרטסטכסט עצמו)?

ארגון ואינטגרציה – כיצד ניתן לקחת את כל החלקים בסרט הרלוונטיים לטיעון שלי, לקשר אותם למונחים האנליטיים והתיאורטיים שנלמדו, ולארגן אותם כחיבור אינטרגטיבי שרשום בצורה שוטפת וברורה? או במילים אחרות, איך ניתן לבנות את מכלול הטענות בצורה משכנעת כחיבור נראטיבי בעל התחלה אמצע וסוף?

מה חסר? – החוקרת חייב להיות מודע לבעייתיות של הטיעון שהוא טוען, לביקורת אפשרית על הטיעון הזה, ולחלקים החלשים בו. כלומר, כאן אתן נדרשים להפעיל קצת את הדמיון ולחשוב מה, אם היה מופיע בסרט, היה יכול להשלים את הטענה התיאורטית שלכם כך שהיא תהיה משכנעת יותר? כיצד ניתן ל"סגור קצוות" ו"לעגל פינות" באמצעות "נתונים" נוספים, שאם היו מופיעים בסרט שלפניכם היו מסייעים לרשום ניתוח משכנע ושלם יותר מבחינה תיאורטית? או מאידך, אילו נקודות/סצנות/אמירות בסרט סותרות את התיאוריה שלי?

שימו לב שהניתוח עצמו אמנם מתחלק לכמה חלקים, אבל אתם נדרשים לענות על כולם באמצעות כתיבה של חיבור אינטגרטיבי, כלומר כתיבה שוטפת, ולא חלוקה מלאכותית לנקודות. אתם יכולים לבנות את זה איך שתמצאו, אבל חשוב שהניתוח שלכם יכיל טענה ברורה על הסרט דרך מונחים אנליטיים, הרחבה ופיתוח של הטענה הזו, ביסוס שלה דרך אלמנטים רלוונטיים בסרט ש"מוכיחים" את הנקודות אותן אתן מעוניינות להדגיש, ושימוש בציטוטים או הפניות למקומות ספציפיים במאמרים רלוונטיים שתומכים בטיעון שלכן (או מאמרים אותם אתן מבקרות בדרך כזו או אחרת).

הנקודה האחרונה שציינתי כאן מיועדת פשוט לגרום לכן להתחיל לחשוב גם באופן רפלקסיבי, או ביקורתי, כלפי הטיעונים שאתן מפתחות. זוהי טיבה של העבודה האקדמית, היא מחייבת כל הזמן הטלת ספק בהנחות היסוד של עצמנו. אני ממליץ לשמור את החלק

הזה לאחת מפסקאות הסיכום, בהן אתן מראות לי כקורא שאתן מודעים גם לחולשה אפשרית של חלק מן הטיעונים על הסרט.

רשימת קריאה מורחבת

Abreu, Maria José A, de. 2015. Worldings: the aesthetics of authority among Catholic Charismatics in Brazil. *Culture and Religion online*. DOI:

10.1080/14755610.2015.1058529

Almeida, Arrauda de Monica and Bruce Zagaris. 2015. Political Capture in the Petrobrás Corruption Scandal: The Sad Tale of an Oil Giant. *Fletcher Forum of World Affairs* 39(2): 87-100.

Ansell, Aaron. 2015. Lula's assault on rural patronage: Zero Hunger, ethnic mobilization and the deployment of pilgrimage. *Journal of Peasant Studies Online*. DOI: 10.1080/03066150.2014.978297

----- .2010. "Auctioning Patronage in Northeast Brazil: The Political Value of Money in a Ritual Market". *American Anthropologist* 112 (2): 283-294.

----- . 2009. "'But the winds will turn against you": An analysis of wealth forms and the discursive space of development in northeast Brazil". *American Ethnologist* 36 (1): 96-109.

Bailey, Stanley. 2004. Group Dominance and the Myth of Racial Democracy: Antiracism Attitudes in Brazil. *American Sociological Review* (69):728-749.

Bastide, Roger. 1978. *The African Religions of Brazil: Toward a Sociology of the Interpenetration of Civilizations*. Baltimore: Johns Hopkins University Press.

Bethell, Leslie. 2000. Politics in Brazil: From Elections without Democracy to Democracy without Citizenship. *Daedalus* 129(2):1-27.

----- . 2008. *Brazil Since 1930*. New York: Cambridge University Press.

- Campos, C. Roberta. 2014. Sharing charisma as a mode of Pentecostal expansion. *Social Compass* 61(3) 277–289
- Casanova, José. 1994. *Public religions in the modern world*. Chicago: University of Chicago Press.
- Caulfield, Sueann. 2000. *In Defense of Honor: Sexual Morality, Modernity and Nation in Early-Twentieth-Century Brazil*. New York and London: Duke University Press.
- Collins, John. 2011. Melted Gold and National Bodies: The Hermeneutics of Depth and the Value of History in Brazilian Racial Politics. *American Ethnologist* 38(4): 683–700,
- DaMatta, Roberto. 1995. On The Brazilian Urban Poor. *Democracy and Social Policy Series Working Paper Number 10*. Notre Dame, Indiana: Kellogg Institute for International Studies.
- , 1991. *Carnivals, Rogues, and Heroes: An Interpretation of the Brazilian Dilemma*. London: University of Notre Dame Press.
- , 1983. An Interpretation of "Carnaval". *Substance* 11/12(4):162-170.
- Dávila, Jerry. 2003. *Diploma of Whiteness: Race and Social Policy in Brazil, 1917-1945*. Durham: Duke University Press.
- Edmonds, Alexander. 2009. Learning to Love Yourself: Aesthetics, Health, and Therapeutics in Brazilian Plastic Surgery. *Ethnos* 74(4):465–489.
- , 2010. *Pretty Modern: Beauty, Sex and Plastic Surgery in Brazil*. Durham and London: Durham University Press.
- Fonseca, Claudia. 1986. "Orphanages, Foundlings and Foster Mothers: The System of Child Circulation in a Brazilian Squatter Settlement." *Anthropological Quarterly* 59 (1): 15-27.
- . 2003. "Philanderers, Cuckolds, and Wily Women: Reexamining Gender Relations in a Brazilian Working-Class Neighborhood". In Gutmann C.

- M. (Ed.). *Changing Men and Masculinities in Latin America*. Durham: Duke University Press. Pp: 61-83.
- , 2002. Inequality Near and Far: Adoption as Seen from the Brazilian Favelas. *Law & Society Review* 36(2): 397-432.
- Freston, Paul. 1999. "Neo-Pentecostalism" in Brazil: Problems of Definition and the Struggle for Hegemony. *Arch. de Sc. soc. des Rel.* (105):145-162.
- Freyre, Gilberto. 1956. *The Masters and the Slaves: (Casa-grande & Senzala) A Study in the Development of Brazilian Civilization*. New York: Knopf.
- . 1963. *The Mansions and the Shanties (Sobrados e Mucambos); the Making of Modern Brazil*. New York: Knopf.
- Gaffney, Christopher. 2010. Mega-events and socio-spatial dynamics in Rio de Janeiro, 1919-2016. *Journal of Latin American Geography* 9(1):7-29.
- Garmany, Jeremy. 2011. Situating Fortaleza: Urban Space and Uneven Development in Northeast Brazil. *Cities* 28(1): 45-52.
- Goldman, Marcio. 2007. "How to Learn in an Afro-Brazilian Spirit Possession Religion: Ontology and Multiplicity in Candomblé". In Berliner David and Ramon Sarró (Eds.) *Learning Religion: Anthropological Approaches*. Berghahn Books: New York and Oxford. Pp: 103-119.
- , 2009. An Afro-Brazilian Theory of the Creative Process: An Essay in Anthropological Symmetrization. *Social Analysis* 53(2): 108–129.
- Goldstein, Donna M. 1999. "Interracial" Sex and Racial Democracy in Brazil: Twin Concepts? *American Anthropologist* 101(3):563—578.
- 2003. *Laughter Out of Place: Race, Class, Violence, and Sexuality in a Rio Shantytown*. University of California Press.
- Hamburger, Esther. 2000. Politcis and Intimacy: The Agrarian Reform in a Brazilian Telenovela. *Television and New Media* 1(2): 159-178.
- Hautzinger, Sarah J. 2007. *Violence in the City of Women: Police and Batterers in Bahia, Brazil*. Berkeley: University of California Press.

- Hess, David. "Introduction". In Hess David and Roberto DaMatta (Eds.) *The Brazilian Puzzle: Culture on the Borderlands of the Western World*. New York: Columbia University Press. Pp 1-27.
- Htun, Mala. 2004. From 'racial democracy' to Affirmative Action: Changing State Policy on Race in Brazil. *Latin America Research Review* 39(1):60-89.
- Johnson, Paul C. 2002. *Secrets, Gossip, and Gods: The Transformation of Brazilian Candomblé*. Oxford; New York: Oxford University Press.
- Kramer, Eric. 2005. Spectacle and the Staging of Power in Brazilian Neo-Pentecostalism. *Latin American Perspectives* 32(1):95-120.
- Kulick, Don. 1998. *Travesti: Sex, Gender, and Culture Among Brazilian Transgendered Prostitutes*. Chicago: University of Chicago Press.
- . 1997. The Gender of Brazilian Transgender Prostitutes. *American Anthropologist* 99(3): 574-585
- Lamen Darien. 2013. Claiming Caribbeanness in the Brazilian Amazon: Lambada, Critical Cosmopolitanism, and the Creation of an Alternative Amazon. *Latin American Music Review* 34(2): 131-161
- Langland, Victoria. 2013. **Speaking of Flowers: Student Movements and the Making and Remembering of 1968 in Military Brazil**. Durham: Duke University Press.
- Linger, Daniel Touro. 1992. *Dangerous Encounters: Meanings of Violence in a Brazilian City*. Stanford University Press.
- . 2005. *Anthropology through a Double Lens: Public and Personal Worlds in Human Theory*. University of Pennsylvania Press.
- Machado-Borges, Thais. 2009. Producing Beauty in Brazil: Vanity, Visibility and Social Inequality. *Vibrant* 6(1): 208-237.
- Mafra, Clara. 2011. Saintliness and Sincerity in the Formation of the Christian Person. *Ethnos* 76(4): 448–468.

- Mayblin, Maya. 2014. People Like Us: Intimacy, Distance and the Gender of Saints. *Current Anthropology* 55(10): S271-S280.
- , 2013. The Untold Sacrifice: The Monotony and Incompleteness of Self-Sacrifice in Northeast Brazil. *Ethnos*, vol. 79(3):342–364.
- , 2011. Death By Marriage: power, pride and morality in Northeast Brazil. *Journal of the Royal Anthropological Institute* 17: 135-153
- 2010. *Virtuous Husbands, Powerful Wives: Gender, Catholicism, and Morality in Brazil*. Palgrave Macmillan.
- Mezarobba, Glenda. 2010. Between Reparations, Half Truths, and Impunity: The Difficult Break with the Legacy of the Dictatorship in Brazil. *International Journal of Human Rights* 7(13): 7-26.
- Nugent, Stephen. 1993. *Amazonian Caboclo Society: An Essay on Invisibility and Peasant Economy*. Berg.
- Pastina, Antonio. 2004. Telenovela reception in rural Brazil: gendered readings and sexual mores. *Critical Studies in Media Communication* 21(2): 162-181.
- Rebhun, Laura-Ann. 1994. Swallowing Frogs: Anger and Illness in Northeast Brazil. *Medical Anthropology Quarterly* 8(4): 360-382
- Ribeiro, Darcy. 2000. *The Brazilian People: the Formation and Meaning of Brazil*. Gainesville: University Press of Florida.
- Robben, Antonius. 1989. Habits of the Home: Spatial Hegemony and the Structuration of House and Society in Brazil. *American Anthropologist* 91(3): 570-588
- Pardue, Derrek. 2004. "Writing in the Margins": Brazilian Hip-Hop as an Educational Project. *Anthropology and Education Quarterly* 35(4): 411–432
- Parker, Richard G. 1991. *Bodies, Pleasures, and Passions: Sexual Culture in Contemporary Brazil*. Boston: Beacon Press.

- Penglase, Ben. 2014. *Living with Insecurity in a Brazilian Favela: Urban Violence and Daily Life*. New Brunswick, New Jersey and London: Rutgers University Press.
- Pina-Cabral, João de. 2013. "The Core of Affects: Namer and Named in Bahia (Brazil)". *Journal of the Royal Anthropological Institute* 19 (1): 75–101.
- Porto, Mauro. 2011. Telenovelas and representations of national identity in Brazil. *Media, Culture & Society* 33(1): 53–69
- Rocha, Cristina and Manuel Vásquez. 2013. Introduction. In Rocha and Vásquez (Eds.) *The Diaspora of Brazilian Religions*. Leiden and Boston: Brill.
- Sanabria, Emilia. 2011. From Sub- to Super- Citizenship: Sex Hormones and the Body Politic in Brazil. *Ethnos*, 75(4): 377–401.
- Sansi-Roca, Roger. 2007. *Fetishes and Monuments: Afro-Brazilian Art and Culture in the Twentieth Century*. New York: Berghahn Books.
- Scheper-Hughes, Nancy. 1992. *Death Without Weeping: The Violence of Everyday Life in Brazil*. Berkeley: University of California Press.
- Segato, R., L. THE COLOR-BLIND SUBJECT OF MYTH; Or, Where To Find Africa in the Nation. *Annu. Rev. Anthropol* 27:129-51
- Selka, Stephen. 2005. Ethnoreligious Identity Politics in Bahia, Brazil. *Latin American Perspectives* 32(1):72-4.
- . 2010. "Morality in the Religious Marketplace: Evangelical Christianity, Candomblé, and the Struggle for Moral Distinction in Brazil." *American Ethnologist* 37 (2): 291–307.
- Shapiro, Matan. 2016. Paradoxes of Intimacy: Play and the Ethics of Invisibility in North-east Brazil. *Journal of Latin American Studies*. Volume and pp. TBC.
- . 2015. Historicizing Play-Logic in the Making of Relatedness: The Case of *Bumba Meu Boi* Festival in Maranhão, Northeast Brazil. *Sociologus* 65(2): 131-152.

Sinner, von, Rudolf. 2012. Pentecostalism and Citizenship in Brazil: Between Escapism and Dominance. *International Journal of Public Theology* 6 (2012) 99–117.

Staden, Hans (2008). [*Hans Staden's True History: An Account of Cannibal Captivity in Brazil*](#). Duke UP.

Sterling, Cheryl. 2012. *African roots, Brazilian rites: cultural and national identity in Brazil*. New York: Palgrave Macmillan.

----- . 2010. Women-Space, Power, and the Sacred in Afro-Brazilian Culture. *Global South* 4(1):71-93.

Varela, Sergio. 2012. Mandinga: Power and Deception in Afro-Brazilian Capoeira. *Social Analysis* 57(2): 1–20.

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
סמסטר א', תשע"ז (2016-17)
תואר ראשון

נצרות, איסלאם, יהדות: מבוא אנתרופולוגי השוואתי

(סילבוס מעודכן -11.09.16)

ד"ר ג'קי פלדמן

יום ג' 16:00 – 18:00

382 חדר 72 משרד: בנין 72 - jfeldman@bgu.ac.il

הקורס פותח צוהר לשלוש הדתות המונותיאסטיות הנפוצות בארץ-הנצרות, האיסלאם והיהדות.

מטרות הקורס הן:

- להבין את התפקידים ואת הצרכים שהדת ממלאת עבור הקהילה והמאמין הפרטי.
 - להבין איך הדתות המונותיאסטיות מתפקדות בחברה העכשווית.
 - להסתכל על הדת הקרובה אלינו בעיניים אנתרופולוגיות והשוואתיות.
 - להתנסות בתצפיות על קהילות וטקסים דתיים חדשים לנו.
- לאחר סקירת כמה גישות יסוד לדת, נבקר באתרי דת נוצרים ומוסלמים, ונשוחח עם מנהיגים דתיים. משתתפי הקורס יתבקשו ליישם את הגישות שנלמדו בקורס ולהעלות שאלות חדשות באמצעות ביקורים ותצפיות בתפילות או בפולחנים באתרי דת ושיחות עם מנהיגי דת ומתפללים. תובנות אלו תיוצגנה בעבודה המנתחת את הזירות ואת הטקסים ממבט השוואתי.

דרישות הקורס ומבנה הציונים:

- נוכחות סדירה, קריאה, והשתתפות פעילה בשעורים. נקיים שני סיורים באתרים נוצריים מוסלמיים ויהודיים במהלך הסמסטר. ההשתתפות בשני הסיורים חובה. (10%).
- בוחן על החמרים שנלמדו (20%).

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
סמסטר א', תשע"ז (2016-17)
תואר ראשון

{ 185 }

עבודה (בזוגות או לבד) המבוססת על שלוש תצפיות על תפילות ופולחנים בשתי דתות שונות וניתוח משווה על בסיס מאמרים (70%). תצפית + ניתוח אחד יימסר במהלך הסמסטר והעבודה הסופית בזמן חופשת הסמסטר. הנחיות מדויקות יימסרו בהמשך.

ניתן לצלם את מקראת המאמרים המעודכנת לקורס בבית הסטודנט. יש להביא את המאמר של השבוע לכיתה. המאמרים לשבועים הראשונים יועלו גם למודל.

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
סמסטר א', תשע"ז (2016-17)
תואר ראשון

{ 186 }

תוכן שיעורים + קריאת חובה

*ייתכנו שינויים בהמשך!

מס' שיעור	תאריך	נושא	קריאת חובה
1	1.11.16	הדת מהי? המשותף לדתות הייחוד. עקרונות אמונה. הגישה האנתרופולוגית לדת.	הקרדו הנוצרי. עמודי האיסלאם. י"ג עקרונות היהדות (רמב"ם). חזה לצרוס-יפה, <u>האיסלאם: קווי יסוד</u> , אוניברסיטה המשודרת, תל-אביב, 1980, עמ' 30-43.
2	8.11	פנומנולוגיה: הדת כהתגלות על-אנושית. ארכטיפים וקדושה.	רודולף אוטו, <u>הקדוש</u> , ע' 10-16, 25-36.
3	15.11	גישות פסיכולוגיות לדת - הדת כאשליה או כארכטיפ פסיכולוגי	פרויד, <u>התרבות והדת</u> , (עתידה של <u>אשליה</u> , פרקים 1,2) ע' 75-83, (<u>תרבות ללא נוח</u> , פרקים 3-6) ע' 39-55. Carl Jung, "The Spiritual Problem of Modern Man", in <i>The Portable Jung</i> , pp. 464-471.
	22.11	אין שיעור	

אוניברסיטת בן-גוריון
 המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
 סמסטר א', תשע"ז (2016-17)
 תואר ראשון

	(יתקיים סיור במקומו בהמשך)		
<p>Emile Durkheim, <i>The Elementary Forms of Religious Life</i>, translated by Carol Cosman, Oxford, 2001, pp. 35-46; 162-168.</p> <p>(א.א. אונס-פריצ'רד, <u>תורות של דת פרימיטיבית</u>, תל אביב, 1999, ע' 60-89.)</p>	<p>דקהיים – ייצוגים קולקטיביים, הדת כמקדשת את החברה</p>	29.11	4
<p>ספר התפילות הרומי קאתולי/ פרוטסטנטי, קטעי הסידור. חננאל מאק, <u>תפילה ותפילות</u>, ראובן מס, ירושלים, 2006, עמ' 33-11, 44-47. חוה לצרוס-יפה, <u>אסלאם-יהדות – יהדות-אסלאם</u>, האוניברסיטה המשודרת, תל-אביב, 2003, עמ' 51-57.</p> <p><u>רשות</u>: Mauss, Marcel. 2003. <i>On Prayer</i>, Edited and with an introduction by W.S.F. Pickering, New York: Durkheim Press/Berghahn Books, pp. 12-13, 21-37, 49-57)</p>	<p>תפילה</p>	6.12	5

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
סמסטר א', תשע"ז (2016-17)
תואר ראשון

{ 188 }

<p>ביקור בתפילה בכנסייה קתולית, שיחה עם האב ניוהויז ופגישה עם הרבה הרפורמית אפרת רותם. קריאה תינתן בהמשך</p>	<p>סיור לתל-אביב להכרת דתות ותפילות</p>	<p>סיור לתל-אביב ביום א' 4.12, 11.12, 19.12 או 26.12 (התאריך ייקבע בהמשך)</p>	<p>6</p>
<p>מירצ'יאה אליאדה, <u>המיתוס של החזרה האינ-סופית</u>, תל אביב, 2000, ע' 10-37.</p>	<p>עיצוב הזמן – סדר יום, לוחות שנה בדתות</p>	<p>13.12</p>	<p>7</p>
<p>סרט על החאג' חוה לצרוס-יפה, <u>עוד שיחות על האיסלאם</u>, אוניברסיטה המשודרת, תל-אביב, 1985, עמ' 16-22, 78-84. אלקסויינגרוד, "הצדיקים צועדים קדימה" בתוך <u>ישראל: אנתרופולוגיה מקומית. בעריכת אורית אבוהב [ואחרים]. תל-אביב: צ'ריקובר, 1998</u></p>	<p>מקומות קדושים, עלייה לרגל</p>	<p>20.12</p>	<p>8</p>
<p>קריאת קטעי ברית החדשה: מתי פרק כ"ג, מעשי השליחים 1-2, 27-36, הבשורה על פי יוחנן, פרקים 1-5, קטעי אפוקליפסה של יוחנן. ויצטום, אליעזר, ומשה קליאן. 2013. <u>ירושלים של קדושה ושיגעון: צליינים, משיחים והוזים</u>, הוצאת ניר, עמ' ???. יוסף דן, <u>המשיחיות היהודית</u>, עמ' 11-12, עמ' 178-203.</p>	<p>אחרית הימים ומשיחיות</p>	<p>27.12</p>	<p>9</p>

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
סמסטר א', תשע"ז (2016-17)
תואר ראשון

{ 189 }

<p>חווה לצרוס-יפה, <u>עוד שיחות על האיסלאם</u>, האוניברסיטה המשודרת, תל-אביב, 1985, עמ' 66-71. מיכל קרבול, "לראות את הבלתי-נראה; להאמין בלא-יאומן: פרויקט האמונה המשיחיסטית בחב"ד בעקבות פטירת הרבי" – תדפיס.</p>			
<p>קריאת מקורות נוצרים, מוסלמים, יהודים על ירושלים. ר.י. צבי ורבובסקי, "ירושלים כעיר מקודשת לשלש הדתות", <u>מנחה לירושלים במלאת כ"ה שנה לאיחודה</u>, אלי שילר, עורך, הוצאת אריאל, 1993, עמ' 9-20.</p>	<p>מעמדה של ירושלים בדתות ה"אברהמיות"</p>	<p>3.1</p>	<p>10</p>
<p>ביקור במסגד, ובמקומות קדושים בירושלים לצרוס-יפה, <u>אסלאם-יהדות – יהדות-אסלאם</u>, האוניברסיטה המשודרת, תל-אביב, 2003, עמ' 17-28, 43-50.</p>	<p>סיור שני לאבו גוש וירושלים</p>	<p>8.1 או 15.1 – יום ראשון במקום שיעור של 10.1</p>	<p>11</p>
<p>מסירת עבודת תצפית ראשונה</p>		<p>10.1</p>	
<p>עימנאל סיון, גבריאל אלמונד, א. אפלבי סקוט, <u>קנאות דתית מודרנית: יהדות, נצרות, איסלם, הינדואיזם</u>, תל-אביב, ידיעות אחרונות, 2004, עמ' 11--28, 261--288.</p>	<p>פונדמנטליזם ואלימות דתית – בסיס דתי לסובלנות</p>	<p>17.1</p>	<p>12</p>
	<p>בוחר על מאמרים</p>	<p>20.1 יום שישי ב-0900</p>	

אוניברסיטת בן-גוריון
 המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
 סמסטר א', תשע"ז (2016-17)
 תואר ראשון

{ 190 }

<p>וקסלר, פיליפ. 2005. "המהפכה הרוחנית צומחת מלמטה". <u>ארץ אחרת</u>. 26, עמ' 26--29.</p> <p>יהודה גודמן. 2004. "החזרה בתשובה וזהויות דתיות חדשות בישראל בתחילת שנת האלפיים", <u>מתוך לא להאמין: מבט אחר על דתיות וחילוניות</u>, בעריכת אביעד קליינברג. הוצאת כתר. בעיקר עמ' 104 - 160. או יהודה גודמן ושלמה פישר, 2014, "להבנתן של חילוניות ודתיות בישראל: תיזת החילון וחלופות מושגיות", (עמ' 346-390) בתוך – <u>מערבולת הזהויות: דיון ביקורתי בדתיות ובחילוניות בישראל</u>. יוסי יונה ויהודה גודמן עורכים. מכון ון ליר בירושלים והקיבוץ המאוחד. נא לצפות ב- https://www.youtube.com/watch?v=LBXLCjcMb3U</p>	<p>חילון, היקסמות העולם מחדש, חזרה בתשובה</p>	<p>24.1</p>	<p>13</p>
<p>יש להעלות את העבודה למודל ולשים עותק מודפס בתיבת הדואר שלי (בנין 72 תא 114) או במזכירות המחלקה.</p>		<p>13.3.17</p>	<p>מסירת עבודת סיום</p>

ספרים בעברית לקריאה נוספת ולהיעזרות בכתיבת העבודות (ממבוא למדע הדתות, אוני' ת"א):

אנתרופולוגיה וסוציולוגיה של הדת

אוונס-פריצד, אדוארד. 1988 תורות של דת פרימיטיבית. ירושלים: מוסד ביאליק,

בילו, יורם. 1997 "התרבות העממית בעידן פוסטמודרני: סיפור אישי". תיאוריה וביקורת. 10: 37-54.

גירץ, קליפורד. 1990. "הדת כמערכת תרבותית. בתוך פרשנות של תרבויות. ירושלים: כתר, עמ' 89-122.
גירץ, קליפורד, עיונים באיסלאם, פרק ד'

דגלס, מרי. 2004. "טומאה חילונית (התועבות שבספר ויקרא)". בתוך טוהר וסכנה. תל-אביב: רסלינג, עמ' 55-81.

ובר, מקס. 1984. האתיקה הפרוטסטנטית ורוח הקפיטליזם. עברית: ברוך קורא, תל-אביב: עם עובד. חלק ראשון, פרק שני: "רוח הקפיטליזם" (עמ' 19-34). חלק שני, פרק שני: "האסקזה ורוח הקפיטליזם" (עמ' 67-90).

ובר, מקס, על הכריזמה ובניית המוסדות, עמ' 1-16, 175-57.

טרנר, ויקטור. 2004. "לימינאליות וקומוניטס" בתוך התהליך הטקסי: מבנה ואנטי-מבנה. תל אביב: רסלינג. עמ' 88-115.

יונג, ק. ג. תשובה לאיוב. תל אביב: רסלינג, 2005, עמודים 19-47.

לוי-שטראוס, קלוד. 1980. "יעילותם של סמלים", בתוך שוקד, מרקס ודשן
(עורכים), פרקים באנתרופולוגיה חברתית. ירושלים: שוקן, עמ' 235-244.

סטטיסטיקה ב'

מספר קורס: 102-1-0088

שם המרצה: ד"ר אורי ביבי

דוא"ל: bibi@sapir.ac.il

שעות קבלה: יום ג' 13.00-14.00 בניין 72 חדר 365.

מטרות הקורס:

במהלך הקורס ילמדו הסטודנטים את הרציונל ודרכי היישום של מבחנים סטטיסטיים לצורך בחינת השערות שעולות ממדגם.
במקביל ילמדו לבצע מבחנים סטטיסטיים אלו בתוכנת SPSS.

תכני הקורס:

קריאה	נושא ההרצאה	הרצאה מספר
Chapter 4	הרציונל מאחורי תהליך ההסקה הסטטיסטי. התפלגות הדגימה. מבנה המבחן הסטטיסטי.	1
Chapter 7	בחינת השערות ביחס לממוצע בודד כאשר שונות המשתנה באוכלוסייה ידועה. (Z לממוצע בודד)	2
Chapter 4	מצבי החלטה: טעות מסוג ראשון ושני, רבת ביטחון ועוצמת מבחן. חישוב גודל מדגם לשמירה על עוצמת מבחן מתבקשת. רמת מובהקות אפריורית ורמת מובהקות פוסטריורית.	3

אוניברסיטת בן-גוריון
 המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
 סמסטר א', תשע"ז (2016-17)
 תואר ראשון

Chapter 7	בחינת השערות ביחס לממוצע בודד כאשר שונות המשתנה באוכלוסייה אינה ידועה. (t לממוצע בודד)	4
Chapter 7	גישת רווח סמך לאמידת הממוצע באוכלוסייה. חישוב גודל מדגם מינימאלי לשמירה על מרווח מתבקש.	5
	סיכום מבחני ממוצעים וחזרה לבוחן	6
	בוחן	7
Chapter 7	בחינת השערות ביחס להשוואת שתי שונויות בלתי תלויות. (F להומוגניות שונויות)	8
Chapter 11	בחינת השערות ביחס להפרש ממוצעים תלויים ובלתי-תלויים. (t להפרשים)	9
Chapter 9	ניתוח שונות פשוט. (ANOVA / מבחן F)	10
Chapter 6	בחינת השערות ביחס למתאם בודד כאשר $\rho=0$. בחינת השערות ביחס למתאם בודד כאשר $\rho \neq 0$. בחינת השערות ביחס לשני מתאמים בלתי תלויים. מיצוע מתאמי פירסון.	11
	מבחן חי בריבוע לאי-תלות. מבחן חי בריבוע לטיב-התאמה. מבחן שאריות מתוקננות.	12
	שיעור מסכם – חזרה למבחן	13

דרישות קדם:

יסודות הסטטיסטיקה א'.

דרישות הקורס:

נוכחות חובה.

הגשת תרגילים במסגרת הקורס תוכנות סטטיסטיות.

תרגול רצוף של חומר הלימוד מדי שבוע.

ציון עובר לפחות במבחן סוף סמסטר.

מבנה הציון:

מבחן בסוף הסמסטר שמשקלו 85% מהציון הסופי.

בחן במהלך הסמסטר שיהווה 15% מהציון הסופי.

חובה לקבל ציון עובר בבחינה על מנת לקבל ציון סופי בקורס.

רשימה ביבליוגרפית:

קריאת חובה:

Howell, C. D. Fundamental statistics for the behavioral sciences. (6th Ed.).

2008. Florence, Ky. : Thomson/Wadsworth.

קריאת רשות:

כל תכני הקורס (מערכי שיעור, תרגילים ופתרונות) ניתנים לגישה באתר הקורס.

סטטיסטיקה א' למדעי החברה – יחידות 1-5 - האוניברסיטה הפתוחה

סטטיסטיקה למדעי ההתנהגות – אלחנן מאיר – הוצאת דיונון 2000.

קיימים ספרי סטטיסטיקה נוספים בספריית המכללה. סטודנט המעוניין בכך, יכול לפנות

למרצה הקורס על מנת לקבל יעוץ בנוגע לספר זה או אחר.

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
סמסטר א', תשע"ז (2016-17)
תואר ראשון

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
סמסטר ב', תשע"ז (2016-17)
תואר ראשון

{ 197 }

סמסטר ב' – אביב

בחזרה לטבע – אנתרופולוגיה של יחסי אדם-סביבה

גב' אורית הירש-מציאולס

הסביבה הטבעית נוכחת בכתיבה האנתרופולוגית כבר מראשיתה, כאשר הבניית ה'טבע' משרטטת, בין היתר, את קווי המתאר של ה'תרבות' ומבנה את הנחות היסוד של מהו ה'אנושי'. לעומת זאת, עלייתן של תופעות חברתיות-תרבותיות, בעשורים האחרונים, בנוגע להשפעת האדם על הסביבה (למשל, אקטיביזם טבעוני או סביבתי) והשפעת הסביבה על האדם (למשל, קשרים אינטימיים עם חיות מחמד), כמו גם שינויים אקולוגיים ומשבר האקלים, מעוררים אותנו לחשוב מחדש על החלוקה הבינארית 'טבע/תרבות' ולשאול שאלות ביקורתיות לגבי חלקו של האדם בעיצוב מחדש (ובהריסת) המערכת האקולוגית. הקורס הנוכחי פותח צוהר ראשוני לתחום חקר יחסי האדם והסביבה באנתרופולוגיה, תוך שימוש בסרטים דוקומנטריים, הרצאות אורח וסיור חינוכי. הקורס יתמקד, בין היתר, בנושאים הבאים: התרבות המקומית ככלי לפרשנות שינויים סביבתיים, פוליטיקה וסביבה, זכויות בעלי החיים וטבעונות, שימור הסביבה וצדק סביבתי, שאלת הצורך בגני החיות הזואולוגיים למטרת שימור מינים נכחדים ועוד.

דרישות הקורס ומבנה הציונים

נוכחות סדירה, קריאה שוטפת של המאמרים לפני השיעור והשתתפות פעילה. נוכחות חובה בסיוורים ובהרצאות האורח.

מבחן אמצע (20%) – המבחן, שיתקיים באמצע הסמסטר, יכלול שאלות על מאמרים מרשימת הקריאה. מבחן האמצע יערך למשך שעה.

מבחן בסוף הקורס (80%), במשך שעתיים וחצי.

נושאי הקורס ורשימת הקריאה

1. מבט זואולוגי על חברה ותרבות אנושית - תרגיל בהזרה
קריאת חובה

דסמונד, מוריס. 1969. *גן החיות האנושי*. תל-אביב: הוצאת רשפים, 15-41.
האנציקלופדיה המדעית לנוער. 1990. עולם החי: מינים, תחומי מחיה ואבולוציה. ירושלים:
כתר, 110-111 ('האדם').

2. מותר האדם מן הבהמה?
קריאת חובה

דנקן, איאן ג' ה'. 2010. 'התפיסה המשתנה של בעלי החיים כבעלי תחושות ורגשות'. *חיות
וחברה*, 41: 35-41.

Ingold, Tim. 1994. "Introduction". In Ingold, Tim (ed.). *What is an Animal?*
London: Routledge, 1-16.

קריאת רשות

Demello, Margo. 2012. *Animals and Society: an introduction to Human-Animal
Studies*. New York: Columbia University Press, 126-142 (Chapter 13: Human
Oppression and Animal Suffering).

Laland, Kevin N. and William Hopitt. 2003. "Do Animals Have Culture?".
Evolutionary Anthropology 12: 150–159.

Watson, Richard A. and Patty J. Watson. 1969. *Man and Nature: An
Anthropological Essay in Human Ecology*. New York: Harcourt, Brace and
World, 17-73.

3. ה'אחר' החייתי – על אחרות (otherness) ויחסי אדם-חיה
קריאת חובה

Anderson, Kay. 2000. 'The Beast Within: Race, Humanity and Animality'.
Environment and Planning 18: 301-320.

קריאת רשות

פרינס-יוז, דון. 2006. 'שירת הגרילות: ההתמודדות שלי עם אוטיזם'. תל-אביב: הוצאת דביר.

De Vidas, Anath Ariel. 2002. "A Dog's Life among the Teenek Indians (Mexico): Animals' Participation in the Classification of Self and Other". *The Journal of the Royal Anthropological Institute* 8(3): 531- 550.

Hirsch, Orit. 2014. "If you eat dogs you will eat people" – Otherizing during the economic crisis on a Greek island. In Boscoboinik, Andrea and Hana Horkova (eds.). *Anthropology of Fear*. Munstar: LIT Verlag.

Mary midgley. 1994. "Beasts, Brutes and Monsters". In Ingold, Tim (ed.). *What is an Animal?* London: Routledge, Pp. 35-46.

Mullin, Molly H. 1999. "Mirrors and Windows: Sociocultural Studies of Human-Animal Relationships". *Annual Review of Anthropology* 28: 201-224.

4. 'טבע', 'סביבה' ו'תרבות' בכתיבה האנתרופולוגית הקלאסית

קריאת חובה

MacCormack, Carol P. 1980. 'Nature, Culture and Gender: a Critique'. In MacCormack, Carol p. and Marilyn Strathern (eds.). *Nature, Culture and Gender*. Cambridge: Cambridge University Press, 1-24.

Rappaport, Roy A. 1967. Ritual Regulation of Environmental Relations among a New Guinea People. *Ethnology* 6(1):17-30.

קריאת רשות

Glaken, Clarence J. 1999. 'Reflections on the History of Western Attitudes to Nature'. In Buttimer, Anne and Luke Wallin (eds.). *Nature and Identity in Cross-Cultural Perspective*. Dordrecht: Kluwer Academic, 1-18.

Leach, Edmund. 1964. "Anthropological Aspects of Language: Animal Categories and Verbal Abuse". In Lenneberg, Eric H. (ed.). *New Directions in the Study of Language*. Cambridge, Mass.: M.I.T. Press, 23-63.

Strathern, Marilyn. 1980. No Nature, No Culture – the Hagen Case. In MacCormack, Carol p. and Marilyn Strathern (eds.). *Nature, Culture and Gender*. Cambridge: Cambridge University Press, 174-221.

5. טבעתרבות ואתנוגרפיה רב-מינית – כתיבה עכשווית על יחסי אדם-סביבה
קריאת חובה

Bird-David, Nurit. 1999. "Animism" Revisited Personhood, Environment, and Relational Epistemology'. *Current Anthropology* 40(S1): 67-91.

Fausto, Carlos. 2007. Feasting on People – Eating Animals and Humans in Amazonia. *Current Anthropology* 48(4): 497-530.

קריאת רשות

Cerulo, Karen A. 2009. "Nonhumans in Social Interaction". *Annual Review of Sociology* 35: 531-552.

Freeman, Carrie P. 2010. Embracing humanimality: Deconstructing the human/animal dichotomy. In Goodale, Greg and Jason E. Black (Eds.). *Arguments about Animal Ethics*. Lanham, MD: Lexington Books, 11-30.

Hurn, Samantha. 2012. *Humans and Other Animals – Cross-Cultural Perspectives on Human-Animal Interactions*. London: Pluto Press, 125-138, 202-220.

Kakamura, Hajime. 1999. 'Ideas of Nature in East Asian Lands'. In Buttimer, Anne and Luke Wallin (eds.). *Nature and Identity in Cross-Cultural Perspective*. Dordrecht: Kluwer Academic, 19-50.

Kirksey, Eben S. and Stefan Helmreich. 2010. 'The Emergence of Multispecies Ethnography'. *Cultural Anthropologist* 25(4): 545-576.

6. 'צעד קטן לאדם, צעד גדול לכדור הארץ?' על עידן האדם (Anthropocene)
קריאת חובה

נח הררי, יובל. 2014. 'אדון עולם: הומו סאפיינס כובש את כדור הארץ'. *חיות וחברה* 51: 5-

Moore, Amelia. 2016. 'Anthropocene anthropology: reconceptualizing contemporary global change.' *Journal of the Royal Anthropological Institute* 22: 27–46.

קריאת רשות

Gibson, H. and S. Venkateswar. 2015. 'Anthropological engagement with the anthropocene: a critical review'. *Environment and Society: Advances in Research* 6(1): 5-27

Lewis, Simon L. and Mark A. Maslin. 2015. Defining the Anthropocene. *Nature* 519: 171-180.

Palsson, Gisli et al. 2013. 'Reconceptualizing the 'Anthropos' in the Anthropocene: Integrating the social sciences and humanities in global environmental change research'. *Environmental Science & Policy* 28: 3–13.

7. 'שינויי מזג האוויר הביאו אותי לחשוב' – תרבות וסביבה בתהליכי שינוי

קריאת חובה

נוה, דני. 2015. 'שינויים בתפיסת בעלי חיים וצמחים עם המעבר לחיים חקלאיים: מה ניתן ללמוד מהמקרה של הניאקה, חברת ציידים-לקטים מיערות הגשם של דרום הודו?'. *חיות וחברה* 52: 5-15.

Vishvajit Pandya. 2005. "When Land Became Water: Tsunami and the Ongees of Little Andman Island". *Anthropology News* 12-13.

קריאת רשות

Dreier, Peter. 2006. 'Katerina and Power in America'. *Urban Affairs Review* 41 (4): 528-549.

Williams, Stewart. 2008. 'Rethinking the Nature of Disaster: From Failed Instruments of Learning to a Post-Social Understanding'. *Social Forces* 87(2): 1115-1138.

8. זכויות עמים מקומיים ושימור הסביבה

קריאת חובה

Kottak, Conrad P. 1999. 'The New Ecological Anthropology'. *American Anthropologist*, 101 (1): 23-35.

Schwartzman, Stephan, Adriana Moreira and Daniel Nepstad. 2000. Rethinking Tropical Forest Conservation: Perils in Parks. *Conservation Biology* 14(5): 1351-1357.

קריאת רשות

Orlove, Benjamin and Stephen Brush. 1996. 'Anthropology and the Conservation of Biodiversity'. *Annual Review of Anthropology*, 25: 329-352.

9. פוליטיקה סביבתית וסביבה פוליטית בישראל

קריאת חובה

רבינוביץ, דני. 2006. 'סביבה'. בתוך רם, אורי וניצה ברקוביץ (עורכים). אי שוויון. באר-שבע: הוצאת אוניברסיטת בן-גוריון בנגב, 300-307.

שני, לירון. 2012. 'מרשם לטבע: הטבע בין אדמה לסביבה – המאבק על הקמת היישוב מרשם במזרח לכיש'. *סוציולוגיה ישראלית* יד(1): 57-81.

קריאת רשות

גורני, עדנה. 2011. *בין ניצול להצלה: תיאוריה אקופמיניסטית של יחסי טבע, תרבות וחברה בישראל*. חיפה: פרדס.

טלשיר, גייל. 2006. 'דבר אל העצים ואל האבנים: מנגנוני השתקה של השיח הסביבתי'. בתוך הרצוג, חנה וכנרת להד (עורכות). *יודעים ושותקים: מנגנוני השתקה והכחשה בחברה הישראלית*. ירושלים: מכון ון-ליר, 145-154.

רבינוביץ, דני. 2006. 'כת הטבע ודה-פוליטיזציה של איכות הסביבה: המקרה של כביש חוצה ישראל'. בתוך הרצוג, חנה וכנרת להד (עורכות). *יודעים ושותקים: מנגנוני השתקה והכחשה בחברה הישראלית*. ירושלים: מכון ון-ליר, 133-144.

שמואלי, דבורה. 2010. 'צדק סביבתי במציאות הישראלית'. *אקולוגיה וסביבה* 3: 36-45.

10. זכויות בעלי חיים ושמירת הסביבה – הרצאת אורח

קריאת חובה

- כהן פראן, יעל ושותפים. 2016. המתח בין זכויות בעלי חיים לבין שמירת טבע. *אקולוגיה וסביבה* 7 (1): 65-73.
- מישורי, דניאל. 2016. 'צמחונות סביבתית: אקולוגיה, אתיקה ומזון בעידן האנתרופוקן'. *חיות וחברה* 54: 50-63.
- קריאת רשות
- בן יונתן, ענת. 2013. 'לאכול ולחמול: פרדוקס אכילת בעלי חיים'. *חיות וחברה* 48: 26-35.
- וולפסון, יוסי. 2013. 'עמידה משפטית: ייצוג זכויות בעלי החיים בבתי המשפט בישראל'. *חיות וחברה* 48: 50-51.
- יוחננוף, גיל. 2010. 'אין זכויות לבעלי חיים, אבל יש צער'. *חיות וחברה* 41: 59-60.
- סינגר, פטר. 1998. *שחרור בעלי-חיים*. תל-אביב: אור-עם. הסוגנות כיום: ע"מ 251-289.
- Demello, Margo. 2012. *Animals and Society: an introduction to Human-Animal Studies*. New York: Columbia University Press, 126-142 (Chapter 7: The Making and Consumption of Meat).
- Regan, Tom and Peter Singer (eds.). 1976. *Animal Rights and Human Obligations*. Engelwood Cliffs: Prentice Hall.
11. גני חיות – בידור, חינוך או שימור מינים?
קריאת חובה
- אלעזרי, צופית. 2010. 'תרומת שילוב שני כלים טיפוליים – תצפית בבעלי חיים והבעה באומנות – בטיפול קבוצתי בבני נוער מנותקים בסיכון'. *חיות וחברה* 41: 15-27.
- טישלה, חגית, בן צבי אסרף, אורית ומייקל פריד. 2013. 'גן החיות כסביבת למידה – מאפייני התצוגות ובעלי החיים ותרומתם לחוויה החינוכית'. *עלון דע-גן* 6: 22-33.
- קריאת רשות
- Mullan, Bob and Garry Marvin. 1999. *Zoo Culture*. Illinois: University of Illinois Press.
- Norton, Bryan G. 1995. *Ethics on the ark: zoos, animal welfare, and wildlife conservation*. Smithsonian Institution Press.

Zimmermann, Alexandra, Hatchwell, Matthew, Dickie, Lesley A. and Chris West. 2007. *Zoos in the 21 Century – Catalysts for Conservation?* Cambridge: Cambridge University Press.

12. סיור מודרך בגן החיות הזואולוגי בבאר שבע וסיכום הקורס

הגלובליזציה בת זמננו- מבט ביקורתי

ד"ר דניאל דה מלאך

danield@sapir.ac.il

גלובליזציה היא שם כולל לתהליכים של הסרת מחיצות בין מדינות וזרימה גדולה יותר של הון פיננסי, סחורות, דימויים, ואנשים. תהליכים אלה התחזקו בעשורים האחרונים של המאה העשרים. בקורס יוצגו גישות שונות ואף מתנגשות הן לגבי הגורמים לתהליכי הגלובליזציה והן לגבי המגמה שלהם בעשור השני של המאה העשרים ואחת. תשומת לב מיוחדת תוקדש להקשר הישראלי.

חובות

ציון הקורס ייקבע על סמך בחינה. הבחינה תכלול חלק אחד של שאלות קצרות, שיבחן בקיאות במאמרים וחלק שני, פתוח יותר, שיבחן יכולת אינטגרציה של חומר הקריאה וההרצאות.

קריאת המאמרים הרלבנטיים לפני השיעור היא מפתח להבנת ההרצאות.

תכנית הקורס

1-2. מבוא- האמנם גלובליזציה?

Ritzer, George (2010). "Globalization I: Liquids, Flows and Structures, in: *Globalization: A Basic Text*, Oxford, Wiley and Sons. pp. 1-32. (פריט רשות)

3-4. הגלובליזציה בפרספקטיבה (נאו) ליברלית

Kegley, Charles and Shannon Blanton (2014), "International Trade in the global Marketplace", "The Demographic and Cultural Dimensions of Globalization", in: *World Politics: Trend and Transformation*, Belmont Ca., Wadsworth. pp. 339-403.

קליין דוד (2003). "חישוקי הגלובליזציה: אתגרים לניהול מדיניות חברתית בישראל" בנק ישראל, פרסומים, דברי הנגיד. (פריט רשות)

5-7. "פרדיגמת הגלובליזציה" בסוציולוגיה

Castells, Manuel (2000). "Conclusion: Making Sense of our World" in *End of Millenium*, Oxford, Blackwell, pp. 366-391.

Castells Manuel (2010) "Preface to the 2010 Edition" in *End of Millenium*, Oxford, Blackwell, pp. xiv-xxvi. (פריט רשות)

Held, David and McGrew Anthony (2007). "introduction", "Implementing Cosmopolitan Social Democracy", in: *Globalization\Anti-Globalization*, Malden Ma. Polity, pp. 1-9. 220-236.

רם אורי (2005) "גלובליזציה (II)" בתוך: הגלובליזציה של ישראל: מקורולד בתל אביב, ג'יהאד בירושליים, תל אביב, רסלינג, עמ' 47-75.

8-9 הגלובליזציה בפרספקטיבה (נאו) ריאליסטית.

הנטינגטון סמואל (2003). "העידן החדש בפוליטיקה העולמית" בתוך: התנגשות הציביליזציות, ירושליים, שלם, עמ' 3-32.

סופר, ארנון (2006). "מאבקים על מים במזרח התיכון", "הנפט- המשאב האסטרטגי של המזרח התיכון", "אתגרי ישראל נוכח הגיאופוליטיקה של המזרח התיכון" בתוך: סוגיות בגאופוליטיקה של המזרח התיכון, תל אביב, משרד הביטחון, עמ' 116-149.

Mearsheimer, John J (2011). "Imperial by design" *The National Interest* 111, 16-34. (פריט רשות)

10-12 הגלובליזציה בפרספקטיבה רדיקלית שמאלית

Wallerstein, Immanuel (2004). "Globalization: A long way Trajectory of the World System in: *The Decline of American Power, the U.S in a Chaotic World*, New York, The New Press. 45-69 pp. 255-281.

Shiva, Vandana (2005). *Earth Democracy: Justice, Sustainability, and Peace*, London, Zed Books. pp. 9-11, 29-67.

דה מלאך, דניאל (2009). "איפה הכיבוש, האפליה והאימפריאליזם? הערות לדין על השלכות הגלובליזציה בישראל", *תיאוריה וביקורת* 35, 111-139.
13. סיכום

Wallerstein Immanuel, Randall Collins, Michael Mann, Georgi Derluguian and Craig Calhoun (2013): "Collective Conclusion: Getting Real" in *Does Capitalism Have a Future*, Oxford, Oxford University Press, pp. 163-192.
(פריט רשות)

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
סמסטר ב', תשע"ז (2016-17)
תואר ראשון

לקרוא פמיניזם ערבי במזה"ת

ד"ר סראב אבורביעה-קווידר

שעות קבלה: 14:00–15:00 חדר 364

sarab@bgu.ac.il

הקורס יחשוף את הסטודנטים לשיחים פמיניסטיים עיקריים במזרח התיכון ויבחן את האתגרים, הקשיים והפתרונות השונים שמציעים שיחים אלה. שיחים אלו יזמנו דיון במושגים כגון כוח, פטריארכליות, אג'נסי, מבני כוח, התנגדות, פוליטיקה של ייצוג ועוד. נשאל: האם קיים שיח פמיניסטי אחיד בקרב נשים ערביות? מהם האתגרים עימם מתמודדות נשים ערביות בעולם הערבי והמערבי? מהם אסטרטגיות ההתמודדות שנשים ערביות מפתחות על מנת להתמודד אל מול מבני דיכוי פוליטיים/דתיים/חברתיים וכלכליים? ולבסוף נבחן אסטרטגיות התמודדות של נשים בקונטקסט המקומי של החברה הפלסטינית בישראל. הקורס יכלול הרצאות פרונטליות, דיונים, הרצאות אורח וסיור.

חובות הסטודנטים:

1. נוכחות והשתתפות מלאה בכל השיעורים
2. פרזנטציות (30%)
3. עבודה סופית (60%)
4. סיור לארגון פמיניסטי (10%)

שיעור 1:

הקדמה: שורשי התפתחות השיח הפמיניסטי הערבי ומושגים מרכזיים

Abu-Loghud, Lila. 2001. Orientalism and ME feminist studies. *Feminist Studies* 27 (1): 101-113.

Abu-Lughod, Lila. 1990. Zones of theory in anthropology of the Arab world. *Annual Review of Anthropology*, 18 (2): 267-306.

Mohanty, Chandra Talpade. 1991. "Under Western Eyes: Feminist Scholarship and Colonial Discourses." In Chandra Talpade Mohanty, Ann Russo, and Lourdes Torres, eds. *Third World Women and the Politics of Feminism*, 51-80 **HQ 1870.9.T49 1991**

שיעור 2:

הופעת תנועות הנשים הפמיניסטיות הראשונות:

אבו-בקר, ח'. 2015. 'התנועה הנשית-פמיניסטית הפלסטינית בתוך ישראל', א' סבאג'-חורי ונ' רוחאנא (עורכים), הפלסטינים בישראל: עיונים בהיסטוריה, בפוליטיקה ובחברה. חיפה: מדא אלכרמל, המרכז הערבי למחקר חברתי-יישומי: 206--224.

אפרתי, נגה. 1999. "אלנאהדה אלניסאאיה: הופעת תנועות נשים במזרח התיכון וביטוייה בעיראק". בתוך, רות רוזד ונגה אפרתי (עורכות), נשים ומגדר במזרח התיכון במאה העשרים. הוצא' מאגנס, האוניברסיטה העברית ירושלים. עמ' 27-7.

לקריאה נוספת:

Kar, Mehrangiz. 2005. "Women and Civil Society in Iran." In Fereshteh Nourai-Simone, ed. *On Shifting Ground: Muslim Women in The Global Era*, 216-232.

שיעור 3:

בין שיח פמיניסטי חילוני ואיסלאמי:

Badran, Margot. 2005. "Between Secular and Islamic Feminism/s: Reflections on the Middle East and Beyond," *JMEWS* 1(1), 6-28.

רשות:

Ahmed, L. (1993). *Women and gender in Islam- Historical roots of modern debate*. Cairo: American University of Cairo Press. **HQ 1784.A67 1992**

Hatem, Mervat. 1993. "Toward the Development of Post-Islamist and Post Nationalist Feminist Discourses in the Middle East." In Judith Tucker, ed. *Arab Women: Old Boundaries, New Frontiers*, 29-48. **HQ 1784.A72 1993**

Paidar, P. (1996). Feminism and Islam in Iran. In D. Kandiyoti (Ed.), *Gendering the Middle East – Emerging perspectives* (pp. 51-67). London: Syracuse University Press. **HQ 1075.5.M5G4 1996**

שיעור 4:

ניצנים ראשונים לשחרור נשים במצרים:

קאסם אמין, 1992. שחרור האישה: מסמך בהיסטוריה של הפמיניזם המצרי. קהיר:
האוניברסיטה האמריקאית בקהיר. **HQ 1793.Q313 1992**

שיעור 5:

שיחים פמיניסטיים אודות מיניות, גוף ורעלה:

Abu-Odeh, L. (1993). Postcolonial feminism and the veil: thinking the difference. *Feminist Review*, 43 Spr.: 26-37.

Mernissi, Fatima (1987). Beyond the veil: male-female dynamics in modern Muslim society. Indiana University Press

Mahmood, Saba. 2001. Feminist theory, embodiment and the docile agent: some reflections on the Egyptian Islamic revival. *Cultural Anthropology*.16 (2): 202-236.

רשות:

אל-סעדאווי נוואל. 1980. **מאחורי הרעלה: נשים בעולם המערבי**. הוצאת מסדה

Ahmed, Lila. 1993. Women and Gender in Islam: Historical Roots of Modern Debate. Yale University Press.

שיעור 6:

אזרחות ממוגדרת והחלוקה בין פרטי לציבורי: המקרה הלבנוני

Joseph, S. 2001. "The Public/Private. The Imagined Boundary in the Imagined Nation/State/Community: The Lebanese Case." *Feminist Review* 57 (Autumn): 73-92.

Nelson, C. 1974. "Public and Private Politics: Women in the ME World" *American Ethnologist* 1(1): 551-564

רשות:

Joseph, Suad. 2000. "Gendering Citizenship in the Middle East." In Joseph Suad ed. *Gender and Citizenship in the Middle East*, 3-30. **JQ 1758.A92G45 2000**

שיעור 7: אזרחות ממוגדרת והחלוקה בין פרטי לציבורי: המקרה הסעודי

Alsuwaigh, Siham. 1989. "women in transition: the case of Saudi Arabia", *J. of Comparative Family Studies* 20: 67-78

Doumato, Eleanor. 1992. "Gender monarchy and national identity in Saudi Arabia", *British J. of Middle eastern Studies* 19: 31-47

Doumato Eleanor, 1999. "Women and work in Saudi Arabia: Hoe flexible are Islamic margins?", *Middle eat Journal*, 53: 568-583

רשות:

Le Renard, Amelie. 2008. "Only for women: women, the state and reform in Saudi Arabia. Middle east Journal, 62: 610-629

Mtango, Sifa. 2004. "a state of oppression? Women's rights in Saudi Arabia", Asia-Pacific Journal on Human Rights and the Law 1: 49-67

שיעור 8:

פרקטיקות לשינוי בחוקי המעמד האישי:

קוזמא, ליאת. 2003. נשים כותבות היסטוריה: פמיניזם ושינוי חברתי במרוקו. מרכז משה דיין ללימודי המזה"ת ואפריקה: ת"א. **HQ 1791.K69 2003**

שיעור 9:

מיקוח עם הפטריארכליות:

Kandiyoti, Deniz. 1988. Bargaining with patriarchy. *Gender and Society*, 2: 274-290.
(בעברית: קנדיוטי דניס, 2014. "נושאות ונותנות עם הפטריארכיה" (עמ' 106) בתוך: הרצוג, חנה ופירליה לפידות ענת (עורכות) **פרדוקס ספינת תזאוס: מגדר, דת ומדינה**. ירושלים: מכון ון ליר והקיבוץ המאוחד.)

Abu-Rabia-Queder, Sarab. 2009. Politics of conformity: power for creating change. *Ethnology* 47 (4): 209-225.

שיעור 10:

משמעויות אלטרנטיביות ל"כוח" ו"התנגדות":

Lila Abu-Lughod. 1990. "The Romance of Resistance: Tracing Transformations of Power through Bedouin Women," *American Ethnologist*, vol. 17, no. 1: 41-55.

רשות:

Agbese, Ori. 2003. Maintaining power into face of political, economic and social discrimination: The tale of Nigerian women. *Women and language*, 26 (1): 18-25.

שיעור 11:

אסטרטגיות התמודדות של נשים פלסטיניות בישראל

אבורביעה-קווידר, סראב ווינר-לוי נעמי. 2011. "המרחב הפלסטיני, המרחב הישראלי והעצמי: מבט מחודש על זירות התמודדות של נשים פלסטיניות בישראל". המשפט, כתב עת לענייני משפט. כרך טז' גיליונות 1-2: עמ' 375-398.

רשות:

אבורביעה-קווידר, סראב ווינר-לוי נעמי. 2010. נשים פלסטיניות בישראל: זהות, יחסי כוח והתמודדות. מכון ון ליר והקיבוץ המאוחד: ירושלים.

אבורביעה-קווידר, סראב. 2008. מודרות ואהובות: סיפורי חייהן של נשים בדוויות משכילות. מאגנס: ירושלים.

שיעור 12: סיור

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
סמסטר ב', תשע"ז (2016-17)
תואר ראשון

שיעורים 13-14: מצגות של הסטודנטים.

רשימה ראשונית של ספרים לפרזנטציות:

- טל ענבל, 2015. בשליחות התנועה: אקטיביזם נשי בתנועה האסלאמית בישראל. ת"א: אוניברסיטת תל אביב.
- אבורביעה-קווידר, סראב. 2008. מודרות ואהובות: סיפורי חייהן של נשים בדוויות משכילות. ירושלים: מאגנס.
- אבורביעה-קווידר, סראב. 2017. זהות מעמדית בהתהוות: פלסטיניות פרופסיונליות בנגב. ירושלים: מאגנס.
- קוזמא, ליאת. לנוכח בית הדין השרעי: תהליכי שינוי במעמדן של נשים מוסלמיות בישראל ובמזרח התיכון. רסלינג.
- וינר-לוי, נעמי. 2011. פוסעות על חבל דק: סיפורי חיים של נשים דרוזיות פורצות דרך. באר שבע: הוצאת אונ. בן גוריון.
- ספרים ורומנים של נוואל אלסעדאווי:
1960. "זכרונותיה של אישה רופאה" • 1987 - "נפילת האימאם" • "מאחורי הרעלה - נשים בעולם הערבי" • "אלוהים שוכב בערשו של הנילוס"

Abu-Lughod L (2013) Do Muslim Women Need Saving? Cambridge MA: Harvard University Press

Ahmed, L. (1993). Women and gender in Islam- Historical roots of modern debate. Cairo: American University of Cairo Press

Joseph, S. (Ed.). (1999). Intimate Selving in Arab families: Gender, Self and Identity. N.Y: Syracuse University Press

Mernissi, Fatima (1987). *Beyond the veil: male-female dynamics in modern Muslim society*. Indiana University Press.

Mernissi, Fatima (1994). *The harem within* (Bantam reprint. ed.). Toronto: Bantam Books

מחאה גלובלית נגד אי-שוויון

פרופ' לב גרינברג

הקורס ידון בתופעת המחאה שהתפרצה בשנת 2011 והתפשטה בעולם כולו. ייבחנו הרקע הכלכלי, פוליטי וחברתי של ההפגנות, הרפרטואר של כיבוש הכיכר המרכזית, המסגור של המחאה וגם התהליכים שהיא חוללה. התלמידים מצופים להיות נוכחים בשיעורים, לקרוא את החומר הביבליוגרפי לכל שיעור ולהשתתף בדיונים. ההשתתפות בכיתה מהווה 20% מהציון הסופי. בסוף הקורס יוגש רפרט בו ינותח מקרה ספציפי של מחאה במקום כלשהו בעולם (למעט ישראל), שייבחר בהתייעצות עם המרצה.

רשימה ביבליוגרפית:

- * Tilly C. and S. Tarrow (2007) Contentious Politics, Ch. 3 "Regimes, Repertoires and Opportunities", Paradigm Publishers: Boulders, London.
- * Tarrow S. (1998) "Cycles of Collective Action: Between Moments of Madness and the Repertoire of Contention", in Repertoires and Cycles of Collective Action, ed. By Traugot, Durham, N.C. Duke UP.
- * Grinberg, L. (2013) Mo(ve)ments of Resistance, Albany: Academic Studies Press, Pp. 37-59, 275-313.
- * Gamson, WA (1995) "Constructing Social Protests" in Social Movements and Culture, ed by Johnston and Klandermans, Minneapolis, University of Minnesota Press, pp. 85-106.
- * Koopmans Ruud. (1996) "New social movements and changes in political participation in Western Europe", West Europe Politics, 19, pp. 28-50.
- * Giugni M (1998) "Was It Worth the Effort? The Outcomes and Consequences of Social Movements." *Annual Review of Sociology* Vol. 24: 371-393."

- * Wieviorka M (2005) "After New Social Movements" Social Movement Studies, 4-1, pp 1-19.
- * Ayres JM (2005) "Framing Collective Action against Neoliberalism: The Case of the 'Anti- Globalization' Movement", Journal of World-Systems Research, 10:1, 11-34.
- * Standing, G. (2011) The Precariat, the New Dangerous Class, London and New York: Bloomsbury Academy, Pp. 1-25.
- * Castells, M. (2012) Networks of Outrage and Hope, Cambridge: Polity Press. Pp. 1-19, 156-217.
- * Anheier, H., Kaldor, M., & Glasius, M. (2012). The Global Civil Society Yearbook: Lessons and Insights 2001-2011, pp. 2-27, in Kaldor, M. Moore, H.H. & Selchow, S. (eds.), Global Civil Society 2012: Ten Years of Critical Reflection. Basingstoke: Palgrave Macmillan. Pp 2-27, 204-217.
- * Maeckelbergh M (2012) "Horizontal Democracy Now: From Alterglobalization to Occupation", Interface, 4:1, 207-234.
- * Bayat, Asef, (2013) "Revolution in Bad Times." *New Left Review*, no. 80: 47-60.
- * Oxhorn, P. (1995) "From Controlled Inclusion to Coerced Marginalization: The Struggle for civil society in Latin America", in Hall, J. A. (ed.) Civil Society, Theory, History, Comparison. Cambridge: Polity Press. Pp 250-277.
- * Grinberg, L (unpublished) "Why Occupy, Why not? Comparing Global-Local Political Processes in 2011: Tunisia, Egypt, Chile and Israel"

מחאה ומדיה חדשה במרחב הציבורי

ד"ר יפעת גוטמן
סמסטר ב', יום ב', 12-14.

ד"ר יפעת גוטמן, ליצירת קשר gutmany@bgu.ac.il, שעות קבלה: ימי שלישי 10-12
בתיאום מראש

גלי המחאות החברתיות והפוליטיות שבאו זו אחרי זו - החל ב"אביב הערבי", דרך המחאה החברתית בקיץ הישראלי, Occupy Wall Street האמריקאי שהחל בסתיו ואחריו מחאת החורף באוקראינה, וכן בטורקיה ובמקומות נוספים – העניקו נראות לתופעת ההתארגנות העממית במרחב הציבורי. כיצד ניתן להסביר ולהשוות תופעה זו של מחאה המתרחשת בהקשר ספציפי ונסובה על בעיות וטענות הייחודיות לו, אך מהדהדת בהקשרים אחרים סביב טענות שונות; מה היה תפקידה של המדיה החדשה בהנעת ציבורים וקהלים בגלי המחאה השונים; ואיך עשוי תפקיד זה לשנות תפיסות בסיסיות של הזירה הציבורית? הקורס בוחן אם גלי מחאות הם תופעה מקומית או גלובלית, חדשה או ישנה, וכיצד רשתות של אקטיביסטים הנעזרים בטלפונים סלולריים, מצלמות דיגיטליות ומדיה חברתית מציעים קריאה ביקורתית של התפיסה הליברלית של הספירה הציבורית. הקורס יציג תיאוריות ודיונים מרכזיים על המרחב הציבורי בהקשר של גלי מחאה ומדיה, כמו גם מקרי מבחן שונים, מתוך מבט השוואתי על תופעות אלה ועל דרכי מחקרן.

מטלות הקורס והרכב הציון הסופי:

1. קריאה שוטפת, נוכחות קבועה והשתתפות פעילה - מותרת היעדרות מנומקת מלא יותר משלושה שיעורים במהלך השנה. חומרי הקריאה מצויים כולם באתר של הקורס, אנא הביאו את הטקסטים הרלוונטיים איתכם לשיעור (בעותק דיגיטלי או מודפס).
2. תגובות לקריאה - 20%. כל משתתפי הסמינר יהיו מחויבים להגיש שלוש תגובות אישיות קצרות בכל סמסטר (2-3 פסקאות כל אחת) לחומרי הקריאה של הסמינר. התגובות צריכות להישלח דרך אתר הקורס עד שמונה בבוקר יום השיעור שבו יידון הנושא שאליו הן

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
סמסטר ב', תשע"ז (2016-17)
תואר ראשון

{ 223 }

מתייחסות. על התגובות לכלול שניים ממאמרי החובה לאותו שיעור. תגובות שיגיעו באיחור לא יתקבלו. בתגובה יש לכתוב את דעתכם הביקורתית על קטעי הקריאה בכמה פסקאות. הכוונה איננה לתאר את הכתוב אלא להביע דעה, לשאול שאלות, להשוות לקטעי קריאה אחרים שעסקנו בהם, או לדון בתרומתו לנושאים שעלו בקורס עד כה. התגובות לא יקבלו ציון אך ייקראו ויוזכרו בשיעור לעתים. אי הגשת שלוש תגובות בזמן או כתיבתן באופן שאינו תואם לדרישה ייפגעו בציון הסופי.

3. מטלת אמצע – 20%. להגשה ב-8.5.17 עד מועד תחילת השיעור.

4. עבודת סיום - 60% - להגשה בשיעור האחרון של הסמסטר.

מערך השיעורים:

13.3.17 – הקדמה

22.3.17 - **א. המרחב הציבורי**: תפיסות תיאורטיות

הספירה הציבורית הליברלית של יורגן האברמס

הברמס, יורגן. 2001. "המרחב הציבורי", בתוך דן כספי (עורך) *תמונות בראש: דעת קהל*

ודמוקרטיה

האוניברסיטה הפתוחה, עמ' 63-57

Calhoun, Craig. 1993. "Introduction" in Haberman and the Public Sphere
Cambridge: MIT Press, pp. 1-32

27.3.17 – ה-public domain של חנה ארנדט

Arendt, Hannah (1958, reprinted 1998) *The Human Condition*. Chicago:
University of Chicago Press, pp. 50-7

קריאה מומלצת:

-- (1963, reprinted 1982) *On Revolution*, Westport, Conn.: Greenwood Press

-- (1958, 2nd edition 1966) *The Origins of Totalitarianism*, New York: Harcourt,
Brace & World

(שניהם לנוכח התפיסה היוונית)

– 3.4.17

ביקורות

Benhabib, Seyla (1993) "Models of Public Space: Hannah Arendt, the Liberal Tradition, and Jurgen Habermas" in Craig Calhoun (ed.) *Habermas and the Public Sphere*, Cambridge: MIT Press. pp. 73-98

Warner, Michael. 1993. "The Mass Public and Mass Subject" in Craig Calhoun (ed.) *Habermas and the Public Sphere*, Cambridge: MIT Press. pp. 377-401

24.4.17 – המשך ביקורות

(בחרו שני מאמרים)

Eley, Geoff (1993) "Nations, Publics, and Political Cultures: Placing Habermas in the Nineteenth Century" in Craig Calhoun (ed.) *Habermas and the Public Sphere*, pp. 289-339

Fraser, Nancy (1993) "Rethinking the Public Sphere: A contribution to the critique of actually existing democracy" in Craig Calhoun (ed.) *Habermas and the Public Sphere*, pp. 109-142

Landes, Joan (1998) *Women and the Public Sphere in the Age of the French Revolution*, Ithaca: Cornell University Press

Ryan, Mary P. (1993) "Gender and Public Access: Women's Politics in 19th Century

America." in Craig Calhoun (ed.) *Habermas and the Public Sphere*,
Cambridge: MIT Press. pp. 259-88

– דיון ופירונית/הצעות לתיקון

Warner, Michael. 2005. *Publics and Counterpublics*, New York: Zone Books.
pp. 8, 10-11, 49-51, 54-7, 63, 87-9

*****תימסר מטלת אמצע במודל. מועד הגשה: 8.5, עד תחילת השיעור.**

8.5.17 – גלי מחאות:

מהפיכות שנות השישים של המאה העשרים

Gitlin, Todd. 1969. "New Left: Old Traps." *Ramparts*, Sep., 20 and 57–8.

Miller, James. 1987. *Democracy is in the Streets: From Port Huron to the
Siege of Chicago*. Harvard UP

קריאה מומלצת:

Gitlin, Todd. 1987. *The Sixties: Years of Hope, Days of Rage*. Toronto et al:
Bantam Books.

https://archive.org/stream/TheSixties/yearsofhope_djvu.txt

15.5.17 – גלי מחאות בהיבט השוואתי

Frankel, Oz. 2012. "The Black Panthers in Israel and the Politics of Radical
Analogy." In Nico Slate (ed.), *Black Power Beyond Borders* Bakinsdale:
Palgrave Macmillan, pp. 81-106

Klimke, Martin and Joachim Scharloth .2009. "Utopia in Practice: The Discovery of Performativity in Sixties' Protest, Arts and Sciences." In "The Utopian Years: 1968 and Beyond. Movement Dynamics and Theoretical Implications," Special Issue, *Historiein* 9, pp. 46-56.

Taylor, Blair. 2013. "Long Shadows of the New Left: From Students for a Democratic Society to Occupy Wall Street" in Laura Bieger, Christian Lammert (eds.), Revisiting the Sixties: Interdisciplinary Perspectives on America's Longest Decade. Pp. 77-93

IX

Epstein, Barbara (2001). "Anarchism and the Anti-Globalization Movement." *Monthly Review*, 53:4. 22 July 2013 <http://monthlyreview.org/2001/09/01/anarchism-and-the-anti-globalization-movement>.

22.5.17 - מרחב ציבורי גלובלי לעומת מרחב לאומי?

Fraser, Nancy (2007) "Transnationalizing the Public Sphere: On the Legitimacy and Efficacy of Public Opinion in a Post-Westphalian World" *Theory, Culture & Society* 24 (4), pp. 7–30

Tarrow, Sidney. 2005. "Introduction" *The New Transnational Activism* Cambridge University Press.

Recommended:

Pleyers, Geoffrey. (2010) Alter-Globalization: Becoming Actors in the Global Age Polity,

----. (2012a) *Global Civil Society* Chapter 10: "A Decade of World Social Forums: Internationalization without Institutionalization?" pp. 166-181

Dayan, Daniel, Katz, Elihu (1992) *Media events: the live broadcasting of history*, Cambridge, Mass. ; London : Harvard University Press

29.5.17 - מחאה גלובלית או במקומות שונים על הגלובוס?

Glasius, Marlies and Geoffrey Pleyers. 2013. "The Global Moment of 2011: Democracy, Social Justice and Dignity" *Development and Change* 44(3): 547–567

Players, Geoffrey (2012b) "Beyond Occupy: progressive activists in Europe" *Open Democracy*

<https://www.opendemocracy.net/geoffrey-pleyers/beyond-occupy-progressive-activists-in-europe>

5.6.17 – III. מדיה

הדיון על תפקיד התקשורת בדמוקרטיה

Dewey, John. 1954. *The Public and its Problems*. Chicago: Swallow Press

Lippmann, Walter. 1997. *Public Opinion*. New York: Free Press

קריאה מומלצת:

Lippmann, Walter. 1993. *The Phantom Public*. New Brunswick, N.J.: Transaction Publishers

Habermas, 1982. "A Reply to My Critics," in John B. Thompson and David Held, eds.

Habermas: Critical Debate, London: Macmillan, pp. 219–317

Habermas. 1984. *The Theory of Communicative Action*. Volumes 1 and 2.
Boston: Beacon Press.

12.6.17 – אמצעי מדיה אלקטרוניים בהשוואה למודפסים

Horkheimer, Max and Adorno, Theodor W (1972) "The Culture Industry:
Enlightenment as Mass Deception," in *Dialectic of Enlightenment*. New York:
Herder and Herder, pp. 121, 136, 158

מאמר נוסף יימסר בהמשך

הקרנת קטעים מהסרט Hypernormalization

<https://www.youtube.com/watch?v=-fny99f8amM>

קריאה מומלצת:

Baudrillard, Jean (1988) *Selected Writings*, ed. Mark Poster. Stanford;
Stanford University Press, pp.166-84

Chomsky, Noam (1989) *Necessary Illusions: Thought Control in Democratic
Societies*. Boston, MA: South End Press, pp. 1-12

Debord, Guy (1994) *The Society of the Spectacle*. New York : Zone Books,
pp. 25-46

Postman, Neil (1986) *Amusing Ourselves to Death: public discourse in the
age of show business*. New York: Penguin Books, pp. 92, 130, 140-141

19.6.17 – מדיה אלקטרוניים ואפשרויות חדשות של מחאה ודיון ציבורי

Marshal McLuhan (1994 [1964]) *The Medium is the Message*

Nahon, Karine, 2016. "Where there is Social Media there is Politics." In Bruns
A., Skogerbo E., Christensen C., Larsson O.A. and Enli G.S., (Eds.) New
York, NY: Routledge

קריאה מומלצת:

Boyd, D. M., & Ellison, N. B. (2007). Social network sites: Definition, history, and scholarship. *Journal of Computer-Mediated Communication*, 13(1), article 11. <http://jcmc.indiana.edu/vol13/issue1/boyd.ellison.html>

Dayan, Daniel (2005) "On mothers, midwives and abortionists: the genealogy and obstetrics of audiences and publics" in Livingstone, S.(ed.) *Audiences and Publics* . San Francisco: intellect press.

Walter Benjamin (1998 [1936]) *The Work of Art in the Age of Mechanical Reproduction*

מתן מטלת סיכום

26.6.17 – סיכום הסמסטר, הגשת מטלת הסיכום

מיגדר, פמיניזם וחברה

דר' ניצה ברקוביץ

יתכנו שינויים ברשימת הקריאה

תיאור הקורס:

האופן בו אנו מפרשים ומבינים את ההבדלים בין גברים ונשים - הינו קריטריון מרכזי המארגן את החיים החברתיים של יחידים (מערך הזדמנויות, חסמים זהויות) ומונח בבסיס כל המוסדות החברתיים (פוליטיים, כלכליים ותרבותיים). הסדר המיגדרי בנוי על יצירת קטגוריות (המסתמכות על "הבדלים בין המינים") ועל יצירת היררכיה ביניהם. מטרת הקורס הינה להבין את התהליכים המייצרים את הסדר המיגדרי ואת הזהויות המיגדריות, להתחקות אחר הדינמיקות המשמרות אותם ולזהות להצביע גם האפשרויות לשינוי חברתי. נלמד כיצד מתקשר מבנה הכוח המיגדרי עם מבני כוח אחרים כמו גזע, אתניות ומעמד ובין כיצד דרכי החשיבה הפמיניסטיות השונות משמשות הן כלי לבניית תיאוריה ולניתוח בקורתי של החברה והן אמצעי לפעולה לשינוי חברתי.

הדגש בקורס יהיה על החברה והחברות בישראל – נכיר את המופעים המקומיים של דרכי חשיבה ופעולה פמיניסטית, כולל אלה הייחודיים לחברה כאן ונלמד על יחסי הגומלין שבין ההקשר החברתי הרחב (כולל מבנים, תהליכים ודרכי חשיבה ואידיאולוגיות) לבין המערכות המארגנות את המשטרים/ים המגדריים בישראל.

דרישות הקורס:

1. קריאת מאמרי החובה (מצוינים ב *) המאמרים מצויים באתר הקורס או on-line
2. כתיבת מינימום חמישה (אפשר יותר) דוחות קריאה במהלך הסמסטר בהתאם לשאלות מנחות שיינתנו מראש. השאלות יהיו על המאמרים שברשימת הקריאה. אתם יכולים לבחור איזה דוחות להגיש אבל עליכם להגיש אותם לפני השיעור בו נדון במאמר עליו כתבתם. שני הדוחות הראשונים הינם חובה. יש להשלים את המכסה הנדרשת עד שבועיים לפני סוף הסמסטר.

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
סמסטר ב', תשע"ז (2016-17)
תואר ראשון

{ 232 }

אורך הדוחות לא יעלה על 400 מילים.
הציון על הדוחות הינו עובר/לא עובר. על מנת להיות זכאים להגיש את עבודת הבית יש לקבל ציון 'עובר' על חמישתם כך שבמידה וסטודנט/ית קיבל/ה ציון 'לא עובר' עליה/יו להגיש דוח נוסף. דוחות מצטיינים יקבלו נקודות בonus.
3. עבודת בית (עבודת סיכום קורס). את השאלות לעבודה תקבלו בשבוע האחרון ללימודים ויש להגיש אותה שבוע לאחר תום הלימודים.

הרכב הציון:

10% השתתפות בדיונים בכיתה

90% עבודת בית

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
סמסטר ב', תשע"ז (2016-17)
תואר ראשון

{ 233 }

מיגדר, הסטוריה, הטרונומרמטיביות, לימודי מיגדר ולימודים קווירים

דפנה יואל. הרצאה על מוח ומגדר. מתוך: מבוא לפמיניזם. גלי צה"ל.

* חנה הרצוג. 2006. "מיגדר". בתוך אי/שוויון בעריכת אורי רם וניצה ברקוביץ. הוצאת הספרים של אוניברסיטת בן גוריון בנגב. עמ' 220-227.

* עפרי אילני "נגע נפוץ במזרח" תיאורים של הומוסקסואליות בעיתונות העברית של תקופת המנדט. זמנים 131: 8-21

* זיו, עמליה 1999. "דנה אנטרנשיונל". בתוך עדי אופיר (עורך) 48ל50: מומנטים ביקורתיים בתולדות מדינה ישראל. ירושלים, תל אביב: מכון ון ליר בירושלים והקיבוץ המאוחד. עמ' 401-4011

* הרצוג, חנה. 2000. "ידע, כוח ופוליטיקה פמיניסטית". בתוך ח. הרצוג (עורכת) חברה במראה, תל אביב: הוצאת רמות, עמ' 269-293.

פמיניזם

* ברקוביץ, ניצה. 2006. "פמיניזם". מתוך: אי/שוויון, בעריכת אורי רם וניצה ברקוביץ. הוצאת אוניברסיטת בן גוריון. עמ' 324-331.

* פוגל-ביזאוי, ס. (2010), "הנשמע קולן? זרמים פמיניסטיים כיום בישראל", פנים, רבעון לתרבות, חברה וחינוך, 49, (עמ' 46 - 55), הסתדרות המורים

* טריגר, צבי. 2016. תיאוריות פמיניסטיות וזכויות להט"ביות. בתוך: זכויות הקהילה הגאה בישראל. בעריכת ע. מורגנשטרן, י. לוינסקי ואלון הראל. ירושלים: נבו. 81-116

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
סמסטר ב', תשע"ז (2016-17)
תואר ראשון

{ 234 }

- קמיר, אורית. 2002. *פמיניזם, זכויות ומשפט*. האוניברסיטה המשודרת. משרד הבטחון.
פרק א'. "פמיניזם – תיאוריה ואקטיביזם" 17-30.
* פרק ב'. "ההיסטוריה של התנועה הפמיניסטית ומושגי יסוד" 31-48.
* פרק ד'. "הזכות לשוויון". 61-71.

- * בל הוקס. 2002 (2000). *פמיניזם זה לכולם*. חיפה: פרדס.
מאבק מעמדי פמיניסטי. עמ' 46-52.
נשים בעבודה. עמ' 57-62.

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
סמסטר ב', תשע"ז (2016-17)
תואר ראשון

{ 235 }

גזע ומיגדר. עע' 63-67.

יאלו השש. פמיניזם מזרחי. מתוך מבוא לפמיניזם. גלי צה"ל.

* דגן, נגה. 1996. משבר הזהויות בפמיניזם. מצד שני, גליון 4, עע' 28-31.
מוסף פמיניזם מזרחי. 1996. מתוך: מצד שני. 5-6. עע' 25-39

* [שירן ויקי](#) (2002) לפענח את הכוח, לברוא עולם חדש, פנים: כתב עת לתרבות, חברה
וחינוך. (22)

<https://www.itu.org.il/?CategoryID=521&ArticleID=1415>

* רונית עיר שי על פמיניזם דתי. תוך מבוא לפמיניזם. גלי צה"ל.

טובה כהן. 2006. מנהיגות דתית נשית: האורתודוקסיה המודרנית בישראל כמקרה מבחן.
תרבות דמוקרטית, כרך 10. 251-296.

מוצפי-הלר, פנינה. לקרוא את בל הוקס בישראל: פמיניזם רדיקלי, חשיבה ביקורתית ואחוות
האחיות החדשה. מתוך: דרכים לחשיבה פמיניסטית. בעריכת ניצה ינאי ואחרות. 581-618

שמיסאן, דנה. 2015. [כשאומרים לנו "סבתא שלכן פמיניסטית": על נשים מזרחיות
ופמיניזם דתי...](#)

מתוך: העוקץ (on-line)

פמיניזם בדואי – בין קידמה למסורת. פאנל על פמיניזם ערבי-בדואי, באוניברסיטת בן גוריון
26.11.16

https://www.youtube.com/watch?v=w_r45HWCguo

דהאן-כלב, הנרייט. 2006. פמיניזם מזרחי, פוסט קולוניאליזם וגלובליזציה. תרבות
דמוקרטית, 10, 135-161 (רשות).

תורג'מן, ורד. 2011. "מעברה על הדשא": מיקומים פוליטיים מצטלבים במאבק להשתתפות שוויונית בזירה הפמיניסטית בשנות ה-90. עבודת תיזה. אוניברסיטת תל אביב.

[*ישכר, חדוה. 2011. פמיניזם וקפיטליזם חיים כאן בכיף? הגדה השמאלית on-line](#)

פרטי/משפחתי/ביתי וציבורי

* הרצוג, חנה 1994. "פרק 2: נשים ופוליטיקה: השסע בין הפרטי והציבורי" מתוך: נשים ריאליות. מכון ירושלים לחקר ישראל. עע' 26-35.

* יזרעאלי, דפנה. 2001. "יחסי עבודה משפחה: המקרה של נשים במעמדות הביניים בישראל". "מעשה ידיה": אשה בין עבודה ומשפחה, בעריכת טובה כהן. אוניברסיטת בר אילן. עע' 3-16.

אבתסאם ברכאת. 2015. על הפרטי, הקולקטיבי והציבורי בחברה הדרוזית הכפרית. מתוך: אסטרטגיות ופרקטיקות פעולה של נשים דרוזיות כנגד יחסי כוח מרובים. עבודת דוקטורט. אוניברסיטת בר אילן.

אילוז, אווה. 2008. אינטימיות קרה: עלייתו של הקפיטליזם הרגשי. תל אביב: הקיבוץ המאוחד.

אלאסד אלהוזייל, נוזהה. 2016. ה"בית". בתוך: כשהצל גדול סימן שהשמש שוקעת: חייהן של נשים בדואיות בראי השינויים. ת"א: רסלינג. עע' 119-134.

הורות, זוגיות, משפחה (משפחה גרעינית, משפחה מורחבת, משפחה חדשה, משפחה מורכבת ...)

- * הקר, דפנה. 2011. סוגיות משפחתיות בעיניים משפטיות. האוניברסיטה המשודרת.
- ביז'אוי, סילביה. 2009. משפחות בישראל: מגמות ומאפיינים. כוורת, גליון 17. דפנה בירנבוים-כרמלי. "יותר זול מעולה חדש". על מדיניות הפריון והפוליטיקה של 'המשפחה הטבעית' בישראל.
- * ערן-יונה, מיטל. 2013. "ארגון" ישן" אבות "חדשים" קצינים לוחמים בין הקריירה הצבאית לאבהות". מיגדר: כתב עת למיגדר ופמיניזם, גליון 2, עע' 1-26. (כתב העת מקוון).
- אמהות משקיעות נגד אמהות שוקעות: הקרב על תואר האמא המושלמת נענע10**
- דונת, אורנה. 2011. ממני והלאה: בחירה בחיים בלי ילדים בישראל. הוצאת ידיעות ספרים ומגדרים-הקיבוץ המאוחד
- אבו-רביעה-קווידר, סאראב. 2010. "התמודדות של נשים בדויות משכילות עם אהבה אסורה, נישואים וזוגיות". מתוך נשים פלסטיניות בישראל. ואן ליר, הקיבוץ המאוחד, עע' 175-201. (רשות)

גרוס, אייל. 21.11.06. "עכשיו גם הומו חייב להתחתן?", YNET, <http://www.ynet.co.il/articles/0,7340,L-3330933,00.html>

צבא, מלחמה ומיליטריזם

- * הרצוג, חנה. 2006. "המשפחה הלוחמת: השפעת הקונפליקט הערבי-ישראלי על מעמד הנשים בישראל" מתוך: בשם הביטחון: סוציולוגיה של שלום ומלחמה בישראל בעידן משתנה. בעריכת מאג'ד אלחאג' ואורי בן אליעזר. עע' 401-419.

* יזרעאלי, דפנה. 1999, "מיגדור בשירות הצבאי בישראל" תיאוריה וביקורת 14, עמ' 59-29.

* ששון-לוי, ארנה. 2003 "גבריות מתוך מחאה" סוציולוגיה ישראלית ה' 1, עמ' 15-47.

קרומר-נבו, מיכל. מני מלכה וסטס מרדכייב. 2013. "השירות הצבאי של יוצאי קוקז – כרטיס כניסה לחברה הישראלית או שעתוק אתנו-מעמדי? סוציולוגיה ישראלית. י"ד (2) 313-333.

אייל גרוס. 2002. "מיניות, גבריות, צבא ואזרחות: שירות הומואים ולסביות בצה"ל במשקפים השוואתיות" פלילים, ט', 95-183.

דפנה ברק-ארז. 2007. "על טייסות וסרבניות מצפון: מאבק אחד או מאבקים שונים?" מתוך: דפנה ברק-ארז, שלומית יניסקי-דביר, יפעת ביטון ודנה פוגץ' (עורכות) עיונים במשפט, מיגדר ופמיניזם. הוצאת נבו. (רשות)

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
סמסטר ב', תשע"ז (2016-17)
תואר ראשון

{ 239 }

עבודה, כלכלה ומשק (הבית)

* ברקוביץ, ניצה. 1996. "על עקרת הבית והחשבונאות הלאומית", תיאוריה וביקורת, 9: 189-197.

* סער, עמליה. 2011. על החוזה המגדרי - תעסוקת נשים פלסטיניות בישראל. דוח מחקר, אוניברסיטת חיפה.

* סער, עמליה. 2010. יזמות זעירה של נשים כמסלול ניעות חברתית, מספר היבטים פרדוקסליים. סוציולוגיה ישראלית. י"א (2): 441-462.

* יזרעאלי, דפנה. 1997. "מנהלות בישראל" מתוך: נשים הכוח העולה: קידום נשים בעבודה- ניפוך "תקרת הזכוכית." עע' 56-75.

אלאסד אלהוזייל, נוזהה. 2013. אני מפרנסת זה סימן שאני קיימת: נשים בדואיות יוצרות בשולי הכלכלה הפורמאלית

ליוש, בלה. 2014. השינויים בחלוקת עבודה בבית קרב זוגות חרדים ועל המשמעויות שלהן בקרב נשים חרדיות. מתוך: נשות הסף: נשים חרדיות מול השינוי המודרני. רסלינג.

פוגל-ביז'אווי, סילביה. 2003. "המפרנסת השנייה" בעידן הגלובליזציה: נשים בשוק העבודה בישראל", מתוך חברה – כתב עת סוציאליסטי לעינייני חברה, כלכלה, פוליטיקה ותרבות, בער' סבוראי וכל. ת"א: יסו"ד, יולי 2003, גיליון 8.

יעל חסון, נוגה דגן-בוזגלו. 2014. [בידול](#) תעסוקתי ופערי שכר בין גברים ונשים. מרכז אדוה.

יאנה פבזנר בשן. 2016. [ההיסטוריה](#) המלוכלכת של עבודת הניקון. Mako. 18 מאי.

אימהות ועבודה – אימהות כעבודה

The World's toughest job

<https://www.youtube.com/watch?v=HB3xM93rXbY>

לסיכום:

אייל גרוס, עמליה זיו ורז יוסף. "אם יש סקס אחר הביאווה לכאן ונדעהו" – לימודים להטבי"ם וקוויריים בישראל. בתוך: סקס אחר: מבחר מאמרים בלימודים להטבי"ם וקוויריים ישראלים בעריכת א. גרוס, ע. זיו ור. יוסף. תל אביב: רסלינג. ע' 47-11.

ספרות עזר – רקע והשלמה לנושאי הקורס

זרעאלי דפנה, פרידמן אריאלה, דהאן-כלב הנרייט, הרצוג חנה, חסן מנאר, נוה חנה, פוגל-ביז'אווי סילביה 1999. *מין מיגדר פוליטיקה*, תל אביב: קו אדום, הקבוץ המאוחד.

באום דלית ואחרות (עורכות) 2006. *ללמוד פמיניזם – מקראה*. תל אביב: האגודה הישראלית ללימודים פמיניסטיים ולחקר המיגדר, מיגדרים הקיבוץ המאוחד.

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
סמסטר ב', תשע"ז (2016-17)
תואר ראשון

{ 241 }

ינאי ניצה ואחרות (עורכות) 2007. דרכים לחשיבה פמיניסטית – מבוא ללימודי מיגדר. תל אביב: האוניברסיטה הפתוחה.

המיגדר (גם בפייסבוק) (והפנייה לכתב העת המקוון מגדר: כתב עת בין תחומי למיגדר ופמיניזם) [/http://www.gendersite.org.il](http://www.gendersite.org.il) אתר האגודה הישראלית ללימודים פמיניסטיים ולחקר

סדרת הרצאות מבוא לפמיניזם עם קובי מידן. גלי צה"ל
<http://glz.co.il/1097-71223-HE/Galatz.aspx>

משחק, דמיון והסדר החברתי

ד"ר מתן שפירא

סלולרי: 0558814730

מייל: matanski@gmail.com ; shapirom@bgu.ac.il

שעת קבלה: לפי תיאום מראש במייל או בטלפון

תקציר

באנתרופולוגיה הקלאסית המונחים משחק (game), משחקיות (play) ודמיון (imagination) נחשבו שוליים. הם בעיקר שימשו חוקרים לרות על מנת לנתח קטגוריות התייחסות נורמטיביות יותר, כמו "ריטואלים", "מיתוסים" או "פעילויות פנאי". על פי הגישה הרווחת במחקר כיום, לעומת זאת, משחקים והתנהגויות שניתן לכנותן "משחקיות" לוקחים חלק מרכזי בעיצוב אופקי הדמיון הקולקטיביים על פיהם בני אדם מעניקים משמעות לקיומם בתוך הקשר תרבותי-היסטורי מסוים. מגוון רחב של תופעות אתנוגרפיות "שטחיות", לכאורה – מספורט (מיינסטרים ואקסטרים), דרך צריכת אלכוהול וסמים, ועד משחקי ילדים, אגדות עם, וגלישה בפייסבוק – הופכות במובן זה לשערים או "חורי הצצה" חשובים דרכם ניתן להתבונן באופן מעמיק על (אי)הסדר החברתי כולו. כיצד ניתן לאפיין "משחק", "משחקיות" ו"דמיון" מבחינה אנליטית? באילו שדות פעולה של חיי היומיום הם מופיעים? מתי שדות הפעולה הללו משתתפים בהבניה של תצורות פוליטיות המשכיות ומתי הם מעניקים השראה לפרקטיקות של התנגדות החותרות תחת המובן מאליו ומבשרות מהפכה? במהלך הקורס נענה על שאלות אלו ואחרות דרך קריאה השוואתית של טקסטים תאורטיים ואתנוגרפיים רלוונטיים.

מבנה הקורס ומטרות אקדמיות

הקורס מחולק לחמש יחידות הוראה: (א) הקדמה (שיעור 1); (ב) רקע תאורטי על משחק (שיעורים 2-4); (ג) רקע תאורטי על דמיון (שיעורים 5-6); (ד) אינטגרציה (שיעורים 7-9); (ה) טקסים (שיעורים 10-12); (ו) סיכום (שיעור 13). בסיום הקורס הסטודנטים (1) יוכיחו

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
סמסטר ב', תשע"ז (2016-17)
תואר ראשון

{ 243 }

בקיאות בגישות מרכזיות במחקר על משחק ודמיון; (2) יוכיחו בקיאות בתוכן כל המאמרים שהוגדרו כקריאת חובה בקורס; (3) יוכיחו שהם מסוגלים להשתמש בכלים אנליטיים לניתוח שאלות רלוונטיות במבחן מסכם.

הציון הסופי ישוקלל כדלקמן:

הגשת שלושה דוחות קריאה על שלושה מאמרים על פי בחירתכם במהלך הסמסטר. כל דו"ח שווה 5 נקודות, כלומר, סך הכול הדוחות שווים 15% מן הציון הסופי. יש לענות במספר שורות על כל אחת מן השאלות המנחות המופיעות בנספח מספר א. הציון על כל דו"ח הוא עובר/לא-עובר כשהקריטריון המנחה הוא: "האם הדו"ח מעיד על קריאה מעמיקה של המאמר?" שימו לב: דוחות שיעידו על אי-קריאה או קריאה שטחית יקבלו ציון "לא-עובר"

מטלת הגשה בקבוצות: 20% מהציון. יש לבחור אחד מתוך רשימת סרטים העוסקים במשחק, משחקיות או דמיון, לצפות בו, ולנתח אותו תוך שימוש במושגים האנליטיים שנלמדו בקורס. בניתוח יש להשתמש לפחות ב-3 מקורות אקדמיים המופיעים ברשימת הקריאה. אורך העבודה הוא 1500 מילה והציון הוא עובר/לא-עובר, כשהקריטריון המנחה הוא: "האם העבודה משתמשת באופן מדויק ומעמיק במונחים תאורטיים רלוונטיים?" המטלה תוגש בשיעור מספר 11. ראו קריטריונים מנחים לניתוח הסרט בנספח מספר א. רשימת הסרטים תפורסם במהלך הסמסטר.

מבחן מסכם: 65% מהציון הסופי. המבחן יכלול שאלות אמריקאיות ו/או בוחן מושגים שיבדוק בקיאות בתוכן כל מאמרי החובה המופיעים ברשימת הקריאה; וחלק של שאלות פתוחות בו תידרשו להשתמש בכלים האנליטיים שנרכשו במהלך הסמסטר על מנת להוכיח שהבנתם את הגישות התיאורטיות המרכזיות שנלמדו בקורס.

הערות חשובות

1. כל יחידת הוראה מהווה מבואה הבונה את הידע שיועבר ביחידה שאחריה. לפיכך הנוכחות בשיעורים היא חובה. אנא שימו לב: מי שלא תישלים חובת נוכחות ב-80% מהשיעורים לא יורשה לגשת למבחן.

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
סמסטר ב', תשע"ז (2016-17)
תואר ראשון

{ 245 }

2. במידה ותגיעו לכיתה מבלי לקרוא את המאמרים אני שומר לעצמי את הזכות להוסיף במהלך הסמסטר שני בחני קריאה קולקטיביים בהתראה של שבוע מראש. כל מבחן שווה חמש נקודות על חשבון אחוזים מהציון של המטלה האקדמית.

3. במקרים בהם לא צוינו מספרי עמודים לקריאה הרלוונטית המידע יועבר בהמשך הסמסטר.

נושאי השיעורים וחומרי הקריאה

יחידה ראשונה: הקדמה

שיעור 1: הגדרת המושגים "משחק", "משחקיות" ו"דמיון" (14.03)
בעוד שפריזמות אנליטיות בחינוך ובפסיכולוגיה נוטות לחשוב על משחק ודמיון כפונקציות התפתחותיות ברמה האינדיבידואלית, מתודות מחקר במדעי הרוח והחברה מתעסקות במשחק ובדמיון כתופעות קולקטיביות. מה זה אומר? ומה ההבדל בין "משחק" ל"משחקיות"? מה היחסים בין "משחק" ו"דמיון"? באיזה אופן ניתן להבין יחסים אלו דרך מה שאיברמסון ופלטצ'ר מכנים "קוסמוס"? ומהו הסדר (או אי-הסדר) החברתי בהקשר זה?
קריאת חובה: איברמסון ופלטצ'ר (2007) (תופץ אלקטרונית לפני הקורס)
Abramson and Fletcher. 2007. Recreating the vertical: Rock-climbing as epic and deep eco-play. *Anthropology Today* 23(6): 3-7.

יחידה שניה: רקע תאורטי על משחק (game) ומשחקיות (play)

שיעור 2: האדם המשחק (21.03)
השיעור יעסוק בהוגים יוהאן הויזינחה, (1939) ורוג'ר קאיייוואה (1956), החושבים על משחקיות כזירה סמלית ואונטולוגית ובכך מהווים משקל נגד לתיאוריות כלכליות של משחק, המתמקדות בהסתברויות ומקסום רווחים. הפעולה המשחקית עולה בהקשר זה כאלמנט בסיסי של הסדר החברתי, למעשה דיספוזיציה של המצב האנושי, ולכן ניתן לחשוב עליה באופן השוואתי כמרחב בין-אישי דינאמי, שמניע תהליכים חברתיים ברמה הקולקטיבית.
קריאת חובה: קטעים מתוך ספרו של יוהאן הויזינחה (1966[1939])
הויזינחה, יוהאן. 1966[1939]. האדם המשחק. מוסד ביאליק, ירושלים. עמודים 37-60.

שיעור 3: משחק עמוק (28.03)
גירץ טוען כי משחק הוא בעל חשיבות מעמיקה כי הוא מקודד בתוכו סמלים המשקפים את הסדר החברתי כולו. עם זאת, ניתן לבקר עמדה זו ולטעון כי היא מלכתחילה מתעלמת

מאספקטים אחרים של המשחק היות והיא מתמקדת באופן אקסקלוסיבי באופנים בהם השחקנים מעניקים משמעות לסמלים הללו. נחשוב בהקשר זה על הסיפור שאנשים מספרים לעצמם על עצמם כשהם משתתפים באירועים בעלי אופי משחקי. קריאת חובה: גירץ (1973[1988]) קרב התרנגולים. גירץ, קליפורד. 1988[1973]. "משחק עמוק: הערות על קרב התרנגולים הבאלינזי". בתוך (גירץ), פרשנות על תרבויות. כתר: ירושלים. עמודים 273-305.

שיעור 4: מהאדם המשחק לאדם המתקשר (04.04)
לסיום יחידה זו נלך מעבר להויזינחה וקאיינואה ונבחן תפיסות מורכבות יותר של משחק ומשחקיות המתרכזות בפרדוקס המובנה שקיים במסר "זהו משחק". בניגוד להוגים אלו נחשוב על משחקיות כטכנולוגיה של העברת מסרים, לא כעל סוג מסוים של פעולות המאפשר לנו להפריד באופן מובהק בין "משחק" ו"רצינות" בחיי היומיום. נתמקד בדיון המרתק בין גרגורי בייטסון לדון הנדלמן ובשאלות שהם מעלים על מסגרת, מיסגור ופרדוקס כאמצעים אנליטיים שבאמצעותם ניתן להבין את התקשורת האנושית כולה. קריאת חובה: נחמנוביץ (2009) "זהו משחק".
Nachmanovitch, Stephen. 2009. This is Play. *New Literary History* 40: 1–24.

יחידה שלישית: רקע תאורטי על דמיון

שיעור 5: דמיון ככלי אנליטי (18.04)
מה זה בעצם דמיון? מהן הדרכים להבין דמיון מבחינה אנליטית? איזה סוג של סוכן חברתי הוא יכול להיות? מה הדמיון עושה בחיי היומיום? עד כמה אופקי הדמיון שלנו מותנים ומובנים חברתית? מהם הגבולות של הדמיון בהקשר תרבותי מסוים וכיצד ניתן לאתגר אותם? כיצד דמיון מעניק השראה לפעולה ברמה הקולקטיבית, מעבר לפעולתו ברמה האינדיבידואלית? האם הדמיון בהכרח מקדם יצירתיות? בשיעור זה נחשוב על ההבחנה בין הממשי למדומיין ככלי אנליטי בניתוח של (אי) הסדר החברתי.
קריאת חובה: קטעים מתוך בנדיקט אנדרסון (2000)

אנדרסון, בנדיקט. 2000. *קהילות מדומיינות: הגיגים על מקורות הלאומיות והתפשטותה*. הוצאת האוניברסיטה הפתוחה. מספרי עמודים יפורסמו בהמשך.

שיעור 6: דמיון הנשגב (25.04)

כיצד פרקטיקות של משחק ודמיון קשורות לחוויות רוחניות? כיצד אנו מדמיינים את היקום, איך הוא נוצר, או איזה סוג של ישויות יש בו? מהן הטכנולוגיות דרכן אנו מתרגלים ליצור קשר עם הנשגב וכיצד הנשגב מגיב אל הטכנולוגיות הללו? בשיעור זה נחשוב על המופלא, הנשגב, הקסום והאלוהי כקטגוריות יחסיות, שכמו בהקשר המשחקי, קיומן תלוי בהיותן הן עצמן וכמייצגות של משהו אחר בעת ובעונה אחת. נחשוב על הערך האנליטי של החמקמקות האונטולוגית הזו דרך הדימוי של אלוהים "כחבר" בנצרות האוונגלית בת זמננו.

קריאת חובה: טניה לוהרמן (2012)

Luhmann, Tania. 2012. A Hyperreal God and Modern Belief: Toward an Anthropological Theory of Mind. Current Anthropology, Vol. 53, No. 4 (August 2012), pp. 371-395

יחידה רביעית: אתנוגרפיות של משחק ודמיון

שיעור 7: משחק, דמיון ותיאוריות של כוח (09.05)

באיזה אופן התנהלות משחקית מאפשרת לנו לפתח תאוריות רחבות יותר על האופן שבו היקום עובד? כיצד בני אדם מדמיינים את ה"אנרגיה" שבאמצעותה הדברים מתחברים, מתפרקים, זורמים או נחסמים? ומהם האמצעים הקונקרטיים דרכם הם מנסים להסתנכרן עם האנרגיה הזו, לשלוט בה, להטות אותה, לספוג אותה ולהשתמש בה? נחשוב על שאלות אלו דרך התאוריה של "כוח אנטי-מטאפיזי" במשחק הקפוארה בברזיל.

קריאת חובה: סרחיו וארלה (2012)

Varela, Sergio. 2013. Mandinga: Power and Deception in Afro-Brazilian Capoeira. Social Analysis 57(2): 1–20

שיעור 8: הבניית העצמי דרך משחק ודמיון (16.05)

איך הצגת העצמי בחיי היומיום קשורה לעטיה והורדה של מסיכות? מדוע אי-נראות והסתרה מהווים חלק כל כך חשוב מהאופן שבו אנו באים במגע עם אחרים משמעותיים? וכיצד זה קשור לדמיון של הסדר החברתי הרחב יותר? בשיעור זה נרחיב על מקומו של הדמיון בחיי היומיום דרך חשיבה על שינויים של העצמי ביחס לאסטרטגיות של פרפורמנס ותצורות מקובלות של פרסונהוד (personhood) במצבים משתנים.

קריאת חובה: דיאנה אספיריטו-סנטו (2012)

Espirito Santo, Diana. 2012. Imagination, Sensation and the Education of Attention Among Cuban Spirit Mediums. Ethnos, 77(2):252-271

שיעור 9: משחק ודמיון ב"עבודת קצה" מול "עבודת אמצע" (23.05)
בשיעור זה נחשוב על פעילויות המערבות סיכון גבוה יחסית (כמו שימוש בסמים, עבריינות, הימורים ומשחק במניות בבורסה) כזירות לבחינה של שינוי חברתי. בכל הזירות הללו סוכנים חברתיים "הולכים על הקצה", הן מכיוון שההשתתפות כרוכה בסיכון אמתי למשתתף והן מכיוון שבפעילויות כאלה הסמלי יכול "לזלוג" אל הממשי בצורה מאוד קונקרטי. נחשוב מאידך על "עבודת אמצע" – קונפורמיזם, קבלת מרות וצמצום סיכונים – כאמצעי להבין את תהליכי ההבניה של הסובייקט הצרכני הפסיבי במודרניות המאוחרת.
קריאת חובה: סמית' (2005)

Smith, Charles, 2005. Financial Edgework: Trading in Market Currents. In Lyng, Stephan (Ed.) *Edgework: The Sociology of Risk Taking*. New York and London: Routledge. Pp. 187-200.

יחידה חמישית: משחק, דמיון וטקסים

שיעור 10: משחק, ריטואל ומה שביניהם (06.06)
מהם ההבדלים בין טקס למשחק? כיצד המסר של רצינות הקיים בטקסים והמסר של "משחקיות" בתוך משחקים מעצבים חוויות שונות בעבור המשתתפים באירועים המוניים? כיצד טקסים מנכיחים ערכים מסוימים הקשורים לסדר החברתי, וכיצד משתתפים בטקס מדמיינים את הגבולות של הסדר הזה? בשיעור זה נשאל האם יש הבדל מהותי בין

טקס למשחק ונחשוב על טקסים ומשחקים דרך האופנים בהן הפעילות המשחקית משתלבת עם פעולת הדמיון ביצירה או פירוק של גבולות הקולקטיב דרך ניתוח הקרנבל הברזילאי.

קריאת חובה: דאמאטה (1983)

DaMatta, Roberto. 1983. An Interpretation of "Carnaval". SubStance 11/12(4):162-170.

שיעור 11: תעשיית המשחקים (13.06)

בשיעור זה נחשוב על תעשיית משחקי הספורט כטקסים המשתתפים בהבניית סגנונות חיים ופרקטיקות יומיומיות רחבות יותר. נתמקד באולימפיאדות, מכביאדות, ליכודיאדות ובמשחקי כדורגל כאירועים פומביים המבנים אידאולוגיה לאומית תוך חיזוק מחד או ביטול מאידך שאלות הכרוכות בקונפליקט חברתי.

קריאת חובה: בן פורת (2009)

בן פורת, אמיר. 2009. לכבד את ההמנונים: לאומיות ואתניות בספורט. בתוך *במגרש המשחקים: ספורט וחברה בתחילת האלף השלישי*. הוצאת האוניברסיטה הפתוחה: רעננה. פרק 4, עמודים 145-180.

שיעור 12: משחק, דמיון ומרחב-זמן (20.06)

המונח "קוסמולוגיה" חוזר בשנים האחרונות לחזית המחקר האנתרופולוגי ככלי אנליטי מרכזי דרכו ניתן לדבר בעת ובעונה אחת על תפיסות עולם, סגנון חיים, דמיון, מיתוס, ריטואל וגבולות הקולקטיב. "קוסמולוגיה" מתייחסת הן לאופן שבו בני אדם מבינים את אופן פעולת הקוסמוס במובן הרחב ביותר והן לאופנים דרכם מסגרות קונקרטיות של זמן-מרחב מכוננות דינמיקה טקסית מסוימת בחיי היומיום המעניקה תחושת שייכות לקולקטיב החברתי. בשיעור זה נחשוב בהקשר זה על הקוסמולוגיה הציונית.

קריאת חובה: כץ והנדלמן (2009)

כץ והנדלמן. 2009. טקסים ממלכתיים במדינת ישראל: יום הזיכרון ויום העצמאות. בתוך *מבוא לאנתרופולוגיה: מקראה*, (עורכת מתת אדר-בוניס), הוצאת האוניברסיטה הפתוחה. עמודים 329-358).

יחידה שישית: סיכום

שיעור 13: סיכום (27.06)

בשיעור המסכם נחשוב כיצד ניתן להשתמש בכלים האנליטיים אותם כיסינו בקורס על מנת לחשוב באופן ביקורתי על מונחים מכוננים בתוך הדיסיפלינה האנתרופולוגית עצמה, כמו "אתנוגרפיה", "שדה", "מחקר", "ילידים", "כוח" או "ידע". נלך מעבר להנחות היסוד במודלים התיאורטיים של יחסיות תרבותית על מנת לטעון שדרך ייצור של תאוריה אתנוגרפית הממוקדת בשאלות של משחק ודמיון ניתן לחשוב על תופעות חברתיות ברמה האונטולוגית, דהיינו כישויות הקיימות בזכות עצמן בעולם. נחזור בהקשר זה למאמר הקצר איתו פתחנו את הקורס, של אייברמסון ופלטצ'ר, וננתח אותו מחדש באמצעות הכלים שרכשנו בקורס.

קריאת חובה: אייברמסון ופלטצ'ר (2007)

Abramson and Fletcher. 2007. Recreating the vertical: Rock-climbing as epic and deep eco-play. Anthropology Today 23(6): 3-7.

נספח / : שאלות מנחות לקריאה וניתוח מאמרים

כותרת ופרטים ביבליוגרפיים: כיצד היא קשורה לטקסט עצמו ומה היא מביעה? מי הכותבת? היכן הופיע המאמר? מתי? למי בעצם מיועד הטקסט?

שאלה וטיעון מרכזי: מהי השאלה המרכזית שעליה מנסה הכותבת לענות? או לחלופין, מהו הטיעון המרכזי במאמר? יש למצוא את המשפט המדויק שמשקף לדעתך את טענתו של המחבר ולצטט אותו.

מבנה המאמר: כיצד מדגים הכותבת את הטיעון המרכזי? מהן הטכניקות בהן משתמש הכותבת על מנת לשכנע אותנו? לאן חותר הכותבת להביאנו כקוראים? מהי המסקנה של המאמר ועל מה היא מבוססת?

קישור לתיאוריה: באיזו מידה מיושמות במאמר גישות תיאורטיות וכלים אנליטיים רחבים יותר? כיצד הטיעון במאמר זה מתייחס לטיעונים במאמרים אחרים שנלמדו בקורס זה או בקורסים מקבילים?

ביקורת: נסח'י שאלה או טיעון שלדעתך אינם מוסברים מספיק טוב במאמר, או ציינ'י חלקים במאמר הדורשים הרחבה נוספת. השאלה לא יכולה להיות יבשה ועובדתית אלא היא חייבת להיות שאלה משמעותית הקשורה להשלכות התיאורטיות והאתנוגרפיות של המאמר.

נספח // : נקודות מנחות לניתוח סרט

מיומנות של ניתוח טכסט, תצפית או סרט שונה במעט מזו שנדרשת מכם לגבי קריאת מאמרים. כשמנתחים טכסט/סרט המשימה היא לעבוד מתוך הנחות יסוד של תיאוריה מסוימת ובאמצעותה לטעון טענה מקורית (על סמך הכתוב בטכסט שלפניכם, או על סמך ה"חומר האתנוגרפי" המופיע בסרט). כשאתן ניגשות לניתוח טכסט/סרט יש לחשוב כאילו הייתן חוקרות המנסות להסביר תופעה תרבותית/חברתית מסוימת. לכן, עליכן לכוון את נקודת המבט שלכן על הטכסט דרך ה"משקפיים" של העקרונות התיאורטיים באותה גישה שדרכה אתן מנתחות. לשם כך יש להשתמש במונחים שונים שנלמדו בכיתה, או שמוגדרים במאמרים השונים, כאמצעי לומר משהו חדש על הטכסט/סרט. שלבי העבודה הם כדלהלן:

טיעון – כיצד ניתן לקחת "נתונים" כלשהם מתוך הטכסט/סרט שלפני ולהשתמש בהם כדי לטעון טענה מסוימת? כיצד המונחים האנליטיים השונים עליהם עברנו בכיתה מספקים הסבר כלשהו על חלקים מהסרט/טכסט? איך ניתן לומר משהו דרך הטכסט/סרט, כלומר, איך ניתן לחשוב על הסרט כעל חומר שאפשר לעצב מחדש באמצעות שימוש במונחים אנליטיים? יש לנסח טענה שהיא מצד אחד תיאורטית ומצד שני מסתמכת על הטכסט/סרט עצמו.

הרחבה/ניתוח – באילו חלקים מן הטכסט/סרט שלפניי אני יכולה להשתמש על מנת לפתח את הטענה שבחרתי לטעון? כיצד ניתן לחבר בין הרקע התיאורטי שמנחה אותי בניתוח זה לבין מה שכתוב בטכסט וכך ליצור "מערכת של פריטים" שמגבה, תומכת, מפתחת ומרחיבה את הטענה שטענתי?

תמיכה ביבליוגרפית – איזה מאמר או חוקר או ספר מתוך הרשימה הביבליוגרפית שאנו קוראים בקורס יכולים לשמש לי כסימוך אקדמי שיעזור לי להסביר את טענתי בצורה טובה יותר? כיצד ניתן להשתמש בטענות של חוקרים אחרים על מנת לבסס את טענתי ולתת לה גיבוי נוסף?

שימוש באתנוגרפיה – איזה חלקים בטכסט־סרט יכולים להתאים לטענתי התיאורטית ולמלא אותה בתוכן אמפירי? כיצד ניתן להשתמש בחלקים אלו בשביל לפתח טיעון קוהרנטי וברור שיש לו מצד אחד בסיס תיאורטי חזק (מתוך עקרונות תיאורטיים מסוימים) ומצד שני בסיס אמפירי חזק (מתוך הסרט־טכסט עצמו)?

ארגון ואינטגרציה – כיצד ניתן לקחת את כל החלקים בסרט הרלוונטיים לטיעון שלי, לקשר אותם למונחים האנליטיים והתיאורטיים שנלמדו, ולארגן אותם כחיבור אינטרגטיבי שרשום בצורה שוטפת וברורה? או במילים אחרות, איך ניתן לבנות את מכלול הטענות בצורה משכנעת כחיבור נראטיבי בעל התחלה אמצע וסוף?

מה חסר? – החוקר־ל־חייב להיות מודע לבעייתיות של הטיעון שהוא טוען, לביקורת אפשרית על הטיעון הזה, ולחלקים החלשים בו. כלומר, כאן אתן נדרשים להפעיל קצת את הדמיון ולחשוב מה, אם היה מופיע בסרט, היה יכול להשלים את הטענה התיאורטית שלכם כך שהיא תהיה משכנעת יותר? כיצד ניתן ל"סגור קצוות" ו"לעגל פינות" באמצעות "נתונים" נוספים, שאם היו מופיעים בסרט שלפניכם היו מסייעים לרשום ניתוח משכנע ושלם יותר מבחינה תיאורטית? או מאידך, אילו נקודות־סצנות־אמירות בסרט סותרות את התיאוריה שלי?

שימו לב שהניתוח עצמו אמנם מתחלק לכמה חלקים, אבל אתם נדרשים לענות על כולם באמצעות כתיבה של חיבור אינטגרטיבי, כלומר כתיבה שוטפת, ולא חלוקה מלאכותית לנקודות. אתם יכולים לבנות את זה איך שתמצאו, אבל חשוב שהניתוח שלכם יכיל טענה ברורה על הסרט דרך מונחים אנליטיים, הרחבה ופיתוח של הטענה הזו, ביסוס שלה דרך אלמנטים רלוונטיים בסרט ש"מוכיחים" את הנקודות אותן אתן מעוניינות להדגיש, ושימוש בציטוטים או הפניות למקומות ספציפיים במאמרים רלוונטיים שתומכים בטיעון שלכן (או מאמרים אותם אתן מבקרות בדרך כזו או אחרת).

הנקודה האחרונה שציינתי כאן מיועדת פשוט לגרום לכן להתחיל לחשוב גם באופן רפלקסיבי, או ביקורתי, כלפי הטיעונים שאתן מפתחות. זוהי טיבה של העבודה האקדמית,

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
סמסטר ב', תשע"ז (2016-17)
תואר ראשון

{ 255 }

היא מחייבת כל הזמן הטלת ספק בהנחות היסוד של עצמנו. אני ממליץ לשמור את החלק הזה לאחת מפסקאות הסיכום, בהן אתן מראות לי כקורא שאתן מודעים לזו גם לחולשה אפשרית של חלק מן הטיעונים על הסרט.

רשימת קריאה מורחבת

(למעוניינים בהעמקה ובמחקר נוסף)

- Anchor, Robert. 1978. "History and Play: Johan Huizinga and His Critics." *History and Theory* 17 (1): 63–93.
- Abramson and Fletcher. 2007. Recreating the vertical: Rock-climbing as epic and deep eco-play. *ANTHROPOLOGY TODAY* 23(6): 3-7.
- Ahmed, Srah. 2004. Collective Feelings, Or, the Impressions Left by Others. *Theory, Culture & Society* n21(2): 25–42.
- Anderson, Benedict. 1983. *Imagined Communities: Reflections on the Origin and Spread of Nationalism*. London and New York: Verso.
- Archambault, Julie Soleil. 2013. Cruising through uncertainty: Cell phones and the politics of display and disguise in Inhambane, Mozambique. *American Ethnologist* 40(1): 88-101.
- Babcock-Abrahams, Barbara. 1975. "A Tolerated Margin of Mess': The Trickster and His Tales Reconsidered." *Journal of the Folklore Institute* 11 (3): 147–186.
- Bakhtin, Michail. 1994. *The Bakhtin Reader: Selected Writings of Bakhtin, Medvedev and Voloshinov*. London [etc.]: Edward Arnold.
- , 1981. *The Dialogic Imagination: Four Essays*. (Ed) Holquist M., (transl) Emerson Carul and Michael Holquist. Austin: University of Texas Press.
- Basso, Ellen. 1987. "The Implications of a Progressive Theory of Dreaming". In Barbara Tedlock (ed.), *Dreaming: Anthropological and Psychological Interpretations*. Cambridge University Press: Cambridge, New York, New Rochelle, Melbourne, Sydney. Pp: 86-104.
- Basso, Keith. 1984. Stalking with stories: names, places and moral narratives among the western Apache. In Bruner, Edward M. (Ed.) *Text, play and story* :

- the construction and re-construction of self and society*. Prospect Heights, Ill: Waveland Press. Pp:19-55.
- Bateson, Gregory. 1958. *Naven, a Survey of the Problems Suggested by a Composite Picture of the Culture of a New Guinea Tribe Drawn from Three Points of View*. Stanford, Calif.: Stanford University Press.
- . 1977. *About Bateson: Essays on Gregory Bateson*. New York: Dutton.
- . 2000. *Steps to an Ecology of Mind*. Chicago: University of Chicago Press.
- Bergson, Henri, and Fred Rothwell. 2008. *Laughter: An Essay on the Meaning of the Comic*. [United States]: Wildside Pr.
- Bourdieu, Pierre. 1990. *The Logic of Practice*. Stanford, Calif.: Stanford University Press.
- Briggs, Jean L. 1998. *Inuit Morality Play: The Emotional Education of a Three-year-old*. New Haven, Conn.: Yale University Press.
- Caillois, Roger. 2001. *Man, play, and games*. Urbana: University of Illinois Press.
- Castoriadis, Cornelius. 1998[1975]. *The Imaginary Institution of Society*. (Trans.) Blamey, C. Cambridge: Polity Press.
- Cocking, J.M. 1991. *Imagination: A Study in the History of Ideas*. London and New York: Routledge.
- Comaroff, John & Jean Comaroff. 1992. *Ethnography and the Historical Imagination*. Boulder, San Francisco, and Oxford: Westview Press.
- Crapanzano, Vincent. 2004. *Imaginative Horizons: An Essay in Literary-Philosophical Anthropology*. Chicago: University of Chicago Press.
- . 2003. "Concluding Reflections". In Jeannette Mageo (Ed.) *Dreaming and the Self: New Perspectives on Subjectivity, Identity and Emotion*. State University of New York Press: Albany. Pp: 175-197.

- DaMatta, Roberto. 1995. 1991. *Carnivals, Rogues, and Heroes: An Interpretation of the Brazilian Dilemma*. London: University of Notre Dame Press.
- . 1983. An Interpretation of "Carnaval". *Substance* 11/12(4):162-170.
- Deleuze, Gilles, and Félix Guattari. 2011. *A Thousand Plateaus: Capitalism and Schizophrenia*. London [u.a.]: Continuum.
- Douglas, Mary. 1968. The Social Control of Cognition: Some Factors in Joke Perception. *Man, New Series*, 3(3): 361-376.
- Duarte, E. Marisa & Miranda Belarde-Lewis. 2015. Imagining: Creating Spaces for Indigenous Ontologies. *Cataloging & Classification Quarterly*, 53:677–702.
- Eggan, Dorothy. 1952. The Manifest Content of Dreams: a Challenge to Social Science. *American Anthropologist*. 54: 469–485.
- Ehrmann, Jacques. 1968. "Homo Ludens Revisited". *Yale French Studies* (41): 31–57.
- Eliot, Alice. 2015. Crisis on the Opposite Shore. AlegraLab Online (Open Access). <http://allegralaboratory.net/crisis-on-the-opposite-shore-notes-from-the-field-on-crisis-revolution-and-the-possible/>
- Espirito Santo, Diana. 2012. Imagination, Sensation and the Education of Attention Among Cuban Spirit Mediums. *Ethnos*, 77(2):252-271
- Fassin, Didier. 2012. "Introduction". In Fassin Didier (Ed.) *A Companion to Moral Anthropology*. Chichester [Eng.]; Malden, Mass.: Wiley-Blackwell. Pp: 1-18.
- Favret-Saada, Jeanne. 1980. *Deadly Words Witchcraft in the Bocage*. Cambridge, UK: Cambridge University Press.
- . 2012. Death at your heels when ethnographic writing propagates the force of witchcraft = La mort aux trousse: quand l'écrit ethnographique

propage la force sorcellaire. *HAU: Journal of Ethnographic Theory*. 2 (1): 45–53.

Goffman, Erving. 1971. *Relations in Public; Microstudies of the Public Order*. New York: Basic Books

———. 1961. *Encounters: Two Studies in the Sociology of Interaction*. Indianapolis: Bobbs-Merrill.

———. 1956. *The Presentation of Self in Everyday Life*. Edinburgh: University of Edinburgh, Social Sciences Research Centre.

----- . 1956. The Nature of Deference and Demeanor. *American Anthropologist*: 58(3): 473-502.

Goffman, Erving, Charles C Lemert, and Branaman. 1997. *The Goffman Reader*. Cambridge, Mass.: Blackwell.

Graeber, David. 2001. *Toward an Anthropological Theory of Value: The False Coin of Our Own Dreams*. New York: Palgrave.

———. 2007. *Possibilities: Essays on Hierarchy, Rebellion, and Desire*. Oakland, CA: AK Press.

Groes-Green, Christian. 2013. "To put men in a bottle": Eroticism, kinship, female power, and transactional sex in Maputo, Mozambique. *American Ethnologist* 40(1):102–117.

Handelman, Don. 1998. *Models and Mirrors: Towards an Anthropology of Public Events*. New York: Berghahn Books.

----- . 1992. Passages to Play: Paradox and Process. *Play & Culture* 5: 1-19.

Handelman, Don, and Bruce Kapferer. 1972. "Forms of Joking Activity: A Comparative Approach." *American Anthropologist* 74 (3): 484–517.

Hewitt, J. N. B. 1902. *Orenda and a Definition of Religion*. New York: G.P. Putnam.

- Hochschild, Arlie Russell. 1983. *The Managed Heart: Commercialization of Human Feeling*. Berkeley: University of California Press.
- Huffschmit, Anne. 2012. From the City to *lo Urbano*: Exploring Cultural Production of Public Space in Latin America *Iberoamericana*, XII, 45, 119-136
- Huizinga, Johan. 1970. *Homo Ludens: a Study of the Play Element in Culture*. London: Maurice Temple Smith Ltd.
- Jackson, Michael. 1998. *Minima Ethnographica: Intersubjectivity and the Anthropological Project*. Chicago: University of Chicago Press.
- James, William. 1977. *A Pluralistic Universe*. Cambridge, Mass.: Harvard University Press.
- Kapferer, Bruce. 2014. Cosmology and the Mythic in Kubrick's 2001: The Imaginary in the Aesthetic of Cinema. In Abramson, Allen and Martin Holbraad (Eds.), *Framing Cosmologies: The Anthropology of Worlds*. Manchester and New York: Manchester University Press. Pp. 278-310.
- , 1983. *A Celebration of Demons: Exorcism and the Aesthetics of Healing in Sri Lanka*. Bloomington: Indiana University Press.
- , 1979. Introduction: Ritual Process and the transformation of Context. *Social Analysis* 1(1): 3-19.
- Kramer, Eric. 2005. Spectacle and the Staging of Power in Brazilian Neo-Pentecostalism. *Latin American Perspectives* 32(1):95-120.
- Lakoff, George, and Mark Johnson. 1980. *Metaphors We Live By*. Chicago: University of Chicago Press.
- Luhmann, Niklas. 1995. *Social Systems*. Stanford, Calif.: Stanford University Press.
- Luhrmann, Tania. 2012. A Hyperreal God and Modern Belief: Toward an Anthropological Theory of Mind. *Current Anthropology*, Vol. 53, No. 4 (August 2012), pp. 371-395

- Lyng, Stephan. 2005. Edgework and the Risk-Taking Experience. In Lyng (Ed.) *Edgework: The Sociology of Risk Taking*. New York and London: Routledge. Pp. 3-16.
- Mageo, Jeannette. 2004. "Toward a Holographic Theory of Dreaming." *Dreaming* 14 (2-3): 151–169.
- . 2010. "Cultural Models and the Dream." *Anthropological Theory* 10 (3): 229–246.
- Martin, Emily. 1989. "The Cultural Construction of Gendered Bodies: Biology and Metaphors of Production and Destruction." *Ethnos* 54 (3-4): 143–160.
- Masco, Joseph. 2014. *The Theatre of Operations: National Security Affect from the Cold War to the War on Terror*. Durham and London: Duke University Press.
- Massumi, Brian. 2010. "The Future Birth of the Affective Fact: The Political Ontology of Threat". In Seigworth, G. and M. Gregg. (Eds.) *The Affect Theory Reader*. Durham; London: Duke University Press. Pp: 52-70.
- Mauss, Marcel. 2001. *The Gift: the Form and Reason for Exchange in Archaic Societies*. London: Routledge.
- Mignolo, Walter. 2000. *Global Histories/Local designs: Coloniality, Subaltern Power and Border Thinking*. Princeton and Oxford: Princeton University Press.
- Muehlebach, Andrea. 2013. On Precariousness and the Ethical Imagination: The Year 2012 in Sociocultural Anthropology. *AMERICAN ANTHROPOLOGIST* 115(2): 297–311.
- Mignolo, Walter. 2000. *Local Histories/global Designs: Coloniality, Subaltern Knowledges, and Border Thinking*. Princeton, N.J.: Princeton University Press.
- Mosko, Mark S. 2005. "Introduction: A (Re)Turn to Chaos: Chaos Theory, The Sciences, and Social Anthropological Theory". In Mosko, Mark and Frederick

- Damon (Eds.) *On the Order of Chaos: Social Anthropology and the Science of Chaos*. New York: Berghahn Books. Pp: 1-46.
- Moylan, Tom. 2014. *Demand the Impossible: Science Fiction and the Utopian Imagination*. Oxford, Bern, Berlin, Bruxelles, Frankfurt am Main, New York, Wien: Peter Lang Publishers.
- Nachmanovitch, Stephen. 2009. This is Play. *New Literary History* 40: 1–24.
- Navaro-Yashin, Yael. 2007. "Make-believe Papers, Legal Forms and the Counterfeit." *Anthropological Theory* 7 (1): 79–98.
- . 2012. *The Make-believe Space: Affective Geography in a Postwar Polity*. Durham, NC: Duke University Press.
- Oats, Guy. 1980. Introduction: The Theory of Forms. In Simmel, Georg, and Guy Oakes. *Essays on Interpretation in Social Science*. Totowa, N.J.: Rowman and Littlefield. Pp. 8-45.
- Ochoa, Todd Ramón. 2010. *Society of the Dead: Quita Manaquita and Palo Praise in Cuba*. Berkeley: University of California.
- Patel, Geeta. 2007. "Imagining Risk, Care and Security." *Anthropological Theory* 7 (1): 99–118.
- Pyyhtinen, Olli. 2009. Being-with: Georg Simmel's Sociology of Association. *Theory, Culture and Society* 26 (5): 108–128.
- Ricoeur, Paul. 1994. Imagination in discourse and in action. In *Rethinking imagination: Culture and creativity*, edited by G. Robinson and J. Rundell, 118–35. London: Routledge.
- Rio, Knut Mikjel, and Olaf H Smedal. 2008. Totalization and Detotalization. *Anthropological Theory* 8 (3): 233–254.
- Robbins, Joel. 2010. On Imagination and Creation: An Afterword. *Anthropological Forum*. 20(3): 305–313.
- Rosaldo, Renato. 1989. *Culture & Truth: The Remaking of Social Analysis*. Boston: Beacon Press.

- Sahlins, Marshall. 1981. *Historical Metaphors and Mythical Realities: Structure in the Early History of the Sandwich Islands Kingdom*. Ann Arbor: University of Michigan Press.
- Schieffelin, Edward L. 1985. "Performance and the Cultural Construction of Reality." *American Ethnologist* 12 (4): 707–724.
- Schrempp, Gregory. 2013. Taking the Dawkins Challenge, or, the Dark Side of the Meme. *Journal of Folklore Research* 46(1): 91-100.
- . 1992. *Magical Arrows: The Maori, the Greeks, and the Folklore of the Universe*. Madison, Wis.: University of Wisconsin Press.
- Scott, Michael W. 2015. Cosmogony Today: Counter-Cosmogony, Perspectivism, and the Return of Anti-biblical Polemic *Religion and Society: Advances in Research* 6: 44–61
- . 2000. Ignorance is Cosmos: Knowledge is Chaos, Articulating a Cosmological Polarity in the Solomon Islands. *Social Analysis* 44 (2) pp.56-83.
2000. Ignorance is Cosmos: Knowledge is Chaos: Articulating a Cosmological Polarity in the Solomon Islands. *Social Analysis* 44 (2) pp.56-83.
- Shapiro, Matan. 2016. Paradoxes of Intimacy: Play and the Ethics of Invisibility in North-east Brazil. *Journal of Latin American Studies*. First View DOI: 10.1017/S0022216X16000389.
- Simmel, Georg. 1906. "The Sociology of Secrecy and of Secret Societies." *The American Journal of Sociology* 11 (4): 441–498.
- . 1971. *On Individuality and Social Forms; Selected Writings*. Chicago: University of Chicago Press.
- . 2009. *Sociology: Inquiries into the Construction of Social Forms*. Leiden; Boston: Brill.
- Sneath, David, Holbraad Martin, & Morten Axel Pedersen. 2009. Technologies of the Imagination: An Introduction. *Ethnos* 74(1): 5–30.

- Stafford, Charles. 2009. Numbers and the Natural History of Imagining the Self in Taiwan and China. *Ethnos* 74(1): 110–126.
- Stephan, Michele. 1997. Cargo Cults, Cultural Creativity and Autonomous Imagination. *Ethos* 25(3):333-358.
- Stewart, Charles. 2002. "Erotic Dreams and Nightmares from Antiquity to the Present." *Journal of the Royal Anthropological Institute : Incorporating "Man."*
- Stoler, Ann Laura. 2002. *Carnal Knowledge and Imperial Power: Race and the Intimate in Colonial Rule*. Berkeley: University of California Press.
- Strauss, Claudia. 2006. The imaginary. *Anthropological Theory* 6 (3): 322–44
- Stromberg, Peter G. 2009. *Caught in Play: How Entertainment Works on You*. Stanford, Calif.: Stanford University Press.
- , 2008. Symbolic valorization in the culture of entertainment: The example of legal drug use. *Anthropological Theory* 8(4): 430–448
- Sutton-Smith, Brain. 1997. *The Ambiguity of Play*. Cambridge, MA; London UK: Harvard University Press.
- Taylor, Charles. 2002. Modern Social Imaginaries. *Public Culture* 14(1): 91–124.
- Taylor, Christopher. 1992. *Milk, Honey, and Money: Changing Concepts in Rwandan Healing*. Washington: Smithsonian Institution Press.
- Tedlock, Barbara. 2004. The Poetics and Spirituality of Dreaming: A Native American Enactive Theory. *Dreaming* 14 (2-3): 183–189.
- Tilley, Christopher Y. 1994. *A Phenomenology of Landscape: Places, Paths, and Monuments*. Oxford, UK; Providence, R.I.: Berg.
- Trouillot, Michel-Rolph. 1995. *Silencing the Past: Power and the Production of History*. Boston, Mass.: Beacon Press.
- Turner, Terrance. 1991. "We Are Parrots", "Twins are Birds": Play of Tropes as Operational Structure. In James Fernandez (Ed.) *Beyond Metaphor: The*

- Theory of Tropes in Anthropology*. Stanford, California: Stanford University Press. Pp: 121-158.
- Turner, Victor W. 1969. *The Ritual Process: Structure and Anti-structure*. Chicago: Aldine Pub. Co.
- Van der Veer, Peter. 1996. "Introduction". In Van der Veer (Ed.) *Conversion to Modernities: The Globalization of Christianity*. Routledge: New York and London. Pp: 1-21.
- Vigh, Henrik. Wayward Migration: On Imagined Futures and Technological Voids 2009. *ethnos*, vol. 74(1): 91–109.
- Viveiros de Castro, Eduardo. 2013. The Relative Native. (Tranls. Holbraad & Sauma). *HAU: Journal of Ethnographic Theory* 3 (3): 473-502.
- . 2009. "The Gift and the Given: Three Nano-essays on Kinship and Magic". In Bamford, Sandra C, and J. Leach. (Eds.) *Kinship and Beyond: The Genealogical Model Reconsidered*. New York: Berghahn Books. Pp: 237-268.
- . 1998. "Cosmological Deixis and Amerindian Perspectivism." *The Journal of the Royal Anthropological Institute* 4 (3): 469–488.
- Wagner, Roy. 1981. *The invention of culture*. Chicago: University of Chicago Press.
- Walmsley, Emily. 2008. Raised by Another Mother: Informal Fostering and Kinship Ambiguities in Northwest Ecuador. *Journal of Latin American and Caribbean Anthropology* 13(1):168-195.
- Weber, Max. 1978. *Max Weber: Selections in Translation*. Cambridge; New York: Cambridge University Press.
- Willerslev, Rane. 2007. *Soul Hunters: Hunting, Animism, and Personhood among the Siberian Yukaghirs*. Berkley: University of California Press.
- Wilson, Peter J. 1995. *Crab Antics: a Caribbean Case Study of the Conflict Between Reputation and Respectability*. Prospect Heights, Il: Waveland Press.

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
סמסטר ב', תשע"ז (2016-17)
תואר ראשון

{ 266 }

Zigon, Jarrett. 2007. Moral Breakdown and the Ethical Demand.
Anthropological Theory 7 (2): 131–150.

סוציולוגיה פוליטית

פרופסור לב גרינברג

הקורס מיועד להקנות כלים בסיסיים להבנת תיאוריות של סוציולוגיה פוליטית תוך כדי הצגת דיונים מרכזיים בתחום. הקורס דן בשאלת הסמכות, המפלגות, אליטות והמדינה; ומנתח מאבקים בין מעמדות, קבוצות אתניות, לאומיות וצבא. לבסוף הוא בוחן את מהותה של הדמוקרטיה כמנגנון להכלת קונפליקטים ומגבלותיה. נוכחות בשיעורים וקריאת החומר הביבליוגרפי הם חובה. מטלות במשך הסמסטר: הגשת 4 דו"חות קריאה ובחינה בסוף הסמסטר.

רשימה ביבליוגרפית

1. Weber M. "Authority and Legitimacy".
2. דאל, ר. "על דמוקרטיה" פרקים 4 ו-8.
3. Michels, R. "Principles and Bureaucracy in Political Parties"
4. Bourdieu, P. "Delegation and Political Fetishism"
5. Duverger, M. "The Origins of Parties"
6. מרקס, ק. "השמונה-עשר בברימר של לואי בונפרטה"
7. Fanon, F. "Spontaneity: Its Strength and Weakness"
8. Mills, C. Wright "The Structure of Power In American Society"
9. אנדרסון, ב. "קהילות מדומיינות"
10. Rothschild, J. "The Emergence of Contemporary Ethnopolitics"
11. Poggi "The Nature of the Modern State"
12. Tilly, C "How War Made States and Vice Versa"
13. Grinberg, Lev Ch. 9 "Time, Movement, Actors and Masses" in Mo(ve)ments of Resistance.

סוציולוגיה של התרבות

סמסטר ב', יום ב', 14-16.

ד"ר יפעת גוטמן, ליצירת קשר: ygutman@post.tau.ac.il, שעות קבלה: ימי שלישי 10-12
בתיאום מראש

מהי תרבות בראי הסוציולוגיה - האם תרבות מצומצמת ל"תרבות גבוהה" לעומת "נמוכה" או שמה היא נוכחת בכל היבט של חיינו החברתיים? הקורס סוקר את מגוון ההגדרות, השימושים, התיאוריות, הפרקטיקות, ושיטות המחקר וההסבר של הסוציולוגיה של התרבות. התפיסות הצרה והרחבה של התרבות ייבחנו באופן ביקורתי בהקשר של יחסי כוח וסמכות כמבנות טעמים וסגנונות חיים וכיצרות הבדלים היררכיים בין יחידים וקבוצות בהקשר של אמנות, מדע, תרבות פופולרית, זיכרון קולקטיבי, ותחומים נוספים. תהליכים של יצירת משמעות ומתן ערך יובנו ברמות המיקרו והמקרו, לצד וכחלק מההסדרים המוסדיים שמבנים ומשנים הבדלי סטטוס, מעמד, מגדר וגזע/מוצא אתני.

The Sociology of Culture

What is culture in sociology – is culture limited to “high” as opposed to “low” culture or is it present in every aspect of our social lives? The course surveys the numerous definitions, uses, theories, practices, methods and explanations of the sociology of culture. The narrow and expanded perceptions of culture are critically examined in the context of power relations and authority, as constructing tastes and life styles and as forming hierarchical differences between individuals and groups in the context of art, science, popular culture, collective memory and other fields. Processes of meaning making and the creation of value will be understood on the micro and macro levels, along with

and as part of the institutional arrangements on which social status, class, gender and race/ethnicity are formed and reformed.

מטלות הקורס והרכב הציון הסופי:

1. קריאה שוטפת, נוכחות קבועה והשתתפות פעילה - מותרת היעדרות מנומקת מלא יותר משלושה שיעורים במהלך השנה. חומרי הקריאה מצויים כולם באתר של הקורס, אנא הביאו את הטקסטים הרלוונטיים איתכם לשיעור (בעותק דיגיטלי או מודפס).
2. תגובות לקריאה - 20%. כל משתתפי הסמינר יהיו מחויבים להגיש שלוש תגובות אישיות קצרות במהלך הסמסטר (2-3 פסקאות כל אחת) לחומרי הקריאה של הסמינר. התגובות צריכות להישלח דרך אתר הקורס עד שמונה בבוקר יום השיעור שבו יידון הנושא שאליו הן מתייחסות. על התגובות לכלול אחד ממאמרי החובה לאותו שיעור. תגובות שיגיעו באיחור לא יתקבלו. בתגובה יש לכתוב את דעתכם הביקורתית על חומר הקריאה בכמה פסקאות. הכוונה איננה לתאר את הכתוב אלא להביע דעה, לשאול שאלות, להשוות לקטעי קריאה אחרים שעסקנו בהם, או לדון בתרומתו לנושאים שעלו בקורס עד כה. התגובות לא יקבלו ציון אך ייקראו ויוזכרו בשיעור לעתים. אי הגשת שלוש תגובות בזמן או כתיבתן באופן שאינו תואם לדרישה ייפגעו בציון הסופי.
3. מטלת אמצע - 20%: ב. כל משתתפי הסמינר יגישו מטלה באמצע הסמסטר תוך שימוש בקריאת החובה ובדיונים בכיתה.
4. מבחן - 60%.

מערך השיעורים :
13.3.17 – הקדמה

Raymond Williams, *Moving from High Culture to Ordinary Culture*
N. McKenzie (ed.), *Convictions*, 1958

20.3.17 –רקע: התרבות כתחום מחקר סוציולוגי

September 2 and 4

Diana Crain, Introduction: The Challenge of the Sociology of Culture to
Sociology as a Discipline (from *The Sociology of Culture*)

Griswold. Wendy. 1987. "A Methodological Framework for the Sociology of
Culture" *Sociological Methodology* 17, pp. 1-35

קריאה מומלצת:

A.L. Kroeber & C. Kluckhohn. *Culture: A Critical Review of Concepts &
Definitions* Introd. & Part IV. Summary & Conclusions

27.3.17 – גישות היסטוריות

Norbert Elias. *The Civilizing Process* Part I, preface and chapter 2. IV, On
Behavior at Table Norbert Elias. *The Civilizing Process* Part II, Conclusion

קריאה מומלצת: אלגזי, גדי 2000. "הילכות הגוף וארגון החברה: תהליך הציוליזציה של
נורברט אליאס", *זמנים* 70, 62–83

2.4.17 – גישות אנתרופולוגיות

קליפורד גירץ 1990 (1973). "משחק עמוק: הערות על קרב התרנגולים הבלניזי", בתוך:
פרשנות של תרבויות. תל-אביב: כתר, 273–305.

Elijah Anderson, 1999. "Code of the Streets: Violence and the Inner city"

9.4.17 – תרבות כפרשנות ותרבות כפעולה

Moore, Shaun. 1991. "Texts, Readers and Contexts of Reading". In: *Culture and Power: A Media & Society Reader* (London: Sage), 146-152.

Swidler, Ann. 1986. "Culture in Action". *American Sociological Review* 51, 273-286

24.4.17 – דת

E. Durkheim. *The Elementary Forms of the Religious Life* Intro. pp. 1-18;

C. Geertz "Religion as a Cultural System" in *The Interpretation of Cultures*

קריאה מומלצת:

H. Gerth & C.W. Mills. "Religious Rejections of the World" pp.340-43 in *From Max Weber*

30.4.17 – תרבות ומבנה: אידיאולוגיה

Karl Marx. Excerpts from *The German Ideology*

Raymond Williams. "Base & Superstructure in Marxist Cultural Theory"

8.5.17-15.5.17 – מעמד, סטטוס, סמל

T. Veblen. "Theory of the Leisure Class"

P. Willis. *Learning to Labor: How Working Class*

P. DiMaggio. "Cultural Entrepreneurship in 19th c. Boston"

*** מטלת אמצע – תאריך הגשה: 22.5.17

22.5.17 - האביטוס וכוח

P. Bourdieu. *Distinction* Intro. Pp. 107; Conclusion, pp. 466-84;

R. Williams. "Pierre Bourdieu & the Sociology of Culture: An Introduction"

29.5.17-5.6.17 – מגדר, אתניות, גזע

Cynthia Fuchs Epstein. 1992. "Tinkerbells and Pinups: The Construction and Reconstruction of Gender Boundaries at Work," in Lamont & Fournier, *Cultivating Differences: Symbolic Boundaries and the Making of Inequality*. University of Chicago Press, pp. 212-56

Orville Lee. 2005. "Race After the Cultural Turn" in Jacobs & Hanrahan, eds. *The Blackwell Companion to the Sociology of Culture*, Blackwell.

מאמר נוסף יימסר בהמשך

12.6.17 - תרבות וזהות

גופמן, ארווינג 1980. "אמנות ניהול הרושם". בתוך גופמן ארווינג 1980, הצגת האני בחיי היומיום. עברית: שלמה גונן. תל-אביב: דביר/רשפים, עמ' 177–200.

Dolby, Nadine 2000. "The Shifting Ground of Race: the Role of Taste in Youth's Production of Identities." *Race, Ethnicity and Education*, 3(1), 7-23.

19.6.17 – גבולות סימבוליים ותרבות לאומית

Lamont, Michèle 1995. "National Identity and National Boundaries Patterns in France and the United States." *French Historical Studies* 19(2), 349-365.

בנדיקט אנדרסון, "קהילות מדומיינות", הקדמה ופרק 10.

Anderson . *Imagined Communities*, Introduction and Ch. 10

קריאה מומלצת:

Schudson, Michael. "Cultures & the Integration of National Societies" in
Crane, *The Sociology of Culture*

26.6.17 – תרבות ואמנות

Bourdieu & Darbel. 1997[1966]. *The Love of Art: European Art Museums and
their Public*. Polity

From M. Lamont & M. Fournier. 1994. *Cultivating Differences:*

1. David Halle. "The Audience for Abstract Art" pp.131-151

2. Vera Zolberg. "Barrier or Leveler? The Case of the Art Museum" pp. 87-209

לקריאה מומלצת:

H.S. Becker. 2008. *Art Worlds*. University of California Press

R.A.Peterson. 1997. *Creating Country Music: Fabricating Authenticity*,
University of Chicago Press.

לקריאה נוספת:

R.A. Peterson. 1994. "Cultural Studies Through the Production Perspective:
Progress and Prospects" in Crane, D. (ed.) *The Sociology of Culture:
Emerging theoretical Perspectives*. Blackwell

Elizabeth Long, ed. 1997. *From Sociology to Cultural Studies: New
Perspectives* Blackwell,

Michèle Lamont & Marcel Fournier, eds. 1992. *Cultivating Differences:
Symbolic Boundaries and the Making of Inequality* University of Chicago
Press

- Mark D. Jacobs & Nancy Weiss Hanrahan, eds. 2005. *The Blackwell Companion to The Sociology of Culture* Blackwell,
- David L. Swartz and Vera L. Zolberg. 2004. *After Bourdieu: Influence, Critique, Elaboration*. Kluwer Academic Press
- John R. Hall, Laura Grindstaff, and Ming-Cheng Lo, and eds. 2010. *Handbook of Cultural Sociology*. Routledge
- David Halle. 1993. *Inside Culture: Art & Class in the American Home*. University of Chicago Press
- L. W. Levine. Highbrow Lowbrow: The Emergence of Cultural Hierarchy in America (Harvard Univ. Press) 1987
- Russell Lynes. The Tastemakers
- Harrison C. White. 1993. *Careers & Creativity: Social Forces in the Arts*. Westview Press.

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
סמסטר ב', תשע"ז (2016-17)
תואר ראשון

סטטיסטיקה תיאורית

מספר קורס: 0078-1-102

יום ג 14:00-16:00

מרצה: ד"ר אורי ביבי

שעות קבלה: יום ג' 13.00-14.00 (חדר 365 בבניין 72)

דוא"ל: bibi@sapir.ac.il

מטרת הקורס: הקניית ידע ומיומנות ראשוניות בהבנת מושגים ותיאוריות בסטטיסטיקה תיאורית, וביסודות הניתוח הסטטיסטי בתוכנות EXCEL ו-SPSS.

חובות הקורס:

הגשת 4 תרגילים ב-EXCEL ו-SPSS. חובה להגיש את כל התרגילים. אי הגשת התרגילים תגרור הורדה של 20 נקודות מהציון הסופי.
בוחן במהלך הסמסטר שיהווה 15% מהציון הסופי בקורס. הבוחן יעשה במחשב ויכלול הן חומר מבסיס הידע של קורס המחשב והן חומר מהקורס העיוני.
מבחן בסוף הסמסטר שמשקלו 85% מהציון הסופי. מבחן סוף הסמסטר יכלול רק חומר עיוני. חובה לקבל ציון עובר בבחינת סוף הסמסטר.

נושאי הלימוד:

- סולמות מדידה : סולם שמי, סולם סדר, סולם רווח, סולם מנה : תכונות, מדדים וטרנספורמציות מותרות.
- הצגה גרפית של נתונים :
- דיאגרמות מקלות, פוליגון, דיאגרמת פאי
- חוקי הסיגמה

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
סמסטר ב', תשע"ז (2016-17)
תואר ראשון

{ 277 }

- מדדי מיקום מרכזי: שכיח, חציון וממוצע
- מדדי פיזור: טווח, שונות וסטיית תקן
- מדדים למיקום יחסי: מאונים וציוני תקן
- ממוצע משוקלל ושונות מצורפת
- טרנספורמציה ליניארית והשפעתה
- מדדי קשר:
- מתאם קרמר
- מתאם ספירמן
- מתאם פירסון
- רגרסיה פשוטה
- רגרסיה מרובה
- הסתברות והסתברות מותנית
- התפלגות נורמאלית
- יסודות הניתוח הסטטיסטי בתוכנות EXCEL ו-SPSS.

חומר עזר:

תרגילים לתרגול עצמי, וכן כל חומר הקורס כולל תדפיסי השיעורים ימצאו באתר הקורס.
סטודנטים המעוניינים בחומר נוסף לתרגול יכולים להיעזר בספרים הבאים:
סטטיסטיקה א' למדעי החברה – יחידות 1-5 - האוניברסיטה הפתוחה
סטטיסטיקה למדעי ההתנהגות – אלחנן מאיר – הוצאת דיונון 2000.
*** שימו לב: חומר הקורס אינו מתואם עם ספרים אלה. קיימים נושאים שיילמדו בקורס ולא נמצאים בספרים, וכן להיפך. בכל מקרה, רצוי להיעזר בספרים לתרגול וחזרה בלבד ולא לשם לימוד החומר.

שיטות מחקר כמותיות

-00172102-

מרצה: ד"ר אורי שויד shwed@bgu.ac.il

מתרגלות: גב' נטע בהט וגב' ליאור סבח

יום ב' 16:15-17:45

תיאור הקורס

בקורס זה יילמדו עקרונות איסוף וניתוח של נתונים במחקר חברתי.

מטרת הקורס היא להקנות כלים בסיסיים לקריאה והערכה של מחקרים כמותניים, וכן ביצועם.

במסגרת הקורס התלמידים ילמדו ויתנסו באיסוף נתונים לשאלות מחקר במדעי החברה, וינתחו נתונים אלו בשיטות ניתוח מרובות משתנים.

שעות קבלה

ד"ר אורי שויד – יום ג' 10:00-12:00 ובתיאום מראש

דרישות הקורס

נוכחות פעילה בשיעורים (בתרגילים רבים הנוכחות אינה חובה, בשיעורים הנוכחות חובה).

קריאת פריטי החובה במועד.

הגשת כל המטלות במועדן.

ציון עובר (60) לפחות (בבחינה הסופית).

ציון הקורס

ציון הקורס יקבע ע"פ שקלול של ציון המבחן (50%), שתי מטלות איסוף נתונים (15% כ"א),

ומטלת ניתוח נתונים (20%). בכדי לעמוד בדרישות הקורס יש לקבל ציון של 60 ומעלה בציון

הסופי המשוקלל. בנוסף, ציון עובר במבחן הינו תנאי לקבלת ציון עובר בקורס.

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
סמסטר ב', תשע"ז (2016-17)
תואר ראשון

{ 279 }

תכנית הקורס (שהיא בסיס לשינויים)
ייתכנו שינויים במאמרים במהלך הסמסטר
תכנית משוערת

תאריך	נושא	תרגול	הגשה
13.3	היכרות נהלים וחזרה		
20.3	עיצוב מחקר		
27.3	ניסויים		
3.4	מערכים מתאמיים		
8.5	קשרים דו משתניים		הגשת 2 מטלות איסוף
15.5	ניתוח שונות		
22.5	רגרסיה פשוטה		
29.5	פיקוח		
5.6	מקדמים מתוקננים		
12.6	משתנים קטגוריאליים		
19.6	רגרסיה לוגיסטית		
25.6	חזרה למבחן		הגשת מטלת ניתוח

קריאת חובה:

בייט-מרומ רות (1986) "שיטות מחקר במדעי החברה" יחידות 1-3,5-10
Shwed, U. and Y. Shavit. 2006. Occupational and Economic Attainments of
College and University Graduates in Israel. European Sociological Review
22(4):431-442

פריטים נוספים ימסרו בהמשך

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
סמסטר ב', תשע"ז (2016-17)
תואר ראשון

תיאוריות אנתרופולוגיות מתקדמות

יום ה' 12:00 – 14:00

מרצה: ד"ר ניר אביאלי

avieli@bgu.ac.il

מתרגלות: דניאלה דוכס וגל נוח

נושא הקורס: כיצד מסבירים אנתרופולוגים את העולמות החברתיים והתרבותיים אותם הם חוקרים בראשית האלף השלישי? באילו כלים, ומודלים תיאורטיים הם משתמשים כדי לנתח את החומר האתנוגרפי שהם אוספים במהלך עבודת השדה? ובאילו כיוונים התפתחה והשתכללה האנתרופולוגיה בעשורים האחרונים? בקורס נדון בשאלות אילו וברבות אחרות ונכיר את המהלכים התיאורטיים העכשוויים המאפיינים את הדיסציפלינה.

הקורס בנוי סביב ארבע סוגיות תיאורטיות: המפנה הפוסט-הומני; אנתרופולוגיה של מערכות עולמיות; החזרה לעבודת השדה; ותיאוריות אנתרופולוגיות בישראל. במהלך ההרצאות נדון במחקרים אתנוגרפיים עכשוויים, נפגוש זירות מחקר לא מוכרות ושאלות מחקר חדשניות, ונלמד על המגמות התיאורטיות באנתרופולוגיה בת זמננו.

התרגיל: התרגיל מהווה חלק בלתי נפרד מן הקורס והוא מרכיב מרכזי בהצלחה בלימודים. בתרגיל נדון במאמרים, נלמד לקשר בינם לבין ההרצאות, ונציג את ההוראות לכתיבת המטלות.

מטלות: במהלך הקורס תתבקשו לבצע חמש מטלות בהן תיישמו את מה שלמדתם וקראתם. המטלות דורשות קריאה שוטפת ויכולת ניתוח תיאורטית. המטלות מהוות את הדרישה העיקרית בקורס ועליהן יתבסס הציון הסופי.

שעות קבלה: המרצה והמתרגלים עומדים לרשותכם לכל שאלה ולכל עניין בשעות הקבלה, ובמידת הצורך גם במהלך השיעור והתרגילים. במקרים דחופים בלבד ניתן לפנות אל המרצה והמתרגלות במייל. חשוב להבין כי אין אפשרות להעניק הדרכה אישית במייל לסטודנטים. התקשורת במייל מיועדת לענייני מנהלה בלבד.

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
סמסטר ב', תשע"ז (2016-17)
תואר ראשון

{ 282 }

חובות אקדמיים והתנהגות:

1. חובת נוכחות מלאה בשעורים ובתרגילים בהתאם לתקנון האוניברסיטה. סטודנט אשר יעדר משעור או מתרגיל – ידווח מראש ויבקש אישור מן המתרגלים. סטודנט אשר יעדר ללא אישור מעל שני שעורים/תרגילים לא יוכל לסיים את הקורס.
2. חובת קריאה: בקורס שני סוגי טקסטים – מאמרי חובה ומאמרי רשות. יש לקרוא את כל מאמרי החובה. שימוש במאמרי הרשות ישפר את התהליך הלימודי והשימוש במאמרים אילו במטלות הרלוונטיות יעניק בonus של עד 10% מציון כל מטלה. הסטודנטים מתבקשים להדפיס את מאמרי החובה ולהגיע איתם לתרגילים מוערים וממורקרים.
3. דיון על מאמר בתרגיל: כל הסטודנטים (בזוגות) ינהלו דיון בתרגיל על אחד מן המאמרים לפי רשימה אשר תקבע בשיעור הראשון. אין צורך להציג את המאמר – אלה לנהל עליו דיון!
4. השיעור והתרגיל מהווים "אזורים חופשיים מאינטרנט". חל איסור לעשות כל שימוש במחשב נייד או בטלפון סלולרי במהלך השעורים והתרגילים (סטודנטים בעלי אישור מיוחד מתבקשים לתאם עם המרצה והמתרגלים שימוש במחשב נייד; בכל מקרה אין שימוש בטלפון סלולרי).

מטלות הקורס:

- בקורס 5 מטלות אשר מיועדות ליצור רצף ואינטגרציה בין השיעור לתרגילים ולחומר הקריאה. המטלות דורשות קריאה שוטפת ושימוש מידי ואנליטי במאמרים – וזאת כדי למנוע תחושה של "שינון" ולימוד בע"פ. מאמרי הרשות יסייעו לכם להגיש עבודות ברמה אקדמית גבוהה יותר והשימוש בהם מזכה בbonus.
1. ניתוח טקסט עיתונאי לבחירתכם באמצעות המאמרים ביחידה הראשונה (10% עד 500 מילים).
 2. ביקורת על מאמר אנתרופולוגי עכשווי (שנת 2010 ואילך) לבחירתכם באמצעות המאמרים ביחידה השנייה (15% עד 750 מילים).

3. הגשת הצעת מחקר אתנוגרפית אשר תתבסס גם על המאמרים שנלמדו ביחידה השלישית (15% עד 750 מילים).
4. דו"ח קריאה מונחה (לפי שאלות) על הספר "בארץ עתיקה" מאת אמיטב גוש. ניתן לבחור באתנוגרפיה אחרת (20% עד 750 מילים).
5. ביצוע מחקר אתנוגרפי קצר וניתוח תיאורטי של הממצאים תוך שימוש במאמרים שנלמדו ביחידה הרביעית ובלפחות עוד שלושה מאמרי חובה מתוך הסילבוס (40% עד 1200 מילים).

חובה להגיש את כל המטלות במועד ולפי ההנחיות. לא ניתן לסיים את הקורס ללא הגשת כל חמש המטלות.

המתרגלים לא יבדקו עבודות שהוגשו באיחור
יש להגיש את העבודות מודפסות לתא של הקורס ובמקביל לשלוח העתק אלקטרוני לכתובת הדוא"ל של הקורס.

רשימת קריאה טנטטיבית תפורסם בימים הקרובים

תיאוריות סוציולוגיות מתקדמות

צוות הקורס:

דר' שרה הלמן

דוא"ל: sarith@bgu.ac.il

שעות קבלה: יום ב' 12.30-13.30 חדר 368 בניין 72

נעמן טל:

דוא"ל: naamant@post.bgu.ac.il

שעות קבלה: יום ד' 11:00-12:00 חדר 352 בניין 72

אריה ניסנבאום

דוא"ל: arientis@post.bgu.ac.il

שעות קבלה: יום ד' 12:00-13:00 חדר 353 בניין 72

דברי הסבר:

מטרת השיעור הינה לחשוף את הסטודנטים/יות למבחר תיאוריות סוציולוגיות עדכניות ולאופן שבו הן מתמודדות עם האתגרים והאילוצים שהחברה בת זמנינו מציבה. במהלך הסמסטר נדון בתיאוריות אשר מחברות בין הפעולה של הפרט לבין המבנה; בתיאוריות המבקרות את המודרניות וחושפות את הצדדים האפלים שלה (זאת לעומת הפיאור של המודרניות בתיאוריות הקלאסיות). נתייחס לאתגרים שהתיאוריה הפמיניסטית וחקר המגדר מציבים בפני התיאוריה סוציולוגית וכן באופן שבו עדשה מגדרית מסייעת לנו להבין את המורכבות של המציאות החברתית. לבסוף נדון בגלובאליזציה, ובאופן שבו היא משנה את ההסתכלות על תופעות חברתיות.

מבנה הקורס:

הרצאה הפרונטאלית: מטרת ההרצאה הפרונטאלית היא לפרוש ראייה רחבה של התיאוריות השונות ולשמש מסגרת לחומרים שיקראו בתרגיל

תרגיל:

בתרגיל יתמקד בקריאה ובדיון על המקורות השונים. קריאת המאמרים היא **חובה** לכל מי שמשתתף/ת בתרגיל. קבוצת התרגיל משמשת כמסגרת אינטימית לדיון במאמרים. כדי לעודד קריאה, הבנה וגם יישום עליכם לקרא את המאמרים לקראת כל תרגול. המסגרת התרגולית יתקיים דיון על המאמר, יישומו לסוגיות בנות זמנינו, הצגת הבנת הסטודנטים את המאמר וכן את קשיים שהתגלו במסגרת קריאת המאמר. לשם כך, יומיים לפני התרגול תועלה למודל כתבה קצרה שאותה תתבקשו לקרא ולהביא ליכתה לשם דיון וניתוח על בסיס המאמר.

השתתפות בהרצאות: אינה חובה אך מאוד מומלצת
השתתפות בתרגילים: השתתפות בתרגול אינה חובה אך מאוד מומלצת. יש להגיע מוכנים/ות לתרגיל.

חובות הקורס:

הגשת חמישה סיכומים באורך עד עמוד של מאמרים מתוך הרשימה הביבליוגרפית. המטלות תוגשנה באמצעות המודל לפי קבוצת התרגול אליה אתם. רשומים. ות. הציון במטלות הוא עובר/ לא עובר. סטודנט/ית אשר הגישה פחות מ-4 מטלות שלהן הציון עובר הציון שלו. יהיה אפס. סטודנט/ית אשר יגיש 4 מטלות שלהן הציון עובר ציונו. יהיה 16% מהציון הכולל. סטודנט/ית אשר יגיש 5 מטלות שציון עובר תקבל 20% מהציון בקורס. כל

הגשה של מטלה מעבר למטלה החמישית שציונה עובר תזכה את הסטודנט. ית בבנוס של נקודה אחת בציון הסופי של הקורס.

שימו לב: סטודנט. ית אשר מטלתו קיבלה ציון לא עובר יצטרך לבחור במאמר אחר ולהגיש מטלה כדי להשלים את מכסת המטלות המזכות הציון עובר בקורס.

אופי המטלות: שבועיים לפני כל תרגול, המתרגלים יעלו למודל שאלות מנחות לקריאת המאמר. כל סטודנט. ית יגיש לקראת התרגול תשובות לשאלות המנחות או לחלופין אפשר להגיש סיכום קצר של המאמר הכולל: נושא המאמר; שאלת מחקר; וטעון או טיעונים מרכזיים.

עליכם להגיע לתרגול עם המאמר המודפס או על גבי המחשב. אותו כלל חל לגבי הכתבה אותה תנתחו בתרגול על סמך המאמר לקריאה.

הגשת המטלה: המטלה תוגש באמצעות המודל עד יום שני בשעה 16:15 בשבוע שהוא רלוונטי למאמר שנבחר. לא תתאפשרנה הגשות באיחור של המאמר שיידון בתרגיל.

בחינה סופית: תהיה מורכבת משתי שאלות פתוחות שבהן תתבקשו לדון בסוגיות מרכזיות שנידונו במהלך השיעור תוך התייחסות לכל ההרצאות ו כל חומר הביבליוגרפי. משקל הבחינה בציון הכולל 80%.

לתשומת לבכם: ציון עובר בכל אחת מהמטלות הוא תנאי להשלמת הקורס.

הודעות: הודעות בנוגע לשיעור וכן לתרגילים תועברנה באמצעות מערכת ה-moodle. הודעות גם תועברנה בכיתה. חלה חובה להתעדכן על הודעות המועברות בכיתה.

סדר שיעורים ורשימת קריאה:

13.3.17: הרצאות מבוא: שינוי חברתי כלכלי, ערעור ההסכמה הפרסוניאנית, ומלחמת הפרדיגמות

20.3.17-3.4.17: ערעור על מושג המבנה ועליית תיאוריות של פרקטיקה וסוכנות

Silvia Pasquetti

2015 "Subordination and Disposition: Palestinians differing sense of Injustice, politics and morality." *Theory and Society* 44,1: 1-31

15.5.17-24.4.17 : הצד האפל של המודרניות: דמוקרטיה ורצח עם, אסקולת פרנקפורט ומישל פוקו: ידע/כוח; משמעת וממשליות

Michael Mann

2004 "The Argument," pp. 1-24, in: *The Dark Side of Democracy- Explaining Ethnic Cleansing.* Cambridge, Cambridge University Press

Wight, A. Craig

2016 "Lithuanian genocide heritage as a discursive formation." *Annals of Tourism Research* 59: 60-78.

Boland, Tom

2016 "Seeking a role: disciplining job seekers as actors in the labor market."
Work, Employment and Society 30,2: 334-351.

5.6.17-22.5.17: סוציולוגיה, מגדר ומיניות

Luna Zakiya

2016 "Truly a woman of color organization: negotiating sameness and
difference in pursuit of intersectionality." *Gender and Society* 30,5: 769-790.

Hoang, Kimberley Kay

2014 "Negotiating perceptions of Pan-Asian ascendancy and Western
decline in global sex work." *Social Problems* 61,4: 507-529.

19.6.17-12.6.17: גלובאליזציה, גלוקאליזציה ותבניות מעמדיות חדשות

Sarah Bowen and Marie Gaytan

2014 "The Paradox of protection: national identity, global commodity chains
and the Tequila industry." *Social Problems* 59,1: 70-93

Raymond, Lee

2011 "Modernity, solidity and agency: liquidity reconsidered." *Sociology* 45,4:
650-664

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
סמסטר ב', תשע"ז (2016-17)
תואר ראשון

{ 289 }

26.6.17: שיעור סיכום

תמורות ביחסי צבא וחברה בישראל

Transformations in Israel's civil –military relations

הגב' עפרה בן ישי

אוניברסיטת בן גוריון – המחלקה לסוציולוגיה ולאנתרופולוגיה

שנה"ל 2016-2017

סמסטר ב'

דוא"ל: benishai@post.bgu.ac.il

בשנים האחרונות ידעו יחסי הצבא והחברה בישראל שינויים מפליגים ולוו במתחים וקונפליקטים לא מבוטלים. מחד גיסא, נקרא תיגר על מעמדו המרכזי של הצבא ונחשפה מחלוקת ציבורית בסוגיית הצידוק להפעלת הכוח הצבאי ומידת יעילותו, ומאידך גיסא רבו התביעות לחלוקה שוויונית והוגנת יותר של נטל השירות הצבאי בין הקבוצות החברתיות השונות המרכיבות את החברה הישראלית. הציבור בישראל נחלק אפוא בין ציפיות סותרות, בשורת סוגיות הקשורות לדפוסי הפעולה הצבאיים, הארגוניים והמבצעיים. הליך זה לווה בין היתר, בדרישות להרחבת הפיקוח על הצבא, לבחינת פעולת הצבא באמות מידה ערכיות חדשות ובתביעה גוברת להגבלת השפעת הצבא במרחב האזרחי. הקורס ינסה לבחון בפרספקטיבה סוציולוגית רחבה את הפרובלמטיקה המתהווה במרקם יחסי צה"ל והחברה הישראלית ולהעריך את השלכותיה העתידיות על מעמד הצבא, על מודל הגיוס ועל מרחב הפעולה הצבאי בעתות שגרה ומלחמה. הקורס ישאף לפתח בקרב הלומדים, נקודת מבט כוללת ורב ממדית ולהקנות כלי חשיבה ביקורתיים לניתוח הממשק המורכב בין הצבא והחברה, זאת באמצעות הישענות על הידע העכשווי, ועל הגישות והמודלים המרכזיים שהתפתחו בתחום בעולם ובישראל.

The course examines the main transformations over the years in Israel's civil-military relations from a wide sociological perspective. We will focus on the changes of the public perception of war, the decline in the status of the military service and the new cultural socio-political exchanges between the military and main civil spheres.

The aim is to develop a comprehensive and multi-dimensional perspective of the growing complexity in the nature of the interaction between military and civil society in actual context and in its future prospective

סוג הקורס: קורס בחירה בסוציולוגיה ובאנתרופולוגיה וכללי לשנה ג'
חובות הסטודנטים: חובת נוכחות בשעורים וקריאת החומר, הצגת מקרה מבחן ובחינה.

השתתפות פעילה בשיעורים: 20%

עבודה מסכמת: ניתוח מקרה מבחן על בסיס שניים מחומרי הקריאה בסילבוס- 40%

בחינה: בחינה מסכמת בסוף הסמסטר- 40%

דרישות קדם: מבוא לסוציולוגיה ומבוא לאנתרופולוגיה

רשימת קריאה והנושאים הנלמדים:

נושא 1. מבוא

א. המלחמה המודרנית וכינונו של צבא ההמון המודרני – ההקשר ההיסטורי

קריאת חובה

הרכבי יהושפט (1990) מלחמה ואסטרטגיה, ת"א, מערכות, עמ' 117-135, פרק י"ד עמ' 261-293

טאוסנד צ'רלס (2016) "מבוא: אופייה של המלחמה המודרנית" בתוך: צ'רלס טאוסנד (עורך), היסטוריה של המלחמה המודרנית, תל אביב, רסלינג, עמ' 13 - 37

עזר גת (2001) מקורות המחשבה הצבאית המודרנית, ת"א, מערכות, עמ' 162 – 201

הרחבת קריאה

Tilly Charles (1990) Coercion, Capital and European States AD 990 – 1990, Cambridge MA. Basil Blackwell, Pp 20 – 28, 45 – 47, 67 – 96, 122 – 127, 161 – 191, 191 – 224

הווארד מייקל (1985) המלחמה בתולדות אירופה, ת"א, מערכות, פרקים א- ב עמ' 9 – 48
Handel Michael I. (2001) Masters of War: Classical Strategic Thought, London, Frank Cass, Pp 91 - 117

Jones Archer. (1987) The Art Of War in the Western World, New York, Oxford University Press, Pp 165 - 209

ב. השינוי בדפוסי המלחמה והצבא

קריאת חובה

השינוי מנקודת המבט המסורתית

ון קרבלד מרטין (2007) "עתיד המלחמה" בתוך: יצחק בן-ישראל (עורך) מהאדם בקרב ועד החלל החיצון, ת"א, מערכות, עמ' 32 - 37

קובר אבי (2001) "המלחמה ושדה הקרב העתידי- לאן?" בתוך חגי גולן (עורך), מרקם הביטחון, ת"א, מערכות, עמ' 237 – 268

הרחבת קריאה

טובי טל, (2007) הגיאואסטרטגיה במאה ה-21: היווצרותה של פרדיגמה חדשה, חיפה, קתדרת חייקין לגיאואסטרטגיה
כהן אליוט. (2000) "דעות אמריקניות על המהפכה בעניינים צבאיים" בתוך: אפרים ענבר, המלחמה- מושגי יסוד ביחסים בינלאומיים, ת"א, האוניברסיטה הפתוחה, עמ' 130 – 143
Haltiner Karl W. (1998) "The Definite End of the Mass Army in Western Europe" Armed Forces & Society, 25, 1, Pp 7 - 36
Gray Colin S. (2002) Strategy for Chaos: Revolution in Military Affairs and the Evidence of History, London, Frank. Cass, Pp 170 – 221

ג. מעמד העורף במלחמה המודרנית

קריאת חובה

בן ישראל יצחק (2013) תפיסת הביטחון של ישראל, בן שמן, מודן, עמ' 68 – 77

הרחבת קריאה

Shapiro Jacob N. and Darken, Rudolph P. (2007) Homeland Security: A New Strategic Paradigm" in: John, Baylis. Eliot, Cohen Colin Gray James Wirtz (Eds) Strategy in Contemporary World: An Introduction to Strategic Studies, Oxford, Oxford University Press, Pp 295 - 313

נושא 2: המלחמות החדשות

א. מלחמות הדור הרביעי ומלחמות היברידיות

קריאת חובה

בן ארי איל, שר יהודית, ווינר אריאל (2013) "לחימת צה"ל במבצע עופרת יצוקה: ממלחמות היברידיות לצבאות תוספתיים" בתוך: מיטל ערן יונה (עורכת), ההיבטים סוציולוגיים ופסיכולוגיים של פעולת הצבא בתוֹך אזרחי", תה"ש, ממד"ה, עמ' 89 – 100

הרחבת קריאה

Hoffman Frank G. (2007) "Preparing For Hybrid War" Marine Corps Gazette, 91, 3, Pp 57 – 61

Karp Regina. Karp Aaron (2007) Global Insurgency and the Future of Armed Conflict: Debating Fourth – Generation Warfare, London, Routledge, Pp 21 – 44, 58 – 104

ב. מלחמה וכלכלה

קריאת חובה

טופלר אלווין וטופלר היידי (1994), מלחמה ואנטי מלחמה, (בתרגום אבנר גפני), ת"א, מעריב, עמ' 22-24, 47 – 58, 72 – 101, 268 – 277

ג. השינוי מנקודת המבט החברתית והתרבותית

קריאת חובה

לוטוואק אדוארד (2001) "מלחמה פוסט הרואית", מערכות, פברואר, 374 – 375, עמ' 4 – 9
לוטוואק אדוארד (2002) אסטרטגיה של מלחמה ושלום, ת"א, מערכות, עמ' 97 – 110

ד. השפעת הגלובליזציה

קריאת חובה

Kaldor Mary (1999) New and Old Wars, Stanford, Stanford University Press, Pp 13 – 30, 69 – 89

ה. עתיד המלחמה- שלוש הפרדיגמות – קץ ההיסטוריה, התנגשות הציוויליזציות, דוקטרינת ההלם

קריאת חובה

הנטינגטון סמואל (2003), התנגשות הציוויליזציות, (בתרגום דוד בן נחום) ירושלים, שלם, עמ' 239 - 409
קליין נעמי (2009) "הקדמה : מחוזק זה יפה" בתוך: דוקטרינת ההלם-עלית הקפיטליזם של האסון (בתרגום צבי איילון) ת"א, אנדלוס,

Fukuyama F. (1989), "The End of History?" The National Interest, Pp 3- 18,
<http://www.wesjones.com/eoh.htm>

נושא 3: מבט היסטוריוגרפי- העיסוק התיאורטי והמתודולוגי ביחסי צבא וחברה בעולם

ובישראל

קריאת חובה

רוזנהק זאב, ממן דניאל, בן ארי, אייל (2003) "הסוציולוגיה של חקר צבא, צבאיות ומלחמה בישראל", בתוך: מאג'ד אלחאג' ואורי בן אליעזר. בשם הביטחון, חיפה, אוניברסיטת חיפה, עמ' 185 – 214

הרחבת קריאה

Ben-Ari, Eyal (2014) "Theory building in research on the military" in: Joseph, Soeters. Patricia M. Shields and Sebastiaan Rietjens (Eds), Routledge Handbook of Research Methods in Military Studies, London & New York, Routledge, Pp 301 - 312

Ben – Ari, Eyal and Levy, Yagil. (2014) "Getting access to the field: Insider/Outsider perspectives" in: Joseph, Soeters. Patricia M. Shields and Sebastiaan Rietjens (Eds), Routledge Handbook of Research Methods in Military Studies, London & New York, Routledge, Pp 9 - 19

Cohen, Stuart. (2008) Israel and Its Army: From cohesion to confusion, London, Routledge, Pp 1 - 14

Rosen S.P. (1995) "Military Effectiveness: Why Society Matters" International Security, 19, 4, spring, Pp 5 – 31

נושא 4 – פרדיגמות מרכזיות

א. הפרדיגמה המסורתית הפונקציונליסטית

תפקיד הצבא בבניין האומה והמדינה

קריאת חובה

בן אליעזר אורי (1994) "אומה במדים ומלחמה: ישראל בשנותיה הראשונות", זמנים, 49, עמ' 51 - 65

הורביץ דן וליסקי, משה (1990) "דמוקרטיה וביטחון לאומי בסכסוך מתמשך" בתוך דן הורביץ ומשה ליסקי, מצוקות באוטופיה – ישראל חברה בעומס יתר, תל אביב, עם עובד, עמ' 271 - 240

לאקהם א. ר. (1984) "מיון משווה של היחסים בין רשויות אזרחיות לרשויות צבאיות" בתוך:
שמואל נח איזנשטט, עמנואל גוטמן ויעל עצמון (עורכים), מדינה וחברה, סוגיות בסוציולוגיה
פוליטית, ת"א, עם עובד, כרך ב', עמ' 102 – 120

ליסק משה (1991) "הרכיבים האזרחיים של תורת הביטחון הלאומי של ישראל", בתוך:
פנחס, גינוסר. עיונים בתקומת ישראל, 1, באר שבע, מכון בן גוריון לחקר ישראל, עמ' 191 -
210

ליסק משה (2001) האתוס הביטחוני והמיתוס של ישראל כחברה מיליטריסטית", תרבות
דמוקרטית, 4 – 5, עמ' 187 - 213

הרחבת קריאה

פינר סמואל אדוארד (1982) "מבוא למהדורה הישראלית" בתוך: אדוארד סמואל, פינר.
האיש על גב הסוס: מקומו של הצבא בפוליטיקה (בתרגום ברוך קורות), ת"א, משהב"ט, עמ'
21 – 29

ב. הפרדיגמה הפוסט מודרנית

שוק וליברליזם

קריאת חובה

בן –אליעזר אורי (2001) "מאומה במדים לצבא פוסט מודרני: פוליטיקה צבאית בישראל
בזמנים החדשים", תרבות דמוקרטית, 4 – 5, עמ' 55 - 99

כהן סטיוארט וסולימן, אילן. (1995) "צה"ל: מצב העם לצבא מקצועי", מערכות, 341,
מאי, עמ' 2 – 17

לוי יגיל (2010) מי שולט על הצבא? בין פיקוח על הצבא לשליטה בצבאיות, ירושלים,
מאגנס, עמ' 179 - 241

מוסקוס צ'רלס (2001) "לקראת צבא פוסט מודרני", תרבות דמוקרטית, 4 – 5, עמ' 213 –
232

הרחבת קריאה

גת עזר (2001) "בדלנות, פיוס, בלימה ומלחמה מוגבלת: המדיניות האסטרטגית
המערבית מהעידן המודרני לעידן הפוסט מודרני", מערכות, 376, אפריל, עמ' 2 – 9

- הראל עמוס (2013) תדע כל אם עבריה- קווים לדמותו של צה"ל החדש", אור יהודה, כנרת
זמורה ביתן דביר, עמ' 14 – 69
- לבל אודי ולוביש-עומר שושנה (2012) "לחזור למה שהיינו: חובשי הכיפות הסרוגות בצה"ל
כאפוזיציה שמרנית לצבא פוסט מודרני" בתוך: ראובן גל (עורך) בין הכיפה לכומתה- דת
פוליטיקה וצבא בישראל, בן שמן, מודן, עמ' 151 - 205
- לוי יגיל (2008), "תוכנית ההתנתקות ככורח השוק" בתוך: גבי, שפר. אורן, ברק. ועמירם,
אורן. צבא שיש לו מדינה? מבט מחודש על יחסי התחום הביטחוני והאזרחי בישראל,
ירושלים, כרמל, עמ' 67 – 92
- עירן יונה מיטל ובן הדור בתיה (2013) "'על הרגישות לנפגעים': מבט השוואתי ומקומי,
תפיסת מפקדים ומשמעויות לצה"ל" בתוך: מיטל ערן יונה (עורכת), ההיבטים סוציולוגיים
ופסיכולוגיים של פעולת הצבא בתווך אזרחי", תה"ש, ממד"ה, עמ' 126 – 143
- Downes Cathy (1985) "To Be or Not To Be A Profession?" Defence Analysis,
1, 3 Pp 147 - 171
- Gal, Reuven. and Cohen, Stuart. (2000) "Israel: Still Waiting in the Wings" in:
Charles, C. Moskos. John Allen, Williams. and David R, Segal. (Eds) The
Postmodern Military, New York, Oxford University Press, Pp 224 – 242
- King Anthony (2006) "The Post Fordist Military", Journal of Political and
Military Sociology, 34, 2, winter, Pp 359 - 374
- Moskos, Charles C.(2000) "Toward a Postmodern Military: The United States
as a Paradigm" in: Charles, C. Moskos. John Allen, Williams. and David R,
Segal. (Eds) The Postmodern Military, New York, Oxford University Press, Pp
14 -32
- Williams, John Allen (2000) "The Postmodern Military Reconsidered" in:
Charles, C. Moskos. John Allen, Williams. and David R, Segal. (Eds) The
Postmodern Military, New York, Oxford University Press, Pp 265 - 279

ג. הפרדיגמה הביקורתית

מיליטריזם, ביטחוניזאציה ומיליטריזציה

קריאת חובה

בן אליעזר אורי (2003) "החברה הצבאית והחברה האזרחית בישראל-גילויים של אנטי מיליטריזם ונאו מיליטריזם בעידן פוסט הגמוני" בתוך: מאג'ד אלחאג' ואורי, בן אליעזר. בשם הביטחון, חיפה, אוניברסיטת חיפה, עמ' 29 - 77
בר-טל דניאל (2007), לחיות עם הסכסוך, ניתוח פסיכולוגי חברתי של החברה היהודית בישראל, ירושלים כרמל, פרק 8, עמ' 243 - 276
גבריאלי נורי דליה (2014) נקמת הניצחון, ניו יורק, הדפוס האקדמי הישראלי, עמ' 35 - 144, 58
פרי יורם. (1996) "האם החברה הישראלית מיליטריסטית", זמנים, 56, עמ' 94 - 112, 118
קימרלינג ברוך. (1993) "על מיליטריזם בישראל", תיאוריה וביקורת, 4, עמ' 123 - 140
הרחבת קריאה

Schiff Rebecca L. (1992) "Civil-Military Relations Reconsidered: Israel as an "Uncivil" State" Security Studies 1, 4, Pp 636 - 658

ד. החוזה החליפין הרפובליקני, המשואה הרפובליקנית ו"המרתיות"

קריאת חובה

לוי, יגיל. (2003), צבא אחר לישראל: מיליטריזם חומרני בישראל, עמ' 13 - 29, 493 - 472

לוי יגיל (2010) מי שולט על הצבא? בין פיקוח על הצבא לשליטה בצבאות, ירושלים, מאגנס, 1-24, 49 - 55

הרחבת קריאה

Levy Yagil (2012), Rewarding Sacrifice – A Conceptual Proposition, Raanana, Open University, Working Paper 22

נושא 5. סוגיות של הפעלה ובנין הכוח ומשמעויותיהן האזרחיות

א. רקע

קריאת חובה

זיגדון יעקב (2004) בנין הכוח הצבאי, גלילות, ההוצאה לאור של פו"ם, עמ' 161 - 217

כהן סטיוארט (2001) "היחסים המשתנים בין החברה לצבא בישראל: ההשלכות המבצעיות, צה"ל והחברה הישראלית, בחינה מחדש", עיונים בביטחון המזרח התיכון, רמת גן, אוניברסיטת בר אילן, גיליון אפריל
קימרלינג ברוך (2001) "ההבניה החברתית של המושג 'הביטחון הלאומי' של ישראל",
תרבות דמוקרטית, כרך 4 – 5, עמ' 267 - 301
הרחבת קריאה

אדמסקי דימיטרי (2012), תרבות אסטרטגית וחדשנות צבאית, בן שמן, מודן, עמ' 217 -
231

כהן סטיוארט ובגנו אור ישראל (2001) "המשמעות החברתית של השירות הצבאי בישראל:
מבט מחדש", תרבות דמוקרטית, 4 – 5, עמ' 131 - 151
פינקל מאיר (2007) "השפעת החברה על הדוקטרינה ועל התרבות של צה"ל", מערכות,
412, מאי, עמ' 60 - 63
ב. מודל הצבא ומודל הגיוס והשפעתם על החברה

קריאת חובה

גורדון שמואל (1993) "בזכות גיוס בררני", מערכות, 318, פברואר, עמ' 32 – 37
כהן סטיוארט (2001) "צה"ל – חלופות לבניין הכוח" בתוך: חגי גולן (עורך) מרקם הביטחון:
סוגיות בביטחון ישראל בעשור השישי לקיומה, ת"א, מערכות, עמ' 19 – 41
לוי יגיל (2004) "מצבא העם לצבא של עממים-התבוננות בצה"ל העתידי", מפנה, 44
שלח עפר (2003). המגש והכסף-מדוע דרושה מהפכה בצה"ל, ת"א, כינרת זמורה ביתן,
עמ' 17 - 27

הרחבת קריאה

Levy, Yagil. (2008) "Military Society Relations: the demise of the people's army" in: Guy, Ben- Porat. Yagil, Levy. Shlomo, Mizrahi. Arye, Naor. Tzfidia, Erez. Israel since 1980, Cambridge, Cambridge University Press, Ch 5, Pp 117 – 146

Pfaffenzeller, Stephan. (2010) "Conscription and Democracy: The Mythology of Civil Military Relations" Armed Forces and Society, 36, 3, Pp 481 - 504

ג. צבא החובה

קריאת חובה

לוי יגיל (2015) "צבא העם נגד גיוס החובה" משפט וצבא, 21 א', ינואר עמ' 309 - 340
נבו ברוך ושור יעל (2002), החוזה בין צה"ל לחברה הישראלית: שירות החובה, ירושלים,
המכון הישראלי לדמוקרטיה, עמ' 9 - 31

ד. צבא המילואים

קריאת חובה

זיגדון יעקב (2004) בנין הכוח הצבאי, גלילות, ההוצאה לאור של פו"ם, עמ' 259 - 273
נבו ברוך ושור יעל (2002), כל העם צבא? שירות המילואים בישראל, ירושלים, המכון
הישראלי לדמוקרטיה, עמ' 9 - 30
תמרי דב (2012), האומה החמושה, עלייתה ושקיעתה של תופעת המילואים בישראל, בן
שמן, מודן, פרק י' עמ' 450 - 493

הרחבת קריאה

Ben – Dor Gabriel. Pedahzur, Ami. and Hasisi Badi (2002) "Israel National
Security Doctrine under Strain: The Crisis of the Reserve Army", Armed
Forces & Society, 28, 2, Pp 233 - 255
Ben – Dor Gabriel. Pedahzur, Ami. (2008) "Under the Threat of Terrorism: A
Reassessment of the Factors influencing the Motivation to serve in the Israeli
Reserves" in: Lebel, Udi.(Ed) Communicating, Security: Civil Military Relations
in Israel, London
Routledge, Pp 66 - 75

ה. תקציב הביטחון – במדינת הלאום ובעידן הגלובליזציה

קריאת חובה

ליפשיץ יעקב (2000), כלכלת ביטחון: התיאוריה הכללית והמקרה הישראלי, ת"א,
משהב"ט, עמ' 3 - 54, 79 - 111, 154 - 178, 249 - 261, 401 - 492

שיפר זלמן (2008) "הוויכוח על תקציב הביטחון" בתוך: גבריאל שפר אורן ברק ועמירם אורן (עורכים), צבא שיש לו מדינה מבט מחודש על יחסי התחום הביטחוני והאזרחי בישראל, ירושלים, כרמל, עמ' 218 – 245

הרחבת קריאה

גרינברג יצחק (1997), חשבון ועוצמה, תקציב הביטחון ממלחמה למלחמה, 1957 – 1967, ת"א, משהב"ט, 9 – 18, 159 – 164

Coulomb F. (2004) Economic Theories of Peace and War, London, Routledge, Ch. 2 - 3

Homolar, Alexandra. (2010) "The Political Economy of National Security"

Review of International Political Economy, 17, 2, Pp 410 - 423

1. מודל בנין הכוח הצבאי - משמעויות עקיפות

קריאת חובה

אלרן מ (2012) הפסיפס המורכב של החזית האזרחית בישראל, תל אביב, המכון למחקרי ביטחון לאומי

לוי יגיל (2007), מצבא העם לצבא הפריפריות, ירושלים כרמל, עמ' 23 - 60
לוי יגיל, לומסקי-פדר, עדנה, הראל נועה (2007) "מ'צבאיות נתינית' ל'צבאיות חוזית'- פניה המשתנות של הצבאיות בישראל", מרחב ציבורי, 1, עמ' 89 - 116.

לומסקי פדר עדנה, בן ארי איל (2003), "מעם במדים למדים שונים לעם" בתוך: מאג'ד, אלחאג'. אורי, בן אליעזר. בשם הביטחון, חיפה, אוניברסיטת חיפה, עמ' 255 – 284
מייזליש עפרה (1993) "השירות הצבאי כמרכיב מרכזי בחוויה הישראלית" סקירה חודשית, ינואר, עמ' 3 – 19

הרחבת קריאה

Cohen Stuart (2008), Israel and Its Army: From Cohesion to Confusion, London, Routledge, Ch 6

Gal Reuven (2014) Conclusion :Civil –Military Relations in Israel : Who Influences Whom?" in: Elisheva Rosman –Stollman and Aaron Kampinsky

(Eds) Civil military Relations in Israel: Essays in Honor of Stuart a. Cohen,
Lanham, Lexington Books, Pp 237 - 249

ז. צבא, אזרחות, זכויות אזרח

קריאת חובה

פלד יואב ושפיר גרשון (2005) מיהו ישראלי-דינמיקה של אזרחות מורכבת, ת"א,
אוניברסיטת תל אביב, עמ' 9 - 20

פרי יורם (2001) "שינוי השיח הביטחוני בתקשורת והתמורות בתפיסת האזרחות בישראל",
תרבות דמוקרטית, 4 - 5, עמ' 233 - 266

הרחבת קריאה

Ben Porat Guy and Turner Bryan S. (2011) "Introduction –Contemporary
Dilemmas of Israeli Citizenship" in: Guy Ben – Porat and Bryan S. Turner
(Eds) The Contradiction of Israeli Citizenship, London & New York,
Routledge. Pp 1 - 22

Helman, Sara (1999) "Redefining obligations, creating right: Conscientious
objection and the redefinition of citizenship in Israel" Citizenship Studies, 3,
Pp 45 - 70

ח. צבא וריבוד חברתי

קריאת חובה

לוי יגיל (2003) צבא אחר לישראל, מיליטריזם חומרני בישראל, ת"א, למשכל, עמ' 33 - 82,
236 - 264, 283 - 472

הרחבת קריאה

Levy Yagil (2011) "Military hierarchies and collective action" in: Guy Ben –
Porat and Bryan S. Turner (Eds) The Contradiction of Israeli Citizenship,
London & New York, Routledge. Pp 40 - 63

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
סמסטר ב', תשע"ז (2016-17)
תואר ראשון

{ 303 }

ט. צבא ואתניות

קריאת חובה

לוי יגיל (2007), צבא אחר לישראל, מצבא העם לצבא הפריפריות, ירושלים, כרמל, עמ' 198 – 203, 206 – 213

Kachtan Dana (2012) "The Construction of Ethnic Identity in the Military from the bottom up" Israel Studies, 17, 3, Pp 150 - 175

נושא 5- צבא ומגדר, צבא והמשפחה המגויסת

קריאת חובה

בן ארי איל ולוי שרייבר עדנה (2001) "בינוי גוף, בינוי אופי ובינוי אומה: המגדר והשירות הצבאי בישראל", תרבות דמוקרטית, 4 – 5, עמ' 99 – 130
הרצוג חנה (2003) "המשפחה הלוחמת-השפעת הקונפליקט הערבי-ישראלי על מעמד הנשים בישראל" בתוך: מאג'ד אלחאג' ואורי, בן אליעזר. בשם הביטחון, חיפה, אוניברסיטת חיפה, עמ' 401 - 421
יזרעאלי דפנה (1994) "מגדור בשירות הצבאי בישראל", תיאוריה וביקורת, 14, עמ' 85 – 109

לוי יגיל ולרר זאב (2012) "תחרותיות והדרה:מדוע מתפתחת רטוריקה דתית נגד נשים בצבא" בתוך: ראובן גל (עורך) בין הכיפה לכומתה- דת פוליטיקה וצבא בישראל, בן שמן, מודן, עמ' 339 - 359

נבו ברוך ושור יעל (2001), נשים בצה"ל, ירושלים, המכון לדמוקרטיה, עמ' 9 – 33
עירן-יונה מיטל. (2008) "שעתוק הסדר צבאי-מגדרי אל החברה האזרחית" בתוך: גבי, שפר, אורן, ברק. ועמירם, אורן (עורכים), צבא שיש לו מדינה? מבט מחודש על התחום הביטחוני והאזרחי בישראל, ירושלים, כרמל, עמ' 176 – 194
רדאי פרנסיס (2002) "הצבא-פמיניזם ואזרחות" בתוך: דפנה ברק ארז (עורכת) צבא חברה ומשפט, ת"א, רמות, עמ' 185 - 217
ששון לוי ארנה. (2006/ 2005) זהויות במדים: גבריות ונשיות בצבא הישראלי, ירושלים, מאגנס והקיבוץ המאוחד, עמ' 32 – 57

ששון לוי ארנה. (2011) "נשים בצבא מקצועי-ההשלכות המגדריות של המעבר לצבא מקצועי בישראל" המרחב הציבורי, 5, סתו, עמ' 73 – 91
הרחבת קריאה
הראל עמוס (2013) תדע כל אם עבריה- קווים לדמותו של צה"ל החדש", אור יהודה, כנרת זמורה ביתן דביר, עמ' 269 – 290
כתריאל תמר (1999) "פיקניקים בשטח צבאי: ביקורי הורים ורטוריקה של קונצנזוס" בתוך: תמר, כתריאל. מילות מפתח: דפוסי תרבות ותקשורת בישראל, ת"א, זמורה ביתן דביר, עמ' 147 - 131

Carreiras, Helena.(2006) Gender and the Military :Women in the Armed Forces of Western Democracies, London, Routledge, Ch 4
Robbins, Joyce and Ben –Eliezer Uri (2000) "New Roles or New Times? Gender Inequality and Militarism in Israel's Nation in Arms" Social Politics, Pp 309 -341
Sassoon – Levy Orna (2014)"Gender Segregation or Women's Exclusion? The Military as a Case Study" in: Elisheva Rosman –Stollman and Aaron Kampinsky (Eds) Civil military Relations in Israel: Essays in Honor of Stuart a. Cohen, Lanham, Lexington Books, Pp147 - 171

נושא 6- הממשק בין צבא וזירות הפעולה האזרחיות

א. צבא והזירה המשפטית

קריאת חובה

כהן, עמיחי וכהן סטיוארט (2014), יורים ושופטים-ביטחון ומשפט בישראל, ת"א, ידיעות ספרים, פרק 1, 7, 8
נבו, ברוך ושור יעל (2003) מוסר אתיקה ומשפט בלחימה, ירושלים, המכון הישראלי לדמוקרטיה

עפרוני דן (2015) "הצבא בצבת המשפט?" משפט וצבא, 21 א' ע' ז- 1
פינקלשטיין מנחם. (2002) "המשפט בתקופת לחימה" משפט וצבא, 16 א' עמ' 15 – 35
הרחבת קריאה

שחר. (תשע"ו) הדין האחר: משפט ביטחון ולגיטימציה", הפרקליט, נ"ד, עמ' 3 - 12 אלדר
Cohen Amichai. & Cohen Stuart. (2011), Israel's National Security Law:
Political Dynamics and Historical Development 1948 – 2010, New York,
Routledge, Ch 53

ב. צבא וזירת התקשורת

קריאת חובה

לבל אודי (2005) "קומפלקס תקשורת – משפטי נגד קומפלקס ביטחוני- פוליטי: יחסי
ביטחון, משפט ותקשורת בישראל" בתוך: אודי, לבל. (עורך) ביטחון ותקשורת, באר שבע,
אוניברסיטת בן גוריון, עמ' 151 – 179
נבו ברוך ושור יעל (2002), "צה"ל והתקשורת בעתות לחימה, ירושלים, המכון הישראלי
לדמוקרטיה

פרי יורם (2008) "האמנם מבקרת התקשורת בישראל את הצבא ואת תרבות הביטחון?"
בתוך: גבריאיל שפר אורן ברק ועמירם אורן (עורכים), צבא שיש לו מדינה מבט מחודש על
יחסי התחום הביטחוני והאזרחי בישראל, ירושלים, כרמל, עמ' 195 – 218

הרחבת קריאה

Limor Yehiel & Nossak, Hillel (2008) "The Military and The Media in the
Twenty –First Century: Toward a New Model of Relations" in: Lebel, Udi.(Ed)
Communicating Security: Civil Military Relations in Israel, London , Routledge,
Pp 120 - 147

נושא 7: צבא מדיניות ופיקוח אזרחי

א. צבא ומדיניות

קריאת חובה

ברק אורן ושפר גבי (2008) "הרשת הביטחונית בישראל והשפעתה" בתוך: גבי שפר.
אורן ברק. ועמירם, אורן, צבא שיש לו מדינה? מבט מחודש על יחסי התחום הביטחוני
והאזרחי בישראל, ירושלים, כרמל, עמ' 16 – 45
כהן אליוט (2003) , הפיקוד העליון : אנשי צבא ומדינאים – מי ינהיג במלחמה(בתרגום ברוך
קורות), ת"א, מטר, עמ' 15 – 27, 189 - 223

לביא אפרים (2011) יחסי צבא חברה בישראל: השלכות על קבלת החלטות בנושאי ביטחון
שלום, תל אביב, מרכז תמי שטיינמץ למחקרי שלום
ליסק משה (1999) "ייחודיות ונורמליזציה ביחסי צבא-ממשל בישראל" בתוך: רפאל, כהן
–אלמגור (עורך), סוגיות יסוד בדמוקרטיה הישראלית, ת"א, ספריית הפועלים, עמ' 227 –
245

הרחבת קריאה

Bar - Or Amir (2008) "Political Military Relations in Israel 1996 – 2003" in:
Lebel, Udi. (Ed) Communicating Security: Civil Military Relations in Israel,
London, Routledge, Pp 1 - 13

ב. יחסי הצבא והדרג המדיני הנבחר

קריאת חובה

זיגדון יעקב (2004) בנין הכוח הצבאי, גלילות, ההוצאה לאור של פו"ם, עמ' 218 - 225
יחזקאלי פנחס (עורך), יחסי הגומלין בין הדרג האזרחי מדיני ובין הדרג הצבאי, ת"א,
משהב"ט, מבחר
כהן סטיוארט (2005) "לקראת כפיפות יתר של צה"ל? שינוי מערכות היחסים בין הדרג
האזרחי לבין הצבא בישראל", מערכות, דצמבר, עמ' 8 – 21
מיכאל קובי (2010) "מדינאות צבאית או צבאיות מדינית בישראל? מי למעשה קובע מהו
איום קיומי ומדוע", המרחב הציבורי, 4, עמ' 110 – 130

הרחבת קריאה

אסף דוד (2013) "היחסים הצבאיים –אזרחיים בישראל, המחלוקת והחוליה החסרה",
תיאוריה וביקורת, 41, עמ' 326 – 340
לוי יגיל (2010) מי שולט על הצבא? בין פיקוח על הצבא לשליטה בצבאות, ירושלים,
מאגנס, עמ' 29 – 48, 78 - 133

Inbody Donald. (2010) "Book Review: Schiff R. L. (2009) The military and
Domestic Politics: A Concordance Theory of Civil- Military Relations" Armed
Forces & Society, 36, 5, Pp 931 -933

Levy Yagil (2014) 'Who Controls the IDF? Between an Over-Subordinate
Army and Military that has a State' in: Elisheva Rosman –Stollman and Aaron

Kampinsky (Eds) Civil military Relations in Israel: Essays in Honor of Stuart a. Cohen, Lanham, Lexington Books, Pp 47 - 69
Peri yoram (2006) Generals in the Cabinet Room- How the Military Shapes Israeli Policy, Washington, United States Institute of Peace

נושא 8: דת וצבא

קריאת חובה

גל ראובן(2012) "צה"ל בהדתה – אז מה? הסברים משמעויות והשלכות" בתוך: ראובן גל (עורך) בין הכיפה לכומתה- דת פוליטיקה וצבא בישראל, בן שמן, מודן, עמ' 587-615
כהן אשר (2012) הכיפה והכומתה –דימוי ומציאות: השיח הציבורי על הציונות הדתית והשירות הצבאי" בתוך: ראובן גל (עורך) בין הכיפה לכומתה- דת פוליטיקה וצבא בישראל, בן שמן, מודן, עמ' 267 - 293

כשר אסא (2012) דת וממלכתיות בצבא של מדינה יהודית ודמוקרטית" בתוך: ראובן גל (עורך) בין הכיפה לכומתה- דת פוליטיקה וצבא בישראל, בן שמן, מודן, עמ' 401 - 439
לייבל תמיר וגל ראובן (2012)"בין יחסי צבא חברה ליחסי דת צבא: פניו השונות של תהליך ההדתה" בתוך: ראובן גל (עורך) בין הכיפה לכומתה- דת פוליטיקה וצבא בישראל, בן שמן, מודן, עמ' 83 – 115

הרחבת קריאה

בר-אור עמיר (2012) "דת פוליטיקה וצבא –פרוזה מציאות ודימיון: מהדתה להפיכה צבאית" בתוך: ראובן גל (עורך) בין הכיפה לכומתה- דת פוליטיקה וצבא בישראל, בן שמן, מודן, עמ' 243 – 265

הראל עמוס(2013) תדע כל אם עבריה- קווים לדמותו של צה"ל החדש", אור יהודה, כנרת זמורה ביתן דביר, עמ' 233 – 269

כהן סטיוארט (2012) "חדירת הצבא לעולם התורה הציוני בעשורים האחרונים: תהליכים ומשמעותם" בתוך: ראובן גל (עורך) בין הכיפה לכומתה- דת פוליטיקה וצבא בישראל, בן שמן, מודן, עמ' 359 – 401

כהן סטיוארט (2007) "הכיפה והכומתה: על זהויותיהם של חיילים מהמגזר הדתי לאומי " בתוך: משה נאור(עורך), צבא זיכרון וזהות לאומית, ירושלים, מאגנס, עמ' 48 – 59

Cohen Asher and Susser Bernard (2014) "Women Singing , Cadets Leaving: The Extreme Case Syndrome in Religion – Army Relationship" in: Elisheva Rosman –Stollman and Aaron Kampinsky (Eds) Civil military Relations in Israel: Essays in Honor of Stuart a. Cohen, Lanham, Lexington Books, Pp 127 - 147

נושא 9 – הצבא ומחאה חברתית

קריאת חובה

הלמן שרה (2003) מחאה וסימון גבולות מגדריים ואתנו מעמדיים-כיצד היה השלום לסמל של זהות אתנו מעמדית" בתוך: מאג'ד אלחאג' ואורי, בן אליעזר. בשם הביטחון, חיפה, אוניברסיטת חיפה, עמ' 557 - 574
רזניק שלמה (2003) "לקחת את החוק לידיים מימין ומשמאל, המחותרת היהודית ויש גבול" בתוך: מאג'ד אלחאג' ואורי, בן אליעזר. בשם הביטחון, חיפה, אוניברסיטת חיפה, עמ' 509 – 533 (ובמיוחד-עמ' 525 – 529)

הרחבת קריאה

לוי יגיל (2014) "המחאה שלא הייתה-על מחאת נטל הגיוס", המרחב הציבורי, 8, חורף, עמ' 55 - 76

Moskos Charles. And Chambers, Whiteclay John.(1993)"The Secularization of Conscientious", in: Charles Moskos & John Whiteclay Chambers(Eds) The New Conscientious Objection : From Sacred to Secular Resistance, Oxford, Oxford University Press, Pp 3 – 23

Sason –Levy Orna, Levy Yagil And Lomski- Feder Edna (2011) "Women Breaking the Silence: Military Service, Gender and Anti War Protest" Gender & Society, 25, 6, Pp 740 - 763

נושא 10 – צבא טריטוריה ומרחב

קריאת חובה

אורן עמירם (2008) "ישראל שטח צבאי" בתוך: גבריאל שפר אורן ברק ועמירם אורן (עורכים), צבא שיש לו מדינה מבט מחודש על יחסי התחום הביטחוני והאזרחי בישראל, ירושלים, כרמל, עמ' 147 – 176

צפדיה ארז (2008) "צבא וחברה בראי אידאולוגיות ופרקטיקות מרחביות" בתוך: גבריאל שפר אורן ברק ועמירם אורן (עורכים), צבא שיש לו מדינה מבט מחודש על יחסי התחום הביטחוני והאזרחי בישראל, ירושלים, כרמל, עמ' 45 – 67

הרחבת קריאה

Oren Amiram. & Newman David (2008) "Security and Territory Competing Land Uses: The Territorial Dimensions of Civil military Relations in Israel" in: Lebel, Udi. (Ed) Communicating Security: Civil Military Relations in Israel, London Routledge, Pp 197 – 214

Taub Eliav and Oren Amiram (2014) " The Nature and Course of the Dialogue between the Civilian Sector and the Defence Establishment in Israel Regarding the Planning and Building of Military Installations and Bases" in: Elisheva Rosman –Stollman and Aaron Kampinsky (Eds) Civil military Relations in Israel: Essays in Honor of Stuart a. Cohen, Lanham, Lexington Books, Pp 105 - 127

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
סמסטר ב', תשע"ז (2016-17)
תואר ראשון

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
תשע"ז (2016-17)
תואר שני

{ 311 }

תואר שני

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
תשע"ז (2016-17)
תואר שני

{ 312 }

קורסים שנתיים

בין פרט למבנה - חקר רשתות חברתיות

(מהדורה זמנית – מהדורה זמנית, יתכנו שינויים)

מספר קורס:

סמסטר א – 102-2-0268

סמסטר ב – 102-2-0278

פרופ' דניאל ממון, דר' אורי שויד

יום ג', 12:15-13:45

שעות קבלה

פרופ' דניאל ממון

יום

דר אורי שויד

יום:

חדר מספר: 378

08-6472052

shwed@bgu.ac.il

חדר מספר: 370

טלפון: 08-6478244

e-mail: dmaman@bgu.ac.il

תיאור הקורס

הקורס יעסוק בניתוח רשתות חברתיות – גישה תיאורטית ומתודולוגית לניתוח חברתי שאינה ממוקדת בשחקנים אטומיסטיים או במבני-על אלא ביחסים שבין השחקנים היוצרים את המבנה החברתי. במסגרת הקורס נעמוד על המקורות התיאורטיים של הגישה, מושגיה היסודיים, והצלחותיה האמפיריות. במקביל לקריאת מאמרים אמפיריים העושים שימוש בניתוח רשתות חברתיות, נלמד לשחזר את הניתוחים באמצעות תוכנות מחשב ייעודיות. בסוף הקורס התלמידים יגישו עבודה אמפירית העושה שימוש בנתונים ובשיטות מחקר המקובלות בתחום.

חובות הקורס:

השתתפות פעילה וערה בכל השיעורים ובדיונים בכיתה.
קריאה – קריאה שוטפת של פריטי החובה, קריאה והצגה בכיתה של מאמר אחד לפחות.
מטלות אמפיריות – הגשת 2-3 מטלות אמפיריות קצרות וממוקדות במועדן, וקבלת ציון עובר כולן. מטרת המטלות היא תרגול מובנה של ניתוח רשתות שיכין את התלמידים לניתוח עצמאי במסגרת העבודה המסכמת.
עבודה – בסוף הקורס יש להגיש עבודה בהיקף של כ- 10 עמודים. העבודה תאורגן סביב ניתוח הנתונים. הגשת העבודה לא יאוחר מ-
ציון – שילוב של ציון העבודה (70%), הכנת המאמר/ים והצגתם (15%), והשתתפות (15%).

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
תשע"ז (2016-17)
תואר שני

{ 315 }

לוח זמנים משוער: בין פרט למבנה – חקר רשתות חברתיות

סטודנט/ ית מציג/ה	באחריות	קריאת חובה	נושא הצגה	תאריך הצגה	סמ'
	דני/אורי	Kadushin, 3-12	הצגת גישה	שעור 1: 1.11.20 16	ראשון
	דני	Kadushin 13-18 Emirbayer	הנחות יסוד, היסטוריה, שחקנים וקשרים.	שעור 2: 8.11.20 16	
	דני	Kadushin 19-26	מושגי מפתח: הומופוליה, הדדיות, דיאדות וטריאדות	שעור 3: 15.11.1 6	
	אורי	Kadushin 27-35	מושגי מפתח : רשת מלאה, צפיפות, קשרים חלשים, חורים מבניים, מרכזיות שיעורי בית: התקנת R, RStudio, Statnet	שעור 4: 22.11.1 6	
	אורי	Kadushin 35-43	מושגי מפתח: מולטיפלקסיטי ותפקידים	שעור 5: 29.11.1 6	
	דני	Marsden	רשתות אגו	שעור 6: 6.12.16	
	דני ואורי	Henig et al. 75-92	איסוף נתונים	שעור 7:	

אוניברסיטת בן-גוריון
 המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
 תשע"ז (2016-17)
 תואר שני

{ 316 }

			מטלה אמפירית ראשונה להגשה לשבוע הבא – איסוף 2 סטים קטנים של נתוני רשת	13.12.1 6	
	אורי		היכרות עם R – הזנת נתונים, ציור רשתות, הצמדת מאפיינים.	שעור 8: 20.12.1 6	
	דני	Kadushin, 44-55	תת קבוצות ברשת:	שעור 9: 27.12.1 6	
	אורי	Kadushin 74-89	קבוצות קטנות	שעור 10: 3.1.17	
	דני	Kadushin 90-107	מיקום ברשת - מרכזיות: רמת האקטור רמת הרשת	שעור 11: 10.1.17	
	אורי		שיעור R	שעור 12: 17.1.17	
	דני ואורי		מיומנויות למידה – בחירת שאלת מחקר ותחילת חיפוש ספרות	שעור 13 24.1.13	ראשון
			סמטר ב הרחבה של נושאים ונושאים חדשים הומופיליה		'

אוניברסיטת בן-גוריון
 המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
 תשע"ז (2016-17)
 תואר שני

		ארגם תת קבוצות		
	אורי	Kadushin 108-134 כריסטאקיס, פאולר, עמ' 224-250 סרט "שש דרגות של הפרדה"	עולמות קטנים	שעור 1: 14.3.17
				סמ ב שעור 2: 21.3.17
				סמ ב שעור 3
				סמ ב שעור 4
				סמ ב שעור 5
				סמ ב שעור 6
			מפגשים אישיים	סמ ב שעור 7
			מפגשים אישיים	סמ ב שעור 8
			מדדי מרכז?	סמ ב
			הצגת עבודות	שעור 12
			הצגת עבודות	סמ ב שעור 13
				סמ ב

מבוא לרשתות חברתיות

קריאת חובה:

Kadushin, Charles, 2012, *Understanding Social Networks: Theories, Concepts and Findings*, Oxford, Oxford University Press, 3-12.

קריאת רשות:

ניקואלס א. כריסטאקיס, ג'ימס, ה. פאולר, 2011, *מחברים: כיצד פועלים קשרים בין בני אדם ואיך הם מעצבים את עולמנו*, תל-אביב, מטר, פרק 1 (עמ' 13-38).

Borgatti, S.P., Mehra, A., Brass, D.J and Labianca, G., 2009, "Network Analysis in the Social Science", *Science*, vol 323: 892-895.

<http://www.sciencemag.org/cgi/reprint/sci:323/5916/892.pdf>

הנחות יסוד: היסטוריה, שחקנים וקשרים

קריאת חובה

Kadushin, Charles, 2012, *Understanding Social Networks: Theories, Concepts and Findings*, Oxford, Oxford University Press, 13-18

Emirbayer, Mustafa, 1997, "Manifesto for a Relational Sociology", *American Journal of Sociology*, 103, 2, 281-317.

מושגי מפתח: המופיליה, הדדיות, דיאדות וטריאדות

קריאת חובה

Kadushin, Charles, 2012, *Understanding Social Networks: Theories, Concepts and Findings*, Oxford, Oxford University Press, 19-26.

קריאת רשות:

ניקואלס א. כריסטאקיס, ג'ימס, ה. פאולר, 2011, *מחברים: כיצד פועלים קשרים בין בני אדם ואיך הם מעצבים את עולמנו*, תל-אביב, מטר, פרק 3 (62-90).

Beraman, Peter and James Moody, 2009, "Suicide and Friendships among American Adolescents", *American Journal of Public Health*, 94, 1, 89-95.

Erikson Emily and Peter Berrman, 2006, "Malfeasance and the Foundation for Global Trade: The structure of English Trade in East India, 1601-1833", *American Journal of Sociology*, 112, 1, 195-230

McPherson, M, Smith-Lovin L. and Cook J.M, 2001, "Birds of Feather: Homophily in Social Networks", *Annual Review of Sociology*, 27: 415-444

מושגי מפתח: רשת מלאה, צפיפות, קשרים חלשים, חורים מבניים, מרכזיות

קריאת חובה

Kadushin, Charles, 2012, *Understanding Social Networks: Theories, Concepts and Findings*, Oxford, Oxford University Press, 27- 35.

קריאת רשות

Burt, Ronald S. 2012, "Network-Related Personality and the Agency Question: Multirole Evidence from a Virtual World", *American Journal of Sociology*, 118, 3, 543-591.

Granovetter M. 1995, *Getting A Job: A Study of Contacts and Careers*, Chicago, The University of Chicago, 139-182

Burt, Ronald S. 2004, "Structural Holes and Good Ideas", *American Journal of Sociology*, 110, 2, 349-99.

מושגי מפתח: מולטיפלקסיטי ותפקידים

קריאת חובה

Kadushin, Charles, 2012, *Understanding Social Networks: Theories, Concepts and Findings*, Oxford, Oxford University Press, 35-43.

קריאת רשות

Gould, Roger, V, 1991, "Multiple Networks and Mobilization in the Paris Commune 1871". *American Sociological Review*, 56, 6 716-729.

Padgett, John F. and Cristopher Ansell K, 1993, "Robust Action and the Rise of the Medici, 140-1434", *American Journal of Sociology*, 98, 6, 1259-1319.

רשת אגו

קריאת חובה:

Marsden, Peter V., 1987, "Core Discussion Networks of Americans", *American Sociological Review*, 52, 122-131

קריאת רשות

Fisher, Claude S. and Yossi Shavit, 1995, "National Differences in Network Density: Israel and the United States", *Social Networks*, 17. 129-145.

McPherson, Miller, Smith-Lovin Lynn, and Matthew Brashears, 2006, "Social Isolation in America: Changes in Core Discussion Networks over Two Decades", *American Sociological Review*, 71, 353-375

Fisher, Claude S, 2009, "The 2004 GSS Finding of Shrunken Social Networks: An Artifact?", *American Sociological Review*, 74, 657-669.

Brashears, Matthew, 2011, "Small Networks and High Isolation? A Reexamination of American Discussion Networks", *Social Networks*, 33, 331-341.

Mollenhorst, Gerald, Beate Volker and Henk Flap, 2012, "Context Overlap in Personal Networks: Are 'Public' and 'Private' Two Separate Worlds?", *European Sociological Review*, 28, 5, 674-690

Brashears, Matthew E., 2014, "Trivial' Topics and Rich Ties: The Relationship between Discussion Topic, Alter Role, and Resource Availability Using the 'Important Matters' Name Generator", *Sociological Science*, 1: 493-511.

איסוף נתונים

קריאת חובה:

Marina Hennig, Ulrik Brandes, Jurgen Pfeffer and Ines Mergel, 2012, *Studying Social Networks: A guide to Empirical Research.* , Frankfurt and New York, Campus, pp 75-92.

קריאת רשות

Hanneman, Robert A. and Christian R. Shelton, 2011, "Applying Modality and Equivalence Concepts to Pattern Finding in Social Process-Produced Data", *Social Network Analysis and Mining*, 1, 59-72.

Salganik, Matthew, et al., 2011, "The Game of Contacts: Estimating the Social Visibility of Groups", *Social Networks*, 33, 70-78.

Bearman Peter S. and Paolo Parigi, 2004, "Cloning Headless Frog and Other Important Matters: Conversation Topics and Network Structure", *Social Forces*, 83, 2, 535-557.

Kossinets, Gueorgi, 2006, "Effects of Missing Data in Social Networks" *Social Networks*, 28, 247-268.

תת קבוצות ברשת

קריאת חובה:

Kadushin, Charles, 2012, *Understanding Social Networks: Theories, Concepts and Findings*, Oxford, Oxford University Press, 44-55.

קריאת רשות:

Yair G. and Maman D. 1996, "The Persistent Structure of Hegemony in the Eurovision Song Contest", *Acta Sociologica*, 39 (3): 309-325.

Shwed, Uri. 2015. "Robust Science: Passive Smoking and Scientific Collaboration with the Tobacco Industry in the 1970s." *Sociological Science*, 2:158-185.

Shwed, Uri and Peter S. Bearman, 2010, "The Temporal Structure of Scientific Consensus Formation", *American Sociological Review*, 75, 6, 817-840.

Fortunato, Santo, 2010, *Community Detection in Graphs*

קבוצות קטנות ברשת

קריאת חובה:

Kadushin, Charles, 2012, *Understanding Social Networks: Theories, Concepts and Findings*, Oxford, Oxford University Press, 74-89.

קריאת רשות:

Chase, Ivan D. 1982, "Social Process and Hierarchy Formation in Small Groups: A Comparative Perspective", *American Sociological Review*, 45, 6, 905-924.

Bearman, Peter S. James Moody and Katherine Stovel, 2004, "Chains of Affections: The Structure of Adolescence Romantic and Sexual Networks", *American Journal of Sociology*, 110, 44-91

מיקום ברשת (Centrality and centralization)

קריאת חובה

Kadushin, Charles, 2012, *Understanding Social Networks: Theories, Concepts and Findings*, Oxford, Oxford University Press, 90-107

קריאת רשות:

Maman, Daniel. "The Organizational Connection: Social Capital and the Career Expansion of Directors of Business Groups in Israel." *Social Science Research*, Vol. 30 (4): 578-605, 2001.

סימטר ב

עולמות קטנים

קריאת חובה:

Kadushin, Charles, 2012, *Understanding Social Networks: Theories, Concepts and Findings*, Oxford, Oxford University Press, 108-134.

סרט "שש דרגות של הפרדה" (לחפש עותק עם תרגום לעברית)

[/http://topdocumentaryfilms.com/six-degrees-of-separation](http://topdocumentaryfilms.com/six-degrees-of-separation)

קריאת רשות:

ניקואלס א. כריסטאקיס, ג'ימס, ה. פאולר, 2011, מחברים: כיצד פועלים קשרים בין בני אדם ואיך הם מעצבים את עולמנו, תל-אביב, מטר, פרק 8, עמ' 224-250

Watts, D.J., 1999, "Networks, Dynamics, and the Small-World Phenomenon", *American Journal of Sociology*, 105: 493-528.

נושאים להרחבה:

הומופיליה

ארגם

תת קבוצות ברשת

Bandelj, Nina and Matthew Mahutag, 2013, "Structure of Globalization: Evidence from the Worldwide Network of Bilateral Investment Treaties (1959-2009)", *International Journal of Comparative Sociology*, 54, 2, 95-123
(חלוקה על-פי השערה מוקדמת)

Vedres, Balaza, Stark, David, 2010, "Structural Folds: Generative Disruption in Overlapping Groups", *American Journal of Sociology*, 115, 4, 1150-1190.
(חלוקה אמפירית – לכידות חברתית)

Kick, Edward et al., 2011, "A Multiple-Network Analysis of the World System of Nations, 1995-1999, John Scott and Peter J. Carrington (eds.), *The Sage Handbook of Social Network Analysis*, Thousand Oaks, CA, Sage, 311-327.

(חלוקה אמפירית – structural equivalence)

Withold J. Hennisz, Bennet A. Zelener, Mauro F. Guillen, 2005, "The World Wide Diffusion of Market-Oriented Infrastructure Reform, 1977-1999", *American Sociological Review*, 70, 871-897.

(חלוקה אמפירית – general equivalence)

Shwed, Uri, 2015. "Robust Science: the unintended consequences of academic collaboration with the tobacco industry in the 1970s". *Sociological Science* 2:158-185.

יסודות הסוציולוגיה הביקורתית

פרופ' אורי רם

קורס חובה במסלול הסוציולוגיה הביקורתית

כללי: בסמינר יסודות הסוציולוגיה הביקורתית יילמדו היסודות הרעיוניים, הפילוסופיים וההיסטוריים של הסוציולוגיה הביקורתית, ועיקרי הרעיונות של ההוגים החברתיים הביקורתיים החל מתקופת הנאורות ועד התקופה הנוכחית, -- במסורת הגרמנית וסביבה. הסוגיה המרכזית שנעסוק בהן הן היחס בין אובייקט וסובייקט, דיכוי ושחרור, אותנטיות וניכור, מודרניות והדיאלקטיקה של הנאורות. נעסוק הן היבטים אפיסטמולוגיים (צורת ההכרה החברתית: שאלות של מדע-החברה ואידיאולוגיה, רציונליות ואי-רציונליות וכיו"ב), והן היבטים אונטולוגיים (תורת היש החברתית: שאלות של התפתחות חברתית, מבנים חברתיים וכיו"ב), והן בהיבטים אתיים (יחסים חברתיים, הכרה הדדית, צדק חברתי). ההוגים העיקריים בהם נדון הם אפלטון ואריסטו (כנקודת מוצא להגות המערבית), קאנט, היגל, מרקס, ניטשה, ובר, לוקאץ', היידגר, בנימין, פרויד, הורקהיימר, אדורנו, מרקוזה, ארנדט, הברמאס והונט. הלימוד ייעשה באמצעות קריאה ודיון בטקסטים מרכזיים. השעורים יוקדשו לקריאה פרשנית בטקסטים ולדיון עליהם.

שיטת ההוראה: הקורס מיועד לקריאה ולדיון בכתבים החברתיים, היסטוריים, כלכליים, פוליטיים ופילוסופיים של הוגי הסוציולוגיה המודרנית ומקדימיהם, לצורך בירור יסודות הסוציולוגיה של המודרניות, התחבטויותיה וביקורתה. הסטודנטים יקראו את הטקסטים המוקצים לכל שעור וחלקים נבחרים מן הטקסים גם יקראו ויידונו בשיעור.

מטלות הסטודנטים: 1. נוכחות מלאה בשעור והשתתפות פעילה 2. קריאת הטקסטים הנדרשים לקראת כל שעור והכנת מטלות בהתאם לנדרש. 3. הצגת רפרטים כפי שיפורט. 4. כתיבה הגשה של עבודה סמינריונית בהנחיית המרצה. תכנית עבודה מפרטת להלן. התכנית כפופה לעדכונים ולשנויים בהתאם להחלטות המרצה.

אוניברסיטת בן-גוריון
 המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
 תשע"ז (2016-17)
 תואר שני

תכנית עבודה

סמסטר א'

מציג/ה	חומר קריאה	תאריך ונושא
	---- על מודרניות, מודרניזם ומודרניזציה מומלץ לקרוא : עודד היילברנר: "מודרניזם..." עמ. 27-65 בתוך איך אומרים <i>Modernism</i> בעברית. רסלינג 2010.	מבוא
	---- "משל המערה": פוליטיאה (סדרי המדינה), ספר ו', עמ. 413-429, 538-543, בתוך כתבי אפלטון, כרך שני. י-ם ות"א: שוקן. ----מתוך פוליטיאה, ספר א: הקדמה כללית עמ. 147-158	ההלניסטים אפלטון אריסטו
		המשך – ההלניסטים

אוניברסיטת בן-גוריון
 המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
 תשע"ז (2016-17)
 תואר שני

	<p>---- מתוך הקדמות עמ. 155-175, מאגנס, תשל"ב. ----מתוך הנחות יסוד למטאפיזיקה של המידות. עמ. 77-97. הוצ. מאגנס.</p>	<p>עמנואל קאנט</p>
	<p>---- "תשובה לשאלה נאורות מהי?" עמ. 7-16 מן הספר: עמנואל קאנט: מהי נאורות? כתבים פוליטיים. רסלינג 2009. [או: עמ. 45-52 מן הספר הנאורות: פרויקט שלא נשלם? בעריכת עזמי בשארה. הקבוץ המאוחד, 1997]. ---- "אידיאה להיסטוריה אוניברסאלית מנקודת מבט קוסמופוליטית". עמ. 17-34. מן הספר: עמנואל קאנט: מהי נאורות? כתבים פוליטיים. רסלינג 2009.</p>	<p>המשך - עמנואל קאנט</p>
	<p>---- מבוא לתולדות הפילוסופיה. עמ. 43-66, מאגנס, תשכ"ג. ---- "ההיסטוריה העולמית". עמ. 112-120 מן הספר משנתו המדינית של הגל, בעריכת אברהם יסעור. הקבוץ המאוחד 1975 [תשל"ו].</p>	<p>גיאורג ו.פ. היגל</p>
	<p>---- "עצמאותה ואי-עצמאותה של התודעה העצמית"; "אדון ועבד", מתוך הפנומנולוגיה של הרוח. עמ. 64-73. מן</p>	<p>המשך - גיאורג ו.פ. היגל</p>

אוניברסיטת בן-גוריון
 המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
 תשע"ז (2016-17)
 תואר שני

	<p>הספר יצחק קליין, <i>הדיאלקטיקה של האדון והעבד</i>. עם עובד, 1978. ---- טכסטים נוספים – יעודכן</p>	
	<p>---- (מרקס) "הקדמה לביקורת הכלכלה המדינית".</p> <p>---- (מרקס) מן "האידיאולוגיה הגרמנית", עמ. 130-155 (בתוך יסעור <i>מבחר</i>).</p> <p>---- (מרקס) "תזות על פויירברך". עמ. 155-157 בתוך יסעור <i>מבחר</i>.</p> <p>---- מרקס, קרל. 1965. <i>כתבי שחרות</i>. תל אביב: הוצ. פועלים. פרק ד', העבודה המנוכרת, עמ. 118-130; פרק ו', קנין פרטי ועבודה 138-14; פרק ט', הכסף, עמ. 170-175.</p> <p>---- (מרקס). "לבקורת פילוסופית המשפט של הגל – הקדמה". עמ. 84-95 (בתוך יסעור <i>מבחר</i>).</p>	<p>קרל מרקס ופרידריך אנגלס</p>

אוניברסיטת בן-גוריון
 המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
 תשע"ז (2016-17)
 תואר שני

	<p>--- מרקס ואנגלס. 1848. המניפסט הקומוניסטי. "מאניפסט המפלגה הקומוניסטית". אצל מבחר כתבים פוליטיים (בעריכת א. יסעור). עמ. 161- 180. (יש מספר מהדורות בעברית וכן זמין באינטרנט בעברית ובאנגלית)</p>	
	<p>--- (מרקס) מתוך הקפיטאל, כרך ראשון: פרק ראשון, הסחורה, סעיפים 1 ו – 2; סעיף 3 רק עמ. פתיחה; סעיף 4 האופי הפטישיסטי של הסחורות.</p> <p>--- מרקס "השמונה-עשר בברמייר של לואי בונפרט". עמ. 210-216 בתוך יסעור מבחר.</p>	<p>המשך - קרל מרקס ופרידריך אנגלס</p>
	<p>--- מתוך מקס ובר: על כריזמה ובניית המוסדות_ (מאגנס, 1980): "הגדרות כלליות של הפעולה החברתית" עמ. 1-6; "מושג הסדר הלגיטימי" עמ. 6-16; "כריזמה ומיסוד" עמ. 28-40</p>	<p>מקס ובר</p>

אוניברסיטת בן-גוריון
 המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
 תשע"ז (2016-17)
 תואר שני

	<p>---- האתיקה הפרוטסטנטית ורוח הקפיטליזם (עם עובד, 1984). מבחר: "פתח דבר", עמ. 1-10; "רוח הקפיטליזם", עמ. 19-34; "האסקזה ורוח הקפיטליזם", עמ. 76-90</p>	
--	--	--

		זיגמונד פרויד
	<p>--- ז. פרויד. מתוך החיבור "תרבות בלא נחת", פרקים ב' ג' ד': עמ. 83- 112 מן הספר <i>התרבות והדת</i>. ספרית פועלים, 2000 (או מהדורה אחרת).</p>	
 	<p>---- פרידריך ניטשה: בתוך מעבר לטוב ולרע/ <i>הגניאולוגיה של המוסר</i>. "מאמר ראשון. 'טוב ורוע', 'טוב ורע'. עמ. 229-260 --- מרטין היידגר. "העידן של תמונת העולם" עמ. 71-91 בתוך יעל אילת ון- אסן (עורכת): <i>תרבות דיגיטאלית</i>. הקיבוץ המאוחד, 2002. --- חנה ארנדט. מתוך <i>יסודות הטוטליטריות</i> (הקיבוץ המאוחד 2010): פרק 10 "חברה חסרת מעמדות" (עמ. 473-518), ופרק 13: "אידיאולוגיה</p>	<p>ניטשה היידגר ארנדט</p>

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
תשע"ז (2016-17)
תואר שני

{ 332 }

	<p>וטרוור – צורת ממשל חדשה" (עמ. 675-700). יעודכן.</p>	
	<p>---- גאורג לוקאץ 1935 [1923]: "תודעה מעמדית". עמ. 35-82 בתוך <i>היסטוריה ותודעה מעמדית: מבחר מסות</i>. ספרית פועלים (בתרגום אליעזר הכהן). "Class Consciousness" in <i>History and Class Consciousness: Studies in Marxist Dialectics</i>. MIT Press 1968 Internet: http://www.marxists.org/archive/lukacs/works/history/lukacs3.htm</p>	<p>גיאורג לוקאץ'</p>
	<p>פגרת פסח</p>	
		<p>המשך - גיאורג לוקאץ'</p>
	<p>---- ולטר בנימין, "על מושג ההיסטוריה". , עמ. 310-318. בתוך <i>ו.ב. הרהורים</i>, כרך ב', עמ. 310-318. הקיבוץ המאוחד 1996.</p>	<p>ולטר בנימין</p>

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
תשע"ז (2016-17)
תואר שני

{ 333 }

	<p>---- בנימין, ולטר. 2003. "יצירת האמנות בעידן השעתוק הטכני". עמ. 155-171 בתוך מבחר כתבים. הקה"מ (או עמ. 11-33 בתוך ת. ליבס ומ. טלמון (עורכות) תקשורת כתרבות: מקראה כרך ב'. או"פ).</p>	<p>המשך - ולטר בנימין</p>
	<p>---- "הכרה ומדע, תורת ההכרה ותיאוריה של המדע" עמ. 82-91 מן הספר פילוסופיה של המדע (או"פ), יחידה 12.</p> <p>---- (ומקס הורקהיימר). "תעשיית תרבות: נאורות כהונאת המונים". עמ. 158-164; 187-198 מן הספר מבחר אסכולת פרנקפורט, בעריכת מ.מ. דן וא. יסעור. ספרית הפועלים, 1993.</p>	<p>מקס הורקהיימר תיאודור ו. אדורנו</p>

אוניברסיטת בן-גוריון
 המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
 תשע"ז (2016-17)
 תואר שני

	<p>---- "מתוך מושג הנאורות". עמ. 35-78 מן הספר הנאורות: פרוייקט שלא נשלם? בעריכת עזמי בשארה. הקבוץ המאוחד, 1997.</p> <p>---- (וטיאודור אדורנו). "הדיאלקטיקה של הנאורות". מטאפורה 5. 2002.</p> <p>---- "תיאוריה מסורתית ותיאוריה ביקורתית" עמ. 92-111 מן הספר פילוסופיה של המדע (או"פ), יחידה 12</p> <p>---- הורקהיימר, מקס. 1993 [1937]. "תוספת לתיאוריה מסורתית ותיאוריה ביקורתית". זמנים 44: 103-105</p>	<p>המשך – הורקהיימר- אדורנו</p>
	<p>---- מתוך האדם החד ממדי. ספריית פועלים, 1966.</p> <p>---- ארוס וציוויליזציה. ספריית פועלים, 1978.</p> <p>---- "פילוסופיה ותיאוריה ביקורתית". זמנים גליון 44: 85-91. 1996.</p>	<p>הרברט מרקוזה</p>

אוניברסיטת בן-גוריון
 המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
 תשע"ז (2016-17)
 תואר שני

	<p>---- "הכרה ואינטרס". עמ. 156-175 מן הספר <i>פילוסופיה של המדע</i> (או"פ), יחידה 12. ---- "המרחב הציבורי". 57-63 בתוך דן כספי <i>תמונות בראש: דעת קהל</i> <i>ודמוקרטיה</i>. האו"פ. 2001.</p> <p style="text-align: right;">מומליץ:</p> <p>---- "The Tasks of A Critical Theory of Society". Pp. 374-403 in <i>The Theory of Communicative Action, Vol II</i>. Beacon.</p>	<p>יורגן הברמאס</p>
	<p>---- "הכרה וחלוקה מחדש: מה נחוץ להתחדשותה של תרבות?" עמ. 11-22 בתוך <i>עיוני משפט</i> כרך 27, גל, 1, 2003. ---- "על תפיסת המודרנה את עצמה". עמ. 113-146 בתוך <i>הקונסטלציה</i> <i>הפוסט-לאומית</i>. הקיבוץ המאוחד 2001.</p>	<p>המשך - יורגן הברמאס</p>

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
תשע"ז (2016-17)
תואר שני

{ 336 }

	<p>---- "הדינמיקה החברתית של זלזול". עמ. 35-61 מן הספר <i>זלזול ומתן הכרה</i>: <i>לקראת תיאוריה ביקורתית חדשה</i>. הוצאת הקבוץ המאוחד, 2008.</p> <p>---- (ומרטין הרטמן). "הפרדוקסים של הקפיטליזם". עמ. 84-117 מן הספר <i>זלזול ומתן הכרה: לקראת תיאוריה</i> <i>ביקורתית חדשה</i>. הוצאת הקבוץ המאוחד, 2008.</p>	אכסל הונט
---	---	-----------

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
תשע"ז (2016-17)
תואר שני

פרקטיקום בסוציולוגיה ארגונית

פרופ' אביעד רז aviadraz@bgu.ac.il

יום ג' 10-12 סמ' א+ב' 4 נק"ז

המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה

הקורס מציג סוגיות נבחרות ועכשוויות במחקר משתתף בארגונים, עם דגש על פיתוח ארגוני וייעוץ ארגוני.

דרישות הפרקטיקום:

א. 6-12 שעות נוכחות שבועיות בארגון. הנוכחות בארגון תיעשה בתיאום עם המדריך. ניתן לעשות פרקטיקום במגוון של ארגונים (מכוני ייעוץ ארגוני, מחלקות כוח אדם ומשאבי אנוש, מחלקות לפיתוח ארגוני, ארגונים חברתיים), בתנאי שהארגון מאפשר להתנסות בפרקטיקות מקצועיות רלבנטיות תחת פיקוחו של מדריך. פרקטיקות מקצועיות רלבנטיות כוללות פיתוח ארגוני, ייעוץ ארגוני, למידה ארגונית, הערכת עובדים והערכת פרויקטים, פיתוח הדרכה, העברת סדנאות ארגוניות, ניהול משאבי אנוש, ועוד. על המדריך להיות בעל תואר שני בתחומים ארגוניים. ניתן גם לשלב פרקטיקום במקום העבודה, במידה ומתמלא התנאי הנ"ל. ניתן גם לשלב פרקטיקום ועבודת שדה לתזה. הפרקטיקום הוא אמנם מסגרת ללא שכר, אולם הניסיון בפרקטיקום הוא אלמנט חשוב בקורות החיים ובסיס אפשרי להמלצות וקשרי עבודה בעתיד. תפקידו של המרצה לעזור בהשמה אולם האחריות הסופית למציאת פרקטיקום מוטלת על הסטודנט. מכוני ייעוץ רבים מקיימים ראיונות לפרקטיקום החל ממאילקראת השנה הבאה, ועליכם להיות בקשר אתם לצורך תיאום ראיון (ראו רשימה מצורפת). לידיעתכם, הביטוח הסטודנטיאלי מכסה אתכם גם בהיותכם בפרקטיקום (כך שהארגון אינו צריך לבטח אתכם בנפרד).

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
תשע"ז (2016-17)
תואר שני

{ 339 }

ב. פרזנטציה כללית (על אחד מנושאי הקורס) בסמסטר א' וספציפית (על פרויקט מהפרקטיקום של הסטודנט) בסמסטר ב'. הפרזנטציות ייעשו במהלך המפגשים הפרונטליים של הקורס.

ג. בסיום הפרקטיקום אין ציון אלא מוזן קוד של עובר/לא עובר. ההיגיון מאחורי החלטה זאת הוא שלהבדיל מקורס אקדמי בו המרצה מעריך את הישגי הסטודנט, הפרקטיקום מבוסס על עבודה מעשית שהערכתה יכולה להיעשות בעיקר ע"י המדריך בשטח (שאינו איש אקדמיה). כיוון שאין ציון, הפרקטיקום אינו מלווה במבחן או בהגשת עבודה. ציון ה"עובר" מתבסס על חוות-הדעת של המדריך, ועמידה בדרישות המפגשים הפרונטליים.

מבנה הקורס

בסמסטר א' נדון בנושאים כלליים (ראו רשימה בהמשך) תוך בדיקת הרלבנטיות שלהם לשדות הארגוניים של המשתתפים בפרקטיקום. בסמסטר ב' נלווה באופן אישי את הפרקטיקום של כל אחד מהמשתתפים בהתאם לנסיונו ותוך מבט ביקורתי על הנושאים הכלליים שעלו קודם. עקב אופיו הסדנאי של קורס הפרקטיקום, גודלה האופטימלי של קבוצת התלמידים הוא לא יותר מ-10.

נושאי לימוד

הדיון בנושאי הפרקטיקום מצריך שילוב ממוקד של שלוש רמות: תיאוריה, פרקטיקה, וניתוח ביקורתי של שתיהן. אין בנמצא כרגע ספר שיענה על צורך ייחודי זה בהקשר הכללי של פרקטיקום. כדי לענות על צורך זה נשתמש במקראה שנוצרה במיוחד עבור הפרקטיקום. מטרת המקראה לשלב בין התיאוריה למחקר באמצעות הצגה ביקורתית ופרשנית של מקרי מחקר שונים המייצגים התנסות בדינמיקה של ארגונים ספציפיים. תחת המטרייה של "מחקר משתתף בארגונים" נכללים תחומי עניין רבים ושונים כגון פיתוח ארגוני, למידה ארגונית, מיון והערכה, הדרכה, ניהול משאבי אנוש, וכן הלאה. המקראה מחולקת לפרקים על-פי תחומי

העניין המקובלים בלימודי ארגונים. בתוך כל פרק מופיעה סקירה רלבנטית של התיאוריה העדכנית, תיאור של מקרה מחקר בו יושמה התיאוריה בשדה ארגוני בישראל, ודין ביקורתי במושגים התיאורטיים לאור מקרה המחקר. בהצגת מקרה המחקר יושם דגש תהליכי על בעיות באבחון וביישום הפתרון, דילמות של החוקר וסוגיות ביחסי יועץ-נועץ.

נושאי לימוד בסמסטר א' (בסוגריים רשומים שמות כותבי המאמרים. המאמרים הועלו בנפרד למודל)

אוריינטציה מושגית: מפת דרכים כללית לפיתוח ארגוני, מתוך "מפתח לפיתוח הארגוני" של אמיתי ואווה ניב
המודל הכללי – כניסה – אבחון – התערבות – הערכה – יציאה: ניתוח מקרה של פיתוח ארגוני (ריטה אלוני, פיתוח ארגוני ברשות מקומית) – בדיקת התאמה למודל הכללי
ניתוח אירוע של פיתוח ארגוני: שיפור השירות בבי"ח

שינוי ולמידה ארגונית, תהליכי משוב ומחקר פעולה בארגונים (ארג'ריס)
המודל של קירקפטריק להערכת הדרכה ולמידה בארגון (קירקפטריק)
חסמים ללמידה ארגונית (סנג')

מודל אופרטיבי לשינוי ארגוני – אדיג'ס

ניהול משאבי אנוש – הנעה וניתוח עיסוקים. החוזה הפסיכולוגי. מודלים למיון ושימור עובדים: POA, ASA. (ורדי, גנזך ופזי)

נא"כ וצוותי שיפורים – הקשר חברתי ומיקרו-פוליטי של צוותי שיפור: (חנה רודניק, גדי רבינוביץ'), נא"כ ו"סרגל ביצועים מאוזן", מתודולוגיית "שבעת השלבים".

מלבד נושאי הלימוד הפרונטלי יכללו המפגשים:

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
תשע"ז (2016-17)
תואר שני

{ 341 }

התעדכנות במתרחש בפרקטיקום (לפי צורך אישי ו/או ביוזמת המרצה)
ניתוחי אירוע לצורך הדגמת הכלים – לפי הפירוט המצ"ב
מצגות – בתיאום עם התלמידים
מפגשים עם יועצים ארגוניים – יתואמו וישולבו לתוך הלז"ז המצ"ב

תיאוריות ארגוניות

ד"ר ניצה ברקוביץ

תיאור הקורס

מטרת קורס זה היא להציג בפני הסטודנטיות/ים תיאוריות ומושגים מרכזיים בלימודי הארגון. חקר הארגונים הוא אחד מתחומי המחקר החיוניים והמגוונים כיום, ונוכל להתרשם מהמגוון הרב של הפרספקטיבות התיאורטיות שמוחלות על ארגונים ומהתובנות – כמו גם הנקודות העיוורות – של כל אחת מהן. הקורס ינקוט גישה היסטורית וביקורתית: לצד ההיכרות עם התיאוריות ה"קנוניות" של לימודי הארגון, נלמד גם תיאוריות וגישות ביקורתיות, שמאתגרות את התיאוריות הקנוניות ואת הנרטיב המקובל על התפתחות לימודי הארגון.

הקורס מתחלק לשלושה חלקים. בראשון נדון בתהליך הופעת התאגידים הגדולים והמעבר מהקפיטליזם הקלאסי של פירמות קטנות בבעלות משפחתית לקפיטליזם הניהולי/תאגידי של תאגידי ענק הנשלטים על ידי היררכיה ניהולית - מנהלים ונוהלים. נציג כמה הסברים לתהליכים היסטוריים זה, שכל אחד מהם מעוגן בפרספקטיבה תיאורטית שונה. נראה גם כיצד במקביל לעליית הקפיטליזם הניהולי, הונחו היסודות ללימודי הניהול והארגון כפי שהם מוכרים לנו כיום. בחלק זה נעמוד גם על ההקשר הישראלי ועל תהליכי צמיחת התאגידים והפעת הנהול המקצועי בישראל ולסימונו נדון בהופעת הקפיטליזם הפיננסי של ימינו הנשלט על ידי השוק. בחלק השני נרחיב לגבי תיאוריות שונות העוסקות ביחסי ארגון סביבה תוך שימת דגש והרחבה על התיאוריה המוסדית החדשה ובמושגים כמו יזמות מוסדית וארגונים היברידיים. החלק השלישי של הקורס יוקדש לתמורות הגדולות שהביאו עמם הגלובליזציה, הניאו-ליברליזם והפוסט-פורדיזם של העשורים האחרונים (והקפיטליזם הפיננסי), ולהשלכות של תהליכים אלה על אופני ההתארגנות, הניהול והעבודה כיום.

שימו לב, חלוקה זו הינה לצרכים פדגוגיים בלבד. למשל, המאמר של Froelich הדן בתהליך בו ארגונים ללא מטרת רווח ועמותות יוצרים מקורות הכנסה עצמאיים במקום להיות תלויים בתרומות אנו נלמד במסגרת הנושא "יחסי ארגון – סביבה" וכחלק מתיאורית התלות

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
תשע"ז (2016-17)
תואר שני

{ 343 }

במשאבים. אבל את ההקשר הרחב יותר לתופעה יספק לנו החלק האחרון הדין בתמורות
הניאו ליברליות של העשורים האחרונים. לכן גם חלק מהמאמרים מופיעים מספר פעמים
ותחת נושאים שונים.

דרישות הקורס:

נכחות חובה.

קריאת פריטי החובה המסומנים ב **.

השתתפות בדיונים בכיתה.

עבודת סיכום.. בבחינה תתבקשו לנתח אירוע, תופעה או טענות הנוגעות לעולם הארגונים
תוך התבססות על מאמרי החובה, ההרצאות והדיונים בכיתה.

10% השתתפות בדיונים בכיתה

90% עבודת סיכום

כל המאמרים, כולל המאמרים לקריאות הרשות, מצויים באתר הקורס.

אנא הביאו את הסילבוס איתכם לכל השיעורים.

יתכנו שינויים ברשימת המאמרים.

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
תשע"ז (2016-17)
תואר שני

{ 344 }

מרקוס רדיקר. 2007. *ספינת העבדים: היסטוריה אנושית*. בבל.

שני בר-און. 2014. *אורגים קהילה. עובדים באופקים, 1955-1981* מאגנס. (on-line)

ערן פישר. 2011. *קפיטליזם בעידן התקשורת הדיגיטלית*. רסלינג

צמיחת התאגידים הגדולים והופעת הקפיטליזם הניהולי

מה היה הרקע החברתי, הכלכלי והפוליטי להופעת התאגידים והניהול? תפיסות ותיאוריות
האם ההסברים והתיאוריות הינם אוניברסליים?
תיאוריות רציונליות וגישות ביקורתיות
ההקשר החברתי של ההתנהגות הכלכלית
אתגר הגלובליזציה לתיאוריות הארגוניות

קפיטליזם תעשייתי ← קפיטליזם ניהולי ← קפיטליזם פיננסי

מושגים מרכזיים: המהפכה הניהולית, קפיטליזם ניהולי, שווקים, היררכיות, היד הנעלמה
והיד הנראית, יעילות, רציונאליות, אי ודאות, עלות העסקה, תיאום, גלובליזציה, שליטה
פיקוח, פרופסיונליזציה, מאבק מעמדי, הון ועבודה, תיאוריות ניהוליות/אידיאולוגיות ניהוליות,
יחסי אנוש, ניהול מדעי, מיגדר וניהול, תרבות ארגונית.
קפיטליזם ניהולי והארגון הפורדיסטי (הקדמה)

** מיכל פרנקל. 2006. "ניהוליות". מתוך: *אי/שוויון*. עורכים אורי רם וניצה ברקוביץ. הוצאת
הספרים של אוניברסיטת בן גוריון. עע' 282-290

גישות כלכליות /רציונליות (א): אסטרטגיה, מבנה ו"היד הנראית" - ובקורות

** Chandler, A.D. (1977). "Introduction: The Visible Hand". In his *The Visible Hand: The Managerial Revolution in American Business*. Cambridge: Harvard University, 1-12.

אקונומיסט. 2015. "גם במאה ה-21 הפירמידות המשפחתיות עדיין שולטות". הארץ, 26 אפריל.

אקונומיסט. 2015. "מדוע ההצלחה של חברות משפחתיות משבשת לחלוטין את התיאוריה המודרנית אודות חברות מסחריות". *מגזין TheMarker*, יוני.

**Lai Si Tsui-Auch and Yong-Joo Lee. (2003). "The State Matters: Management Models of Singaporean Chinese and Korean Business Groups". *Organization Studies*, 24(4): 507-534.

** Perrow, Charles. 1981. "Chandler's argument," in: *Perspectives on Organizational Design and Behavior*, edited by Van de Den and W. Joyce. NY: John Wiley Pp. 379-385.

גישות כלכליות /רציונליות (ב) - גישת עלות העיסקה (כשלון השווקים) ובקורות

** גרי, ניצה. 2006. כלכלת עלות העסקה. בתוך: נושאים נבחרים בכלכלת מוצרי מידע. רעננה: האוניברסיטה הפתוחה. ע' 13-35.

Pfeffer, Jeffrey. 1982. "A Market Failures Approach" In his: *Organizations and Organization Theory*. Ballinger Publishing Company. Pp. 134-147.

** Perrow, Charles. 1981. "Markets, Hierarchies and Hegemony." In: *Perspectives on Organizational Design and Behavior*. edited by Van de Den and W. Joyce. NY: John Wiley. Pp. 371-379.

White, S. 2000. Competition, Capabilities, and the Make, Buy, or Ally Decisions of Chinese State-Owned Firms. *Academy of Management Journal*. 43(3): 324-341.

**Powell. Walter. 1990. "Neither Market nor Hierarchy: Network Forms of Organization." In: *Research in Organizational Behavior*, 12:295-332.

Demil, B., and Lecocq, X. (2006). "Neither Hierarchy Nor Market Nor Network: The Emergence of Bazaar Governance". *Organization Studies* 27 (10): 1447-1466.

** Granovetter, Mark. 1985. "Economic Action and Social Structure: the Problem of Embeddedness" *American Journal of Sociology* 91(3): 481-507.

הסברים מוסדיים ופוליטיים

Roy, W. 1990. "Functional and Historical Logics in Explaining the Rise of the American Industrial Corporation." *Comparative Social Research* 12: 19-44.

Perrow, Charles. 1981. "Causes of Hierarchy" and "Beyond Markets and Hierarchy". In his *Complex Organizations: A Critical Essay (Third Edition)*. New York: McGraw-Hill, pp. 247-257.

**Lai Si Tsui-Auch and Yong-Joo Lee. (2003). "The State Matters: Management Models of Singaporean Chinese and Korean Business Groups". *Organization Studies*, 24(4): 507-534.

** שנהב, יהודה. "עבודה בחוסר נחת". עמ' 83-107. "מאבק הולך ונעלם" עמ' 108-138.
בתוך: מכונת הארגון

** מיכל פרנקל. 2006. "ניהוליות". מתוך: אי/שוויון. עורכים אורי רם וניצה ברקוביץ. הוצאת הספרים של אוניברסיטת בן גוריון. עמ' 282-290

גישות ביקורתיות: התאגיד, מדע הניהול והניהול מדעי כמנגנון שליטה בעובדים

Taylor, F.W. (1911/1981). "Scientific Management", in Grusky, O. and G.A. Miller (eds.), *The Sociology of Organizations: Basic Studies*. New York: The Free Press, pp. 55-66.

** שנהב, יהודה. (1995). "מדע הניהול בחדר התכנון של הפירמה". בתוך: מכונת הארגון, עמ' 171-141.

** Braverman, Harry. 1974. *Labor and Monopoly Capital*.
The Origins of Management," pp. 59-69.
The Primary Effects of Scientific Management," pp. 124-138.

** ריצ'רד ס' אדוארדס. 2010. (1987) דרכי שליטה בתהליך העבודה – ניתוח היסטורי. מתוך: ניצה ברקוביץ (עורכת). *סוציולוגיה של ארגונים*. רעננה: האוניברסיטה הפתוחה. עע' 385-419.

גראהם סיוול. 2010. (1998) מישמע הצוותים – שליטה על עבודת צוותים בתעשייה באמצעות התקנים אלקטרוניים ומעקב של חברי הצוות. מתוך: ניצה ברקוביץ (עורכת). *סוציולוגיה של ארגונים*. רעננה: האוניברסיטה הפתוחה. עע' 438-474.

Darr, Asaf. 2011. "Control and Resistance within the Sales Triangle: Management, Salespeople and Clients at a Retail Computer Store." A presentation proposal for the International Labour Process Conference (ILPC) Leeds, England, 4th-7th April.

הילה קרן. 2013. *אתנוגרפיה של בית מטבחיים*. העוקץ

מודל הבירוקרטיה של ובר – בחינה מחודשת

ובר, מקס. (1973). "הבירוקרטיה", בתוך מ. ליסק (עורך), סוגיות בסוציולוגיה: מבנה וריבוד חברתי. תל אביב: עם עובד, עמ' 263-247 (קריאת חובה למי שלא מכיר/ה).

** שנהב, יהודה. 1995. "הבירוקרטיה כמנגנון שליטה" מתוך: *מכונת הארגון*. עע' 211-222.

Ashcraft, K.L. (2001). "Organized Dissonance: Feminist Bureaucracy as Hybrid Form". *Academy of Management Journal* 44(6): 1301-1322.

** באומן זגמונד. 1996. "מודרניות ושואה: על הרציונליות האינסטרומנטלית של מנגנון ההשמדה". *תאוריה ובקורת* 9: 125-146.

גישת יחסי אנוש: עוד מנגנון שליטה או הומניזציה של הביורוקרטיה?

Roethlisberger, F.J., and Dickson, W.J. (1939/1981). "Human Relations", in Grusky, O. and G.A. Miller (Eds.), *The Sociology of Organizations*. NY: The Free Press, pp. 67-83.

**Acker Joan and Donald Van Houten. 1992. "Differential Recruitment and Control: the Sex Structuring of Organization." In Mills and Tancred (eds.) *Gendering Organizational Analysis*. Sage Pub. Pp. 15-30

** שנהב, יהודה. (1991). הפסיכולוגיה התעשייתית ומיתוס הפריזון. אידיאולוגיות ניהול בעידן הרציונליות. תל אביב: אוניברסיטה משודרת, משרד הביטחון. עמ' 60-69.

ממנגנון שליטה נורמטיבי לתרבות ארגונית, שליטה והתנגדות, תרבות נגד

קונדה, גדעון. (2000) מהנדסים תרבות: שליטה ומסירות בחברת היי-טק, חרגול הוצאה לאור.

פרק 1: "תרבות וארגון", עמ' 9-36. (רשות)
** פרק 5, "עצמי וארגון: בצילו של שור הזהב".

Ailon-Souday, G., and Kunda, G. (2003). "The Local Selves of Global Workers: The Social Construction of National Identity in the Face of Organizational Globalization". *Organization Studies* 24(7): 1073-1096.

** Hochschild, A. R. (1983). "Managing Feeling". In her *The Managed Heart: Commercialization of Human Feeling*. Berkeley: University of California Press, pp. 35-55.

Lamphere, Louise. 1985. Bringing the Family to Work: Women's Culture on the Shop Floor." *Feminist Studies*. 11(3):519-540.

** Darr, Asaf. (2011) "Humour in Retail Work: Jokes Salespeople Tell about their Clients." In Grugulis, I., and Bozkurt, O. (eds.) *Retail Work*. NY: Palgrave, pp. 235-251.

צור ורז. 2008. השילוב הראוי: נשים בקורס טיס מפרספקטיבה של תרבות ארגונית.
סוציולוגיה ישראלית

פרספקטיבה מגדרית לחקר ארגונים והייבט המגדרי של המהפיכה הניהולית/הקפיטליזם
הניהולי

** ניצה ברקוביץ. 2007. "נשים וגברים של הארגון: רזבט קנטר ויצור הנשיות והגבריות בארגון העבודה". מתוך: דרכים לחשיבה פמיניסטית: מבוא ללימודי מיגדר. בעריכת ניצה ינאי ואחרות. האוניברסיטה הפתוחה. (להתמקד בעמודים: 155-162)

**Acker, Joan. 1992. "From sex roles to gendered institutions." *Contemporary Sociology*. Pp. 565-569.

Davies Margery. "Women's Place is at the Typewriter: the Feminization of the Clerical Labor Force." In: Edwards, Reich and Gordon (eds.) *Labor Market Segmentation*. D.C. Heath and Co. Pp. 279-296.

ההקשר הישראלי: המבנה התאגידי וצמיחת הניהול הפרופסיונאלי

** ממן, דניאל. (2008). "שינויים מבניים ב'כלכלה הגדולה' ובקבוצות העסקיות בישראל".
משפט ועסקים ח', עמ' 123-157.

** פרנקל, מיכל. 2008. צמיחתו של הניהול בישראל כדינמיקה של שדות חופפים. *סוציולוגיה
ישראלית*. כרך י (1). עמ' 133-159.

** מיכל פרנקל. 2006. "ניהוליות". מתוך: *אי/שוויון*. עורכים אורי רם וניצה ברקוביץ. הוצאת
הספרים של אוניברסיטת בן גוריון. עמ' 282-290.

צפיה בסרט: "תולדות הסרט הנע" (על טיילוריזם, פורדיזם ועוד)

מקפיטליזם ניהולי לקפיטליזם פיננסי

** Davis, G. F. 2011. "The Twilight of the Berle and Means Corporation".
Seattle University Law Review 34: 1121-1126, 1130-1138.

OR:

Davis, Gerald F. 2012. *Re-imagining the corporation*. ASA.

Schneiberg, M. 2011. "Toward an Organizationally Diverse American
Capitalism? Cooperative, Mutual, and Local, State-Owned Enterprise". *Seattle
University Law Review* 34: 1409-1434.

מושגים מרכזיים: מאפייני הסביבה, דרכים שונות להגדרת הסביבה, קשר בין מאפייני הסביבה ולמבנה הארגוני, מורכבות מבנית, אי ודאות, הסתגלות והתאמה, החלטות אסטרטגיות, טכנולוגיה, קשר בין טכנולוגיה למבנה הארגוני, ליבה ופריפריה. אסטרטגיות פעולה להסתגלות לסביבה ולשינוי הסביבה, תחרות ושיתוף פעולה, כוח, פוליטיקה ולגיטימציה, התאגידים כשחקנים פוליטיים, התאגידים כשחקנים מעמדיים, אחריות חברתית כתגובה ללחצי סביבה, אינטרקציות בין ארגונים המובילים להתהוות/מערכת יחסים בין ארגוניים רשתות ארגוניות, יחידת הניתוח: מעבר מהארגון למערכת היחסים הבין ארגוניים, יחסים בין ארגוניים: מבנה ותהליך.

גישת ההתנייה המבנית (Structural contingency)

** Pfeffer, Jeffrey. 1982. "Structural Contingency Theory. In his: *Organizations and Organization Theory*. Ballinger Pub. Pp. 147-163.

אורלי יחזקאל ועודד שנקר. 2005. תיאורית תלות מצב. בתוך: ניהול בין-לאומי. האוניברסיטה הפתוחה. עמ' 153-161.

סמואל, יצחק. (1996). מבנים ארגוניים. בתוך: ארגונים: מאפיינים, מבנים, תהליכים. חיפה ותל אביב: אוניברסיטת חיפה וזמורה-ביתן, עמ' 73-106

Barley, Stephen. 1996. "Technology as an Occasion for Structuring: Evidence from Observations of CT Scanners and the Social Order of Radiology Departments." *Administrative Science Quarterly*, 31:78-108.

** Alexander, Victoria D. 1998. "Environmental Constraints and Organizational Strategies." Pp. 272-290 in *Private Action and the Public Good*, edited by Walter Powell and Elizabeth Clemens. New Haven: Yale University Press.

הרחבת המושג סביבות ארגוניות

** מיכל פרנקל. 2010. (2008) מתכנתות מחדש את הנשיות? הבניית זהות מיגדרית בתעשיית ההיי-טק בישראל בין הסדר המיגדרי הגלובלי והמקומי. מתוך: ניצה ברקוביץ (עורכת). *סוציולוגיה של ארגונים*. רעננה: האוניברסיטה הפתוחה. עמ' 158-180.

פרנק דובין, ג'ון ר' סאטון, ג'ון וו' מייר וו' ריצ'רד סקוט. חוק שוויון ההזדמנויות בעבודה והיווצרות שוקי העבודה הפנימיים. מתוך: ניצה ברקוביץ (עורכת). *סוציולוגיה של ארגונים*. רעננה: האוניברסיטה הפתוחה. עמ' 124-157.

מגישת התלות במשאבים (resource dependence) לרשתות ולמבנים של יחסים בין-ארגוניים

** Pfeffer, Jeffrey. 1982. "Resource Dependence" In his: *Organizations and Organization Theory*. Ballinger Pub. Pp. 192-204.

אורלי יחזקאל ועודד שנקר. 2005. תיאורית תלות-משאבים. בתוך: *ניהול בין-לאומי*. האוניברסיטה הפתוחה. עמ' 162-166.

** Froelich, Karen A 1999. Diversification of Revenue Strategies: Evolving Resource Dependence in Nonprofit Organizations. *Nonprofit and Voluntary Sector Quarterly*, 28 (3) 246-265

רחל בנזימן. 2009. לא על הפילנתרופיה לבדה... מיזמים עסקיים חברתיים בישראל – מיפוי ראשוני וסקירה השוואתית.

ראו גם ב ESCO המרכז להכשרה לעסקים חברתיים [/http://www.esco-center.co.il](http://www.esco-center.co.il)

** וולטר וו' פאוול, קנת' וו' קופוט ולורל סמית-דור. 2010. שיתוף פעולה בין-ארגוני ומקום החדשנות: רשתות למידה בביוטכנולוגיה. מתוך: ניצה ברקוביץ (עורכת). *סוציולוגיה של ארגונים*. רעננה: האוניברסיטה הפתוחה. עע' 200-238.

*Powell. Walter. 1990. "Neither Market nor Hierarchy: Network Forms of Organization." In: *Research in Organizational Behavior*, 12:295-332.

Nohria, N. (1992). "Is a Network Perspective a Useful Way of Studying Organizations?", in Nohria, N. and R.G. Eccles (eds.), *Networks and Organizations*. Boston: Harvard Business School Press, pp. 1-22.

** רונן שמיר. 2007. שוק פרטי ולחץ ציבורי: על עיצוב מושג האחריות החברתית של תאגידים. בתוך: *דורות, מרחבים, זהויות*, בעריכת חנה הרצוג ואחרים. מכון ואן ליר והקיבוץ המאוחד. עע' 237-258

קשרים בין תאגידים ורשתות ארגוניות בפרספקטיבה מעמדית

בגישה המעמדית השחקן הפועל הוא המעמד ובגישה התלות במשאבים – הארגון. אם כך, כיצד הגישה המעמדית פותרת את החידה – כיצד תאגידים יכולים להתגבר על התחרות ביניהם ולפעול יחד כמעמד.

Pfeffer, Jeffrey. 1987. "A Resource Dependence Perspective on Intercorporate Relations." In: *Intercorporate Relations: the Structural Analysis of Business*, edited by M. Mizruchi and M. Schwartz. Cambridge University Press. Pp. 25-55.

**Mizruchi, Mark. "Why do Corporations Stick Together? an Interorganizational Theory of Class Cohesion." In: *Power Elites and Organizations*, edited by G. W. Domhoff and T. Dye. Sage. Pp. 204-218.

הגישה המוסדית החדשה (א):

מתרבות ארגונית וסביבה תרבותית לארגון כתוצר תרבותי. ניתוח תרבותי של ארגונים המהפיכה הניהולית כמהפיכה תרבותית.
ומדיפוזיה של פרקטיקות ומודלים ארגוניים ל"תרגום" ועיבוד מקומי (Glocalization)

** DiMaggio, P. J., and Powell, W. W. (1991). "Introduction". In Powell, W. W. and DiMaggio, P. J. (Eds.), *The New Institutionalism in Organizational Analysis*. Chicago: University of Chicago Press, pp. 1-38.

**פאול ג'. דימאג'יו וולטר ו. פאול. 2010. (1983) שיבה אל כלוב הברזל: איזומורפיות מוסדית ורציונליות קיבוצית בשדות אירגוניים. מתוך: ניצה ברקוביץ (עורכת). *סוציולוגיה של ארגונים*. רעננה: אוניברסיטה הפתוחה. עמ' 328-351.

** פרנק ר' דובין. 2010. (1994) מודלים תרבותיים של ארגון: ההבניה חברתית של עקרונות ארגון רציונליים. מתוך: ניצה ברקוביץ (עורכת). *סוציולוגיה של ארגונים*. רעננה: האוניברסיטה הפתוחה. עמ' 352-381.

** מיכל פרנקל. 2010. (2005) הפוליטיקה של התרגום - השפעת יחסי כוחות פוליטיים פנימיים על אופן אימוצם של רעיונות ניהול מיובאים. מתוך: ניצה ברקוביץ (עורכת). *סוציולוגיה של ארגונים*. רעננה: האוניברסיטה הפתוחה. עמ' 36-61.

Ingram, Paul, and Tal Simons. "Institutional and resource dependence determinants of responsiveness to work-family issues." *Academy of Management Journal* 38.5: 1466-1482.

Staw, Barry and Lisa Epstein. 2000. "What Bandwagons Bring? Effects of Popular Management Techniques on Corporate Performance, Reputation, and CEO Pay." *Administrative Science Quarterly* 45:523-556

התיאוריה המוסדית החדשה(ב):

צמיחת שדות מוסדיים, יזמות מוסדית, עבודה מוסדית, שדות עם הגיונות מנוגדים וארגונים הברידיים

** Garud, Raghu, Cynthia Hardy and Steve Maguire. 2007. Institutional Entrepreneurship as Embedded Agency: An Introduction to the Special Issue. *Organization Studies*, 28(07): 957–969

** Thomas B. Lawrence and Nelson Phillips. 2004. From Moby Dick to Free Willy: Macro-Cultural Discourse and Institutional entrepreneurship in Emerging Institutional Fields." *Organization* 11(5):689-711

Battilana, Julie, and Matthew Lee. 2014. Advancing research on hybrid organizing—Insights from the study of social enterprises." *The Academy of Management Annals* 8(1) 397-441.

Pache, Anne-Claire, and Filipe Santos. 2013. "Inside the hybrid organization: Selective coupling as a response to competing institutional logics." *Academy of Management Journal* 56(4): 972-1001.

Moody, Michael. "Building a culture": The construction and evolution of venture philanthropy as a new organizational field." *Nonprofit and voluntary sector quarterly* 37.2 (2008): 324-352.

מקפיטליזם ניהולי לקפיטליזם פיננסי; גלובליזציה, ניאו ליברליזם ופוסט-פורדיזם

המעבר מהשיטה הפורדיסטית לשיטה הפוסט פורדיסטית והניאו ליברלית. קפיטליזם ניהולי. או – הארגון הפוסט פורדיסטי בהקשר: ניאו ליברליזם וקפיטליזם פיננסי. צמיחתן של צורות התארגנות, פרקטיקות שליטה, ובסיסי אי שוויון חדשים בעידן הקפיטליזם הפיננסי. המעבר מהאדם הארגוני לסובייקט הניאו ליברלי, יזמי. Me Inc.

ברברה ארנרייך וארלי הוכצילד. 2006. *האשה הגלובלית: מטפלות, עוזרות ועובדות מין בכלכלה החדשה*. בבל.

**דני פילק. 2004. "ישראל מודל 2000: פוסט-פורדיזם ניאו-ליברלי". בתוך: *שלטון ההון: החברה הישראלית בעידן הגלובלי*. בעריכת דני פילק ואורי רם. הוצאת הקיבוץ המאוחד. עע' 34-56.

דיוויד הארווי. [2005] 2015. *קיצור תולדות הניאו ליברליזם*. מולד. "הקדמה" עע' 11-16. "פרק א. חירות היא סתם עוד מילה". עע' 17-56.

** רונן מנדלקרון. 2015. *קיצור תולדות הניאו-ליברליזם בישראל*. בתוך: הארווי. [2005] 2015. *קיצור תולדות הניאו ליברליזם*, עע' 271-291.

** Davis, G. F. 2011. "The Twilight of the Berle and Means Corporation".
Seattle University Law Review 34: 1121-1126, 1130-1138.

Powell, Walter. 2001. "The Capitalist Firm in the Twenty-First Century
Patterns." Pp. 33-68 in *The Twenty-First-Century Firm*, edited by P. Dimaggio.
Princeton University Press.

** ויקי סמית. 2010. דרכים חדשות לארגון העבודה. מתוך: ניצה ברקוביץ (עורכת).
סוציולוגיה של ארגונים. רעננה: האוניברסיטה הפתוחה. עע' 602-626.

יערה בוקסבאום ואחרות. 2008. *עובדות בשוק תעסוקה מעורער*. חיפה: מרכז מהות.

כלכלת שיתוף - היכן העובדים? היכן הארגון?
<http://www.haaretz.co.il/misc/article-print-page/1.2708855>

פישר, ערן. 2010. שיח הטכנולוגיה הרשתית והקפיטליזם החדש. *תיאוריה וביקורת*, 37:
150-183.

סולל, יפעת. 2011. *קואופרטיבים חברתיים לשילוב בעבודה של אוכלוסיות מוחלשות*.
ירושלים: מכון ון ליר בירושלים

** Williams, Christine L., Chandra Muller, and Kristine Kilanski. 2012.
"Gendered Organizations in the New Economy." *Gender & Society* 26.4: 549-
573.

** Kunda, Gideon and John Van Mannen. 1999. Changing Scripts at Work: Managers and Professionals. *The Annals of the American Academy of Political and Social Science*, 561(1): 64-80

Paul du Gay, and Graem Salaman, G. (1992). The cult[ure] of the customer. *Journal of Management Studies*, 29(5): 615-633

גוצלב, רונה ואורלי בנימין. 2006. "גמדים או רובוטים": מחויבות ודה-הומניזציה כלפי עובדים 'זמניים' בקרב מנהלי משאבי אנוש במגזר הציבורי. "סוציולוגיה ישראלית ז(2): 253-280.

** רונן שמיר. 2007. שוק פרטי ולחץ ציבורי: על עיצוב מושג האחריות החברתית של תאגידים. בתוך: *דורות, מרחבים, זהויות*, בעריכת חנה הרצוג ואחרים. מכון ואן ליר והקיבוץ המאוחד. עע' 237-258

במהלך הקורס נצפה ונדון בסרטים הבאים:

הנרי פורד והמשטר/הארגון הפורדיסטי
סיפורים מהמסילה. (The Navigators) במאי: קן לוך'. בריטניה. 2001. 92 ד'.
ערכו של אדם (The Measure of a Man, La Loi du Marche). במאי: סטפן בריזה.
צרפת. 2015. 94 ד'
חיית לילה (Night crawler) [בן גילרוי](#). (ארה"ב) 2014. 117 ד'.

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
תשע"ז (2016-17)
תואר שני

{ 360 }

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
סמסטר א', תשע"ז (2016-17)
תואר שני

{ 361 }

סמסטר א' – סתיו

זכרון קולקטיבי בישראל ובפלסטין

סמינר מ.א. – סמסטר א'

יום שלישי 12 - 14

מרצה: פרופ' ג'קי פלדמן.

טלפון ומייל: 08-647-2083, ifeldman@bgu.ac.il

שעות קבלה: יום ה' 12 - 13. בנין 72 חדר 382

השטח שבין ים התיכון לירדן טעון במשמעויות: כערס הציביליזציה, כארץ הקודש, כחבית חומר נפץ, וכבית. בקורס נלמד איך ישראלים, פלסטינים ואחרים זוכרים (או שוכחים) את העבר באמצעות פרקטיקות של סימון המרחב ועיצוב הזמן. איך מבטאים פרקטיקות אלו נראטיבים היסטוריים משתנים, שייכות פוליטית וזהות חברתית? איך מטעינות פרקטיקות אלו את המקומות במשמעויות חדשות? ואיך כל זה קשור לחיי היומיום של תושבים? מבין האתרים והטקסים שנחקרו: אתרי ארכיאולוגיה ומורשת, בתי קברות, מוזיאונים, אנדרטאות לנופלים, ביקורי מולדת ושרשים, ועוד. בעוד רוב השיעורים יעסקו בזיכרון ישראלי, ייעשו השוואות עם זיכרון פלסטיני, במיוחד כאשר זיכרונות אלו נפגשים או מתנגשים.

מבחינה תיאורטית, הסמינר יעסוק ביחסים הדינמיים שבין מקום, זמן, וזיכרון באתרי זיכרון, בטקסי הנצחה ובפרקטיקות אחרות. נסקור את התפתחות המונח זיכרון קולקטיבי, נעמוד על ההקשרים ההיסטוריים המשתנים שמעצבים אתרי זיכרון, ונשים לב לפרקטיקות השונות של הסוכנים, המבקרים באתרים והמשתתפים בטקסים.

משתתפי הקורס יכתבו עבודה תיאורטית אחת, הסוקרת מונח מסוים בספרות, ועבודה שנייה בסוף הקורס העוסקת באתר מסוים ומבוססת על מחקר אתנוגרפי.

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
סמסטר א', תשע"ז (2016-17)
תואר שני

{ 363 }

חובות הקורס ומבנה הציון:

1. נוכחות חובה והשתתפות פעילה בכיתה (כולל מסירת סיכומי מאמרים במידה שיהיה צורך), הצגת מאמר אחד בכיתה (10%) והשתתפות בסיור אחד לירושלים.
2. עבודת אמצע סמסטר (כ-5 עמודים) הסוקר את ההיקף וההתפתחות של מונח (או זוג מונחים) תיאורטי בזיכרון קולקטיבי (25%).
3. עבודת סיום על אתר/פרקטיקה של זיכרון קולקטיבי בחברה הישראלית או פלסטינית הכוללת מרכיב אתנוגרפי (70%).

פירוט התכנים:

השיעור יפרט גישות שונות לזיכרון הקולקטיבי בדגש על עיצב החלל והזמן - אתרי וטקסי זיכרון. בעוד רוב השיעורים יעסקו בזיכרון ישראלי, ייעשו השוואות ועימות עם זיכרון פלסטיני

מבין השאלות שנדון בהן: איך משקפות ומבנות פרקטיקות הנצחה הבנות ושינויים היסטוריים בחברה הישראלית ובתרבותה? באיזו מידה מגלמות צורות הזיכרון הישראליים פרדיגמות דתיות יהודיות? האם כל הזכרים שווים? איזה משקל יש למייסדי אתרים ולאמרגני טקסים בעיצוב משמעות? באיזו מידה מבטאים טקסים ואתרי זיכרון את הכוחות ההגמוניים של החברה? איך מבטאות קבוצות מוכפפות או מודחקות את התנגדותם באמצעות הנחת זכרונות שונים בשטח? מהם הדפוסים העיקריים של זיכרון פלסטיני? מה קורה בהתנגשות בין הזכרונות סביב פרקטיקות דומות או אתרים משותפים?

עבודת אמצע סמסטר: סטודנטים יכתבו עבודה עיונית העוסקת באחד המונחים (או קשר בין שני מונחים) בחקר הזיכרון הקולקטיבי. העבודה תבוסס על לכל הפחות 5 מאמרים מעבר למאמרי החובה ויסקור את הספרות העכשווית במטרה לתעד את התפתחות המונח בספרות אנתרופולוגית וסוציולוגית.

אוניברסיטת בן-גוריון
 המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
 סמסטר א', תשע"ז (2016-17)
 תואר שני

{ 364 }

המאמרים המסומנים מטה בכוכבית* הם קריאת חובה. האחרים – רשות, שימשו גם להצגות של סטודנטים בכיתה. ייתכנו שינויים במאמרים ובכמה נוסעים במהלך הסמסטר.

מאמרים לקריאה	נושא השיעור	תאריך שיעור
<p>*Maurice Halbwachs, <i>The Collective Memory</i>, New York, 1980, pp. 23-30, 60 – 76.</p> <p>Maurice Halbwachs, <i>On Collective Memory</i>, Lewis A. Coser, translator and editor, University of Chicago Press: Chicago, 1992, pp. 38-53.</p>	<p>מבוא: הזיכרון הקולקטיבי והזיכרון האישי</p>	1.11.16
<p>LES – "מחוזות הזיכרון" – פייר נורה, "בין זיכרון להיסטוריה - "מחוזות הזיכרון" – LES – LIEUX DE MEMOIRE , בתוך זמנים 45 (קיץ 1993), ע' 2-19.</p> <p>Schwartz, Barry. 1982. "The Social Context of Collective Memory: A Study in Commemoration", <i>Social Forces</i> 61(2): 374-402.</p>	<p>היסטוריה, זיכרון ומה שביניהם – "מחוזות הזיכרון"</p>	8.11
<p>*Connerton, Paul. 1989. <i>How Societies Remember</i>, Cambridge: Cambridge University Press, pp. 1-40.</p> <p>*Eric Hobsbawm, 1983. "Introduction: Inventing Tradition". in E. Hobsbawm & T. Ranger (Eds.), <i>The Invention of Tradition</i>. Cambridge: Cambridge University Press, pp. 1-14.</p> <p>David Kertzer. 1996. "Ritual, Power and Politics" in <i>Readings in Ritual Studies</i>, Roland Grimes, ed., Prentice-Hall, Upper Saddle River, NJ, pp. 335-352.</p>	<p>טקסים ויצור הזיכרון הקולקטיבי</p>	15.11
	<p>אין שיעור. ייערך סיור במקומו.</p>	22.11

אוניברסיטת בן-גוריון
 המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
 סמסטר א', תשע"ז (2016-17)
 תואר שני

{ 365 }

<p>Jan Assmann. 2006. "Introduction: What is 'Cultural Memory'?" in J. Assmann, <i>Religion and Cultural Meaning</i>, Stanford University Press, Stanford, pp.1-30.</p> <p>*יוסף חיים ירושלמי, זכור, עם עובד: תל-אביב, 1984, פרק א' *Yael Zerubavel, <i>Recovered Roots: Collective Memory and the Making of Israeli National Tradition</i>, University of Chicago Press, Chicago and London, 1995, Ch1, 2, (8).</p>	<p>זיכרון יהודי וזיכרון ישראלי</p>	<p>29.11</p>
<p>*ג'ורג' מוסה, "פולחן החייל המת: בתי קברות לאומיים ותחייה לאומית", זמנים 6, (1981), ע' 3-14.</p> <p>Masalha, Nur. 2008. "Remembering the Palestinian Nakba: Commemoration, Oral History and Narratives of Memory", <i>Holy Land Studies: A Multidisciplinary Journal</i>, Volume 7, Number 2: 123-156.</p> <p>*Sivan, Emmanuel. 1999. "Private Pain and Public Remembrance in Israel", in <i>War and Remembrance in the Twentieth Century</i>, Winter, Jay and Emmanuel Sivan, eds., Cambridge and New York: Cambridge University Press, pp. 177-204.</p>	<p>מלחמת תש"ח/הנכבה</p>	<p>6.12</p>
<p>Verdery, Katherine. 1999. <i>The Political Lives of Dead Bodies: Renewal and Postsocialist Change</i>, New York: Columbia University Press, pp. 4-13.</p> <p>*Allen. Lori. 2006. "The Polyvalent Politics of Martyr Commemorations in the Palestinian Intifada", <i>History & Memory</i>, Volume 18, Number 2, Fall/Winter 2006, pp. 107-138.</p> <p>Sorek, Tamir, 2015. "Latent Nostalgia for Yitzhak Rabin", in <i>Palestinian Commemoration in Israel: Calendars</i>,</p>	<p>מחוזות זיכרון: אנדרטאות ובתי קברות צבאיים</p>	<p>13.12</p>

אוניברסיטת בן-גוריון
 המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
 סמסטר א', תשע"ז (2016-17)
 תואר שני

<p>Monuments, and Martyrs, Tamir Sorek, Stanford: Stanford University Press, pp. 217-232.</p> <p>מיכאל פייגה, "יצחק רבין, הנצחתו והנצחת הנצחתו", בתוך זיכרון במחלוקת: מיתוס, לאומיות ודמוקרטיה; עיונים בעקבות רצח רבין, לב גרינברג, עורך, אוניברסיטת בן גוריון, באר שבע, 2000, עמ' 39-64</p> <p>שלייפמן, נורית. 2001. "פארק הניצחון במוסקבה: קרב הזיכרון על 'המלחמה הפטריוטית הגדולה'". זמנים 78, עמ' 18-27.</p>		
<p>*ג'קי פלדמן, "עכשיו יש גשר ביניהם: השביל המחבר בין יד ושם להרצל", זיכרון, השכחה ו[ה]בניית המרחב, חיים יעקובי וטובי פנסטר, עורכים, תל-אביב, מכון ון ליר/הקיבוץ המאוחד, 2011, עמ' 56-78.</p> <p>*Andreas Huyssen, "Monument and Memory in a Postmodern Age", in James E. Young, ed., <i>The Art of Memory: Holocaust Memorials in History</i>, Prestel: Munich and New York, 1994, pp. 9-18.</p>	<p>אתרי זיכרון של השואה</p>	<p>20.12</p>
<p>*קרול קדרון ואחרים, "אנתרופולוגיה של הזיכרון: פרום חוקרים. בעקבות מאמרה של קרול א' קדרון: "חיפוש אחר פרדיגמות זיכרון יהודיות: כינון נשאי זיכרון יהודי בקבוצת תמיכה לדור שני לשואה" (דפים, כג), "דפים לחקר השואה כ"ד (תש"ע), עמ' 287-336.</p> <p>קדרון, קרול. 2016. "תרגומים תרבותיים וסובייקטיביות קמבודית-בודהיסטית", בתוך ז'וזה ברונר וגליה פלוטקין עמרמי (עורכים), מעבר לקליניקה: השיח הפסיכולוגי בתרבות העכשווית, רסלינג, עמ' ?? - ??</p>	<p>טראומה וזיכרון - זיכרון השואה – צופן גנטי? (2 סרטים קצרים של יעל ברתנא)</p>	<p>27.12</p>
<p>בשיר בשיר ועמוס גולדברג. 2016. "מבוא: על האפשרות לדבר את השואה והנכבה יחד", עמ' 7-18. "הרהורים על זיכרון, טראומה ולאומיות בישראל/פלסטין", עמ' 19-52, בתוך השואה והנכבה: זיכרון, זהות לאומית ושותפות יהודית-ערבית, ון ליר, ירושלים.</p>	<p>סיור – הר הרצל, יד ושם, עין כרם?</p>	<p>1.1</p>

<p>Slyomovics, Susan. 1998. <i>The Object of Memory: Arab and Jew Narrate the Palestinian Village</i>. Philadelphia: University of Pennsylvania Press. Pp. ??</p> <p>Ben-Ze'ev, E. 2015. "Living Together Separately": Arab-Palestinian places through Jewish-Israeli eyes," in <i>Toward an Anthropology of Nation-Building and Unbuilding in Israel</i>, edited by F. Markowitz, S. Sharot and M. Shokeid. Lincoln, NA: University of Nebraska Press.</p> <p>Levy, Daniel and Natan Sznaider. 2002. "Memory Unbound: The Holocaust and the Formation of Cosmopolitan memory." <i>European Journal of Social Theory</i> 5(1): 87-106.</p>		
<p>*אפרת בן-זאב, 2003. "הפוליטיקה של הטעם והריח - טקסי שיבה פלסטיניים לכפרים שחרבו", אלפיים 25 ע' 73-88.</p> <p>Seremitakis, C. Nadia. 1994, "The memory of the senses: Part 1: marks of the transitory" in C.N. Seremitakis, <i>The Senses Still. Perceptions of Memory as Material Culture in Modernity</i>, pp. 1-18. Chicago, Il: University of Chicago Press.</p>	<p>זיכרון באמצעות החושים, זיכרון דורי</p>	<p>3.1.17</p>
<p>*Abu el-Haj, Nadia. 1998. "Translating Truths: Nationalism, the Practice of Archaeology and the Remaking of Past and Present in Contemporary Jerusalem", <i>American Ethnologist</i> 25(2), pp. 166-188.</p>	<p>ארכאולוגיה, שרידי העבר, והבניית הלאום</p>	<p>10.1</p>

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
סמסטר א', תשע"ז (2016-17)
תואר שני

{ 368 }

<p>Kohl, Philip L. 1998. "Nationalism and Archaeology: On the Construction of Nations and the Reconstructions of the Remote Past", <i>Annual Review of Anthropology</i> 27, pp. 223-246.</p> <p>*Elon, Amos. 1997. "Politics and Archaeology", in Silberman, Neil David and David Small, eds., <i>The Archaeology of Israel: Constructing the Past, Interpreting the Present</i>, Sheffield: Sheffield Academic Press, pp. 93-100.</p>		
<p>*Richard Handler. "An Anthropological Definition of the Museum and its Purpose", <i>Museum Anthropology</i> 17(1): 33-36.</p> <p>*תמר כתריאל, "נהיה כולנו חלוצים: כלים וסיפורים במוזיאון לתולדות ההתיישבות", בספרה: מילות מפתח, אוניברסיטת חיפה, 1999, פרק 12</p>	<p style="text-align: center;">מוזיאונים ואתרי מורשת כסוכני זיכרון</p>	<p style="text-align: center;">17.1</p>
<p style="text-align: center;">לצפות בסרט של נדב אברמוביץ' "הטיול הפנימי"</p> <p>*Paul Basu, "Root Metaphors of 'Roots-Tourism' in the Scottish Highland Diaspora", in Coleman, Simon and John Eade, <i>Reframing Pilgrimage: Cultures in Motion</i>, Routledge, 2004, pp. 150-174.</p> <p>*Levy, Andre. 2004. "Homecoming to the Diaspora: Nation and State in Visits of Israelis to Morocco", in <i>Homecomings: Unsettling Paths of Return</i>, Levy, Andre and Alex Weingrod, eds., Lanham, Kentucky: Lexington Books, 2004, pp. 92-108.</p> <p>Efrat Ben-Ze'ev and Issam Aburaiya, 2004. "Middle-Ground Politics and the Re-Palestinization of Places in</p>	<p style="text-align: center;">נוסטלגיה וטיולי שרשים – ישראלים ופלסטיניים</p>	<p style="text-align: center;">24.1</p>

אוניברסיטת בן-גוריון
 המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
 סמסטר א', תשע"ז (2016-17)
 תואר שני

<p>Israel", <i>International Journal of Middle East Studies</i>, 36:4:639-655.</p> <p>Efrat Ben- Ze'ev. 2004. "Transmission and Transformation: The Palestinian Second Generation and the Commemoration of the Homeland" in <i>Homelands and Diasporas: Holy Lands</i>, pp. 123-139.</p> <p>Boym, Svetlana, "Nostalgia and its Discontents", <i>The Hedgehog Review</i>, Summer 2007: 7-18.</p>		
<p>*אלונה נצן-שיפטן, "יש אבנים עם לב אדם": על מונומנטים, מודרניזם ושימור בכותל המערבי, תיאוריה וביקורת 38-39, חורף 2011.</p> <p>Feige, Michael. 1995. "Jewish Hebron between Past and Present: A Case of Collective Memory." <i>Israel Studies Bulletin</i> 10(2): 5-9.</p>	<p>זיכרון יהודי דתי וזיכרון ישראלי לאומי</p>	<p>24.1</p>
	<p>תאריך אחרון להגשת עבודה סופית</p>	<p>13.3.17</p>

סמינר תיזה

דר' שרית הלמן

שעות קבלה: יום ג' 12.30-13.30

חדר 368, בניין 72

דוא"ל: sarith@bgu.ac.il

מטרת הסמינר: סמינר תיזה מיועד לעידוד וקידום עבודות המחקר במסגרת לימודי המ.א. בסמינר נדון בסוגיות הבאות: ניסוח שאלות מחקר וטיעון מרכזי, איסוף ועיבוד של חומר מחקרי, כתיבת תוצאות וארגון העבודה. הסמינר יסתמך על החומרים של המשתתפים. ובמהלכו הם יציגו חלקים של עבודתם בע"פ ובכתב. חבריהם/ לקורס יכינו תגובות כתובות. נעיינ בעבודות מסטר שכבר פורסמו, וננתח אותן על היתרונות והחסרונות שלהן.

ניהול הסמינר: הסמינר מתסמך על העבודה שלכם בהתאם לשלבים בהם אתם נמצאים. על כל משתתף להציג את עבודתו.ה. לשם כך, עליכן לחלק לכיתה שבוע לפני הדיון את הקטע שברצונכם להציג. על מנת לאפשר דיון מועיל ופורה, כל הכיתה צריכה לקרא את העבודה המוגשת, להשתתף בדיון.

דרישות הסמינר:

נוכחות סדירה ורצופה (25%):

הצגת טיוטא של הצעת מחקר, חומר אמפירי או סקירת ספרות (25%)

הכנת תגובה להצגת חומר על ידי חברה לכיתה (25%).

מטלה סופית: ראשי פרקים לתיזה (25%)

ציון סופי: השלים/לא בשלים

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
סמסטר א', תשע"ז (2016-17)
תואר שני

{ 371 }

הנוכחות סמינר הינה חובה. מותר להיעדר מהסמינר תוך הודעה מוקדמת פעם אחת במהלך כל הסמינר. סטודנט/ית אשר תגיע/ה לא מוכנה לשיעור, ייחשב כלא נוכח בשיעור. לא ניתן להשלים את הקורס ללא הצגה בכיתה של חומרי התיזה במהלך הקורס והגשת ראשי פרקים.

הסמינר מתקיים פעם בשבועיים. התאריכים של הסמינר הם הבאים:

נובמבר: הפגישות תתקיימנה בתאריכים הבאים: 1.11.16; 15.11.16; 29.11.16
דצמבר: 6.12.16; 20.12.16
ינואר: 3.1.17; 17.1.17

שיטות מחקר איכותניות

יום ג' 14-16

דר' שרית הלמן

שעות קבלה: יום ג' 13-14 או בתאום מראש

חדר 368 בניין 72

דוא"ל: sarith@bgu.ac.il

מטרות השיעור: מטרתו של שיעור זה היא לבחון ולהתנסות מתוך המבחר הגדול של שיטות מחקר איכותניות בראיונות מובנים למחצה, סיפורי חיים, קבוצות מיקוד וניתוח מסמכים. נתמקד בתכנון מחקר איכותני, החל מניסוח שאלת מחקר, מערך מחקר, ביצוע מחקר, פרשנות וכתובה. הקורס הנושא אופי עיוני והתנסותי יתמקד בפרשנות ואופיה, סוגים שונים של פרשנות והאופן שבו המחקר האיכותני הופך את החומרים המופקים על ידיו לכלים להבנת מציאות חברתית. השיעור מבוסס על השתתפות אקטיבית, שכן אין אפשרות ללמוד שיטות מחקר בכלל, ושיטות מחקר איכותניות ללא התנסות בפועל ודין רפלקסיבי בשיטות השונות והתכנים המופקים מהן.

חובות הקורס

נוכחות: בגלל אופיו ההתנסותי של הקורס, וההכרח לתרגל את השיטות, הנוכחות בכיתה הינה חובה. משתתף/ת לא יחסרו יותר משיעור אחד במהלך הסמסטר וזאת תוך הודעה מוקדמת למרצה

תרגילים: הגשת תרגילים בתאריכים הנקובים מטה: הגשת כל התרגילים הינה חובה. התרגילים יוגשו

הצגה בכיתה של השלבים השונים של המחקר ועבודה משותפת

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
סמסטר א', תשע"ז (2016-17)
תואר שני

{ 373 }

הגשת עבודה סופית: העבודה הסופית יכולה להיות הצעת מחקר או מחקר פיילוט כשלב מקדים לכתיבת עבודת תזה

מבנה הציון:

הגשת כל התרגילים הינה חובה כדי לקבל ציון בקורס. על התרגילים לא יינתן ציון אלא רק משוב פרטני (20%)
עבודה מסכמת (80%)

עבודה מסכמת: העבודה המסכמת יכולה להיות הצעת מחקר המבוססת על שני ראיונות עומק או ניתוח טקסטים. דגש מיוחד יושם על המתודולוגיה וכן על הפרשנות של הראיונות. אפשרות אחרת היא כתיבת דו"ח מחקר המבוסס על שני ראיונות עומק או ניתוח טקסטים. העבודה המסכמת צריכה לכלול סקירת ספרות קצרה, שאלת מחקר, פרק מתודולוגי מורחב וניתוח ראשוני של ממצאים במסורת הפרשנית.
אורך העבודה לא יעלה על 10 עמודים מודפסים ברווח כפול, פונט 12.
העבודה צריכה להתייחס לחומרים הביבליוגרפים של הקורס וכן לנושא המחקר הספציפי שבחרתם לחקור.

נושא	תאריך הגשה
נושא מחקר ושאלת מחקר	13.11.16
פרוטוקול ראיון	4.12.16
ביצוע ראיון	20.12.16
קטגוריות ותימות	8.1.17
עבודה מסכמת בקורס	תחילת סמסטר ב'

סדר שיעורים:

1.11.16: שיעור מבוא: הצגת השיעור. אפיסטמולוגיה איכותנית

Barbara Czarniawska

2004 "The Narrative Turn in the Social Sciences." Pp. 1-16, in: *Narratives in Social Science Research*.

London, Sage.

Egon G. Guba and Ivonna S. Lincoln

1994 "Competing Paradigms in Qualitative Research." Pp. 105-117, in: Norman K. Denzin and Ivonna S. Lincoln (Eds.) *Handbook of Qualitative Research*. Thousand Oaks, Ca. Sage

Steven L. Taylor, Robert Bogdan and Marjorie L. DeVault

2016 "Introduction: Go to the People," pp. 3-28, in: *Introduction to Qualitative Methods Research- A Guide Book and Resource*. New Jersey, Wiley and Sons.

8.11.16: שיעור שני: תכנון מחקר איכותני: נושא מחקר, ושאלת מחקר

Kate Brown

2005 "Snowball Sampling: Using Social Networks to Research Non-heterosexual Women." *International Journal of Social Research Methodology* 8,1: 47-60.

Nissim Cohen and Tamar Arieli

2011 "Field Research in Conflict Environments: Methodological Challenges and Snowball Sampling." *Journal of Peace Research* 18 (4): 423-435.

Mark L. Mac Caslin and Karen Wilson Scott

2003 "The five question method for framing a qualitative research study." *The Qualitative Report* 8 (3): 447-461.

תרגיל ראשון: נושא מחקר ושאלת מחקר: נושא מחקר ושאלת מחקר: הגדר/י נושא שאת/ה מעוניינת לחקור. מהי השאלה שאת מעוניינת לבחון מסגרת נושא? אם אפשר הגדירי גם את השדה האפשרי לבחינת שאלת המחקר. עליכם להגיש את התרגיל באמצעות ה- moodle לא יאוחר מאשר יום ראשון 13-11-16.

15.11.16. שיעור שלישי.

חלק ראשון: משוב ודיון כיתתי בתרגיל.

חלק שני: סוגיות אתיות במחקר איכותני.

Martyn Hammersley and Anna Trainou

2012 *Ethics in Qualitative Research- Controversies and Contexts*. pp. 9-13; 64-74; 82-98; 105-132.

London, Sage.

22.11.16-29.11.16: שיעורים רביעי וחמישי: ראינות במסורת האיכותנית

Barbara Czarniawska

2004 "Narratives in an Interview Situation," pp. 47-75, in: *Narratives in Social Science Research*. Sage London.

Anne Galletta

2013 "The Semi-structured Interview as a Repertoire of Possibilities," pp. 45-72, in: *Mastering the Semi-structured Interview*. New York, New York University Press.

James Holstein and Jabber Gubrium

2008 "The Active Interview," pp. 140-161, in David Silverman (Ed.),
Qualitative Research – Theory, Method and Practice. London, Sage.

תרגיל שני: לפי נושא המחקר ושאלת המחקר שבחרת, נסח/י שאלון לראיון עומק.
עליך להגיש את השאלון באמצעות ה-moodle עד לתאריך 4.12.16.

6.12.16 שיעור שישי: עבודה כיתתית על פרוטוקול הראיון והתנסות בכיתה בעריכת
ראיון.

תרגיל שלישי: בחרו גישת ראיון מסויימת (סיפור חיים, חצי מובנה, ראיון עומק פתוח).
ראיינו מרואיין/מרואיינת אחת. שקלטו את הראיון. הגשת התרגיל המודפס לידי המרצה
בכיתה 20.12.16

13.12.16: שיעור שביעי: מסמכים כמקור להפקת ידע במחקר איכותני

Lindsay Prior

2003 "Content, Meaning and Reference," pp. 107-14 in: Lindsay Prior *Using
Documents in Social Research*. London Sage

20.12.16 שיעור שמיני: מבוא: ניתוח ופרשנות של ראיונות וטקסטים: מהי פרשנות?

Barbara Czarniawska

2004 *Narratives in Social Science Research*, "Writing Social Sciences" pp.
118-130 and "Narrativizing Social Sciences" pp. 131-137. London, Sage.

Anna Galetta

2013 "Ongoing Iterative Analysis," pp. 107-124, in: *Mastering the Semi-structured Interview*. New York, New York University Press.

Anna I. Rogan and Dorothea de Kock

2005 "Chronicles from the Classroom: Making Sense of the Methodology and Methods of Qualitative Analysis." *Qualitative Inquiry* 11,4: 628-649

27.12.16: שיעור תשיעי: ניתוח ראיונות בכיתה.

3.1.17: שיעור עשירי: מהו ההבדל בין קטגוריות, ותימות?

Virginia Brown and Victoria Clarke

2006 "Using Thematic Analysis in Psychology." *Qualitative Research in Psychology* 3,2: 77-101.

תרגיל רביעי: קרא/י את הראיון. נתחי אותו תוך חילוץ קטגוריות ותימות. צייני אילו הבדלים מצאת בין קטגוריה לבין תימה. יש להגיש את התרגיל באמצעות ה-moodle עד יום ראשון ה-8.1.17

10.1.17: שיעור אחד עשר ניתוח תרגיל בכיתה.

כתיבה פרשנית: מבוא

Celia Dillon 2009 "Growing Up: A Journal Toward Theoretical Understanding." *Qualitative Inquiry* 15, 8: 1338-1351.

Anna Galletta

2013 "Writing Up and Speaking Back to the Literature," pp. 173-190, in: *Mastering the Semi-structured Interview*. New York, New York University Press.

Steven J. Taylor, Robert Bogdan and Marjorie DeVault
2016 "Writing and Publishing Qualitative Studies," pp. 199-214, in:
Introduction to Qualitative Methods Research- A Guide Book and Resource.
New Jersey, Wiley and Sons.

**17.1.17: שיעור שניים עשר: נטנוגרפיה: המדיה הדיגיטלית כמקור להבנת החיים
החברתיים**

Angela Garcia et al
2009 "Ethnographic Approaches to the Internet and Computer Mediated
Communication." *Journal of Contemporary Ethnography* 38, 1: 52-84.

24.1.17: שיעור שלושה עשר: שעות קבלה פרטניות. הכנה לכתיבה הסופית

הגשת העבודה הסופית בקורס: תחילת סמסטר ב' תשע"ז

שיטות מחקר כמותיות למוסמכים: ניתוח נתונים

102-2-0189

מרצה: ד"ר אורי שויד shwed@bgu.ac.il

מתרגלת: גב' נטע בהט

תיאור הקורס

בקורס זה יילמדו עקרונות ניתוח נתונים והסקה במחקר חברתי. הקורס מיועד לתלמידי תואר שני. מטרת הקורס היא להקנות כלים בסיסיים לקריאה והערכה של מחקרים כמותניים, הקניית יכולת ביצוע מחקרים כמותיים בסיסיים ויכולת למידה עצמית למחקרים כמותיים מתקדמים.

השיעורים יעסקו בהצגת שיטות תיאור וניתוח נתונים, ויישומן של שיטות אלו במאמרים מדעיים בסוציולוגיה או אנתרופולוגיה. התרגולים יתמקדו בעבודה מעשית עם תוכנות מחשב סטטיסטיות, וכן יהוו הזדמנות לחדד את הנלמד בשיעורים.

דרישות הקורס

נוכחות פעילה בשיעורים ובתרגילים.

הגשת כל המטלות במועד.

קריאת פריטי החובה.

הצגה בכיתה.

ציון עובר (60 לפחות) בעבודה מסכמת.

ציון הקורס יקבע ע"פ שקלול של ציון העבודה המסכמת (55%), ציון שלושת התרגילים

(30%), הצגת מאמר בכיתה (10%) והשתתפות פעילה (5%).

העבודה המסכמת תהיה בהיקף של החלק האמפירי בעבודה סמינריונית, ועליה לכלול ניתוח רב משתני.

מטלות הביניים עשויות להיות חלק מהעבודה המסכמת, או ניתוח נתונים העומד בפני עצמו.

בנושאים הבאים תידרש הגשת מטלת ביניים: (1) סטטיסטיקה תיאורית (2) קשרים דו

משתניים (3) רגרסיה לינארית (4) אינטראקציות ברגרסיה (5) שיטה מתקדמת.

הצגת מאמר בשיעורים אליהם יש קריאת חובה, המאמר יוצג ע"י קבוצת תלמידים בהצגה

שתימשך 10 דקות ותעודד דיון ביישום השיטה במאמר.

אוניברסיטת בן-גוריון
 המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
 סמסטר א', תשע"ז (2016-17)
 תואר שני

קריאה

קריאת החובה מורכבת ממאמרים אמפיריים המדגימים את השימוש בשיטות הנלמדות.
 קריאת הרשות מהווה מקור להעמקה והסבר נוסף לחומר הנידון בכיתה:

Bryman, Allan and Duncan Cramer. 2001. Quantitative Data Analysis with SPSS Release 10 for Windows: A Guide to Social Scientists. Routledge.

Powers, D. and Y. Xie. 2000. Statistical Methods for Categorical Data Analysis. San Diego CAL: Academic Press.

אייזנברג, ר. 2004. רגרסיה מרובה. ירושלים: אקדמון.

בייט מרום, ר. 1986. שיטת מחקר במדעי החברה. רמת אביב: האוניברסיטה הפתוחה.

נושא	שיעורים	תרגילים	מקורות: חובה	קריאת רשות
סיבתיות והתערבות	14.3		דורקהיים, א. 2006 (1895). הכללים של המתודה הסוציולוגית. פרק 6 + סיום (עמודים 153-171).	הנס רוסלינג בTED
סטטיסטיקה תיאורית	21.3	סטטיסטיקה תיאורית	Centola, D. 2011. An Experimental Study of Homophily in the Adoption of Health Behavior. <i>Science</i> 334(6060):1269-72 http://www.sciencemag.org/content/334/6060/1269.full	
קשרים דו משתניים	28.3		דלה-פרגולה, ס. 2012. הרהורים על הגירה בישראל: היבטים השוואתיים. הגירה. 1: 32-7. פלינט ש., נ. אלפסי וי. בנסון. 2010. דומים ושונים: מיקרו סגרגציה של חרדים	Bryman & Cramer Ch. 5

אוניברסיטת בן-גוריון
 המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
 סמסטר א', תשע"ז (2016-17)
 תואר שני

	במרכז ירושלים. סוצ' ישראלית יב(1):81-104.			
Bryman & Cramer Ch7-8 .	קרומר-נבו, מ., מ. מלכה וס. מרדכיב. 2013. השירות הצבאי של חיילים וחיילות יוצאי קווקז: "כרטיס כניסה" לחברה הישראלית או שעתוק אתנו- מעמדי? סוציולוגיה ישראלית. יד(2): 313-388. צור י. וא. רז. 2008. השילוב הראוי: נשים בקורס טיס מפרספקטיבה של תרבות ארגונית. סוצ' ישראלית י(1):-81 105	מתאמים	4.4	רגרסיה לינארית פשוטה והנחות הרגרסיה
אייזנבר, עמ' 63-189. בייט מרום, יחידות 9 ו- 10.	אמית, ק. 2012. שביעות הרצון של עולים מארצות המערב החיים בישראל. הגירה 1: 82-99. Burgard, S.A. and J. A. Ailshire. 2013. Gender and Time for Sleep Among U.S. Adults. American Sociological Review 78(1):51-69. Shwed, U. and Y. Shavit. 2006. Occupational and Economic Attainments of College and University Graduates in Israel . <i>European Sociological Review</i> 431-42:(4)22		18.4	רגרסיה מרובה
		התערבות	25.4	שונות מוסברת
			9.5	משתני דמה
			16.5	אינטראקציו ת
		דמה ואינטראקציו ות	23.5	דיאגנוסטיק ה

אוניברסיטת בן-גוריון
 המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
 סמסטר א', תשע"ז (2016-17)
 תואר שני

Powers and Xie: Ch. 3	Armstrong, E.A., P. England & A.C.K. Fogarty. 2012. Accounting for Women's Orgasm and Sexual Enjoyment in College Hookups and Relationships. American Sociological Review. 77(3):435-462. ליון, ע. 2006. גירושין בישראל: היבטים דמוגרפיים חברתיים. סוצ' ישראלית ח(1): 65-86.		6.6	לוגיסטית
		דיאגנוסטיקה	13.6	רגרסיה מולטינומית
Powers and Xie: Ch. 8	איילון, ח. 2000. הבדלים בין גברים ונשים בבחירת תחומי לימוד באוני' סוצ' ישראלית. ב(2):44-523		20.6	רגרסיה אורדינלית
Powers and Xie: Ch. 7	גלית אהרון. 2006. אי שוויון במשק הבית: תלות כלכלית של נשים נשואות בישראל לאורך זמן. סוציולוגיה ישראלית ח(1):107-87.	לוגיסטית	27.6	סיבתיות מנתונים מתאמיים

ייתכנו שינויים במאמרים במהלך הסמסטר

תיאוריה ופרקטיקה בייעוץ ארגוני

יום ג', 14:00 - 18:00

קבוצת ד"ר עדנה פשר

אשת הקשר של הקורס: הגב' סיון קנר טל: 03-7164922 מייל: sivan@pasher.co.il

1. מטרת הקורס

עבודתו של היועץ הינה מורכבת ומאתגרת ביותר. מדי יום הוא מוצא את עצמו במרכז של הרשת המורכבת בה חיים הארגונים ועליו לא רק לראות רשת זו ולנסות להבינה, אלא גם להביאה לשולחן הדיונים של הארגון ומנהליו. מתוך ראיית המורכבות הזו עליו להתוות ביחד עם הלקוח את הדרך.

בזמן שאנו לומדים את התיאוריה באקדמיה, אנו זוכים להתמקד בכל פעם בפלח אחר של אותה רשת מורכבת, זכות אותה לא מקבל היועץ כשהוא יוצא לעולם הארגוני. קורס זה יתמקד בעולמו המורכב של היועץ ויסקור מקרי מבחן שהתרחשו בארגונים שונים. כל מקרה יתואר מנקודת מבט שונה, ע"י יועץ אחר מצוות היועצים של קבוצת ד"ר עדנה פשר ויתמקד בנושאים שהיוו את נקודת הפתיחה לפרויקט וכיצד התפתח התהליך לאור הסביבה המורכבת בה צומח הארגון (כולל התייחסות לתהליך הייעוצי בכללותו). בכל שיעור ננסה להיכנס למוחו של היועץ ולדון בגורמים שעליו לקחת בחשבון, תחומי הידע הרלוונטיים והדילמות שעולות.

הקורס משלב ניתוח מקרים, הרצאות וסדנאות, ומטרותיו שתיים: האחת, לגשר בין הפרקטיקה לתיאוריה באמצעות ניתוח רפלקסיבי של case studies תוך התבוננות על מודלים רלוונטיים וההגמשה שעושים להם בשטח, והשניה – לפתוח בפני הסטודנטים חלון נוסף לעולם הייעוץ רגע לפני שהם נכנסים אליו ולפתח את החשיבה הייעוצית, תוך מיקוד בגמישות הנדרשת מיועץ והחשיבות של שיתוף הנועצים (הלקוחות).

2. מטלות

השתתפות ונוכחות בשיעורים (הנוכחות בשיעורים הינה חובה)15%
סטודנט הנעדר מהשיעורים חובתו להודיע לעוזרת ההוראה של הקורס עם הסיבה להיעדרותו.

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
סמסטר א', תשע"ז (2016-17)
תואר שני

{ 384 }

הגשת עבודה מסכמת 85%

עבודה מסכמת: כל זוג סטודנטים יבחר ארגון אותו הם מכירים (חברים בו, קראו עליו בעיתון או מכירים מהפרקטיקום). על הסטודנטים לבחור נושא תיאורטי מסוים (למשל למידה ארגונית) לנתח את הארגון ניתוח אינטגרטיבי מבחינת הבעיה העולה, מודל מארגן, ספרות רלבנטית, ואפשרויות ההתערבות של יועץ ארגוני (כולל התייחסות לדילמות רלוונטיות). במהלך חציו השני של הקורס יתבקש כל זוג סטודנטים להציג בפני הכיתה הצגה קצרה של הארגון שבחרו, הנושא התיאורטי והבעיה. לאחר ההצגה ידונו משתתפי הקורס במקרה ויעזרו באמצעות שאלות והעלאת רעיונות לזוג המציג למקד את המקרה.

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
סמסטר א', תשע"ז (2016-17)
תואר שני

{ 385 }

3. רשימה ביבליוגרפית לפי נושאי השיעורים

חומר קריאה רלוונטי	נושא השיעור
<p>Mitleton-Kelly, E. (2003). <i>Complex Systems and Evolutionary Perspectives on Organisations: The Application of Complexity theory to Organizations</i>. Oxford: The Boulevard, Langford Lane. (chapter 2: Ten Principles of Complexity & Enabling Infrastructures, 23-50).</p> <p>Sargut, G. and McGrath, R. G. (2011). Managing complex organizations: Learning to live with complexity. <i>Harvard Business Review</i>, 89 (9), 67- 68.</p> <p>Wheatley, M. J. & Kellner-Rogers, M. (1996). Self-organization: The irresistible future organizing. <i>Strategy & Leadership</i>, 24 (4), 7-18.</p> <p>פשר, ע. ללמוד מהטבע. מגזין מזווית אחרת, ינואר 2008.</p>	<p>מבוא: תאוריית המורכבות</p> <p>ד"ר עדנה פשר – 1.11.16</p>
<p>Boss, R. W. (1993). The psychological contract. In R. T. Golembiewski (Ed.), <i>Handbook of organizaional consultation</i> (pp. 65-74). New York: Marcel Dekker, Inc.</p> <p>Cummings, T. G., Worley, C.G., (2009). <i>Organization Development & Change</i>, (9th Edition - International Edition). Mason, OH: South-Western Cengage Learning. (פרק 4)</p>	<p>היכרות, תיאום ציפיות (חוזה פסיכולוגי-שמירת סודיות) ובניית יחסי אמן עם הלקוח</p> <p>סיון קנר 8.11.16</p>
<p>Harrison, M.I. (2005). <i>Diagnosing Organizations: Methods, Models and Processes</i> (3th Edition). Sage Publications. Chap: 1 & 6.</p> <p>Cummings, T. G., Worley, C.G., (2009). <i>Organization Development & Change</i>, (9th Edition - International Edition). Mason, OH: South-Western Cengage Learning. (פרקים 5-8)</p>	<p>אבחון ארגוני (מחקר ארגוני)</p>

<p>כספי, א. (1996). מהתערבויות והערכה ועד להצעת מודל גורמי הצלחה בפיתוח הארגוני. <i>פיתוח ארגוני בישראל</i>, 10 (2), 7-16.</p> <p>Cummings, T. G., Worley, C.G., (2009). <i>Organization Development & Change</i>, (9th Edition - International Edition). Mason, OH: South-Western Cengage Learning. (פרקים 9, 11)</p> <p>Beitler, M. A. (2006). <i>Strategic organizational change: a practitioner's guide for managers and consultants</i>. Greensbori: NC (chap. 7-12).</p>	<p>סוגי התערבויות</p> <p>סיון קנר</p> <p>15.11.16</p>
<p>Philip A Dover (2003). <i>Change agents at work: Lessons from Siemens Nixdorf</i>. <i>Journal of Change Management</i>. 3, (3), 243-258.</p> <p>קוטר, ג'. (2009). להוביל שינוי. תל אביב: מטר.</p> <p>ואצלאוויק, פ., וינקלנד, ג. ופיש, ר. (2009). שינוי – עקרונות של יצירת בעיות ופתירתן. (הלוי, ב. (עורך) רזיאל-ויזלטר, ו. (מתרגם)). ראמים: ספרית פועלים (נדפס לראשונה בשנת 1979). (פרק 7, שינוי ממעלה-שנייה, עמ' 85-98).</p> <p>פשר, ע. היזהרו משנויים במבנה הארגוני – זה מסוכן.</p>	<p>ניהול שינוי מערכתי</p>
<p>Nadlear, R. S. (2011). Introduction- Why emotional intelligence?. In <i>Leading with emotional intelligence</i>. (p.1-16). USA: The McGraw-Hill Companies.</p> <p>Spears, L. C. (1998). Introduction- Tracing the growing impact of servant leadership. In <i>Insights on leadership</i>. (p.1-12). New York: John Wiley & Sons.</p>	<p>מנהיגות</p> <p>יוסי פשר –</p> <p>22.11.16</p>
<p>Huang, X. & Brown, A. (1999). An Analysis and Classification of Problems in Small Business. <i>International Small Business Journal</i>, 18(1), 73-85.</p> <p>Scott, M. & Bruce, R. (1987). Five stages of growth in small business. <i>Long Range Planning</i>, 20(3), 45-52.</p> <p>בן חמו, א., כישוריו הניהוליים של בעל עסק קטן ובינוני. גאון, פ., משבר גדול, עסק קטן.</p>	<p>יעוץ פיננסי לעסקים קטנים ובינוניים</p> <p>פביאנה גאון –</p> <p>29.11.16</p>

אוניברסיטת בן-גוריון
 המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
 סמסטר א', תשע"ז (2016-17)
 תואר שני

{ 387 }

<p>אירונינג, ל. (1999). <i>תהליך קבלת החלטות</i>. (ע. שמיר מתרגם). (פרקים 1-2). תל אביב. משרד הביטחון.</p>	<p>קבלת החלטות ופתרון בעיות יוסי פשר – 6.12.16</p>
<p>A Guide to the Project Management Body of Knowledge (2010) - Fourth Edition (א. בק עורך) . הוצאת דיונון</p>	<p>ניהול פרויקטים וניהול מו"פ חיים רוסו - 13.12.16</p>
<p>Moorhead, G. & Griffin, R. W. (2001). <i>The Need for Power, Politics and Political behavior. Organizational Behavior (6th Edition)</i>. Houghton Mifflin, 374- 380. Murray, V. & Gandz, J. (1980). <i>Games Executives Play, Politics at Work. Business Horisens</i>, 23 (6), 11-23. Zaleznik, A. (1970). <i>Power and politics in organizational life, Harvard Business Review</i>. סמואל, י. (1996). <i>ארגונים – מאפיינים, מבנים, תהליכים</i>. תל-אביב: אוניברסיטת חיפה/זמורה ביתן. (פרק 10 עצמה ופוליטיקה).</p>	<p>פוליטיקה ארגונית – כח והשפעה ד"ר עדנה פשר – 20.12.16</p>
<p>ראיון מקדם: Kluger, A. N., & Nir, D. (2010). <i>The feedforward interview. Human Resource Management Review</i>, 20(3), 235-246. חקר מוקיר: Cooperrider, D. L., & Sekerka, L. E. (2006). <i>Toward a theory of positive organizational change. Organization development: A Jossey-Bass reader</i>, 223-238. ניהול לפי חוזקות:</p>	<p>ייעוץ בגישת הפסיכולוגיה החיובית סיון קנר – 27.12.16</p>

<p>Harzer, C., & Ruch, W. (2012). When the job is a calling: The role of applying one's signature strengths at work. <i>The Journal of Positive Psychology</i>, 7(5), 362-371.</p>	
<p>Clayton, M. C. (1997). Making strategy: learning by doing. <i>Harvard business review</i>, Novmber-December 1997, p.1-12.</p> <p>Sharma, A. & Grant, D. (2011). The stagecraft of Steve Jobs. [Electronic version]. <i>Leadership</i>, 7(1), Retrieved June 22, 2011, from: http://www.strategy-business.com/thought_leaders.</p> <p>פשר, ע. (2004). עשרה כשלים בתכנון. "מזוית אחרת" מגזין וירטואלי. http://www.pasher.co.il/newspaper.asp?articleId=23</p> <p>פשר, ע. (2000). מה התחדש בתכנון אסטרטגי?</p>	<p>ייעוץ אסטרטגי</p> <p>ד"ר עדנה פשר – 3.1.17</p>
<p>Dayan, R. & Pasher, Y. <i>Developing, nurturing, and sustaining communities of practice</i>.</p> <p>Pasher, E. (1998). <i>How to Lead a Virtual Workshop</i>. [Electronic version]. Knowledge Ecology Network.</p> <p>פשר, י. (2011). להציף לשתף להפוך את הגלוי לסמוי. סטטוס הירחון לחשיבה ניהולית, גיליון 236, עמ' 28-30.</p>	<p>קהילות לומדות וניהול ידע</p> <p>יוסי פשר – 10.1.17</p>
<p style="text-align: right;">רפרט סטודנטים</p>	<p>סיון קנר – 17.1.17</p>
<p style="text-align: right;">אין קריאה, רק חשיבה ☺</p>	<p>סיכום – ד"ר עדנה פשר – 24.1.17</p>

- מאמרים מומלצים נוספים אשר נכתבו ע"י חברי קבוצת ד"ר עדנה פשר:
פשר, ירון. (2009). איך הפכו הכלכלנים ל"מהמרים" בעיני הציבור, סטטוס הירחון לחשיבה ניהולית, גיליון 219, ספטמבר 2009, עמ' 61-60.
פשר, יוסי. (2009). איך מרפאים מחיידק השכר, סטטוס הירחון לחשיבה ניהולית, גיליון 220, אוקטובר 2009, עמ' 28-26.
פשר, ירון. (2010). לפעמים "פחות" שווה "יותר", סטטוס הירחון לחשיבה ניהולית, גיליון 229, יולי 2010, עמ' 57-56.
פשר, ע. (2005). כיצד מאיצים חדשנות?
פשר, ע. (2005). דו"ח המאזן האינטלקטואלי: מספר המהנדסים בישראל הגבוה בעולם – 135 לכל 10,000, The Marker, נובמבר 2005.
פשר, ע. (2006). תרבות ארגונית שימור-שינוי. סטטוס הירחון לחשיבה ניהולית, גיליון 177, אפריל 2006.
פשר, ע. (2007). מחפשים משמעות בעבודה. סטטוס הירחון לחשיבה ניהולית, גיליון 196, אוקטובר 2007.
פשר, ע. (2007) מתחרים ומשתפים פעולה – מותר ואפשר.
פשר, ע., טל-אביב, ע. ואיל, א. (2008). איכות בתהליכים אסטרטגיים – החזית הבאה של ניהול האיכות.
פשר, ע. (2008). להביא את "עמק הסיליקון" לתוך הארגון – מהקצאת משאבים למשיכת משאבים.
פשר, ע. (2008). הניהול לאן – על התחדשות ועל אומץ ניהול. סטטוס הירחון לחשיבה ניהולית, גיליון 208, פברואר 2008.
פשר, ע. (2008). כרוניקה של הצלחה – מהו סוד ההצלחה של מיזוג שטראוס-עלית?
סטטוס הירחון לחשיבה ניהולית, גיליון 208, אוקטובר 2008.
פשר, ע. (2010). דרגה בכירה לא מעניקה זכויות יתר היא מטילה אחריות, סטטוס הירחון לחשיבה ניהולית, גיליון 224, פברואר 2010, עמ' 30-28.
פשר, ע. (2010). קונפליקטים? בכיף. סטטוס הירחון לחשיבה ניהולית, גיליון 226, אפריל 2010.

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
סמסטר א', תשע"ז (2016-17)
תואר שני

{ 390 }

פשר, ע. (2011). אמנות השילוב בין משפחה לקריירה. סטטוס הירחון לחשיבה ניהולית, גיליון 237, מרץ 2011, עמ' 28-30.
שיאור, ר. ופשר, ע. הארגון המשוחח.
פשר, ע. כמה שווה החברה שלך באמת?
פשר, ע. על התחדשות אסטרטגית באמצעות למידה ארגונית.

"How Competitive Forces Shape Strategy," Michael Porter, Harvard Business Review, March-April 1979

"The Era of Open Innovation," Henry W. Chesbrough, MIT Sloan Management Review, Spring 2003

"Blue Ocean Strategy," W. Chan Kim and Renee Mauborgne, Harvard Business Review, October 2004

"The Big Idea: The New M&A Playbook," Clayton Christensen, Richard Alton, Curtis Rising, and Andrew Waldeck, Harvard Business Review, March 2011

תרבות ארגונית

102-2-0097

פרופ' אביעד רז

6472058

aviadraz@bgu.ac.il

מטרת הקורס

הקורס מציג גישות סוציולוגיות, אנתרופולוגיות, פסיכולוגיות וניהוליות לניתוח המושג של "תרבות ארגונית" ושימושו. הקורס יציג את הרקע הנחוץ בתיאוריות ארגוניות ויתמקד במודלים של תרבות ארגונית, "תרבות ארגונית חזקה", מיפוי ואבחון, ההבדל בין נקודת המבט הסוציולוגית והניהולית, ניהול רגשות במקום העבודה, שינוי ממעלה שניה ושינוי תרבותי, תרבות ארגונית בתאגידים בינ"ל ועל רקע תרבויות מקומיות שונות, ג'נדר ותרבות ארגונית, תרבות ארגונית במוקדי שירות לקוחות, תרבות ארגונית וניהול מש"א גלובלי תוך שימוש בסרגלי ביצועים. לקורס חלק סדנאי ובו מתורגלים כלי ניתוח של תרבות ארגונית. סוגיות אלה ואחרות יודגמו באמצעות מקרי מחקר ופרויקטים של ייעוץ ארגוני.

דרישות הקורס

- קריאת מאמרים המצויים באתר.
- הכרת והבנת החומר שבמצגות, השתתפות בדיונים הנערכים בשיעור.
- המטלה המרכזית בקורס הינה כתיבת עבודה אמפירית על נושא לפי בחירתכן/ם ואשר תתייחס לחומר התיאורטי ולסוגיות שנידונו במסגרת הקורס.
- (א) יש לקבל אישור על הנושא עד השיעור הששי שבו נעבור יחד על הנושאים שלכם. בשיעור השביעי יש להגיש "הצעת מחקר" קצרה (1-2 עמודים) הכוללת: שאלת מחקר והשערות מפרספקטיבה של תרבות ארגונית, זווית תיאורטית, ספרות רלבנטית, שיטות איסוף וניתוח הנתונים.
- (ב) הצגת העבודה (הנושא, שאלות המחקר וממצאים ראשוניים) במהלך המחצית השנייה של הקורס לצורך קבלת הדרכה אישית, משוב ודיון משותף בבעיות הנוגעות למחקר.

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
סמסטר א', תשע"ז (2016-17)
תואר שני

{ 392 }

בנוס: 5 נק' עבור הצגת מאמר (כ-15 דקות) בכיתה

מפגש 1. מבוא: הופעתה של התרבות הארגונית ככלי ניהולי וייעוצי

מצגת: מבוא

קריאה:

א רז (2004). פרק 1: מבוא. מתוך ספרו: *תרבות ארגונית*. הוצאת האוניברסיטה הפתוחה.

מפגש 2. מודלים של תרבות ארגונית

מצגת: מבוא

קריאה:

Schein, E. 1990. Organizational Culture. *American Psychologist*, Feb. 109-119

Burnes, B. (2004), Kurt Lewin and the Planned Approach to Change: A Re-appraisal. *Journal of Management Studies*, 41: 977–1002.

מפגש 3 מודלים של תרבות ארגונית - המשך

מצגת: מבוא

קריאה:

Martin, Joanne. 1992. *Culture in Organizations: Three Perspectives*. Oxford: Oxford University Press. Pp. 3-21

Hochschild, A, 1983. FEELING MANAGEMENT: From Private to Commercial Uses. Chapter 6 in: *The Managed Heart*. U of California P.

<https://www.google.co.il/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&ved=0ahUKEwi67snUqqfLAhWI0RQKHedVBfgQFggjMAA&url=https%3A%2F%2Fcaringlabor.files.wordpress.com%2F2012%2F09%2Fthe-managed-heart-arlie-russell-hochschild.pdf&usq=AFQjCNFL1GrtPhvquApJB85-PZ7eytbAtQ&sig2=P6U7ziORfuYuCiYjMaiPJg&cad=rja>

מפגש 4. ייעוץ מחקרי למדידה, ניהול ושינוי של תרבות ארגונית באמצעות מיפוי ואבחון

מצגת: מבוא

קריאה:

א רז (2004). מתווה למחקר אמפירי. מתוך ספרו: *תרבות ארגונית*. הוצאת האוניברסיטה הפתוחה. עמ' 66-76

Cartwright, J. et al. (1999). "A methodology for cultural measurement and change," *Total Quality Management*, 10:1, 121-128

מפגש 5. מיפוי ואבחון – המשך. הנחיות להצעת מחקר
מצגת: מבוא

Cameron, R. E. & Quinn, R. E. (2005). Introduction, from: *Diagnosing & Changing Organizational Culture*. Jossey-Bass

למעוניינים ניתן להוריד את ספרם של קווין וקמרון מהרשת:

[Diagnosing and Changing Organizational Culture: Based ...](#)

מפגש 6. השוואה בין-תרבותית: תרבות ניהולית ביפן ובארה"ב
פידבק לתכניות מחקר של הסטודנטים: בשיעור זה נעבור יחד על הצעת מחקר קצרה (1-2 עמודים) בהתאם להנחיות.
מצגת: תרבות ארגונית ביפן ובארה"ב
אוצ'י, ויליאם. 1984. תיאוריה Z: עיקרי הניהול היפני – אתגר למערב. הוצאת עתרת.

בשיעורים הבאים יוקצב זמן לדיון בהצעות מחקר

מפגש 7. שינוי תרבותי והשתלה של תרבות

מצגת: תרבות ארגונית ביפן ובארה"ב

Raz, Aviad (1999). "The Hybridization of Organizational Culture," *Studies in Cultures, Organizations and Societies*, 12:1-30.

מפגש 8. תרבות ארגונית בארגוני שירות
מצגת: יעילות ואמפתיה בשירות לקוחות

Raz, A. & E. Blank. (2007). "Ambiguous Professionalism: Managing Service Quality and Efficiency in an Israeli Call Center", *New Technology, Work & Employment* 22(1): 83-97

מפגש 9. נשים, גברים ותרבות ארגונית
מצגת: השילוב הראוי

Hood, J. & C. Koberg. 1994. "Patterns of Differential Assimilation and Acculturation for Women in Business Organizations." *Human Relations* 47(2): 159-180.

צור, יובל ואביעד רז. 2008. השילוב הראוי: נשים בקורס טיס. *סוציולוגיה ישראלית*. 10(1): 81-106

מפגש 10. גיוון תעסוקתי ותרבות ארגונית
מצגת: גיוון תעסוקתי

גלבוע, ח. (2015). "ממרחק תביא לחמה": עובדות חרדיות בשוק-ההייטק הישראלי. *חקר החברה החרדית*, כרך 2 תשע"ה / אוגוסט 2012, 220-193

מפגש 11. ניהול מש"א ותרבות ארגונית בתאגידים בינ"ל
מצגת: נטפים

Raz, A. (2009). "Transplanting Management: Participative Change, Organizational Development, and the Glocalization of Corporate Culture," *Journal of Applied Behavioral Science*, 45(2): 280-304

מפגש 12. "ניהול טאלנט" ותרבות ארגונית
בשיעור זה יוקדש זמן להדרכה פרטנית ביחס לעבודה
מצגת: ניהול טאלנט

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
סמסטר א', תשע"ז (2016-17)
תואר שני

{ 396 }

Lewis, R., & R. Heckman (2006). Talent management: A critical review.

Human Resource Management Review 16, 139–154

מפגש 13. סיכום הקורס וסטטוס העבודות

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
סמסטר ב', תשע"ז (2016-17)
תואר שני

{ 397 }

סמסטר ב' – אביב

חזית המחקר בסוציולוגיה ואנתרופולוגיה

102-2-0083 2 נק"ז

ד"ר אורי שויד

(שעת קבלה: יום ג' 12:15-13:00)

מטרת הקורס

מטרת הקורס לחשוף בפני התלמידים את הגלגולים העכשוויים של הנושאים ושיטות החקירה בסוציולוגיה ואנתרופולוגיה, וכן להקנות מיומנויות קריאה, ניתוח והערכה של טקסטים בסוציולוגיה ואנתרופולוגיה, בדגש על הערכה חיובית. הקורס יציע מגוון נושאים מהספרות המקצועית העדכנית, ויתנהל ברובו תוך דיון על הדומה והשונה בין זרמים שונים בסוציולוגיה ואנתרופולוגיה בנות זמננו. עבור כל טקסט ננסה להבין מדוע הוא חשוב, האם הוא טוב, וכיצד ניתן לשפרו.

חובות התלמידים

קריאה שוטפת של פריטי החובה

כתיבת תגובות לקריאה והעלאתם לאתר בזמן.

השתתפות פעילה בדיונים

הצגה קצרה בכיתה של אחד מפרטי קריאת הרשות

הגשת עבודת בית בסוף הקורס.

מהלך הקורס

הקורס מחולק לשלושה שערים, שהגבולות ביניהם מטושטשים. השער הראשון עוסק בפיתוחים תיאורטיים, השני בפיתוחים מתודולוגיים, והאחרון בסוגיות תימטיות. לקראת כל שיעור יש לקרוא את קריאת החובה, ולהעלות תגובות לקריאה* באמצעות האתר עד יום שני בשעה 18:00. רוב השיעורים יורכבו מהצגה קצרה של מאמר/ים מתוך קריאת הרשות, ודיון מרכזי במאמר או שניים שכולם קראו, ע"פ הסוגיות המרכזיות שהועלו בתגובות. בנוסף, ברוב השיעורים נארח לכמה דקות מרצה אחר מסגל המחלקה שיספר על מחקריו.

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
סמסטר ב', תשע"ז (2016-17)
תואר שני

{ 399 }

הרכב הציון

בקורס ישנה חובת הגשת 8 תגובות קריאה (לפחות) בציון עובר.

20 נקודות עבור הצגת מאמר בכיתה

10 נקודות עבור קריאה והשתתפות כללית

70 נקודות עבור עבודה מסכמת.

**תגובות לקריאה*: לא מדובר בדו"ח קריאה או סיכום. עבור כל פריט בקריאת החובה יש לכתוב תגובה – משהו שאהבתם או שלא, משהו שזה הזכיר לכם, התייחסות לתגובה אחרת שמישהו אחר כבר העלה, וכו'. אין לשלוח יותר מ-400 מילה לפריט (אין מגבלת מינימום). התגובות יקבלו ציון "עובר", אלא אם הם יחשפו היעדר קריאה או חוסר מחשבה קיצוני.

הצגה בכיתה

כל תלמיד יציג מאמר אחד מתוך קריאת הרשות. על ההצגה להעביר את המסר העיקרי של המאמר, לעמוד במסגרת זמנים נוקשה של 10 דקות, ולהתייחס ל-3 השאלות העיקריות – מדוע המאמר חשוב, האם הוא טוב, וכיצד ניתן לשפרו.

עבודה מסכמת

כעבודה מסכמת על כל תלמיד לבחור בין (1) הצעת שיעור לקורס בשנה הבאה (2-8 עמודים) (2) כתיבת סקירה בסגנון Annual Review (עד 10 עמודים) (3) הגשת טיוטה להצעת תיזה. בכל אחת מהאפשרויות יש לכלול התייחסות משמעותית ל-5 פריטים לפחות שפורסמו ב-3 השנים האחרונות. על העבודה לעמוד בכל שלושת תנאים אלו במלואם על מנת לקבל ציון עובר.

תוכנית הקורס

(תוכנית זמנית, הקורס יסגר לקראת פתיחת הסמסטר ועשוי להשתנות במהלכו)

1.11 – היכרות.

קריאת חובה – אחד מבין:

Gans, H.J. 1992. "Sociological Amnesia: The Noncumulation of normal social science". *Sociological Forum* 7(4):701.

Rabinow, P. 2007 "Marking Time: On the anthropology of the contemporary". Introduction. Pp 1-11. Princeton University Press.

(קריאת רשות – השני)

8.11 תיאוריה ושיטה I

חובה:

Watts, Duncan J. 2014. Common Sense and Sociological Explanations. 313:)2(American Journal of Sociology 120

– רשות

Go, Julian. 2013. "For a Postcolonial Sociology." *Theory and Society* 42(1):25–55.

15/11 תיאוריה ושיטה II

Timmermans, S. and Tavory, I. 2012. Theory Construction in Qualitative Research: From Grounded Theory to Abductive Analysis. *Sociological Theory* 30(3): 167-186.

רשות:

Fligstein, Neil and Doug McAdam. 2011. "Towards a general theory of strategic action fields". *Sociological Theory* 29(1):1-26

22.11 רשתות חברתיות

חובה:

Centola, D. (2015). The Social Origins of Networks and Diffusion¹. *American Journal of Sociology*, 120(5), 1295-1338.

רשות:

McFarland, D. A., Moody, J., Diehl, D., Smith, J. A., & Thomas, R. J. (2014). Network ecology and adolescent social structure. *American sociological review*, 0003122414554001.

29.11 – סוציולוגיה הסטורית

חובה:

Delanty, G. 2015. Europe in World Regional Perspective: Formations of Modernity and Major Historical Transformations. *British Journal of Sociology* 66(3): 420-440.

ברדה, י. 2015. ניהול "אוכלוסיות מסוכנות": מפרקטיקות חירום קולוניאליות לחוקי המאבק בטרור בהודו וישראל. תיאוריה וביקורת 44: 97-126
רשות – מתוך הרשימה בסוף הסילבוס

6.12 מתווכחים על אתנוגרפיה

חובה:

Goffman, A. 2009. On the Run: Wanted Men in a Philadelphia Ghetto. *American Sociological Review*. 74: 339-357, doi:10.1177/000312240907400301
77(1):45–68.

רשות –

Jerolmack, Colin and Shamus Khan. 2014. Talk is Cheap: Ethnography and the Attitudinal Fallacy. *Sociological Methods and Research*. 43:178-209

רשות לרשות:

שאר המאמרים ב special section -

Douglas Maynard. News from Somewhere, News from Nowhere: on the Study of Interaction in Ethnographic Inquiry. Pp210-218

Karen A. Cerulo. Reassessing the Problem: Response to Jerolmack and Khan. Pp 219-226.

Stephen Vaisey. The "Attitudinal Fallacy" is a Fallacy: Why we need Many Methods to Study Culture. Pp227-231.

Paul DiMaggio. Comment on Jerolmack and Khan, "Talk is Cheap": Ethnography and the attitudinal fallacy. Pp232-235.

Jerolmack and Khan. Towards an understanding of the Relationship Between Actions and Accounts. Pp236-247.

13.12 – רמות מדידה

חובה:

Latour, Bruno, Pablo Jensen, Tommaso Venturini, Sebastian Grauwin, and Dominique Boullier. 2012. "The Whole Is Always Smaller than Its Parts" - a Digital Test of Gabriel Tardes' Monads." *British Journal of Sociology* 63(4):590–615.

וגם

Childress, C. Clayton, and Noah E. Friedkin. 2012. "Cultural Reception and Production: The Social Construction of Meaning in Book Clubs." *American Sociological Review*

רשות – מתוך הרשימה בסוף הסילבוס

20.12

האתגר הדיגיטלי

חובה:

Ruppert, Evelyn, John Law, and Mike Savage. 2013. "Reassembling Social Science Methods: The Challenge of Digital Devices." *Theory, Culture & Society* 30(4):22–46.

רשות:

McFarland, Daniel A., Dan Jurafsky, and Craig Rawlings. 2013. "Making the Connection: Social Bonding in Courtship Situations." *American Journal of Sociology* 118(6):1596–1649.

27.12 המפנה המטריאלי.

חובה:

El Or, Tamar. 2012. "The Soul of the Biblical Sandal: On Anthropology and Style." *American Anthropologist* 114(3):433–45.

וגם אחד מבין:

Pierides, Dean, and Dan Woodman. 2012. "Object-Oriented Sociology and Organizing in the Face of Emergency: Bruno Latour, Graham Harman and the Material Turn." *British Journal of Sociology* 63(4):662–79.

Bond, David. 2013. "Governing Disaster: The Political Life of the Environment during the BP Oil Spill." *Cultural Anthropology* 28(4):694–715.

ורשות:

Harris Solomon. 2014. "Taste Tests: Pizza and the Gastropolitical Laboratory in Mumbai". *Ethnos: Journal of Anthropology*. 79(1):19-40.

30.12 מומחיות

חובה:

Tamarkin, N. 2014. Genetic Diaspora: Producing Knowledge of Genes and Jews in Rural South Africa. *Cultural Anthropology*. 29(3):552-574

רשות:

Eyal, Gil. 2013. "For a Sociology of Expertise: The Social Origins of the Autism Epidemic." *American Journal of Sociology* 118(4):863–907.

3.1 גזע

חובה:

M'Charek, Amade. 2013. "BEYOND FACT OR FICTION: On the Materiality of Race in Practice." *Cultural Anthropology* 28(3):420–42.

רשות:

Thomas, Deborah A., and M. Kamari Clarke. 2013. "Globalization and Race: Structures of Inequality, New Sovereignities, and Citizenship in a Neoliberal Era." *Annual Review of Anthropology* 42(1):305–25

Phelan, Jo C., Bruce G. Link, and Naumi M. Feldman. 2013. "The Genomic Revolution and Beliefs about Essential Racial Differences: A Backdoor to Eugenics?" *American Sociological Review* 78(2):167–91.

Pager, D., & Pedulla, D. S. (2015). Race, Self-Selection, and the Job Search Process¹. *American Journal of Sociology*, 120(4), 1005-1054.

Telles, E., & Paschel, T. (2014). Who Is Black, White, or Mixed Race? How Skin Color, Status, and Nation Shape Racial Classification in Latin America¹. *American Journal of Sociology*, 120(3), 864-907.

10.1 מחאה.

חובה:

Snow, David A. and Dana M. Moss. 2014. "Protest on the Fly: Towards a theory of spontaneity in the dynamics of protest and social movements". *American Sociological Review* 79(6):112-1143.

רשות:

רם, אורי ודני פילק. 2013. "ה-14 ביולי של דפני ליף: עלייתה ונפילתה של המחאה החברתית". *תיאוריה וביקורת*. 41 : 17-43.

וגם

רוזנהק, זאב ומיכאל שלו 2013. "הכלכלה הפוליטית של מחאת 2011: ניתוח דורי-מעמדי". *תיאוריה וביקורת*. 41 : 141-164

17/1 אזרחות

חובה:

Charles, Nicole. 2014. Mobilizing the self governance of pre-damaged bodies: neoliberal biological citizenship and HPV vaccination promotion in Canada. *Citizenship Studies*: 17:6-7 – 770-784

וגם אחד מבין:

James, Deborah. 2013. Citizenship and Land in South Africa: From rights to responsibilities. *Critique of Anthropology*:33(1):26-46

Meltzer, Judy. 2013. 'Good Citizenship' and the promotion of personal savings account in Peru. *Citizenship studies* 17(5):641-652

רשות: אחד המאמרים בסוף הסילבוס.

24.1 התאבדות.

חובה:

Scourfield, Jonathan, Ben Fincham, Susanne Langer, and Michael Shiner. 2012. "Sociological Autopsy: An Integrated Approach to the Study of Suicide in Men." *Social Science & Medicine* 74(4):466–73.

וגם אחד מבין:

Fisch, Michael. 2013. "TOKYO'S COMMUTER TRAIN SUICIDES AND THE SOCIETY OF EMERGENCE." *Cultural Anthropology* 28(2):320–43.

Hoffman, Mark A., and Peter S. Bearman. 2015. "Bringing Anomie Back In: Exceptional Events and Excess Suicide." *Sociological Science* 2:186-210

Abrutyn, Seth, and Anna S. Mueller. 2014. "Are Suicidal Behaviors Contagious in Adolescence? Using Longitudinal Data to Examine Suicide Suggestion." *American Sociological Review* (online)

נושאים נוספים

(4) אי שוויון

חובה:

Desmond, Matthew. 2012. "Eviction and the Reproduction of Urban Poverty." *American Journal of Sociology* 118(1):88–133.

רשות:

Chan, Tak Wing, and Vikki Boliver. 2013. "The Grandparents Effect in Social Mobility: Evidence from British Birth Cohort Studies." *American Sociological Review* 78(4):662–78. נטלי וענת

Volscho, Thomas W., and Nathan J. Kelly. 2012. "The Rise of the Super-Rich: Power Resources, Taxes, Financial Markets, and the Dynamics of the Top 1 Percent, 1949 to 2008." *American Sociological Review* 77(5):679–99. ג'סיקה

מאמרי רשות נוספים:

Fassin, Didier. 2013. "WHY ETHNOGRAPHY MATTERS: On Anthropology and Its Publics." *Cultural Anthropology* 28(4):621–46.

Peebles, Gustav. 2010. "the Anthropology of Credit and Debt". *Annual Review of Anthropology* 39: 225-40. שירין

Knott, Kim. 2010. "Religion, Space and Place: The Spatial turn in Research on Religion". *Religion and Society: Advances in Research*. 1:29-43.

Pedulla, D. S., & Thébaud, S. (2015). Can we finish the revolution? Gender, work-family ideals, and institutional constraint. *American Sociological Review*, 80(1), 116-139.

Srivastava, S. B., & Sherman, E. L. (2014). Agents of Change or Cogs in the Machine? Re-examining the Influence of Female Managers on the Gender Wage Gap. *American Journal of Sociology*.

Dobbin, F., Schrage, D., & Kalev, A. (2015). Rage against the Iron Cage The Varied Effects of Bureaucratic Personnel Reforms on Diversity. *American Sociological Review*, 0003122415596416.

McDonnell, Erin Metz. 2013. "Budgetary Units: A Weberian Approach to Consumption." *American Journal of Sociology* 119(2):307–50.

King, Marissa D., Jennifer Jennings and Jason M. Fletcher. 2014. Medical Adaptation to Academic Pressure: Schooling, Stimulant Use, and Socioeconomic Status. *American Sociological Review Online* first.

Vasi, I. B., Walker, E. T., Johnson, J. S., & Tan, H. F. (2015). "No Fracking Way!" Documentary Film, Discursive Opportunity, and Local Opposition against Hydraulic Fracturing in the United States, 2010 to 2013. *American Sociological Review*, 0003122415598534.

Kuipers, G. (2015). How National Institutions Mediate the Global Screen Translation, Institutional Interdependencies, and the Production of National Difference in Four European Countries. *American Sociological Review*, 0003122415599155.

Frye, M., & Trinitapoli, J. (2015). Ideals as Anchors for Relationship Experiences. *American Sociological Review*, 80(3), 496-525.

Hsu, G., & Grodal, S. (2015). Category Taken-for-Grantedness as a Strategic Opportunity The Case of Light Cigarettes, 1964 to 1993. *American Sociological Review*, 80(1), 28-62.

McClintock, E. A. (2014). Beauty and Status The Illusion of Exchange in Partner Selection?. *American Sociological Review*, 0003122414536391.

DellaPosta, D., Shi, Y., & Macy, M. (2015). Why Do Liberals Drink Lattes?. *American Journal of Sociology*, 120(5), 1473-1511.

De Vaan, M., Stark, D., & Vedres, B. (2015). Game Changer: The Topology of Creativity¹. *American Journal of Sociology*, 120(4), 1144-1194.

Menchik, D. A. (2014). Decisions about Knowledge in Medical Practice: The Effect of Temporal Features of a Task¹. *American Journal of Sociology*, 120(3), 701-749.

Riley, D., & Fernández, J. J. (2014). Beyond Strong and Weak: Rethinking Postdictatorship Civil Societies¹. *American Journal of Sociology*, 120(2), 432-503.

כלכלה פוליטית ביקורתית

פרופסור לב גרינברג

זהו קורס מתקדם אודות גישות ביקורתיות בכלכלה פוליטית. מחקרי כלכלה פוליטית ביקורתית מניחים כי בשוק אין תחרות חופשית אלא יחסי כוח ושליטה, ומטרת המחקר היא לחשוף את יחסי הכוח והמנגנונים באמצעותם נמנעת התחרות החופשית בשוק. הכלכלה הפוליטית הביקורתית משלבת בין התובנות של קארל מארקס הודות הקפיטליזם, הכלכלה העולמית ויחסי הון-עבודה, לבין התובנות של מקס וובר הודות ארגונים כוח והמדינה. הקורס ידון במושגים מרכזיים של מארקס וובר, כמו המדינה, ארגוני עובדים, קורפורטיזם, מבנה שוק העבודה וגלובליזציה. במחצית השנייה של הסמסטר נדון במחקרי כלכלה פוליטית ביקורתית בישראל. קריאת החומר הביבליוגרפי היא חובה, נדרשת נוכחות והשתתפות בכיתה. יש בו שתי מטלות: כתיבת סיכום של ספר ושליחתו לכל הכיתה שלושה ימים מראש לפחות והצגת הספר בכיתה, וכתיבת עבודת רפרט בת 15 עמודים בסוף הסמסטר. הספרים שניתן להציג בכיתה על ידי התלמידים מסומנים ב-*, התלמידים מחויבים לקרוא לקראת השיעור את סיכום הספר ואת העמודים או הפרקים של הספר המופיעים ברשימה, ומצופים להשתתף בדיון.

רשימת נושאים וביבליוגרפית

הנחות היסוד: קפיטליזם ומדינה

1. Marx, K. Selected Writings. McLellan (ed.) 159-179, 286-297, 332-337, 451-470.
2. Weber, M. (1968) Economy and Society Roth & Wittich (eds.) 109-140, 339-354, 635-640.

2. כלכלה עולמית

* 3. Cardoso, F.H. Faletto, E. (1979) Dependency and Development in Latin America, Berkeley: University Press of California.

* 4. Wallerstein, I. (2004) World System Analysis, Durham and London: Duke University Press.

3. המדינה, שוק עבודה וארגוני עובדים

* 5. Hall, P. (1986) Governing the Economy, The Politics of State Intervention in Britain and France.

* 6. Crouch C. (1993) Industrial Relations and European State Traditions, Oxford: Oxford University Press.

4. עליית הכלכלה הניאו-ליברלית

*7. Amin, S. (1997) Capitalism in the Age of Globalization: The Management of Contemporary Society, London: Zed Books.

* 8. Fourcade, M. (2009) *Economists and Society*, Princeton University Press.

* 9. Stiglitz, J. (2012) *The Price of Inequality*, W. W. Norton.

כלכלה פוליטית של ישראל

* 10. Grinberg, L.L. (1991) *Split Corporatism in Israel*, Albany: SUNY Press.

* 11 Shalev, M. (1992) *Labor and the Political Economy in Israel*, Oxford: Oxford University Press.

*12. אורי רם, (2005) הגלובליזציה של ישראל, מק'וולרד בתל אביב, ג'האד בירושלים.

*13. גרינברג, ל. 1993, ההסתדרות מעל הכל ירושלים: הוצאת נבו.

* 14. ממון, ד. וז. רוזנהק, 2009, בנק ישראל: כלכלה פוליטית בעידן נאו-ליברלי. ירושלים: מכון ון ליר והקיבוץ המאוחד.

מחאה ומדיה חדשה במרחב הציבורי

ד"ר יפעת גוטמן
סמסטר ב', יום ג', 14-16.

ד"ר יפעת גוטמן, ליצירת קשר: ygutman@post.tau.ac.il, שעות קבלה: ימי שלישי 10-12
בתיאום מראש

גלי המחאות החברתיות והפוליטיות שבאו זו אחרי זו - החל ב"אביב הערבי", דרך המחאה החברתית בקיץ הישראלי, Occupy Wall Street האמריקאי שהחל בסתיו ואחריו מחאת החורף באוקראינה, וכן בטורקיה ובמקומות נוספים – העניקו נראות לתופעת ההתארגנות העממית במרחב הציבורי. כיצד ניתן להסביר ולהשוות תופעה זו של מחאה המתרחשת בהקשר ספציפי ונסובה על בעיות וטענות הייחודיות לו, אך מהדהדת בהקשרים אחרים סביב טענות שונות; מה היה תפקידה של המדיה החדשה בהנעת ציבורים וקהלים בגלי המחאה השונים; ואיך עשוי תפקיד זה לשנות תפיסות בסיסיות של הזירה הציבורית? הקורס בוחן אם גלי מחאות הם תופעה מקומית או גלובלית, חדשה או ישנה, וכיצד רשתות של אקטיביסטים הנעזרים בטלפונים סלולריים, מצלמות דיגיטליות ומדיה חברתית מציעים קריאה ביקורתית של התפיסה הליברלית של הספירה הציבורית. הקורס יציג תיאוריות ודיונים מרכזיים על המרחב הציבורי בהקשר של גלי מחאה ומדיה, כמו גם מקרי מבחן שונים, מתוך מבט השוואתי על תופעות אלה ועל דרכי מחקרן.

מטלות הקורס והרכב הציון הסופי:

1. קריאה שוטפת, נוכחות קבועה והשתתפות פעילה - מותרת היעדרות מנומקת מלא יותר משלושה שיעורים במהלך השנה. חומרי הקריאה מצויים כולם באתר של הקורס, אנא הביאו את הטקסטים הרלוונטיים איתכם לשיעור (בעותק דיגיטלי או מודפס).
2. תגובות לקריאה - 20%. כל משתתפי הסמינר יהיו מחויבים להגיש שלוש תגובות אישיות קצרות בכל סמסטר (2-3 פסקאות כל אחת) לחומרי הקריאה של הסמינר. התגובות צריכות להישלח דרך אתר הקורס עד שמונה בבוקר יום השיעור שבו יידון הנושא שאליו הן

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
סמסטר ב', תשע"ז (2016-17)
תואר שני

{ 414 }

מתייחסות. על התגובות לכלול שניים ממאמרי החובה לאותו שיעור. תגובות שיגיעו באיחור לא יתקבלו. בתגובה יש לכתוב את דעתכם הביקורתית על קטעי הקריאה בכמה פסקאות. הכוונה איננה לתאר את הכתוב אלא להביע דעה, לשאול שאלות, להשוות לקטעי קריאה אחרים שעסקנו בהם, או לדון בתרומתו לנושאים שעלו בקורס עד כה. התגובות לא יקבלו ציון אך ייקראו ויוזכרו בשיעור לעתים. אי הגשת שלוש תגובות בזמן או כתיבתן באופן שאינו תואם לדרישה ייפגעו בציון הסופי.

3. עבודת מחקר - 60%: כל משתתף/ת/יבחר מקרה של מחאה שעליו ת/יכתוב את עבודת הגמר של הסמינר. העבודה, בהיקף של רפראט או סמינר, תציג ותנתח את המקרה לאור תיאוריות ומקרים אחרים שנסקרו בסמינר. באמצע הסמסטר יציגו המשתתפים הצעת נושא (10% מציון העבודה) ועליהם להיות מוכנים לעדכן את הכיתה בהתפתחות עבודתם מפעם לפעם במהלך הסמסטר.

מערך השיעורים:

14.3.17 – הקדמה

21.3.17 - !. המרחב הציבורי: תפיסות תיאורטיות

הספירה הציבורית הליבראלית

Habermas, J. 1989. *The Structural Transformation of the Public Sphere*

של חנה ארנדט public domain-קה-

Arendt, Hannah (1958, reprinted 1998) *The Human Condition*. Chicago:

University of Chicago Press, pp. 50-7

קריאה מומלצת:

Arendt, Hannah (1963, reprinted 1982) *On Revolution*, Westport,

Conn.: Greenwood Press

Arendt, Hannah (1958, 2nd edition 1966) *The Origins of Totalitarianism*, New

York: Harcourt, Brace & World

28.3.17 – ביקורות:

1. Benhabib, Seyla (1993) "Models of Public Space: Hannah Arendt, the Liberal Tradition,

and Jurgen Habermas" in Craig Calhoun (ed.) *Habermas and the Public Sphere*, Cambridge: MIT Press. pp. 73-98

2. Warner, Michael. 2005. *Publics and Counterpublics*, New York: Zone Books. pp. 8, 10-11, 49-51, 54-7, 63, 87-9

א

-- (1993) "The Mass Public and Mass Subject" in Craig Calhoun (ed.)
Habermas and the Public Sphere, Cambridge: MIT Press. pp. 377-401

3. בחרו מאמר אחד

Eley, Geoff (1993) "Nations, Publics, and Political Cultures: Placing Habermas
in the Nineteenth Century" in Craig Calhoun (ed.) *Habermas and the Public
Sphere*, pp. 289-339

Fraser, Nancy (1993) "Rethinking the Public Sphere: A contribution to the
critique of actually existing democracy" in Craig Calhoun (ed.) *Habermas and
the Public Sphere*, pp. 109-142

Landes, Joan (1998) *Women and the Public Sphere in the Age of the French
Revolution*, Ithaca: Cornell University Press

Ryan, Mary P. (1993) "Gender and Public Access: Women's Politics in 19th
Century America." in Craig Calhoun (ed.) *Habermas and the Public Sphere*,
Cambridge: MIT Press. pp. 259-88

4.4.17 – גלי מחאות:

מהפיכות שנות השישים של המאה העשרים

Gitlin, Todd. 1969. "New Left: Old Traps." *Ramparts*, Sep., 20 and 57–8.

Miller, James. 1987. *Democracy is in the Streets: From Port Huron to the
Siege of Chicago*. Harvard UP

קריאה מומלצת:

Gitlin, Todd. 1987. *The Sixties: Years of Hope, Days of Rage*. Toronto et al: Bantam Books.

https://archive.org/stream/TheSixties/yearsofhope_djvu.txt

18.4.17 - 25.4.17

שנות השישים בהיבט השוואתי

Frankel, Oz. 2012. "The Black Panthers in Israel and the Politics of Radical Analogy." In Nico Slate (ed.), *Black Power Beyond Borders* Bakinsdale: Palgrave Macmillan, pp. 81-106

יא

Klimke, Martin and Joachim Scharloth .2009. "Utopia in Practice: The Discovery of Performativity in Sixties' Protest, Arts and Sciences." In "The Utopian Years: 1968 and Beyond. Movement Dynamics and Theoretical Implications," Special Issue, *Historein* 9, pp. 46-56.

Taylor, Blair. 2013. "Long Shadows of the New Left: From Students for a Democratic Society to Occuoy Wall Street" in Laura Bieger, Christian Lammert (eds.), *Revisiting the Sixties: Interdisciplinary Perspectives on America's Longest Decade*. Pp. 77-93

יא

Epstein, Barbara (2001). "Anarchism and the Anti-Globalization Movement." *Monthly Review*, 53:4. 22 July 2013 <http://monthlyreview.org/2001/09/01/anarchism-and-the-anti-globalization-movement>.

***הצגת נושאי עבודות ועדכון על התקדמות המחקר

9.5.17 – מחאה גלובלית ונגד הגלובליזציה

Fraser, Nancy (2007) "Transnationalizing the Public Sphere: On the Legitimacy and Efficacy of Public Opinion in a Post-Westphalian World" *Theory, Culture & Society* 24 (4), pp. 7–30

Tarrow, Sidney. 2005. "Introduction" *The New Transnational Activism* Cambridge University Press

Pleyers, Geoffrey. (2010) *Alter-Globalization: Becoming Actors in the Global Age* Polity,

קריאה מומלצת:

Pleyers, Geoffrey. (2012a) *Global Civil Society* Chapter 10: "A Decade of World Social Forums: Internationalization without Institutionalization?" pp. 166-181

16.5.17 – מקרי מבחן בהיבט השוואתי

Illouz, Eva & Nicholas John. 2003. "Global Habitus, Local Stratification, and Symbolic Struggles Over Identity". *The American Behavioral Scientist* 47(2), pp. 201-229.

Doerr, Nicole. 2012. "Translating Democracy: How activists in the European Social Forum practice multilingual deliberation" *European Political Science Review*, 4 (03), November 2012, 361-384

Players, Geoffrey (2012b) "Beyond Occupy: progressive activists in Europe" *Open Democracy*

<https://www.opendemocracy.net/geoffrey-pleyers/beyond-occupy-progressive-activists-in-europe>

23.5.17 - גלי המחאות לשינוי פוליטי וחברתי של השנים האחרונות

המאמרים יימסרו בהמשך

קריאה מומלצת:

Casanova, José. 2011. "Cosmopolitanism, the clash of civilizations and multiple modernities" *Current Sociology* 59(2), pp. 252–267

Eisenstadt, S. N. 2000, "Multiple Modernities" *Daedalus*, 129 (1)

http://www.havenscenter.org/files/Eisenstadt2000_MultipleModernities.pdf

6.6.17 – III. מדיה

העיתון והסלון: המלה הכתובה ומפגש פנים אל פנים

Habermas, 1989. *The Structural Transformation of the Public Sphere*. Burger, Thomas (trans.) Cambridge: MIT Press

Dewey, John (1954) *The Public and its Problems*. Chicago: Swallow Press

Lippmann, Walter (1997) *Public Opinion*. New York: Free Press

-- (1993) *The Phantom Public*. New Brunswick, N.J.: Transaction Publishers

קריאה מומלצת:

Habermas, 1982. "A Reply to My Critics," in John B. Thompson and David Held, eds.

Habermas: Critical Debate, London: Macmillan, pp. 219–317

Habermas. 1984. *The Theory of Communicative Action*. Volumes 1 and 2.
Boston: Beacon Press.

13.6.17 – מדיה אלקטרונית בהשוואה למדיה מודפסת

Horkheimer, Max and Adorno, Theodor W (1972) "The Culture Industry:
Enlightenment as Mass Deception," in *Dialectic of Enlightenment*. New York:
Herder and Herder, pp. 121, 136, 158

Baudrillard, Jean (1988) *Selected Writings*, ed. Mark Poster. Stanford;
Stanford University Press, pp.166-84

Chomsky, Noam (1989) *Necessary Illusions: Thought Control in Democratic
Societies*. Boston, MA: South End Press, pp. 1-12

Debord, Guy (1994) *The Society of the Spectacle*. New York : Zone Books,
pp. 25-46

Postman, Neil (1986) *Amusing Ourselves to Death: public discourse in the
age of show business*. New York: Penguin Books, pp. 92, 130, 140-141

20.6.17 – מדיה אלקטרונית ואפשרויות חדשות של מחאה ודיון ציבורי

Walter Benjamin (1998 [1936]) *The Work of Art in the Age of Mechanical
Reproduction*

Marshal McLuhan (1994 [1964]) *The Medium is the Message*

Dayan, Daniel, Katz, Elihu (1992) *Media events: the live broadcasting of
history*, Cambridge, Mass. ; London : Harvard University Press

Goldfarb, Jeffrey C., (2009) "On Barack Obama," *Constellations* 16 (2), pp.
235–250

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
סמסטר ב', תשע"ז (2016-17)
תואר שני

{ 421 }

Dayan, Daniel (2005) "On mothers, midwives and abortionists: the genealogy and obstetrics of audiences and publics" in Livingstone, S.(ed.) *Audiences and Publics* . San Francisco: intellect press.

הצגת עבודות וסיכום - 27.6.17

מיגדר וארגונים

דר' ניצה ברקוביץ

מטרת הקורס

מטרתו של הקורס לשלב ניתוח סוציולוגי של מיגדר בחקר ארגונים. וזאת על מנת הן להבין טוב יותר את המתרחש בארגון והן את מערכת היחסים בין המינים. ההנחות המרכזיות עליו מתבסס הקורס הן: א. הארגון הפורמלי הינו אחת הזירות החשובות בהן נוצרים ההבדלים ואי שיוויון בין המינים ולכן יש לחקור תהליכים ומבנים ארגוניים על מנת להבין את הסדר המיגדרי הקיים בתקופתנו. ב. בחינת ארגונים כמוסדות המשקפים, מכוננים ונבנים על גנדר מוסיפה נדבך בסיסי להבנת הארגון.

בין הנושאים שנעסוק בהם במהלך הקורס: אי שוויון בשכר, אי שוויון בקידום, המשמעות וההשלכות של קיומם של "מקצועות נשיים" ו"מקצועות גבריים", נתמקד במקצוע הניהול ונרחיב לגבי משפחה ועבודה. מבחינה תיאורטית נשים את הדגש על המעבר מתפיסה של הבדלים בין המינים ותפקידי מגדר (sex roles or gender roles) הרואה במגדר מאפייני של פרטים הרוכשים את עמדותיהם המגדריות בתהליכי סוציאליזציה לתפיסה הרואה במגדר מבנה חברתי או משטר חברתי (gender regime) המבוסס על יחסי כוח ושליטה ואשר מגולם בתהליכים ובפרקטיקות הארגוניות. מכאן שיש לדבר על gendered organizations ולבחון כיצד מגדר פועל יחד עם מבני כוח אחרים בחברה (גזע, מעמד אתניות) שביחד יוצרים משטרי אי שוויון (inequality regimes).

דרישות הקורס:

1. קריאת המאמרים כפי שיצוין בכיתה והשתתפות בדיונים בכיתה.
2. כתיבת עבודה על אחד הנושאים שנידונו בקורס במהלך הסמסטר או שמופיעים בסילבוס. יש לקבל ממני אישור על הנושא (במייל בכתב) וגם אישור על הכיוון הספציפי באמצעות התכתבות במייל או בפגישה של הדרכה אישית.

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
סמסטר ב', תשע"ז (2016-17)
תואר שני

{ 423 }

העבודה יכולה אחת משלושה סוגים: א. עבודה אמפירית - עבודת מחקר מצומצמת שתתבסס על איסוף וניתוח חומרים ראשוניים. ב. הצעת מחקר. ג. עבודה שתתבסס על ספרות תיאורטית וחומרים משניים (מחקרים שפורסמו). הנחיות לגבי היקף ופורמט העבודה תינתנה במהלך הקורס.

הרכב הציון:

10% השתתפות בכיתה (מבוססת על חומרי הקריאה)
90% העבודה הסופית
נוכחות חובה.

יתכנו שינויים ברשימת המאמרים

סקירות

דפנה יזרעאלי. 1999. "המיגדור בעולם העבודה" מתוך: ד. יזרעאלי, א. פרידמן, ה. דהאן
קלב, ח. הרצוג, מ. חסן, ח. נוה וס. פוגל-ביז'אווי (עורכות) *מין מיגדר פוליטיקה*. הקיבוץ
המאוחד, קו אדום. עמ' 167-215.

ניצה ברקוביץ. 2007. "נשים וגברים של הארגון: רזבט קנטר ויצור הנשיות והגבריות בארגון
העבודה". מתוך: *דרכים לחשיבה פמיניסטית: מבוא ללימודי מיגדר*. בעריכת ניצה ינאי
ואחרות. האוניברסיטה הפתוחה. עמ' 119-188.

חלק א': אי שוויון ואפלייה בין גברים ונשים בעבודה

חקר אי שוויון ואפלייה בשוק העבודה ובארגונים

הברפלד יצחק. 1990. "אפליית נשים בישראל בתחום השכר: מסגרת מושגית, שיטות
מחקר, ממצאים ומגמות" מתוך: גלוברזון, גלין ורוזנשטיין (עורכים). *משאבי אנוש ויחסי
עבודה בישראל*. עמ' 313-325.

Reskin, Barbara and Debra B. McBrier. 2000. "Why not Ascription?
Organizations' Employment of Male and Female Managers." *American
Sociological Review*, 65:210-233.

Peterson, Trond and Ishak Saporta. 2004. "The Opportunity Structure for
Discrimination." *American Journal of Sociology*, 108(4):852-901

הפרדה עיסוקית ותפקידית – "עיסוקים נשיים" ו"עיסוקים גבריים"

Reskin, Barbara. 1993. "Sex Segregation in the Workplace" *Annual Review of
Sociology*. 19:241-270.

אורי הולצמן ודפנה יזרעאלי. 2000. "הכניסה הדיפרנציאלית של נשים להתמחויות ברפואה בישראל." *בקורת ופרשנות*, 34: 65-90

Tolich, Martin and Celia Briar. 1999. "Just Checking it Out: Exploring the Significance of Informal Gender Divisions amongst American Supermarket Employees" *Gender, Work and Organization* 6(3).

Williams, Christine. 2000. "The Glass Escalator: Hidden Advantages for Men in 'Female' Professions." In: M. Kimmel (ed.) *The Gendered Workplace*, Pp. 294-310

חלק ב: מתפקידי מין והבדלים בין המינים למבנים מוטי מגדר ומבני מגדר

חנה הרצוג. "מיגדר". 2006. בתוך: אי/שוויון בעריכת אורי רם וניצה ברקוביץ. הוצאת הספרים של אוניברסיטת בן גוריון בנגב. ע' 220-227.

Risman, Barbara J., and Georgiann Davis. 2013. "From sex roles to gender structure." *Current Sociology*

West and Zimmerman. 1991. "Doing gender." From: *The Social Construction of Gender*, edited by Lorber and Farrell. Pp. 61-72

Henson, Kevin and Jackie K. Rogers. 2001. "Why Marcia You've Changed! Male Clerical Temporary Workers Doing Masculinity in a Feminized Occupation." *Gender & Society* 15(2):218-238.

מגדר כתוצר של מבנה הזדמנויות בארגון או ארגונים מוטי מגדר (Kanter vs. Acker)

ניצה ברקוביץ. 2007. "נשים וגברים של הארגון" – "הבדלים בין המינים ומבנה הזדמנויות"
ע' 125-131;
"ארגונים מוטי מגדר" ע' 134-140.

Acker, Joan. 1992. "Gendering Organizational Theory" in Mills and Tancred
(eds.) *Gendering Organizational Analysis*. Sage Pub. Pp. 248-60.

Williams, Christine L., Chandra Muller, and Kristine Kilanski. 2012. "Gendered
Organizations in the New Economy." *Gender & Society* 26.4: 549-573.

Acker, Joan. 2006. "Inequality Regimes Gender, Class, and Race in
Organizations." *Gender & Society* 20.4 (2006): 441-464.

צור ורז. 2008. "השילוב הראוי: נשים בקורס טיס מפרספקטיבה של תרבות ארגונית".
סוציולוגיה ישראלית. י' (1) 81-105

מסגרות חשיבה לקידום שוויון בארגונים – על איזה שינוי אנחנו מדברים?

Kalev, Alexandra. 2009. Cracking the Glass Cages? Restructuring and
Ascriptive Inequality at Work. *American Journal of Sociology*, 114(6): 1591–
1643

Kalev, Alexandra, [Frank Dobbin](#) and [Erin Kelly](#). 2006. Best Practices or Best
Guesses? Assessing the Efficacy of Corporate Affirmative Action and
Diversity Policies. *American Sociological Review*. 71 (4): 589-617.

Kolb, Deborah, et.al. 2008. Making Change: A Framework for Promoting Gender Equity in Organizations. In: Reader in Gender, Work and Organization. Edited by Ely et.al. pp. 10-15.

כוחם של מספרים – רוב, מיעוט, מיגדר ואי שיוון בארגונים

רוזבט מוס קנטר. 1977. "מספרים: מיעוט ורוב" מתוך: דרכים לחשיבה פמיניסטית: מבוא ללימודי מיגדר. מקראה. בעריכת ניצה ינאי ואחרות. האוניברסיטה הפתוחה

ניצה ברקוביץ. 2007. "נשים וגברים של הארגון" – "כמה אנחנו?" ע' 147-154

Ely Robin. 1995. "The Power in Demography: Women's Social Constructions of Gender identity at Work" *Academy of Management Journal* 38(3): 589-634.

גבריות בארגון: מנהלים/מנהלות

Rosabeth Kanter. 1977. "Managers." In: *Men and Women of the Corporation* Basic Books. Pp. 47-68.

ניצה ברקוביץ. 2007. "נשים וגברים של הארגון" - "מנהלים/ות? גבריות ואי ודאות ארגונית" 155-162

Collinson, David, and Jeff Hearn. 1994. "Naming Men as Men: Implications for Work, Organizations and Management." *Gender, Work and Organization* 1:2-21

Davies-Netzley, Sally Ann. "Women above the Glass Ceiling Perceptions on Corporate Mobility and Strategies for Success." *Gender & Society* 12.3 (1998): 339-355

יזרעאלי דפנה. "מנהלות בישראל" מתוך: נשים הכוח העולה: קידום נשים בעבודה- ניפוך "תקרת הזכוכית." עע' 56-75.

מרכז מהות. 2009. מנהלות על רצפת המכירה. חיפה

דוח קטליסט 2012. נשים מובילות בעסקים. דו"ח המפקד הישראלי השני לשנת 2011, יצוג נשים בחברות מדד ת"א 100.

קרן דדיה. 2011. "לכודים ברשת" רשת חברתית: משאב או כלוב מזהב? עבודת מ.א. המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה, אוניברסיטת בן גוריון.

Acker, Joan. "From glass ceiling to inequality regimes." *Sociologie du travail* 51.2 (2009): 199-217.

פרטי וציבורי, משפחה ועבודה - "ארגונים ידידותיים למשפחה" ו/או "מדיניות ידידותית למשפחה"

ניצה ברקוביץ. 2007. "נשים וגברים של הארגון" – "רעיית המנהל", עע' 162-173

* הרצוג חנה. 1994. "פרק 2: נשים ופוליטיקה: השסע בין הפרטי והציבורי" מתוך: נשים ריאליות. מכון ירושלים לחקר ישראל. עע' 26-35

דפנה יזרעאלי. 2001. "יחסי עבודה משפחה: המקרה של נשים במעמדות הביניים בישראל" האשה ביהדות, סדרת דיונים מס' 7. בעריכת טובה כהן. אוניברסיטת בר אילן. עע' 3-16.

מיכל פרנקל. 2010. (2008) "מתכנתות מחדש את הנשיות? הבניית זהות מיגדרית בתעשיית ההיי-טק בישראל בין הסדר המיגדרי הגלובלי והמקומי". מתוך: ניצה ברקוביץ (עורכת). *סוציולוגיה של ארגונים*. רעננה: האוניברסיטה הפתוחה.

מיכל פרנקל. 2011. *מדיניות שלוב עבודה משפחה- ממצאים מארגונים בינלאומיים, מדינות ומעסיקים*. משרד התמ"ת, מחקר וכלכלה

Glass J. And S. Estes. 1997. "The Family Responsive Workplace" *Annual Review of Sociology* 23:289-313.

Kvande, Elin. "Work-life balance for fathers in globalized knowledge work. Some insights from the Norwegian context." *Gender, Work & Organization* 16.1 (2009): 58-72.

Sullivan, Cath and Suzan Lewis. 2001. "Home-Based Telework, Gender, and the Synchronization of Work and Family:" *Gender, Work and Organizations*, 8(2).

Biggart, Nicole W 1989. "Family, Gender and Business." In: *Charismatic Capitalism*. Pp. 70-97.

צפייה בסרט *Tupperware!* (60 ד')

לסיכום:

על המורכבות והאתגרים (הבעייתיות והמכשולים) הכרוכים בהתערבות פמיניסטית להביא לשינוי בארגונים

Blum, Linda, and Vicki Smith. 1988. "Women's mobility in the corporation: A critique of the politics of optimism." *Signs* 13.3: 528-545.

Dobbin, Frank, Soohan Kim, and Alexandra Kalev. 2011. "You Can't Always Get What You Need Organizational Determinants of Diversity Programs." *American Sociological Review* 76.3 : 386-411.

Kanter. 1977. "Contribution to Practice". In: *Men and Women of the Corporation*.

מתוך: Organization 2000 7(4)

Beyond armchair feminism: applying feminist organization theory to organizational change

Hearn. On the complexity of feminist intervention in organizations

Acker. Gendered contradictions in in organizational equity projects

יזרעאלי, דפנה. 2006. "העדפה מתקנת". מתוך בתוך א. רם ונ. ברקוביץ (עורכים) *אי/שוויון*, הוצאת הספר של אוניברסיטת בן גוריון בנגב, עע' 140-147.

אוניברסיטת בן גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה

מניעת הונאה אקדמית (פלגיאריזם): כללי "לא תעשה/י"

בנוסף לכללי הכתיבה וכללי האיזכור והציטוט הנהוגים והרישום הביבליוגרפי של מקורות הספרות (ספרים וכתבי עת) ומקורות אלקטרוניים (אינטרנט) אין לבצע את הדברים מהבאים:

העתקה של חלקים מעבודה אחרת, מספר או ממאמר.
העתקה או קנייה של עבודה מלאה או חלקים ממנה.
העתקה של מעבר ל 100 מילים מכל מקור שהוא, גם אם יוצגו כציטוט, אלא אם כן התקבל אישור מהמרצה או מהמתרגל/ת.

כל אלו יחשבו להונאה אקדמית (plagiarism) שפירושה גניבה של מידע, רעיון או תוכן של אחרים והצגתו/הצגתם כאילו היה/היו של הכותב/ת.

עבודה שימצא בה חשד לעבירה כזו צפויה להיפסל והקורס צפוי להיפסל והנושא יועבר לטיפול בועדת משמעת שם צפויה גם השעיה מהלימודים.

כל סטודנט/ית יצרף לכל עבודה שכתב/ה מסמך בו הוא/היא מצהיר/ה על יושר אקדמי. המסמך קרוי "הצהרת יושר" והוא מצוי תחת "טפסים" באתר המחלקה.

סוציולוגיה יישומית: מתיאוריה לפרקטיקה לסוציולוגים

ואנתרופולוגים

איילה קיסר-שוגרמן

keissars@post.bgu.ac.il

סמסטר ב', יום ג' 8:30-10:00 (2 נק"ז)

מטרת הקורס היא ליישם תיאוריות ומתודולוגיות סוציולוגיות ואנתרופולוגיות בניתוח והערכת תכניות חברתיות ומדיניות ציבורית: לפתח את היכולת לתרגם תיאוריות לשפת היישום; ולגבש תפיסת תפקיד רפלקטיבית וביקורתית תוך מודעות לדילמות ולמתח בין הדיסציפלינה, לבין הארגון והציבור.

שלושה נושאים עיקריים יבחנו במהלך הקורס*:

ראשית, תונח תשתית תיאורטית להתערבות של סוציולוגים ואנתרופולוגים בארגונים חוץ אקדמיים, המבוססת על הצעתו של מייקל בוראווי (2005) להנגיש את הסוציולוגיה למרחב החברתי והציבורי. לצורך כך, בוראווי משרטט חלוקת עבודה בין ארבעה ענפים מרכזיים בסוציולוגיה - סוציולוגיה ציבורית, ביקורתית, מקצועית וסוציולוגיה של מדיניות - ומציע לקיים ביניהם יחסי הגומלין. תפיסת התפקיד המרכזית שתוצע בקורס מחברת בין רציונליות, שילוב תיאוריות ואיסוף מידע אמפירי, לבין פירוק וניתוח ביקורתי של יחסי הכוח העומדים בבסיס פרקטיקות ומנגנונים חברתיים. במהלך הקורס נדון בדילמות הכרוכות ביישום הגישה המשלבת בין היבטים אינסטרומנטליים לבין היבטים רפלקסיביים וביקורתיים. שנית, יבחנו גישות שונות לניתוח מדיניות ציבורית: מול הגישה האינסטרומנטלית הרואה במדיניות ציבורית "ישות אובייקטיבית", שהיא ביטוי של תוצאות החלטות שנעשות על ידי סמכות רציונלית (ממשלה, וועדה, דירקטוריון, או מנכ"לים), והיא מובילה לפעולה ביורוקרטית, שמטרתה לפתור בעיות מסוימות; תוצג הגישה האנתרופולוגית הרואה במדיניות ציבורית סוכנות חברתית הפועלת במצבי אי וודאות, ומייצרת סדרות של אירועים, מרחבים סמנטיים, יחסי כוח וסובייקטיביות פוליטית.

שלישית, יוצגו גישות שונות להערכת תכניות חברתיות ומדיניות ציבורית: השאלה העיקרית המעניינת מקבלי החלטות היא מהו האימפקט של מדיניות או תכנית חברתית. נעסוק בדילמות הנוגעות למציאת קשרים סיבתיים בין תשומות של תכנית לבין תפוקות, ומדידתן.

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
סמסטר ב', תשע"ז (2016-17)
תואר שני

{ 433 }

הגישה הפוזיטיביסטית מציעה קשרים חד-חד ערכיים בין התכנון, הפעולה והתוצאה – ואילו הגישה הפנומנולוגית מציעה ריבוי גורמים, והתייחסות למכלול גורמים הקיימים בסביבה ומשפיעים על המהלך. במסגרת השיעור יוצגו אופני השימוש והתרומה הייחודית של שיטות מחקר מעורבות אנתרופולוגיות-איכותניות, ושיטות סטטיסטיות-פוזיטיביסטיות-כמותניות לצורכי הערכה. במהלך הקורס יוצגו וינתחו ניירות מדיניות ודוחות של מחקרי הערכה.

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
סמסטר ב', תשע"ז (2016-17)
תואר שני

{ 434 }

דרישות הקורס והרכב הציון הסופי:

השתתפות פעילה: קריאה שוטפת ונוכחות קבועה. מותרת היעדרות מנומקת מלא יותר משני שיעורים במהלך הסמסטר;

תגובות לקריאה (10% מהציון): כל משתתף בקורס חייב להגיש שתי תגובות אישיות קצרות (2-3 פסקאות) לחומרי הקריאה של שני שיעורים שונים של הקורס, לפי בחירתו. התגובות צריכות להישלח דרך אתר הקורס עד 22:00 בערב שלפני השיעור שבו יידון הנושא [תגובות שיגיעו לאחר מכן לא יתקבלו]. על התגובות לכלול התייחסות לאחד מהמאמרים המיועדים לאותו שיעור. בתגובה יש לכתוב את דעתכם הביקורתית על הטקסט, ולא לתאר את הכתוב בטקסט. התגובות לא יקבלו ציון.

עבודה מסכמת: (65% מהציון): משימת הסיום הינה לנתח מדיניות ציבורית או תכנית חברתית קונקרטית, ולהציע תובנות יישומיות.

הנחיות לעבודה המסכמת: כל תלמיד יבחר בעיה חברתית, שניתן להגדירה כבעיה ציבורית, מתחום הקרוב לליבו [הגירה, אתניות, מגדר, משפחה, עבודה, צבא וביטחון, כלכלה, חינוך, בריאות וכו']. לצורך כתיבת העבודה, כל תלמיד יאתר מסמך מדיניות או תכנית חברתית שפותחו, על מנת להתמודד עם הבעיה הנ"ל, על ידי גורם ציבורי כלשהו [משרדי ממשלה, ביטוח לאומי, צבא, רשויות מקומיות, ארגוני החברה האזרחית וכו']. ניתוח המדיניות או התכנית יעשה לאור ידע תיאורטי ומחקרי רלוונטי, ולאור ניתוח דוחות ונתונים זמינים אחרים שהצטברו בעקבות יישום המדיניות או התכנית.

רצוי לבחור בעיה מתחום שהתוודעתם אליו מקרוב, ואתם מכירים את הספרות האקדמית הסוציולוגית ו/או האנתרופולוגית הרלוונטית לו. מומלץ, לבחור נושא שחקרתם בעבר - במסגרת קורס/ים קודמ/ים שלמדתם, או במסגרת רפרט או עבודה סמינריונית שכתבתם.

העבודה צריכה לכלול כ-10 עמודים מודפסים בכתב דיוויד 11 רווח 1.5.

פרזנטציות בכיתה: יתקיימו במהלך חודש יוני 2017 (25% מהציון).

הנחיות לפרזנטציה הכיתתית: כל תלמיד יציג את המדיניות / התכנית החברתית שבחר, וכן את המתודולוגיה והקווים המנחים העיקריים לניתוח המדיניות שיערוך. כל תלמיד יציג את עבודתו במשך כ-20 דקות.

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
סמסטר ב', תשע"ז (2016-17)
תואר שני

{ 435 }

העבודה המסכמת והפרזנטציה צריכות להיות בהירות ונגישות לקהל קוראים/שומעים מגוון - כפי שניתן לדמות במצבים אוטנטיים 'רגילים' בארגונים המקדמים תכניות חברתיות ומדיניות ציבורית. הכוונה לקהל קוראים/שומעים שאינו מצוי, בהכרח, בז'רגון הסוציולוגי-אנתרופולוגי, והוא מגוון מבחינת האינטרסים, התחום המקצועי, הידע וההשכלה שלו.

* פירוט נושאי השיעורים ורשימת הקריאה יועברו בהמשך.

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
סמסטר ב', תשע"ז (2016-17)
תואר שני

סמינר קדם תיזה

מרצה: דר' שרית הלמן
יום ג' אחת לשבועיים 12-14
שעות קבלה: יום ב' 12.30-13.30 או לפי קביעה מראש חדר 368 בניין 72
מייל: sarith@bgu.ac.il

דברי הסבר:
מטרת סמינר תיזה היא להוביל אתם/ בצורה שיטתית לכתיבת הצעת מחקר לתיזה. נעשה דרך זו באמצעות למידה של הכילים המרכזיים הדרושים לשם כתיבת הצעת מחקר לתיזה וכן עבודת תיזה. כילים אלו הם: בחירת נושא, שאלת מחקר, שיטת מחקר, כלי חיפוש מקורות ביבליוגרפיים, כתיבת ביבליוגרפיה מבוארת, כתיבת סקירת ספרות ועמידה על ההבדל בין ביבליוגרפיה מבוארת לבין כתיבת ספרות. בשלבים האחרונים של הסמינר, נלמד את הנדבכים השונים המרכיבים את הצעת המחקר: מבוא, רקע תיאורטי מנחה, ומתודולוגיה. הסמינר הוא סמינר שמבוסס על ההשתתפות שלכם, ועל תרגילים.

חובות הקורס:
נוכחות חובה.
גשת כל התרגילים
תרגיל מסכם (טיוטא ראשונה להצעת המחקר) בסוף הסמסטר הראשון. הציון בסמינר הוא ציון עובר

לוח שיעורים ונושאים:

14.3.17 מהי עבודת תיזה? מה נדרש כדי לכתוב עבודת תיזה

28.3.17: נושא מחקר, כיצד בוחרים נושא מחקר. שאלת מחקר: מהו ההבדל בין שאלת מחקר לבין נושא מחקר? אילו סוגי שאלות מחקר קיימות? מהו ההבדל ביניהן?

תרגיל 1: קרא/י שני מאמרים (הבחירה חופשית), ואתר/י שם את נושא המחקר. כיצד ממוסגר נושא המחקר? אתרו את שאלת המחקר. כיצד הגיע/ה המחבר/ת של המאמר לשאלת המחקר? האם שאלות המחקר במאמרים דומות או שונות? מה קובע את השוני או הדימיון בין שאלות המחקר במאמרים השונים? אנא כתבו זאת בחצי עמוד. יש להגיש את המאמרים ביחד עם התרגיל. יש להגיש את התרגיל עד ה-30.3.17 לתיבת הדואר של דר' הלמן במחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה

25.4.17: מקורות ביבליוגרפיים: שיעור במאגרי חיפוש. מקום המפגש ייקבע.

תרגיל 2: הגדיר/י נושא, ושאלה וחפשי/ במאגרי מידע של הספרייה וכן באוסף הספרים. עליך לציין מה היו הקשיים שבהם נתקלת, מה היו יתרונות החיפוש. על אילו מקורות הסתמכת. כיצד

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
סמסטר ב', תשע"ז (2016-17)
תואר שני

{ 438 }

החלטת מה רלוונטי ומה לא רלוונטי לנושא שבחרת. יש להגיש את התרגיל ה-7.5 לתיבת הדואר של דר' הלמן.

16.5.17: ביבליוגרפיה מבוארת וסקירת ספרות.

מהי ביבליוגרפיה מבוארת? כיצד כותבים ביבליוגרפיה מבושרת? מהי סקירת ספרות? כיצד כותבים אותה ומהו ההבדל בין ביבליוגרפיה מבוארת לבין סקירת ספרות?

תרגיל 3: בחר/י 8 פריטים ביבליוגרפיים וכתוב/י סקירת ספרות. אנא הקפד/י כי הפריטים יתייחסו לאותו נושא מפרספקטיבות שונות. יש להגיש את התרגיל עד ה-25.5.17 לתיבת הדואר של דר' הלמן

6.6.17: הצעת מחקר והפורמט שלה? כתיבת המבוא להצעת המחקר

תרגיל 4: כתב/י מבוא להצעת המחקר. במבוא תפרטי את נושא המחקר, עמודי בקצרה על הידוע ולא ידוע על הנושא. נסח/י את שאלת המחקר ותפרטי כיצד תענה/י עליה. יש להגיש את התרגיל עד ה-15.6.17 לתיבת הדואר של דר' הלמן.

20.6.17: כתיבת הפרק המתודולוגי.

תרגיל 6 ומסכם של הסמינר: כתיבה והגשה של הצעת מחקר (טיוטא ראשונה) מלאה.

תאריך סופי להגשה: סוף חודש יולי 2017.

פיתוח ארגוני (05) - אבחון

יום ג', בשעה 14:15 – 15:45

דר' ורדה זילברברג, מכון זיו לפיתוח ארגוני

1. מטרת ותיאור הקורס:

תהליך הפיתוח הארגוני (פ"א) משתת על אבחון הממפה פערים, סיבות וגורמי שורש ומאפשר בחירת האסטרטגיה הייעוצית להתערבות אפקטיבית. מטרת הקורס להקנות לסטודנטים ידע פרקטי וכלים בסיסיים - מושגיים ומתודולוגיים בעריכת אבחון ארגוני. הסטודנטים יקבלו הדרכה לכניסה לארגון ולביצוע של אבחון ארגוני בארגון או יחידה ארגונית ויצילו בכיתה סימולציה של משוב לנועץ.

2. תכנית הקורס*:

תאריך שיעור	נושא	קריאה לקראת השיעור
14.3	פתיחה והכרות, המחשה: "היועץ הארגוני מול דרגון"	Rothwell & Sullivan (Chap. 1 pp.9-35) זילברברג ושות' (2016) "כשאת אומרת יעוץ ארגוני למה את מתכוונת?", אנליזה ארגונית
21.3	תהליך הפיתוח הארגוני, גישת המערכות, מודלים להבנה ואבחון	Harrison & Shirom (chap. 1,2,3) Rothwell & Sullivan (Chap. 10 pp. 271-295).
28.3	כניסה לארגון: גישוש, הכרות, הצגה עצמית, בניית תכנית אבחון	צבר בן-יהושע, והשחר (2000). אצל: יזראעלי, ד. וזוהר, נ. (עמוד 117-147)

אוניברסיטת בן-גוריון
 המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
 סמסטר ב', תשע"ז (2016-17)
 תואר שני

{ 440 }

	שיחת הכרות עם הנועץ – סימולציות בכיתה	4.4
Patton, M. Q. (2002). Qualitative Social Work, 1(3), 261-283.	איסוף נתונים – שיטות וכלים	18.4
פורטר, (2000). (פרקים 1 ו-2)	אבחון הסביבה והאסטרטגיה	25.4
Harrison & Shirom (Chap. 10) Raz, A. E. (2009) Johnson, (2009). (Chap. 6)	אבחון של תרבות ארגונית ושל אתיקה ארגונית	9.5
גבתון, ד. (2001). תיאוריה המעוגנת בשדה: עמ' 195-223	ניתוח נתונים א' ו - ב'	16.5
	לא יתקיים שיעור בגלל אילוף של המרצה	23.5
Phillips & Phillips, (2009). pp. 12-19 Watkins, (2012). How Managers Become Leaders.	אבחון של משאבי אנוש ואבחון סגנונות ניהול	6.6
ברמר, (1994). יחסי סיוע: תהליכים ומיומנויות.	יחסי יועץ – נועץ ומקומו של הנועץ – בין קבלה להתנגדות	13.6
	הצגת האבחונים בכיתה - סימולציות	20.6
זילברברג, ו. (2016). פיתוח ארגוני לאן? בתוך: כץ, י. (עורך), פרופסיה בדרכ.	הצגת האבחונים בכיתה - סימולציות סיכום הלמידה – אבחון הקורס	27.6

* ייתכנו שינויים במהלך רצף השיעורים

3.1 נוכחות והשתתפות פעילה בשיעורים

ובסימולציות.....25%

3.2 עבודה מסכמת – אבחון ביחידה ארגונית (נספח),

סימולציות בכיתה - יערך ויוצג בזוגות של סטודנטים בכיתה

ב- 20.6.16 וב -

.....27.6.2016

75%

4. רשימת קריאה:

קריאת חובה:

ברמר, ל.מ. (1994). יחסי סיוע: תהליכים ומיומנויות. הוצאת אח.

גבתון, ד. (2001). תיאוריה המעוגנת בשדה: משמעות תהליך ניתוח הנתונים ובניית התיאוריה במחקר

איכותי. בתוך צבר-בן יהושע, נ. *מסורות וזרמים במחקר האיכותי*, חלק א', עמודים 195-223

זילברברג, ו. (2016). פיתוח ארגוני לאן? בתוך: כץ, י. (עורך), *פרופסיה בדרך – על התהוות הייעוץ*

הארגוני בישראל, רסלינג.

זילברברג, ו., קונה, ש. וקורץ ר. (2016 בתהליך פרסום) "כשאת אומרת יעוץ ארגוני למה את

מתכוונת?", *אנליזה ארגונית*.

פורטר, מ. א'. (2000). על תחרות. ת"א: מטר (מבוא - פרקים 1 ו-2)

צבר בן-יהושע, נ. והשחר פרנסיס, א. (2000). טבע השותפות בין החוקר למורה, דילמות אתיות במחקר

איכותי, יזראעלי, ד. וזוהר, נ. אתיקה ואחריות חברתית: עיונים ישראליים, הוצאת צ'ריקובר עמוד 117-

147

Harrison, M. A. & Shirom, A (1999). *Organizational Diagnosis and Assessment:*

Bridging theory and Practice. Sage.

Johnson, C. E. (2009). *Meeting the Ethical Challenges of Leadership.* (3d Ed.). Sage.

Chap. 6

- Patton, M. Q. (2002). Two decades of developments in qualitative inquiry a personal, experiential perspective. *Qualitative Social Work*, 1(3), 261-283.
- Phillips J., Phillips, P. (2009). Measuring return on investment. *Strategic HR Review*. 8 (6), pp. 12-19
- Raz, A. E. (2009). Transplanting Management: Participative Change, Organizational Development, and the Glocalization of Corporate Culture, *The Journal of Applied Behavioral Science*, Volume 45 Number 2, June, 280-304
- Rothwell, W. J., Sullivan, R. (2005). *Practicing organization development: A guide for consultants (2nd Ed.)*. NJ: John Wiley & Sons.
- Watkins M. D. (2012). How Managers Become Leaders. *Harvard Business Review* 90 (6) 64-72.

קריאת רשות:

זילברברג, ו. והלוי, י. (1996). פיתוח ארגוני בעידן של "פוסט-מודרניזם", פיתוח ארגוני בישראל (10), כסלו תשנ"ז נובמבר, עמ' 24 - 17.
. האוניברסיטה הפתוחה. תרבות ארגונית רז, א. (2000).

- Argyris, C., & Schon, D. A. (1996). *Organizational learning II: Theory, method and practice*. Reading, MA: Addison-Wesley.
- Ashkenas, R., Ulrich, D., Jick, T., & Kerr, S. (1995). *The boundaryless organization: Breaking the chains of organizational structure*. SF: Jossey-Bass.
- Cummings, T., & Worley, C. (2014). *Organization development and change*. Cengage learning.
- Druker, P. (1989). *The new realities*. NY: Harper & Row.
- French, V. L., & Bell, C. H. (1999). *Organizational Development – Behavioral Science Interventions for Organizational Improvement*, 6th edition. NJ: Prentice Hall
- French, W. L., Bell, C. H., & Zawacki, R. A. (2005). *Organization development and transformation: Managing effective change (6th Ed.)*. N. Y: McGraw-Hill

- Freedman, A. M. & Zackrisson, R. E. (2001). Finding your way in the consulting jungle: A guidebook for organization development practitioners. John Wiley & Sons.
- Gellerman, W., Frankel, M. S., & Landenson, R. F. (1990). Values and ethics in organization and human systems development: Responding to dilemmas in professional life. SF: Jossey-Bass.
- Hickson, D. J., & Pugh, D. S. (2002). Management worldwide: The impact of societal culture on organizations around the globe. London: Penguin.
- Hill, C., & Jones, G. (2004). Strategic management: An integrated approach (6th ed.). Boston, MA: Houghton Mifflin.
- Sullivan, R. (2010). Practicing Organization Development: A Guide for Leading Change. *Jossey Bass, ISBN, 470405449, 8-1.*

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
סמסטר ב', תשע"ז (2016-17)
תואר שני

{ 444 }

נספח (75%) – מטלה מסכמת - משימת אבחון של ארגון או תת-מערכת
המטלה תתבצע בזוגות של סטודנטים

מטרת העבודה

מטרתה של עבודה זו היא לאפשר לכם ליישם את מושגי האבחון הנלמדים בקורס באמצעות אבחון ארגון או תת-מערכת ארגונית, תוך שימוש במודלים, בכלים ובתיאוריות שנלמדו. עבודתכם תיבחן על פי הקריטריונים הבאים:

שימוש במגוון מקורות מידע (ראיונות עם בעלי עניין שונים, חומר כתוב, תצפיות);
שיטתיות בניתוח הנתונים ומתן עדות שהמסקנות אכן מבוססות על הנתונים;
היכולת להשתמש בצורה מושכלת בתיאוריות ומושגים מהקורס;
היכולת לעשות אינטגרציה ולהבחין בין עיקר וטפל.
בניית משוב אבחוני והצגתו בכיתה כסימולציה למתן משוב ללקוח הנועץ.

מקור הנתונים

יש לבחור ארגון קטן או תת-מערכת (מחלקה, יחידה, ענף וכו') מתוך ארגון גדול ומורכב יותר. אין לבצע את העבודה במקום בו אחד מחברי הצוות עובד, אלא אם כן מדובר ביחידה אחרת בארגון שבו לא מכירים את הסטודנט וגם הוא לא מכיר את העובדים האחרים. יש לקבל את הסכמת ראש היחידה או הארגון לביצוע האבחון, שיכלול ראיון עובדים ביחידה ובעלי עניין חיצוניים ליחידה ואמצעים נוספים לאיסוף מידע(חומר כתוב, תצפיות וכד'). יש להסביר לראש היחידה שהאבחון משמש כתרגיל לימודי אשר לא יופץ מחוץ לגבולות הקורס, ישנה אפשרות ששמות הארגון והיחידה יישארו חסויים. במידה וראש הארגון או היחידה מבקש לקבל משוב לגבי האבחון - אין לקיים שיחת משוב. מקורות המידע צריכים לכלול ראיונות של מספר עובדים מהארגון, רצוי בדרגים ובתפקידים שונים. בנוסף ניתן להיעזר גם בתצפיות ובחומר ארגוני כתוב, במידה וקיים. יש להביא את החומרים ותמלולי הראיונות לכיתה במועד הצגת האבחון (21.6.2015 ו- 28.6.16).

בחירת מודל האבחון

יש לבצע את העבודה על בסיס מודלים וכלים רלוונטיים שנלמדו במהלך הקורס, כאשר הבחירה במודלים צריכה להתבסס על התאמה להקשר ולמאפייני היחידה שבחרתם. ניתן, כמובן, לעשות שימוש ביותר ממודל אחד. יש לנתח לפחות שלוש תת-מערכות של היחידה המאובחנת ואת קשרי הגומלין ביניהן. למשל: אסטרטגיה, מבנה ותרבות וכיצד המצב בכל אחת מהן משפיע על האחרות.

מבנה האבחון

פתיחה הכוללת את תיאור היחידה ומאפייניה הרלוונטיים;

זיהוי בעלי עניין מרכזיים;

תיאור מטרות היחידה כפי שמוגדרות ומוצהרות על ידי בעלי העניין המרכזיים (המצב הרצוי);

ניתוח אפקטיביות היחידה ביחס למטרות המוצהרות בהתייחס לפחות לשלוש תת-מערכות

שלה (כאמור לעיל) - פערים בין המצב המצוי למצב הרצוי. (ניתוח תוצאות א')

בחינת וניתוח הסיבות לפערים תוך התייחסות למודל האבחון שבחרתם (להצביע על הקשר

בין סימפטומים לסיבות, על ההשפעות שביניהם וכיוצ"ב - בניית השרשרת הסיבתית). שימו

לב שהניתוח צריך להיות אינטגרטיבי ולא רק לסכם את הפערים שמניתם בסעיף הקודם חלק

זה הוא לב האבחון. יש לבסס את הניתוח על החומר אשר נלמד בכיתה ואשר מופיע

בסילבוס. עליכם להשתמש לפחות בשלושה מקורות. שימו לב - השתמשו רק בתיאוריות

הרלוונטיות. אין צורך לסכם את הספרות והתיאוריות או לצטט. אלא יש להשתמש במושגים

בחומר התיאורטי וליישם את הדברים הרלוונטיים לניתוח המקרה תוך אזכור המקור!!!

(ניתוח תוצאות ב').

כיווני פעולה אפשריים לשיפור המצב וסגירת הפערים בין המצוי לרצוי (בקצרה).

הנחיות טכניות

את המטלה יש לבצע בזוגות.

יש להכין משוב אבחוני לשם הצגתו בכיתה כסימולציה למתן משוב ללקוח הנועץ.

הסימולציות יתקיימו בשיעור ביום 21.6.2015 וביום 28.6.16. התאריך לכול צוות יקבע

בתחילת הסמסטר על ידי המרצה. למועד הסימולציה אנא הביאו לכיתה והציגו למרצה את

חומר הגלם שלכם: תמלולים, מסמכים, חלוקה לקטגוריות וכו'

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
סמסטר ב', תשע"ז (2016-17)
תואר שני

{ 446 }

אתם יכולים להכין את המשוב בפורמט של מצגת או בכל דרך אחרת שבה הייתם בוחרים
אילו הייתם נותנים משוב לנועץ האמיתי. בכל מקרה של חומר כתוב (גם במצגת) הקפידו על
כללי ציטוט, מראי מקום ורשימת הביבליוגרפיה, כמקובל בכתיבה אקדמית.
אנא הקפידו על ניסוח רהוט, בהיר וענייני.

ב ה צ ל ח ה !

פיתוח ארגוני (OD) - התערבויות ברמת הפרט והקבוצה

יום ג', 16:15 – 17:45

דר' ורדה זילברברג, מכון זיו לפיתוח ארגוני
דרישות מקדימות: קורס בפיתוח ארגוני - אבחון

1. מטרת ותיאור הקורס:

התערבויות בפיתוח ארגוני מתחלקות לרמת הארגון כמערכת, הקבוצה והיחיד. מטרת הקורס הינה להקנות לסטודנטים ידע והתנסות במגוון מתודות התערבות ברמת הפרט וברמת הקבוצה. בקורס זה הסטודנטים ילמדו להשתמש בידע מקצועי פרקטי של התערבויות ברמת הקבוצה והיחיד. נתנסה בסוגי ההתערבויות העיקריות: ייעוץ אישי למנהלים, בניית ופיתוח צוותים ותכניות פיתוח מנהלים. הסטודנטים יקבלו כלים בסיסיים ובאמצעותם יתרגלו התערבויות מתאימות לצרכי הארגון כפי שאובחנו. במהלך הקורס נכיר את האתגרים העומדים בפני ארגונים, יוצגו מגוון תיאוריות ופרקטיקות של התערבות בארגונים ותיבחן התאמת המתודות לסיטואציות וצרכים ארגוניים שונים. המתודות יומחשו וינתחו במהלך המפגשים תוך מתן אפשרות לסטודנטים להכיר ולהתנסות ביתרונות ובחסרונות של כל גישה.

אוניברסיטת בן-גוריון
 המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
 סמסטר ב', תשע"ז (2016-17)
 תואר שני

2. תכנית הקורס*:

תאריך שיעור	נושא	קריאה לקראת השיעור
14.3	פיתוח ארגוני מניין ולאן? , "היועץ הארגוני מול דרגון" מה עושים אחרי האבחון?	Rothwell & Sullivan (Chap. 1 pp.9-35) זילברברג, ו. (2016). פיתוח ארגוני לאן? בתוך: כץ, י. (עורך), פרופסיה בדרך.
21.3	התערבויות בארגונים ברמת הפרט והקבוצה – מבוא	Rothwell, & Sullivan, (2005). Chap. 15&16
28.3	יחסי יועץ – נועץ ומקומו של הנועץ – בין קבלה להתנגדות	ברמר, (1994). יחסי סיוע: תהליכים ומיומנויות.
4.4	התערבות ברמת הפרט	Rothwell, & Sullivan, (2005). Chap. 15
18.4	המחשה של יעוץ אישי או אימון ניהולי או גישור **	כ"ץ, ר. (2008)
25.4	התערבויות ברמת הקבוצה והצוות	Rothwell, & Sullivan, (2005). Chap. 16
9.5	המחשה של בניית צוות **	Salas,et-al. (1999). <i>Small group research</i> , 30(3), 309-329
16.5	המחשה של פיתוח צוות בסביבה בינלאומית**	Berson et-al (2004) Raz, A. E. (2009).
23.5	לא יתקיים שיעור בגלל אילוף של המרצה	

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
סמסטר ב', תשע"ז (2016-17)
תואר שני

(449)

235- עמ' 13, פרק 13, ע. (2008). לוי, ע. 244	פיתוח מנהלים ופיתוח מנהיגות	6.6
סער, ד. (1999)	המחשה של פיתוח מנהלים **	13.6
סער, ד. (1999)	המחשה של פיתוח מנהלים **	20.6
	קפה ידע – סיכום הלמידה בקורס	27.6

* ייתכנו שינויים במהלך רצף השיעורים

** בשיעורים אלו תתקיימנה בכיתה המחשות של סטודנטים

3. מטלות:

3.1 נוכחות והשתתפות פעילה בשיעורים

ובסימולציות.....25%

3.2 עבודה מסכמת – המחשת התערבות יעוצית בכיתה (נספח),

יערך על ידי יחידים או זוגות של סטודנטים במהלך הסמסטר ובתיאום

מראש.....75%

4. רשימת קריאה:

קריאת חובה:

ברמר, ל.מ. (1994). יחסי סיוע: תהליכים ומיומנויות. הוצאת אח.

זילברברג, ו. (2016). פיתוח ארגוני לאן? בתוך: כץ, י. (עורך), פרופסיה בדרך – על התהוות הייעוץ הארגוני בישראל, רסלינג.

זילברברג, ו., קונה, ש. וקורץ ר. (2016) בתהליך פרסום) "כשאת אומרת יעוץ ארגוני למה את מתכוונת?", אנליזה ארגונית.

כ"ץ, ר. (2008). המדריך הכפול: ייעוץ ממוקד תוצאות coaching ניהולי, אופוס בע"מ.

לוי, ע. (2008). ניהול ומנהיגות, שינוי וחדשנות, רמת גן, רימונים.

סער, ד. (1999). אז מה באמת לומדים שם? סקירה של מודלים מרכזיים לפיתוח מנהיגות,

בתוך: א. גונן וא. זכאי (עורכים), מנהיגות ופיתוח מנהיגות, משרד הבטחון – ההוצאה לאור.

Berson, Y., Erez, M., Adler, S., (2004). Global values in MNC culture, and their manifestation in managerial roles. Best Paper Award. The Academy of Management.

Raz, A. E. (2009). Transplanting Management: Participative Change, Organizational Development, and the Glocalization of Corporate Culture, *The Journal of Applied Behavioral Science*, Volume 45 Number 2, June, 280-304

Rothwell, W. J., Sullivan, R. (2005). *Practicing organization development: A guide for consultants (2nd Ed.)*. NJ: John Wiley & Sons.

Salas, E., Rozell, D., Mullen, B., & Driskell, J. E. (1999). The effect of team building on performance An integration. *Small group research*, 30(3), 309-329.

קריאת רשות:

זיו, י. ובהרב, י. (2011). מסע קבוצתי- המדריך למנחה קבוצות. תל אביב- גל

Berman, W. H. & Bradt, G. (2006). Executive Coaching and Consulting: "Different Strokes for Different Folks". *Professional Psychology: Research and Practice*, 37 (3), 244–253.

Hamel, G. (2011). First let's fire all managers. *Harvard Business Review*, 89 (12), 48-58.

Harris, T. E. (2002). *Applied organizational communication: Principles and pragmatics for future practice*. Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum Associates.

Hill, C., & Jones, G. (2004). *Strategic management: An integrated approach (6th ed.)*. Boston, MA: Houghton Mifflin.

Kotter, J. (1996). *Leading change*. Cambridge, MA: Harvard Business School Press.

Mintzberg, H. (1994). *The rise and fall of strategic planning*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall.

- Quade, K., & Brown, R. (2002). *The conscious consultant: Mastering change from the inside out*. SF: Pfeiffer.
- Schein, E. H. (1988). *Process consulting Vol. 1, 2, 3*. Reading, MA: Addison-Wesley.
- Schutz, W. (1994). *The human element*. SF: Jossey-Bass.
- Senge, P. M. (1990). *The fifth discipline: The art and practice of the learning organization*. New York: Doubleday.
- Watzlawick, P., Weakland J. H., & Fisch, R. (1974). *Change: Principles of problem resolution*. Oxford, England: W. W. Norton.

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
סמסטר ב', תשע"ז (2016-17)
תואר שני

{ 452 }

נספח (75%) – עבודה מסכמת
המחשה ביחידים או בזוגות

מטרתה של העבודה לתרגל ולהמחיש התערבות ייעוצית בהתאם לסוגי ההתערבות השונים שילמדו בכיתה. תכנית ההתערבות תתבסס על תשתית אבחונית שתילקח: מעבודת אבחון של אחד המשתתפים (שנעשתה במסגרת הקורס פיתוח ארגוני – אבחון).

סוגי ההתערבות להמחשה:

רמת הפרט: יעוץ אישי או אימון אישי או גישור

רמת הצוות: בניית צוות או פיתוח צוות

פיתוח מנהלים: תכנון תכנית שלמה עם דגש על נושא מסוים והמחשת קטע מתוכה

ההתערבות תתבסס על תשתית אבחונית שתילקח:

מעבודת אבחון של אחד המשתתפים (שנעשתה במסגרת הקורס פיתוח ארגוני – אבחון).

חשוב לשים דגש על ההלימה בין האבחון לבין ההתערבות המוצעת ועל עצם ההתערבות.

הכנה:

יש לשלוח אימייל למרצה עם שם או שמות בני הזוג וסוג ההתערבות המועדף בשבוע

הראשון של הסמסטר. השיבוץ הסופי באחריות המרצה יאושר בשבוע השני.

על כל ממחיש או זוג ממחישים לקבל אישור מהמרצה על תוכן ומבנה ההמחשה עד שבוע

לפני ההצגה בכיתה, בהתאם להנחיות.

כל המחשת התערבות תיערך כ- 45 דק'.

כל המחשה תכלול:

הקדמה - רקע על הארגון והגדרת התפקיד של הסטודנטים בכיתה בסימולציה, 2 – 3

דקות.

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
סמסטר ב', תשע"ז (2016-17)
תואר שני

{ 453 }

הצגת תוכנית ההתערבות ומטרתה לנועץ כחלק מהסימולציה. בתחילת הסימולציה וכחלק ממנה – הכנת הנועץ (חלק מהכיתה או כולה בתפקיד שהוגדר) 10 – 15 דקות:
הצגת הקשר לתוצאות האבחון (אין הכרח שבחירת ההתערבות תהיה על הנושא המרכזי ביותר שעלה מהאבחון).
הצגת מודל תיאורטי רלבנטי כרציונל לבניית תוכנית ההתערבות.
הקדמה והסבר למה הולך להיות עכשיו והקשר לתוכנית ההתערבות כולה.
ביצוע של קטע מייצג מתוכנית ההתערבות, 30 – 35 דקות.

ב ה צ ל ח ה !

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
סמסטר ב', תשע"ז (2016-17)
תואר שני

שיטות מחקר אתנוגרפיות מתקדמות

ד"ר ניר אביאלי

יום ג 8:30 – 10:00

שעת קבלה: יום ג' 10 – 11 בתאום מראש

avieli@bgu.ac.il

נושא: עבודת שדה אתנוגרפית היא שיטת מחקר אנתרופולוגית ייחודית אשר פותחה בראשית המאה העשרים בכדי להבין לעומק תרבויות אחרות וזרות. השילוב של שהות ארוכה בקרב בני החברה הנחקרת, רכישת שפתם ופרקטיקה מחקרית של "תצפית משתתפת" הקנתה לאנתרופולוגים סמכות ויוקרה מדעית בשל העובדה שהם "היו שם", ביצעו מחקר אמפירי מעמיק, ולפיכך יכולים לתאר ולנתח באופן מוסמך תופעות תרבותיות. המתודולוגיה האתנוגרפית אומצה במהלך השנים ע"י חוקרים מדיסציפלינות שונות אשר הבינו את היתרון המחקרי והעצמה האקדמית שבהכרות האינטימית עם התרבות והשפה בה הם מתעניינים. היסטוריונים, כלכלנים, אנשי מדע המדינה, חוקרי דתות, ולמעשה חוקרים מכל תחומי מדעי החברה והרוח הוסיפו את עבודת השדה לרפרטואר המתודולוגי שלהם, וגם בקרבם הפכה שהות משמעותית בשדה לתו איכות. הדגש על תהליכי גלובליזציה ותנועה מואצת של סחורות, אנשים, ומרכיבים תרבותיים, וכמובן גם השינויים הטכנולוגיים הדרמטיים אשר ייצרו סוגים חדשים של קהילות ופרקטיקות שהן ווירטואליות בעיקרן חייבו שכלול והרחבה של השיטה האתנוגרפית ומרכיביה: מחקרים בבית, מחקרים מרובי-אתרים, אוטו-אתנוגרפיות, נטנוגרפיות, מחקרים קצרי טווח ועוד מגוון שיטות מחקר נוספו לרפרטואר הכלים של החוקרים והובילו ליבול עשיר של מחקר אתנוגרפי. המפנה הפרשני במדעי החברה והדגש על המשמעות אותה מעניקים בני החברה הנחקרת למעשיהם הדגישו את חשיבות הממד הוורבלי במחקר האתנוגרפי. במקביל, התעצמה ההכרה בכך שעבודת שדה ארוכת טווח תוך שהות משמעותית ושרייה (immersion) בקרב

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
סמסטר ב', תשע"ז (2016-17)
תואר שני

{ 456 }

בני הקבוצה הנחקרת, תוך הדגשת התהליכים וההקשרים אשר מחברים את בני הקהילה אל העולם, היא כלי אמפירי ייחודי ורב עצמה.

בקורס נתמקד בעשייה האתנוגרפית: הפרקטיקות והתהליכים אשר מאפיינים את עבודת השדה. נלמד על הכניסה לשדה ועל היחסים של החוקרים עם בני החברה הנחקרת, ועל רכישה ושימוש בשפה, נתרגל איסוף חומר אמפירי (תצפיות וראיונות מסוגים שונים) ושימוש בטכנולוגית מגוונות (צילום סטילס ווידאו, שימוש בטלפון סלולרי), נדון בסוגים שונים של שיתוף-פעולה בשדה ונעסוק גם בניתוח החומרים.

הקורס מיועד לתלמידי מחקר (מ"א וד"ר) אשר מתכוונים לבצע עבודת שדה אתנוגרפית במסגרת מחקריהם ומעוניינים ללמוד ולתרגל שיטות מחקר אתנוגרפיות. הקורס יערך במתכונת של סדנה, ישלב דיון תיאורטי בפרקטיקה וידגיש תרגול והתנסות. בקורס נארח מספר חוקרים אשר שבו לאחרונה מן השדה ואשר ישתפו אותנו בניסיונם האתנוגרפי ובדילמות האמפיריות שלהם.

מטלות: במהלך הקורס הסטודנטים יתבקשו לבצע שש מטלות אשר ידרשו תרגול של - ומחשבה על - מרכיבים שונים של הפרקטיקה האתנוגרפית. המטלות מיועדות ליצור רצף ואינטגרציה בין הדיון התיאורטי להנחיה הפרקטית ולחומר הקריאה ומהוות את הדרישה העיקרית בקורס. כל מטלה מהווה 10% מהציון (סה"כ 60%).

חובות הקורס:

1. חובת נוכחות והשתתפות מלאה בשעורים (10%).
2. חובת קריאה. הסטודנטים מתבקשים להדפיס את המאמרים ולהגיע איתם לשיעור (20%).
3. דיון על מאמר בתרגיל: כל סטודנט ינהל דיון על אחד או שניים מן המאמרים לפי רשימה אשר תקבע בראשית הקורס. אין להציג את המאמר – אלה לנהל עליו דיון! לקראת כל דיון ישלח המציג 2 - 3 שאלות מנחות: יש להשיב על השאלות בכתב (פסקה לשאלה) ולהגיע עם הדף התשובה מודפס לכיתה. (10%).

4. השיעור הוא internet-free zone (למעט בשעורים שיתמקדו בשימוש בתכנים או כלים ווירטואליים).

5. השתתפות בסדנה המחקרית (7 – 9 לאפריל)

סדנה מחקרית:

בתאריכים 7 – 9 לאפריל נצא לתרגל תצפית משתתפת. נשהה על שפת הכנרת (או באתר קמפינג פעיל אחר) ונחקור ממדים שונים של חווית הנופש הישראלית.

שעורים, מטלות וקריאה (רשימה טנטטיבית)

14.3.17 "להיות שם" – על עבודת שדה אתנוגרפית

לקראת השיעור נא לענות בכתב על השאלות הבאות: במה שונה עבודת שדה אתנוגרפית משיטות מחקר כמותיות ואיכותיות אחרות? מדוע את מעוניינת לבצע מחקר אתנוגרפי? מה היית רוצה לדעת על מחקר אתנוגרפי?

21.3.17 כניסה לשדה:

קריאה:

Magolda, P.M., 2000. Accessing, waiting, plunging in, wondering, and writing: Retrospective sense-making of fieldwork. *Field Methods*, 12(3), pp.209-234.

מטלה ראשונה

בחרו אתר מחקר: זירת מחקר התזה שלכם או כל זירה אחרת (בית קפה, דירת השכנים, אירוע וכו'). פנו אל הגורמים הרלוונטיים לדעתכם בבקשה לאשר לכם לבצע תצפית משתתפת. בקרו באתר ובצעו תצפית בת שעה לפחות. כתבו דו"ח באורך 400 - 500 מילים המתאר את תהליך קבלת האישור ואת תהליך הכניסה לשדה. עמדו על הקשיים, הדילמות והשאלות שהתעוררו במהלך ביצוע המטלה.
יש להגיש את ההצעה במייל עד מועד תחילת השיעור ולהגיע עם עותק מודפס לשיעור.

28.3.17 שפה ודיבור בשדה - מרצה אורחת הירש

Borchgrevink, A., 2003. Silencing language: Of anthropologists and interpreters. *Ethnography*, 4(1), pp.95-121.

4.4.17 שאלת מחקר - מרצה אורח ליאור בר

Bernard, H. Russell. 2006. *Research Methods in Anthropology*, 4th edition. Lanham, MD: AltaMira.
Chapter 3. Preparing for Research.

מטלה שניה

נסחו שאלת מחקר ראשונית לקראת התצפית המשתתפת בכנרת. נא להביא את השאלות לשיעור כדי שנוכל לדון בהן.

7 – 9 לאפריל סדנה מחקרית

18.4.17 ראיונות

Forsey, M. G. (2010). Ethnography as participant listening. *Ethnography*, 11(4), 558-572

Bernard, H. Russell. (2006). *Research Methods in Anthropology*, 4th edition. Lanham, MD: AltaMira. Ch. 9 Interviewing: Unstructured and Semi-structured. Pp. 210-227

מטלה שלישית

כתבו דו"ח בן 500 – 600 מילים המבוסס על התצפית המשתתפת שבצעתם סדנה המחקרית. בדו"ח עליכם להציג את שאלת המחקר, לציין באילו שיטות השתמשתם כדי לאסוף חומר על שאלת המחקר, ולהציג ממצאים ראשוניים. עליכם לפרט מה היו החסרונות והיתרונות של כל שיטה בה עשיתם שימוש. יש לשלוח את הדו"ח במייל אלי לני השיעור ולהגיע אתו מודפס לכיתה.

25.4.17 ילידים, אינפורמנטים וחברים

מרצה אורח מתן שפירא

Beatty, A. 2005. Emotions in the field: What are we talking about? *Journal of the Royal Anthropological Institute*, 11: 17-37.

9.5.17 ראיונות (המשך)

Chen, S.H., 2011. Power relations between the researcher and the researched: An analysis of native and nonnative ethnographic interviews. *Field Methods*, 23(2), pp.119-135.

מטלה רביעית

נסחו מחדש (?) שאלת מחקר אשר נגזרת מן ההתנסות שלכם בסדנה המחקרית או לקראת המחקר שלכם. הכינו שאלות לראיון חצי פתוח בן שעה –שעתיים. יש להעביר אלי את המטלה במייל עד יום שני 2.5 בשעה 20:00 – כדי שאוכל להציג את השאלונים בכיתה. במהלך השיעור נדון בשאלות ונשפר אותן לקראת ביצוע הריאיון

17 – 18 למאי: הכנס האנתרופולוגי בכפר קאסם.

23.5.17 סדנת סלולרי - עזרי עמרם

Plowman, L. and Stevenson, O., 2012. Using mobile phone diaries to explore children's everyday lives. *Childhood*, 19(4), pp.539-553.

6.6.17 אתנוגרפיה מרובת אתרים - מרצה אורחת פרופ' פראן מרקוביץ'

Marcus, G.E., 1995. Ethnography in/of the world system: The emergence of multi-sited ethnography. *Annual review of anthropology*, 24(1), pp.95-117.

13.6.17 הצגת הראיונות וניתוחם בכיתה

מטלה חמישית:

ביצוע הריאיון לפי השאלות שניסחנו בכיתה וצילומם בווידיאו

20.6.17 הגוף בשדה - מרצה אורחת דניאלה דוקס

Jones, R., 1999. Husbands and lovers: gender construction and the ethnography of sex research. In Markowitz, F. and Ashkenazi, M. (eds.) *Sex, Sexuality and the Anthropologist*. Chicago: University of Illinois Press. Pp.25-42.1 n

27.6.17 צילום סטילס ומסיבת סיום

Ruby, J., 2005. The last 20 years of visual anthropology—a critical review. *Visual Studies*, 20(2), pp.159-170.

מטלה שישית

מצגת של 5 תמונות סטילס מוערות.

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
סמסטר ב', תשע"ז (2016-17)
תואר שני

תיאוריות של חברה ותרבות ב'

(מהדורה זמנית)

סמסטר ב' – 102-2-0033

פרופ' דניאל ממן

יום ג',

16:15-17:45

כיתה:

שעות קבלה: יום ג 14:30-15:30, חדר 370 טלפון 08-6478244,

דואר אלקטרוני: dmaman@bgu.ac.il

תיאור השיעור ומטרותיו:

הקורס מציע דיון בסוגיות תיאורטיות/אינטלקטואליות במחקר על חברה ותרבות המייצרות בסיס משותף לסטודנטים בתואר שני בכל המגמות במחלקה. החלק הראשון מתמקד במקורות האינטלקטואליים שהשפיעו על המחשבה הסוציולוגית והאנתרופולוגית המערבית. באופן ספציפי נתמקד בתיאוריות של קהילה, אבולוציה ושוני. החלק השני מתמקד בדמיון וניהול העתיד בתיאוריות הסוציולוגיות והאנתרופולוגיות. באופן ספציפי נתמקד בסוגיות של זמן, כסף והקשר ביניהם.

חובות הקורס:

השתתפות פעילה וערה בכל השיעורים ובדיונים בכיתה.

קריאה – קריאה שוטפת של פריטי החובה

הצגה בכיתה של מאמר רשות אחד לפחות.

עבודה – בסוף הקורס יש להגיש עבודה בהיקף של כ- 10 עמודים ואשר תתמקד באחד

מהנושאים בהם עסקנו במהלך הקורס ומחייבת קבלת אישור מראש.

ציון – שילוב של ציון העבודה (70%), הכנת המאמר/ים והצגתם (15%), והשתתפות

(15%).

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
סמסטר ב', תשע"ז (2016-17)
תואר שני

{ 463 }

תאריך הגשת העבודה – לא יאוחר מ...
רשימת הקריאה

שיעור פתיחה: 14.3.2017

שיעור 2: 21.3.2017 – זמן: עתיד
קריאת חובה

Beckert, Jens. 2016. *Imagined Futures: Fictional Expectations and Capitalist Dynamics*. Cambridge, MA: Harvard University Press, pp. 21-34

קריאת רשות

*Luhmann, Niklas. 1998. *Observations on Modernity*. Stanford, CA: Stanford University Press, pp. 63-74.

אריאל הנדל, 2014, "הווה", מפתח: כתב-עת לקסיקלי למחשבה פוליטית, 8, עמ' 7-30.

Esposito, Elena. 2011. *The Future of Futures: The Time of Money in Financing and Society*. Cheltenham, UK: Edward Elgar, pp.9-46.

שיעור 3: 28.3.2017 – כסף ואשראי
קריאת חובה

Beckert, Jens. 2016. *Imagined Futures: Fictional Expectations and Capitalist Dynamics*. Cambridge, MA: Harvard University Press, pp. 97-130.

קריאת רשות

*Carruthers, Bruch G. 2005. "The Sociology of Money and Credit." in *The Handbook of Economic Sociology, Second Edition*, edited by N. J. Smelser and R. Swedberg. Princeton and Oxford: Princeton University Press and Russell Sage Foundation, pp. 355-378.

Esposito, Elena. 2011. *The Future of Futures: The Time of Money in Financing and Society*. Cheltenham, UK: Edward Elgar, pp. 47-61.

ניל פרגוסון, 2008, *עלייתו של הכסף*, תל-אביב, עם עובד.

שיעור 4: 4.4.2017 – פיננסילזציה

קריאת חובה

Van der Zwan, Natascha. 2014. "Making Sense of Financialization." *Socio-Economic Review* 12:99-129.

קריאת רשות

*Weiss, Hadas. 2015. "Financialization and its Discontents: Israeli Negotiating Pensions." *American Anthropologist* 117:506-518.

Davis, Gerald F. and Suntae Kim. 2015. "Financialization of the Economy." *Annual Review of Sociology* 41:203-221.

Carruthers, Bruce. 2015. "Financialization and the Institutional Foundations of New Capitalism." *Socio-Economic Review* 13:379-398.

שיעור 5: 18.4.2017 – סיכון ואי ודאות

קריאת חובה

Beckert, Jens. 2016. *Imagined Futures: Fictional Expectations and Capitalist Dynamics*. Cambridge, MA: Harvard University Press, pp. 35-60

קריאת רשות

*Zinn, Jens O. 2017. "The Sociology of Risk." in *The Cambridge Handbook of Sociology*, edited by K. O. Korgen. Cambridge: Cambridge University Press.

Zaloom, Caitlin. 2004. "The Productive Life of Risk." *Cultural Anthropology* 19:365-391.

שיעור 6: 25.4.2017 - דמיון העתיד

קריאת חובה

Beckert, Jens. 2016. *Imagined Futures: Fictional Expectations and Capitalist Dynamics*. Cambridge, MA: Harvard University Press, pp. 61-94.

קריאת רשות

*Appadurai, Arjun. 2013. *The Future as Cultural Fact*. London and New York: Verso, pp. 285-300

שיעור 7: 9.5.2017 – ניהול העתיד: תחזיות

מאמר חובה

Beckert, Jens. 2016. *Imagined Futures: Fictional Expectations and Capitalist Dynamics*. Cambridge, MA: Harvard University Press, pp. 217-244

מאמר רשות

*Friedman, Walter A. 2014. *Fortune Tellers: The Story of America's First Economic Forecasters*. Princeton: Princeton University Press, pp.1-11.

שיעור 8: 16.5.2017 – פגישות אישיות

שיעור 9: 23.5.2016 - ניהול העתיד: חוב

קריאת חובה

Lazzarato, Maurizio. 2012. *The Making of the Indebted Man: An Essay on the Neoliberal Condition*. Los Angeles: Semiotext(e). pp. 37-88.

קריאת רשות

*Graeber, David. 2011. *Debt: The First 5000 Years*. Brooklyn, NY: Melvillehouse, pp. 126-217; 211-217.

שיעור 10: 6.6.2017 – ניהול העתיד: ביטוח

מאמר חובה

Ewald, Francois. 1991. "Insurance and Risk." in *The Foucault Effect: Studies in Governmentality*, edited by G. Burchell, C. Gordon, and P. Miller. Chicago: The University of Chicago Press, pp. 197-210.

מאמר רשות

*O'Malley, Pat. 2015. "Uncertainty Makes us Free: Insurance and Liberal Rationality." in *Modes of Uncertainty*, edited by L. Samimian-Darash and P. Rabinow. Chicago and London: The University of Chicago Press, pp. 13-28.

Chan, Cheri Shun-ching. 2009. "Creating a Market in the Presence of Cultural Resistance: The Case of life Insurance in China." *Theory and Society* 38:271-305.

שיעור 11: 13.6.2017 – ניהול העתיד: חסכון והשקעות

מאמר חובה

Beckert, Jens. 2016. *Imagined Futures: Fictional Expectations and Capitalist Dynamics*. Cambridge, MA: Harvard University Press, pp. 131-168.

מאמר רשות

*Langley, Paul. 2008. *The Everyday Life of Global Finance: Saving and Borrowing in Anglo-America*. Oxford: Oxford University Press, pp. 88-111.

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
סמסטר ב', תשע"ז (2016-17)
תואר שני

{ 467 }

de Goede, Marieke. 2004. "Repoliticizing Financial Risk." *Economy and Society* 33:197-217.

Mellor, Philip A. and Chris Shilling. 2016. "Arbitrage, Uncertainty and the New Ethos of Capitalism." *The Sociological Review*.

שיעור 12: 20.6.2017

פגישות אישיות:

שיעור 13: 27.6.2017 - סיכום

אינדקס מרצים

ל	ט
378, 333, 248, 213, 40..... לב גרינברג	93..... Tanja Seider
151..... ליאור רוזנברג	
130, 54..... לימור מעודד-דנון	א
מ	359, 306, 140, 87..... אביעד רז
	189..... אורי ביבי
226, 157..... מתן שפירא	אורי רם 312, 294, 217, 50, 49, 40, 37, 30, 16
נ	393, 380, 319, 315
	אורי שויד 366, 347, 281, 256, 5
316, 310, 215, 78, 24, 20, 19, 14... ניצה ברקוביץ	אורית הירש-מציאולס 194, 118
, 394, 392, 390, 326, 323, 322, 321, 318	איילה קיסר-שוגרמן 400
397, 396, 395	אנדרה לוי 113, 104
35..... נר אביאלי	ג
ו	334, 330, 180, 61..... ג'קי פלדמן
206..... סראב אבורביעה-קווינדר	ד
ז	202..... דניאל דה מלאך
357, 356, 355, 353, 351..... עדנה פשר	281, 73, 34, 26..... דניאל ממן
258..... עפרה בן ישי	ה
ח	410, 402..... ורדה זילברברג
340, 338, 144, 80..... שרית הלמן	ו
ט	63, 61..... יואל טוויל
108..... תום פסח	125..... יעלה להב-רז
99, 54..... תמה חלפין	381, 249, 43..... יפעת גוטמן